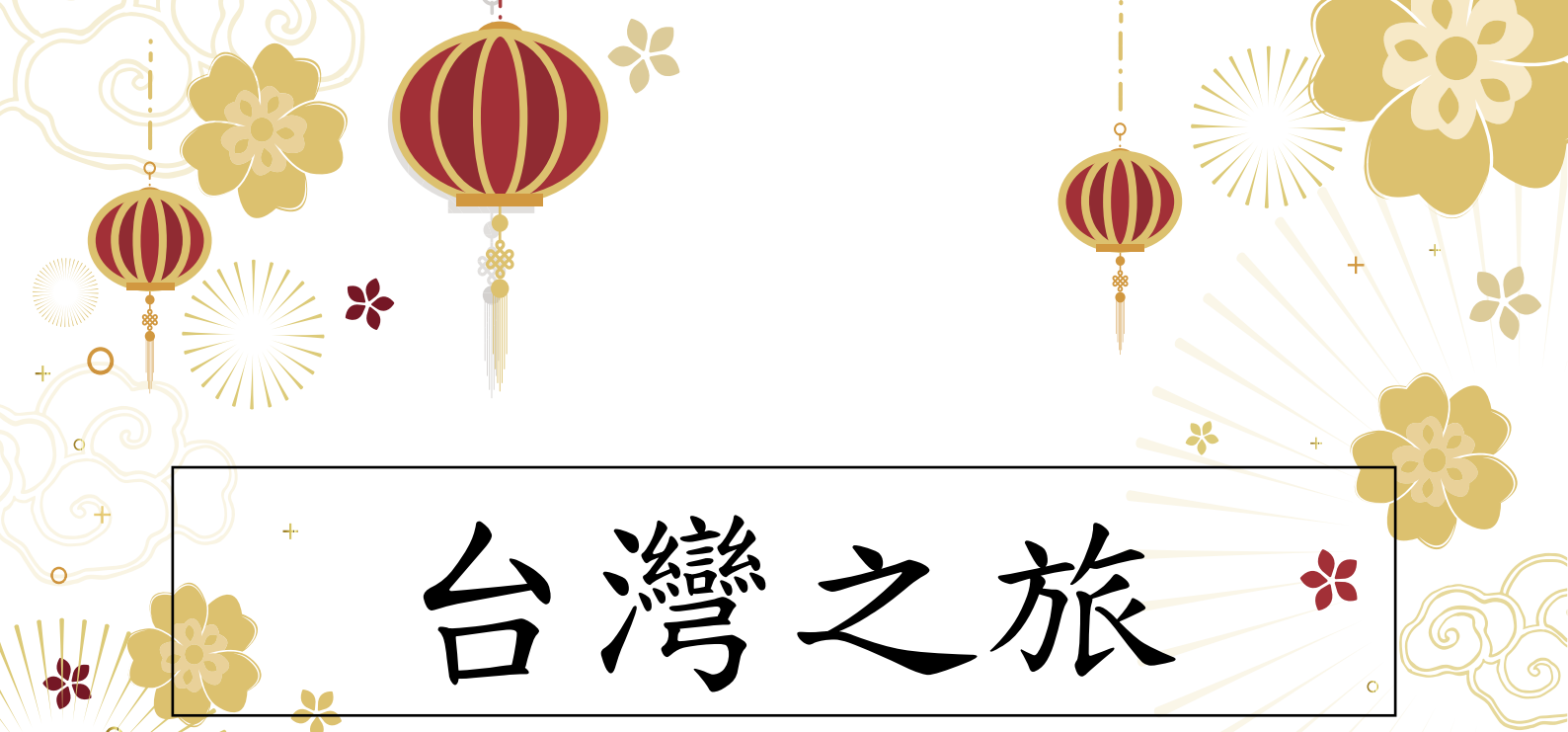

台灣之旅

Podróż na Tajwan

Podręcznik akademicki
do języka chińskiego

I

Chen Min-Qi
Norbert Kordek
Andrzej Swoboda

Podróż na Tajwan

**Chen Min-Qi
Norbert Kordek
Andrzej Swoboda**

Podróż na Tajwan

Podręcznik akademicki do języka chińskiego

I

Poznań 2021

Projekt okładki i opracowanie graficzne:
Łukasz Zaremba

Recenzja:
dr hab. Joanna Grzybek

Copyright by:
Chen Min-Qi
Norbert Kordek
Andrzej Swoboda

Copyright by:
Wydawnictwo Rys

**Publikacja sfinansowana z grantu
Taiwan Studies Project
Ministerstwa Edukacji Republiki Chińskiej**

Wydanie I, Poznań 2021

ISBN 978-83-66666-40-5

**DOI
10.48226/978-83-66666-40-5_Podroz_na_Tajwan_01**

Wydanie:

Wydawnictwo Rys
ul. Kolejowa 41
62-070 Dąbrówka
tel. 600 44 55 80
e-mail: tomasz.paluszynski@wydawnictworys.com
www.wydawnictworys.com

Wstęp

Oddajemy w Wasze ręce podręcznik do nauki języka chińskiego, którego powstanie jest odpowiedzią na autentyczną potrzebę konkretnego programu nauczania. Mimo tego mamy nadzieję, że spełni swoją rolę również jako uniwersalne narzędzie wsparcia nauczania języka chińskiego jako obcego. Wyjaśnimy tu zwięźle, jakie główne idee kierowały autorami przy jego opracowywaniu, czego można się po nim spodziewać i w jaki sposób się nim posługiwać.

Od wielu lat prowadzimy w Instytucie Etnolingwistyki (wcześniej Instytucie Językoznawstwa) Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu program nauczania języka chińskiego, który oparty jest na jego odmianie tajwańskiej. Materiały dydaktyczne wydawane na Tajwanie są doskonałej jakości, najczęściej są jednak kierowane do odbiorców anglojęzycznych, jeśli nie wprost amerykańskich. Z kolei dostępne na rynku polskie podręczniki oparte są na standardzie mniej lub bardziej formalnie obowiązującym w Chińskiej Republice Ludowej i budują narrację wokół Chin. Nie jest to wielka niedogodność, jednak naturalna wydaje się chęć dysponowania materiałami dydaktycznymi jak najlepiej skrojonymi pod konkretną grupę odbiorców. W oparciu o wieloletnie doświadczenie dydaktyczne, znajomość realnych potrzeb studentów oraz świadomość faktycznych trudności w realizowaniu procesu nauczania w warunkach polskich, odważyliśmy się podjąć wyzwanie opracowania takiego podręcznika. Decydującym impulsem do pracy nad nim była zachęta i wsparcie ze strony tajwańskiego Ministerstwa Edukacji.

Nie było naszym celem podkreślanie odrębności odmiany tajwańskiej języka chińskiego, ani też przecenianie różnic między poszczególnymi standardami. Nie ulega jednak wątpliwości, że język chiński (mandaryński) używany na Tajwanie

ma swoje cechy szczególne, które znajdziemy na wszystkich poziomach gramatycznych – fonetyczno-fonologicznym, składniowym i leksykalnym oraz, co jest faktem chyba najpowszechniej znanym, w znakach pisma. Naszym celem było przygotowanie podręcznika opartego na żywym, współczesnym języku chińskim – takim, który jest potocznie używany na Tajwanie. Dotyczy to oczywiście przede wszystkim treści i formy dialogów. Staraliśmy się, by były one w miarę możliwości naturalne, pozbawione sztuczności. Ich treść i forma są, siłą rzeczy, do pewnego stopnia podporządkowane ilustracji konkretnych zagadnień gramatycznych, ale nie jest to cel nadrzędny. Konsekwencją takiego podejścia jest dość niestandardowy układ zagadnień gramatycznych – już w dialogach we wczesnych lekcjach mogą pojawić się stosunkowo zaawansowane gramatycznie wypowiedzi. Będziemy sobie z tym radzić w różny sposób. Nie zawsze pożądane lub możliwe jest natychmiastowe dokładne wyjaśnienie. Może też się zdarzyć, że omawiane w poszczególnych lekcjach zagadnienia gramatyczne są bardzo skromnie ilustrowane w dialogach. W takich przypadkach staramy się to nadrobić przykładami w objaśnieniach gramatycznych.

Nietrudny do zauważenia jest brak istotnych komponentów, stanowiących zazwyczaj integralną część podręczników do nauki języka chińskiego. Najbardziej odczuwalny dla studentów będzie zapewne brak ćwiczeń. Osobnych wyjaśnień nie poświęciliśmy pismu chińskiemu (w tym używanej w podręczniku transliteracji *pinyin*) oraz nie przygotowaliśmy wstępu poświęconego podstawom fonetyki i fonologii chińskiej, w tym przede wszystkim sylabom i tonom. Wszystkie te zadania spadają na wykładowców. Podręcznik zakłada koncepcję ewolucyjną – będzie stopniowo uzupełniany o brakujące zagadnienia. Pismu i ćwiczeniom gramatycznym poświęcone będą osobne publikacje powiązane treścią z *Podróżą na Tajwan*. W obliczu rozpoczynającego się nowego roku akademickiego uznaliśmy, że najlepszym rozwiązaniem będzie udostępnienie podręcznika w wersji, która przy pomocy wykładowców może być już z powodzeniem wykorzystywana dydaktycznie. Takie podejście jest możliwe również dzięki temu, że wszystkie wydania *Podróży na Tajwan*, jak również planowane publikacje uzupełniające, będą udostępnione wszystkim zainteresowanym nieodpłatnie w formie cyfrowego dostępu otwartego. W tym miejscu chcielibyśmy podkreślić, że taka forma publikacji to wynik wsparcia tajwańskiego Ministerstwa Edukacji w ramach grantu Adam Mickiewicz University Taiwan Research Project.

Kończące lekcje krótkie teksty, z których dowiecie się o historii i kulturze Tajwanu oraz życiu codziennym jego mieszkańców, są autorstwa studentów Instytutu Etnolingwistyki, którzy mieli okazję studiować na Tajwanie. Zasadniczo nie ingerowaliśmy w formę i treść ich pracy – z założenia miały to być relacje przede wszystkim autentyczne i spontaniczne; obiektywizm nie był priorytetem.

Podróż na Tajwan (I) w założeniu jest podręcznikiem akademickim przeznaczonym dla uczelni wyższych. Jego fragmenty wyjaśniające sformułowane zostały w sposób zakładający znajomość podstaw językoznawstwa, ale też staraliśmy się unikać hermetycznego żargonu i formułować informacje w sposób jak najbardziej przyjazny dla użytkownika.

Na zakończenie wyjaśniamy najważniejsze konwencje stosowane w niniejszym podręczniku:

W tłumaczeniach czytanek i zdań przykładowych użyto nawiasów okrągłych “()” dla oznaczenia treści, które można zachować lub pominąć przy przekładzie na język polski. W nawiasach kwadratowych “[]” zamieszczono wyrazy, które dodano w tłumaczeniu dla zwiększenia czytelności tekstu lub zachowania poprawności gramatycznej zdań w języku polskim. Dążąc do zapewnienia naturalności brzmienia i poprawności stylistycznej tekstów polskojęzycznych, starano się unikać zbędnych powtórzeń, w związku z czym pewne fragmenty tekstów oryginalnych zostały sparafrazowane lub pominięte. W celu dokładniejszego przedstawienia struktury zdania wyjściowego w języku chińskim, dla niektórych zdań przykładowych podano dodatkowo tłumaczenie dosłowne, zamieszczone w nawiasie okrągłym i poprzedzone skrótem “dosł.”.

Nowe wyrazy i wyrażenia z czytanek opisano na listach słówek zamieszczonych poniżej ich przekładów polskojęzycznych. W przypadku większości wyrazów i wyrażeń podano pojedynczy odpowiednik w języku polskim lub kilka odpowiedników rozdzielonych przecinkami (np.: “trochę, nieco, odrobinę”). W przypadku polisemów z reguły uwzględniano znaczenie, w którym dany wyraz pojawił się w czytance lub – w uzasadnionych przypadkach – podawano większą liczbę różnorodnych ekwiwalentów rozdzielonych ukośnikami (np.: “pytanie / problem”). Ukośnik zastosowano również przy podawaniu dwóch lub więcej ekwiwalentów polskojęzycznych dla konstrukcji gramatycznych, w których zapisie występuje przecinek (np.: “gdy tylko..., (to)... / ledwo..., a już...”). W przypadku niektórych wyrazów i wyrażeń oprócz ekwiwalentu (/ ekwiwalentów) w języku polskim podano dodatkowo kontekst ich użycia lub dodatkowe wyjaśnienia dotyczące znaczenia bądź użycia danego wyrazu (/ wyrażenia) w języku chińskim. Dla nielicznych wyrazów nieposiadających prostych odpowiedników w języku polskim podano jedynie opis ich funkcji, zamieszczony w nawiasie okrągłym. Począwszy od lekcji czwartej, dla rzeczowników, które typowo łączą się z określonymi klasyfikatorami, w końcowej części opisu danego wyrazu zamieszczono w nawiasie okrągłym symbol “KL:” i odpowiedni klasyfikator (lub większą ich liczbę). W objaśnieniach gramatycznych symbolem gwiazdki “*” oznaczono zdania lub wyrażenia błędne.

Na końcu podręcznika zamieszczono dodatkowo alfabetyczny indeks wyrazów i wyrażeń z czytanek, uzupełniony o informacje dotyczące klasyfikatorów typowo łączących się z rzeczownikami wprowadzonymi w pierwszych trzech lekcjach.

Autorzy
Poznań, wrzesień 2020

第一課 你好！

Lekcja 1. Cześć!

Po roku nauki chińskiego Gosia Mahoń (馬高夏) i Michał Henes (何明豪) postanowili wyjechać na dwunastomiesięczny kurs języka na Tajwanie. Ich samolot właśnie wylądował na międzynarodowym lotnisku w Taoyuan...

(na lotnisku)

台灣朋友 (詠晴)：妳好，妳是高夏嗎？
高夏：是的，我是。妳是詠晴嗎？
詠晴：是的，這位是……？
明豪：妳好，我叫明豪，我是她的朋友。
今天我們一起來台灣！
詠晴：你好，我是詠晴，很高興認識你！
明豪：我也是。

(na lotnisku)

Táiwān péngyǒu

(Yǒngqíng): Nǐhǎo, nǐ shì Gāoxià ma?

Gāoxià: Shìde, wǒ shì. Nǐ shì Yǒngqíng ma?

Yǒngqíng: Shìde, zhèwèi shì...?

Míngháo: Nǐhǎo, wǒ jiào Míngáo, wǒ shì tāde péngyǒu.
Jīntiān wǒmen yìqǐ lái Táiwān!

Yǒngqíng: Nǐhǎo, wǒ shì Yǒngqíng, hěn gāoxìng rènshì nǐ!

Míngháo: Wǒ yě shì.

(na lotnisku)

Przyjaciółka z Tajwanu

(Yongqing): Cześć, jesteś Gosia?

Gosia: Tak, to ja. Ty jesteś Yongqing?

Yongqing: Tak. A to jest...?

Michał: Cześć, mam na imię Michał, jestem jej przyjacielem.
Dziś razem przyjeżdżamy na Tajwan!

Yongqing: Cześć, jestem Yongqing. Miło mi cię poznać!

Michał: Ciebie też.

生詞 Słówka

1. 你好！	<i>nǐhǎo!</i>	cześć!, witaj! (zapis uniwersalny)
妳好！	<i>nǐhǎo!</i>	cześć!, witaj! (wariant zapisu dla adresata w rodzaju żeńskim)
好	<i>hǎo</i>	być dobrym / dobrze / (morfem umieszczany po formach adresatywnych w powitaniach)
2. 你	<i>nǐ</i>	ty (zapis uniwersalny)
妳	<i>nǐ</i>	ty (wariant zapisu w rodzaju żeńskim)
3. 是	<i>shì</i>	być (spójka)
4. 嗎	<i>ma</i>	(partykuła pytajna)
5. 我	<i>wǒ</i>	ja
6. 是的！	<i>shìde!</i>	tak!, owszem!, zgadza się!

A: 你是明豪嗎？

B: 是的，我是明豪。

A: *Nǐ shì Mínháo ma?*

B: *Shìde, wǒ shì Mínháo.*

A: (Czy) ty jesteś Michał?

B: Tak, to ja.

7. 這	<i>zhè</i>	ten / to
8. 這位	<i>zhèwèi</i>	ta [osoba], ten [człowiek]

我是高夏，這位是詠晴。

Wǒ shì Gāoxià, zhèwèi shì Yǒngqíng.

Ja jestem Gosia, a to jest Yongqing.

9. 叫	<i>jiào</i>	nazywać (się), mieć na imię
10. 她	<i>tā</i>	ona
他	<i>tā</i>	on
11. 她的	<i>tāde</i>	jej
他的	<i>tāde</i>	jego
12. 朋友	<i>péngyǒu</i>	przyjaciół, kolega

我叫高夏，我是他的朋友。

Wǒ jiào Gāoxià, wǒ shì tāde péngyǒu.

Mam na imię Gosia, jestem jego przyjaciółką.

13. 今天	<i>jīntiān</i>	dzisiaj
14. 我們	<i>wǒmen</i>	my
15. 一起	<i>yìqǐ</i>	razem, wspólnie
16. 來	<i>lái</i>	przychodzić / przyjeżdżać
17. 台灣	<i>Táiwān</i>	Tajwan (wariant zapisu: 臺灣)

他們一起來台灣。

Tāmen yìqǐ lái Táiwān.

Oni razem przyjeżdżają na Tajwan.

18. 很高興認識你	<i>hěn gāoxìng rènshì nǐ</i>	miło mi cię poznać
(dosł. <i>cieszę się,</i>
<i>że cię poznałem</i>)
19. 我也是	<i>wǒ yě shì</i>	ciebie też [miło poznać]
(dosł. <i>ja też [się cieszę]</i>)

A: 很高興認識你！

B: 我也是。 / 我也很高興。

A: *Hěn gāoxìng rènshì nǐ.*

B: *Wǒ yě shì. / Wǒ yě hěn gāoxìng.*

A: Miło mi cię poznać!

B: Ciebie też.

20. 詠晴	<i>Yǒngqíng</i>	(imię) Yongqing
21. 高夏	<i>Gāoxià</i>	(imię) Gosia
22. 明豪	<i>Míngháo</i>	(imię) Michał

(pierwsze spotkanie w sytuacji oficjalnej)

詠晴：您好！我姓陳，叫詠晴。您貴姓？
高夏：您好！我姓馬，馬高夏。很高興認識您。
詠晴：我也是。
高夏：這是我的名片。請多多指教！
(podaje oburącz wizytówkę)
詠晴：這是我的名片。也請多多指教！
(przyjmuje oburącz wizytówkę, a następnie podaje własną)

(pierwsze spotkanie w sytuacji oficjalnej)

Yǒngqíng: Nín hǎo! Wǒ xìng Chén, jiào Yǒngqíng. Nín guì xìng?
Gāoxià: Nín hǎo! Wǒ xìng Mǎ, Mǎ Gāoxià. Hěn gāoxìng rènshì nín.
Yǒngqíng: Wǒ yě shì.
Gāoxià: Zhè shì wǒ de míngpiàn. Qǐng duōduō zhǐjiào!
(podaje oburącz wizytówkę)
Yǒngqíng: Zhè shì wǒ de míngpiàn. Yě qǐng duōduō zhǐjiào!
(przyjmuje oburącz wizytówkę, a następnie podaje własną)

(pierwsze spotkanie w sytuacji oficjalnej)

Yongqing: Dzień dobry! Moje nazwisko Chen, a na imię mam Yongqing. Pani godność?
Gosia: Dzień dobry! Nazywam się Mahoń, Małgorzata Mahoń. Miło mi panią poznać.
Yongqing: Mnie również [miło panią poznać].
Gosia: Oto moja wizytówka. Liczę na pani rady i wskazówki!
(podaje oburącz wizytówkę)
Yongqing: A to jest moja wizytówka. Również liczę na pani pomoc!
(przyjmuje oburącz wizytówkę, a następnie podaje własną)

生詞 Słówka

1. 您	nín	pan / pani (honoryfikatywny zaimek 2. os. lp.)
您好！	nín hǎo!	dzień dobry (panu / pani)!
2. 姓	xìng	nazywać się, mieć na nazwisko

我姓馬，叫高夏。

Wǒ xìng Mǎ, jiào Gāoxià.

Moje nazwisko Ma, a na imię mam Gosia.

3. 貴 *guì* pański / pani
(honoryfikatywny zaimek dzierżawczy)

您貴姓？

Nín guìxìng?

Pańska (/ Pani) godność? / Jak pan(i) się nazywa?

4. 我的 *wǒde* mój
5. 名片 *míngpiàn* wizytówka

這是我的名片。

Zhè shì wǒde míngpiàn.

To jest moja wizytówka.

6. 請 *qǐng* prosić / Proszę...
7. 多多指教 *duōduō zhǐjiào* (dosł. *jak najwięcej doradzać*)

請多多指教！

Qǐng duōduō zhǐjiào!

Liczę na [pańskie (/ pani)] rady i wskazówki!

(formuła grzecznościowa, dosł. *proszę jak najwięcej doradzać*)

8. 也 *yě* też, również

我也姓陳。

Wǒ yě xìng Chén.

Ja też nazywam się Chen.

9. 陳 *Chén* (nazwisko) Chen
10. 馬 *Mǎ* (nazwisko) Ma
11. 很高興認識您 *hěn gāoxìng rènshì nín* miło mi pana (/ panią) poznać

(pierwsze spotkanie w sytuacji nieoficjalnej)

明豪：妳好！
詠晴：你好！
明豪：我叫何明豪。請問妳叫什麼名字？
詠晴：我叫陳詠晴。你是美國人嗎？
明豪：不是。我是波蘭人。妳呢？
詠晴：我是台灣人。很高興認識你！
明豪：可以給我妳的臉書嗎？
詠晴：當然！
明豪：謝謝！

(pierwsze spotkanie w sytuacji nieoficjalnej)

Mínháo: *Nǐhǎo!*
Yǒngqíng: *Nǐhǎo!*
Mínháo: *Wǒ jiào Hé Mínháo. Qǐngwèn nǐ jiào shénme míngzi?*
Yǒngqíng: *Wǒ jiào Chén Yǒngqíng. Nǐ shì Měiguórén ma?*
Mínháo: *Bú shì. Wǒ shì Bōlánrén. Nǐ ne?*
Yǒngqíng: *Wǒ shì Táiwānrén. Hěn gāoxìng rènshì nǐ!*
Mínháo: *Kěyǐ gěi wǒ nǐde Liǎnshū ma?*
Yǒngqíng: *Dāngrán!*
Mínháo: *Xièxie!*

(pierwsze spotkanie w sytuacji nieoficjalnej)

Michał: *Cześć!*
Yongqing: *Cześć!*
Michał: *Nazywam się Michał Henes. Przepraszam, jak się nazywasz?*
Yongqing: *Nazywam się Chen Yongqing. Jesteś Amerykaninem?*
Michał: *Nie, jestem Polakiem. A ty?*
Yongqing: *Jestem Tajwanką. Miło mi cię poznać!*
Michał: *Mogłabyś mi podać swojego Facebooka?*
Yongqing: *Jasne!*
Michał: *Dziękuję!*

生詞 Słówka

1. 請問 *qǐngwèn* Przepraszam... (używane przy zadawaniu pytań)
2. 什麼 *shénme* co? / jaki...? (przed rzeczownikiem)
3. 名字 *míngzi* imię / nazwa

請問你叫什麼名字？

Qǐngwèn nǐ jiào shénme míngzi?

Przepraszam, jak masz na imię?

4. 美國 *Měiguó* Ameryka, Stany Zjednoczone
- 美國人 *Měiguórén* Amerykanin

請問你是美國人嗎？

Qǐngwèn nǐ shì Měiguórén ma?

Przepraszam, czy jesteś Amerykaninem?

5. 人 *rén* człowiek, osoba
6. 不 *bù* nie (partykuła przecząca;
przed sylabą w tonie czwartym wymawiana *bú*)

我不是美國人。

Wǒ bú shì Měiguórén.

Nie jestem Amerykaninem.

7. 波蘭 *Bōlán* Polska
- 波蘭人 *Bōlánrén* Polak

明豪是波蘭人，高夏也是。

Míngháo shì Bōlánrén, Gāoxià yě shì.

Michał jest Polakiem i Gosia również [jest Polką].

8. 呢 *ne* a...? (partykuła pytań
eliptycznych)
9. 台灣人 *Táiwānrén* Tajwańczyk
(wariant zapisu: 臺灣人)
10. 可以給我……嗎? *kěyǐ gěi wǒ... ma?* (Czy) możesz mi (po)dać...?
可以 *kěyǐ* móc
給 *gěi* dać / podać

11. 你的 *nǐde* twój (zapis uniwersalny)
 妳的 *nǐde* twój (wariant zapisu w rodzaju żeńskim)
12. 臉書 *Liǎnshū* Facebook / (potocznie:) konto (/ nazwa) na Facebooku
- 可以給我你的臉書嗎？
Kěyǐ gěi wǒ nǐde Liǎnshū ma?
 Mogłbyś mi podać swojego Facebooka?
13. 當然 *dāngrán* oczywiście, pewnie, jasne
14. 謝謝 *xièxie* dziękuję
15. 何 *Hé* (nazwisko) He

補充單字 **Dodatkowe słownictwo**

1. 英國	<i>Yīngguó</i>	Wielka Brytania
英國人	<i>Yīngguórén</i>	Brytyjczyk
2. 德國	<i>Déguó</i>	Niemcy
德國人	<i>Déguórén</i>	Niemiec
3. 法國	<i>Fǎguó</i>	Francja
法國人	<i>Fǎguórén</i>	Francuz
4. 中國	<i>Zhōngguó</i>	Chiny
中國人	<i>Zhōngguórén</i>	Chińczyk
5. 韓國	<i>Hánguó</i>	Korea Południowa
韓國人	<i>Hánguórén</i>	Koreańczyk
6. 日本	<i>Rìběn</i>	Japonia
日本人	<i>Rìběnrén</i>	Japończyk
7. 烏克蘭	<i>Wūkèlán</i>	Ukraina
烏克蘭人	<i>Wūkèlánrén</i>	Ukrainiec
8. 義大利	<i>Yìdàlì</i>	Włochy
義大利人	<i>Yìdàlìrén</i>	Włoch
9. 俄羅斯	<i>Éluósī</i>	Rosja
俄羅斯人	<i>Éluósīrén</i>	Rosjanin

語法解釋 **Objaśnienia gramatyczne**

Szyk zdania I

Zdania w lekcji pierwszej służą przede wszystkim prostemu przedstawianiu się, mówieniu, kim ktoś jest. Tego typu zdania (np. z czasownikami 是, 叫, 姓) zasadniczo nie różnią się szykiem i funkcjami poszczególnych elementów od języka polskiego:

podmiot + orzeczenie (spójka 是 / 叫 / 姓 + rzeczownik)

- 1、她是美國人。
- 2、她不是美國人。
- 3、他叫明豪。
- 4、他不叫明豪。
- 5、我姓何。
- 6、我不姓何。

Zdania pytające I

Jedną z podstawowych form zdań pytających jest użycie partykuły 嗎, która pełni podobną funkcję do polskiego *czy*, z jedną bardzo istotną różnicą – występuje zawsze na końcu zdania. Jedynie obecność 嗎 odróżnia formę zdanie pytające od oznajmującego.

- 1、他叫明豪嗎？
- 2、他不叫明豪嗎？

Zdania pytające II: partykuła 呢

Kolejnym sposobem zadawania pytań jest użycie partykuły 呢. Zdanie pytające w tej formie składa się tylko z podmiotu i 呢. Zadanie takiego pytania jest możliwe jedynie w kontekście innej informacji sformułowanej w poprzedzającym zdaniu – 呢 domyślnie zastępuje treść całego pytania tym poprzedzającym zdaniem:

- 1、 A：我是波蘭人，你呢？
B：我也是。
- 2、 A：您姓陳，他呢？
B：他姓馬。
- 3、 A：我叫明豪，妳呢？
B：我叫高夏。

Spójnik 也

也 ma takie samo znaczenie, jak polski spójnik *też*, ale podlega większym ograniczeniom składniowym. Może wystąpić jedynie przed czasownikiem (w tym czasownikiem przymiotnikowym, o którym będzie mowa w następnej lekcji) i, co ważne, czasownik musi wystąpić:

- 1、 A：很高興認識你！
B：我也很高興！/ 我也是！
- 2、 A：我是台灣人。你呢？
B：我也是。

W żadnym z powyższych dialogów odpowiedź nie może brzmieć: *我也。 – brakuje czasownika!

- 3、我不是美國人，她也不是。
- 4、馬高夏是我的朋友，何明豪也是。

Partykuła 的 i sufiks 們

System chińskich zaimków osobowych i dzierżawczych, ze względu na brak kategorii fleksyjnych, jest stosunkowo prosty i intuicyjny. Poniżej podane są wszystkie formy wraz z tłumaczeniem:

我	ja	我們	my
你/妳	ty	你們/妳們	wy
您	pan / pani	(你們/妳們)	państwo, panowie / panie
他	on	他們	oni
她	ona	她們	one (r. żeński)
它	ono (/to)	它們	one (r. nijaki)
我的	mój	我們的	nasz
你的/妳的	twój	你們的/妳們的	wasz
您的	pański / pani	(你們的/妳們的)	państwa, panów / pań
他的	jego (r. męski)	他們的	ich (r. męski)
她的	jej	她們的	ich (r. żeński)
它的	jego (r. nijaki)	它們的	ich (r. nijaki)

Rodzaj (męski i żeński) rozróżniany jest wyłącznie w piśmie.

Znak 妳 używa się jako wariantu zapisu 你 w rodzaju żeńskim.

Zaimki 3 os. lp.: 他, 她 i 它 mają taką samą wymowę (*tā*).

Zaimka 它 używa się głównie w odniesieniu do przedmiotów nieożywionych. W języku polskim w niektórych wyrażeniach odpowiada mu zaimek wskazujący *to*.

Istnieją również dwa rzadsze, identycznie wymawiane zaimki 3 os. lp.: 牠 (*tā*), zastępujący nazwy zwierząt i 祂 (*tā*), zastępujący imiona bóstw.

Zaimek 您 z reguły nie łączy się z sufiksem 們: w roli honoryfikatywnego zaimka 2 os. lm. (*państwo / panowie / panie*) używa się 你們 (/妳們) lub wyrażenia zastępczego.

Zaimka dzierżawczego 貴 (*pański / pani / państwa / panów / pań*) używa się głównie w pewnych utartych wyrażeniach (np. 貴姓) i w oficjalnej komunikacji pisemnej.

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Forma wyrazowa a znaczenie gramatyczne rzeczowników chińskich

Polskie tłumaczenia nowych słów nie zawsze oddają wszystkie znaczenia i funkcje wyrazów chińskich. Podstawową cechą wyrazów języka chińskiego jest niezmiennosc ich formy. Jest to pewne uproszczenie, ponieważ j. chiński wykorzystuje afiksy gramatyczne, ale nie zmienia to faktu, że np. forma rzeczowników nie określa ich liczby, rodzaju, przypadka itd. W tłumaczeniach używamy konsekwentnie formy mianownika liczby pojedynczej i rodzaju męskiego (gdy możliwe jest użycie różnych form rodzajowych). Dla przykładu:

台灣人 tłumaczymy jako *Tajwańczyk*, ale w konkretnej sytuacji językowej może to również znaczyć *Tajwanka, Tajwańczycy, Tajwanki, Tajwańczyka* itd.

Powyższe zjawisko dotyczy również zaimków dzierżawczych. Na przykład:

我們的 tłumaczymy jako *nasz*, ale w konkretnej sytuacji językowej może to również znaczyć *nasza, nasi, nasze, naszego* itd.

Nazwy krajów po chińsku

Język chiński ma do dyspozycji dwie podstawowe strategie tworzenia nazw krajów. Pierwsza z nich wykorzystuje sufiks słotwórczy - 國 o znaczeniu *kraj*. Na przykład:

中國	<i>Zhōngguó</i>	Chiny
英國	<i>Yīngguó</i>	Wielka Brytania
德國	<i>Déguó</i>	Niemcy
法國	<i>Fǎguó</i>	Francja

Drugim sposobem jest fonetyczne przybliżenie nazwy kraju (najczęściej w wersji angielskiej). Sposób fonetyczny opiera się na sufiksie - 蘭 *lán* (co znaczy *orchidea*, ale nie jest to w tym kontekście ważne), jeśli w nazwie kraju występuje *-land*, jednak nie zawsze i nie jest to warunek niezbędny, czego przykład pojawił się w lekcji (*Ukraina*):

波蘭	<i>Bōlán</i>	Polska
荷蘭	<i>Hélán</i>	Holandia
愛爾蘭	<i>Ài'ěrlán</i>	Irlandia
烏克蘭	<i>Wūkèlán</i>	Ukraina

Inny, dość często spotykany sposób fonetyczny wykorzystuje sylaby o odpowiednim brzmieniu, ale bez użycia sufiksu słowotwórczego, np.:

義大利	<i>Yidàlì</i>	Włochy
捷克	<i>Jiékè</i>	Czechy
西班牙	<i>Xībānyá</i>	Hiszpania
匈牙利	<i>Xiōngyáli</i>	Węgry
古巴	<i>Gǔbā</i>	Kuba

Ten sposób jest podstawowym przy tłumaczeniu innych nazw własnych, takich jak: imiona i nazwiska, nazwy miast itp.

Dużo rzadsze jest tłumaczenie nazwy kraju na język chiński, np.:

冰島	<i>Bīngdǎo</i>	Islandia (dosł. <i>Lodowa Wyspa</i>)
----	----------------	---------------------------------------

Ostatnim sposobem jest bezpośrednio używanie nazw zapisywanych w znakach chińskich i odczytywanych po chińsku, ale utworzonych w innym języku. Ciekawym przykładem jest tu nazwa Korei (Południowej), którą w języku źródłowym utworzono w sposób analogiczny do chińskojęzycznych nazw krajów z - 國:

日本	<i>Rìběn</i>	Japonia
韓國	<i>Hánguó</i>	Korea Południowa
越南	<i>Yuènnán</i>	Wietnam

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Tajwan

Agnieszka Zibert (紀沛嘉)

Tajwan jest małą wyspą leżącą u wybrzeży Chin, lecz mimo swojej niewielkiej powierzchni stanowi miejsce zamieszkania dla ponad 23 milionów ludzi. Zdecydowana większość z nich, bo aż 95%, to Chińczycy Han, dlatego też językiem urzędowym Tajwanu jest standardowy język chiński (mandaryński). Jednak mimo iż Tajwańczycy w większości posługują się tym samym językiem

co Chińczycy, to do zapisu wciąż używają znaków tradycyjnych, które w Chinach zostały wyparte przez znaki uproszczone. Mówiąc o Chinach, warto zaznaczyć, że chodzi o Chińską Republikę Ludową, którą czasem określa się również jako „Chiny kontynentalne”, a nie o Republikę Chińską, która jest oficjalną nazwą Tajwanu. Zarówno nazewnictwo, jak i status Tajwanu są kwestią kontrowersyjną, ponieważ Chińska Republika Ludowa twierdzi, że Tajwan jest prowincją Chin, natomiast Republika Chińska uważa się za odrębne państwo. Żeby zrozumieć problem, należy sięgnąć do historii tej wyspy.

Pierwotnie Tajwan był zamieszkiwany przez tajwańskich aborygenów, którzy posługiwali się językami austronezyjskimi. Pierwszy kontakt Europejczyków z Tajwanem nastąpił w 1544, kiedy został odkryty przez Portugalczyków. Podobno jeden z żeglarzy krzyknął *Ilha Formosa* („piękna wyspa”), co do dzisiaj jest jednym z określeń Tajwanu. Z kolei w 1623 roku Holendrzy ustanowili na Tajwanie swoje kolonie, a zaledwie 3 lata później zrobili to Hiszpanie. To właśnie za sprawą tych pierwszych nastąpił duży napływ Chińczyków, którzy mieli za zadanie rozwinąć produkcję rolną. Dopiero od 1683 roku Tajwan był pod panowaniem chińskiej dynastii Qing, która jednak utraciła wyspę w wyniku pierwszej wojny chińsko-japońskiej pod koniec XIX w. W okresie panowania Japończyków Tajwan bardzo się rozwinął. Utworzono tam między innymi uniwersytet, bank oraz rozbudowano kolej.

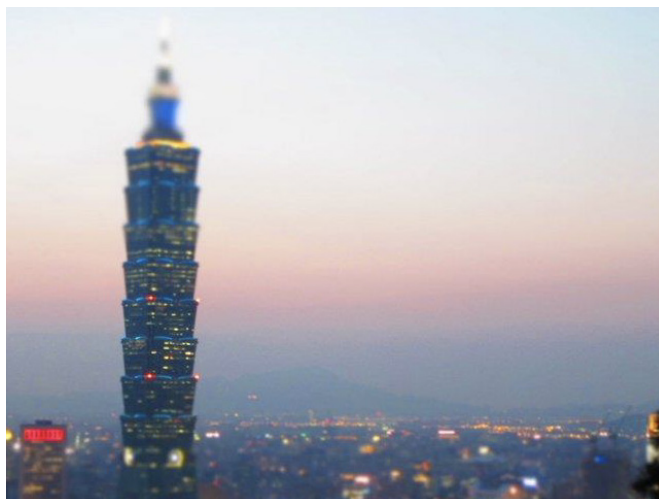
W czasie, gdy Tajwan wciąż znajdował się pod okupacją japońską, Chiny były pogrążone w wojnie domowej. Po jednej stronie stali komuniści z Mao Zedongiem na czele, a po drugiej narodowa partia Kuomintang utworzona przez Sun Yat-Sena. Sun Yat-sen od 1912 był również pierwszym prezydentem nowo utworzonej Republiki Chińskiej, dlatego jest on uważany przez Tajwańczyków za ojca narodu. Ostatecznie Kuomintang poniósł klęskę, dlatego w 1949 w Chinach ustanowiono Chińską Republikę Ludową, a zwolennicy Republiki Chińskiej wraz z Czang Kaj-Szekiem, który w tym czasie stał na jej czele, byli zmuszeni uciec przed komunistami na Tajwan. To rozwiązanie miało być jedynie tymczasowe, ponieważ Kuomintang planował przejęcie całych Chin, lecz do dziś się to nie udało. Początki Republiki Chińskiej nie były proste, a podczas stanu wojennego wiele osób uwięziono i zamordowano w związku z podejrzeniami o współpracę z komunistami, dlatego ten okres jest znany jako „Biały Terror”.

Od tego czasu Tajwan przeszedł wiele zmian społecznych, politycznych i gospodarczych, lecz mimo upływu lat jego status do dziś jest niejasny. Doszło do sytuacji, gdzie istnieją dwa państwa nazywające się Chinami, roszczące sobie prawa do władzy nad tym samym obszarem, dlatego mówi się o terminie „dwojga Chin”. Republika Chińska po 1991 zrzekła się suwerenności nad kontynentalną częścią państwa, jednak ChRL utrzymuje „politykę jednych Chin” i uznaje Tajwan za swoją prowincję. Republika Chińska nie jest również uznawana na arenie międzynarodowej z wyłączeniem kilkunastu niewielkich państw. Jest to spowodowane tym, że Chiny, będąc gigantem gospodarczym, odgrywają istotną rolę w polityce międzynarodowej, jednak państwo chcące nawiązać relacje dyplomatyczne z ChRL, musi najpierw zerwać stosunki polityczne z Republiką Chińską. Z tego powodu od 1971 Tajwan nie jest również reprezentowany w ONZ.

Mimo braku akceptacji oficjalnego statusu państwa ze strony innych krajów, Tajwan posiada wszystkie inne cechy państwowości, takie jak własne organy władzy,

m.in. prezydenta, rząd, sądy, policję itd. Trzeba również zaznaczyć, że w przeciwieństwie np. do Hongkongu, Republika Chińska sprawuje całkowicie niezależną władzę nad swoim terytorium. Ustrój polityczny również jest inny niż ten w socjalistycznych Chinach, gdyż Tajwan jest państwem demokratycznym. Wizy do ChRL nie upoważniają do wkroczenia na terytorium Tajwanu i odwrotnie, a obywatele Republiki Chińskiej mają własne paszporty. Państwo ma również swoje symbole narodowe, takie jak flaga i hymn, ma też stolicę – Tajpej oraz walutę, jaką jest (nowy) dolar tajwański.

W drugiej połowie XX w. nagły wzrost gospodarczy w Republice Chińskiej sprawił, że razem z Hongkongiem, Singapurem i Koreą Południową zyskała miano „azjatyckiego tygrysa”. Od wielu lat znajduje się wysoko na liście krajów pod względem wartości PKB. Dziś Tajwan jest znany głównie z firm zajmujących się technologią, takich jak ASUS, Acer, BenQ, MSI czy HTC, będąc jednym z największych producentów komputerów na świecie.

Tajwańczycy mogą się również pochwalić osiągnięciami w produkcji rowerów, które są chętnie importowane przez wiele krajów. Tajwan znajduje się częściowo w strefie tropikalnej, co sprzyja uprawie owoców, takich jak banany, ananasy czy mango. Wyspa jest też popularną destynacją turystyczną. Podróżników przyciągają malownicze widoki, piaszczyste plaże, góry, jak i buddyjskie świątynie czy też nowoczesna panorama miasta, którą można podziwiać ze szczytu wieżowca Taipei 101.

Poziom życia w Republice Chińskiej jest wysoki. Nie tylko dzięki temu, że obywatele mają zapewniony dostęp do wysokiej jakości edukacji i opieki zdrowotnej, ale również dzięki dojrzałej demokracji i poszanowaniu praw człowieka. Przestrzegana jest wolność słowa i prasy, a obywatele mogą swobodnie korzystać z mediów. Rząd podejmuje wysiłki mające na celu wspomaganie mniejszości etnicznych, które wcześniej były dyskryminowane. Oficjalnie istnieje 16 grup aborygenów tajwańskich, które dziś mogą bezpiecznie kultywować swoje tradycje. Języki rdzennych mieszkańców zostały również dołączone do listy oficjalnych języków Republiki Chińskiej. Tajwan jest też otwarty dla mniejszości seksualnych – jako pierwszy azjatycki kraj zalegalizował małżeństwa par jedнопłciowych.

Różnorodność przejawia się także w kulturze Tajwanu. Opiera się przede wszystkim na kulturze chińskiej, dlatego Tajwańczycy obchodzą m.in. Chiński Nowy Rok, Święto Smoczych Łodzi oraz Święto Środka Jesieni. Kultywuje się również tradycje, takie jak ceremonia parzenia herbaty lub kaligrafia. Główne

religie Tajwanu to taoizm, konfucjanizm oraz buddyzm. Tajwan obfituje w artystów muzycznych, np. Jolin Tsai, Jay Chou czy Mayday, jak i artystów wykonujących tradycyjną muzykę tajwańskich aborygenów. Przykładem łączenia tradycyjnej tajwańskiej muzyki z muzyką współczesną jest metalowy zespół Chthonic. Znaczący wpływ na kulturę Tajwanu wywarła Japonia. Japończycy spopularyzowali tam baseball oraz karaoke. W wolnym czasie niektórzy Tajwańczycy czytają mangi i oglądają anime oraz telenowele, które powstają również na Tajwanie. Z kolei podczas nocnych targów wiele osób wychodzi zjeść dania bogatej tajwańskiej kuchni, np. „żelazne jaja” czy ciastka z ananasem oraz napić się oryginalnej tajwańskiej *bubble tea*, czyli herbaty z mlekiem i kulkami tapioki.

Mimo braku oficjalnego uznania przez inne kraje Tajwan to odrębny i niezależny byt, który wykształcił własną kulturę. Tajwańczycy, zwłaszcza młodsze pokolenie, mają silne poczucie tożsamości narodowej, dlatego rozmawiając z osobą z Tajwanu, warto znać różnice między Republiką Chińską i Chińską Republiką Ludową, aby uniknąć nieporozumień.

Źródła zdjęć:

1. FREE VECTOR MAPS: <https://freevectormaps.com/>
2. 台北 101 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)
3. 台灣茶 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)

第二課 累不累？

Lekcja 2. Jesteś zmęczony?

(na lotnisku)

詠晴：你們累不累？
高夏：我非常累，我不喜歡坐飛機。
明豪：我也不喜歡。
詠晴：你們渴不渴？喝水嗎？
高夏、明豪：我們不渴，可是我們非常餓。
詠晴：那麼，我們一起去吃飯吧！
高夏、明豪：好啊，走吧！

(na lotnisku)

Yǒngqíng: Nǐmen lài bú lài?
Gāoxià: Wǒ fēicháng lài, wǒ bù xǐhuān zuò fēijī.
Míngháo: Wǒ yě bù xǐhuān.
Yǒngqíng: Nǐmen kě bù kě? Hē shuǐ ma?
Gāoxià, Míngháo: Wǒmen bù kě, kěshì wǒmen fēicháng è.
Yǒngqíng: Nàme, wǒmen yìqǐ qù chīfàn ba!
Gāoxià, Míngháo: Hǎo 'a, zǒu ba!

(na lotnisku)

Yongqing: Jesteście zmęczeni?
Gosia: Ja jestem bardzo zmęczona, nie lubię latać samolotem.
Michał: Ja też [tego] nie lubię.
Yongqing: Chce wam się pić? Napijcie się wody?
Gosia, Michał: Nie, nie chce nam się pić, ale jesteśmy bardzo głodni.
Yongqing: W takim razie chodźmy razem coś zjeść!
Gosia, Michał: Dobrze, chodźmy!

生詞 Słówka

1. 你們	nǐmen	wy (zapis uniwersalny)
妳們	nǐmen	wy (wariant zapisu w rodzaju żeńskim)

2. 累 *lèi* być zmęczonym / być męczącym
3. 坐 *zuò* siedzieć (np. na krześle) / latać (np. samolotem) /
jechać (np. autobusem, pociągiem, tramwajem)
4. 飛機 *fēijī* samolot
我喜歡坐飛機。
Wǒ xǐhuān zuò fēijī.
Lubię latać samolotem.
5. 喜歡 *xǐhuān* lubić / (komuś) się podoba
我喜歡波蘭。
Wǒ xǐhuān Bōlán.
Lubię Polskę. / Polska mi się podoba.
6. 渴 *kě* być spragnionym / (komuś) chce się pić
7. 喝 *hē* pić (używane razem z dopełnieniem)
8. 水 *shuǐ* woda
9. 非常 *fēicháng* bardzo
我非常渴，可是我不喝水。
Wǒ fēicháng kě, kěshì wǒ bù hē shuǐ.
Bardzo chce mi się pić, ale nie piję (wody).
10. 餓 *è* być głodnym / (komuś) chce się jeść
11. 可是 *kěshì* ale, lecz
我不餓，可是我非常渴。
Wǒ bú è, kěshì wǒ fēicháng kě.
Nie jestem głodny, ale bardzo chce mi się pić.
12. 那麼 *nàme* w takim razie..., wobec tego...
13. 去 *qù* iść, pójść (dokądś)
14. 吃飯 *chīfàn* jeść (posiłek) / jeść ryż
吃 *chī* jeść (używane razem z dopełnieniem)
15. 吧 *ba* (partykuła modalna)
我們一起去吃飯吧！
Wǒmen yìqǐ qù chīfàn ba!
Chodźmy razem coś zjeść!
16. 好(啊)！ *hǎo('a)!* dobrze!, dobra!
17. 走 *zǒu* iść / odejść, pójść (skądś)

(przypadkowe spotkanie w szkole)

詠晴： 嗨，高夏！妳下課了嗎？
高夏： 對啊。妳呢？
詠晴： 我也是。妳今天忙不忙？
高夏： 我非常忙，我今天上中文課，也上法文課。
詠晴： 我也是，我今天也要上課，也要打工。
高夏： 打工累不累？
詠晴： 打工不太累，可是上課很累。
高夏： 我現在要回家，妳呢？
詠晴： 我要去打工，再見！
高夏： 再見。

(przypadkowe spotkanie w szkole)

Yǒngqíng: *Hāi, Gāoxià! Nǐ xiàkè le ma?*
Gāoxià: *Duì 'a. Nǐ ne?*
Yǒngqíng: *Wǒ yě shì. Nǐ jīntiān máng bù máng?*
Gāoxià: *Wǒ fēicháng máng, wǒ jīntiān shàng zhōngwén kè, yě shàng fǎwén kè.*
Yǒngqíng: *Wǒ yě shì, wǒ jīntiān yě yào shàngkè, yě yào dǎgōng.*
Gāoxià: *Dǎgōng lèi bú lèi?*
Yǒngqíng: *Dǎgōng bú tài lèi, kěshì shàngkè hěn lèi.*
Gāoxià: *Wǒ xiànzài yào huí jiā, nǐ ne?*
Yǒngqíng: *Wǒ yào qù dǎgōng, zàijiàn!*
Gāoxià: *Zàijiàn.*

(przypadkowe spotkanie w szkole)

Yongqing: Cześć, Gosia! Skończyłaś [już] lekcje?
Gosia: Tak. A ty?
Yongqing: Ja też. Jesteś dzisiaj zajęta?
Gosia: [Tak], bardzo. Mam (dzisiaj) lekcję chińskiego i lekcję francuskiego.
Yongqing: Ja też [jestem bardzo zajęta] – idę (dzisiaj) na lekcje i do pracy.
Gosia: [Ta] praca jest męcząca?
Yongqing: Praca nie jest zbyt męcząca, ale lekcje tak.
Gosia: Wracam teraz do domu, a ty?
Yongqing: Idę do pracy. Do zobaczenia!
Gosia: Do zobaczenia!

生詞 Słówka

1. 嗨! *hāi!* cześć!, hej!
2. 下課 *xiàkè* skończyć lekcję (/ lekcje / zajęcia)
3. 了 *le* (partykuła aspektowa, wyraża m.in. kompletność, dokonaność czynności)

你吃飯了嗎?

Nǐ chīfàn le ma?

[Już] jadłeś? (dosł. *Zjadłeś ryż / posilek?*)

4. 對(啊)! *duì('a)!* zgadza się!, tak!, otóż to!, właśnie!

對啊，我吃飯了。

Duì'a, wǒ chīfàn le.

Tak, [już] jadłem. (dosł. *Zgadza się, zjadłem ryż / posilek.*)

5. 要 *yào* (czasownik modalny wyrażający zamiar)

我今天要去台灣。

Wǒ jīntiān yào qù Táiwān.

Jadę (/ Pojadę / Zamierzam pojechać) dzisiaj na Tajwan.

6. 忙 *máng* być zajęтым, zapracowanym

我非常忙，你呢?

Wǒ fēicháng máng, nǐ ne?

Jestem bardzo zajęty, a ty?

7. 文 *wén* (sufiks oznaczający język)
法文 *fǎwén* język francuski
中文 *zhōngwén* język chiński
8. 上課 *shàngkè* zaczynać lekcję (/ lekcje / zajęcia)
/ mieć lekcję (/ lekcje / zajęcia)

我上中文課，也上法文課。

Wǒ shàng zhōngwén kè, yě shàng fǎwén kè.

Mam lekcję chińskiego i lekcję francuskiego.

/ Mam (/ Chodzę na) lekcje chińskiego i francuskiego.

9. 打工 *dǎgōng* pracować (dorywczo)
 10. 不太 *bútài* niezbyt, nie (za) bardzo
 11. 很 *hěn* (bardzo)
 12. 現在 *xiànzài* teraz

我現在要去打工。

Wǒ xiànzài yào qù dǎgōng.

Teraz idę do pracy. (dosł. *Teraz idę pracować dorywczo*)

13. 回家 *huí jiā* iść do domu (dosł. *wrócić do domu*)
 家 *jiā* dom

我現在要回家。

Wǒ xiànzài yào huí jiā.

Teraz idę (/ wracam) do domu.

14. 再見！ *zàijiàn!* do zobaczenia!, do widzenia!

(małe dziecko, które zgubiło się na ulicy, prosi Michała o pomoc)

小孩：叔叔，我的媽媽不見了。
 明豪：你的媽媽高不高？
 小孩：她很高。
 明豪：她胖不胖？
 小孩：她不太胖。
 明豪：她的頭髮長不長？
 小孩：媽媽的頭髮很短。
 明豪：我看見她了。

(małe dziecko, które zgubiło się na ulicy, prosi Michała o pomoc)

Xiǎohái: *Shúshu, wǒde māma bújiànle.*
 Míngáo: *Nǐde māma gāo bù gāo?*
 Xiǎohái: *Tā hěn gāo.*
 Míngáo: *Tā pàng bú pàng?*
 Xiǎohái: *Tā bútài pàng.*
 Míngáo: *Tāde tóufǎ cháng bù cháng?*
 Xiǎohái: *Māmāde tóufǎ hěn duǎn.*
 Míngáo: *Wǒ kànjiàn tā le.*

(małe dziecko, które zgubiło się na ulicy, prosi Michała o pomoc)

Dziecko: Proszę pana, zgubiłem swoją mamę.

Michał: Czy twoja mama jest wysoka?

Dziecko: [Tak], jest wysoka.

Michał: Jest tęga?

Dziecko: Nie bardzo.

Michał: Ma długie włosy?

Dziecko: [Nie], mama ma krótkie włosy.

Michał: [To chyba gdzieś] ją widziałem.

生詞 Słówka

1. 小孩 *xiǎohái* (małe) dziecko
2. 叔叔 *shúshu* wujek (młodszy brat ojca) / (forma adresatywna używana wobec obcych mężczyzn w wieku zbliżonym do wieku własnego ojca)
3. 媽媽 *māma* mama
4. 不見了 *bújiànle* (ktoś komuś) się zgubił / (coś komuś) zginęło

我的手機不見了。

Wǒde shǒujī bújiànle.

Zgubiła mi się komórka. / Zginął mi telefon (komórkowy).

5. 高 *gāo* być wysokim

我的媽媽很高，可是我很矮。

Wǒde māma hěn gāo, kěshì wǒ hěn ǎi.

Moja mama jest wysoka, ale ja jestem niski.

6. 胖 *pàng* być grubym, tęgim, pulchnym

我的狗胖，我的貓瘦。

Wǒde gǒu pàng, wǒde māo shòu.

Mój pies jest gruby, a mój kot – chudy.

7. 頭髮 *tóufǎ* włos(y) (na głowie)
8. 長 *cháng* być długim

我的頭髮很長。

Wǒde tóufǎ hěn cháng.

Moje włosy są długie.

9. 短 *duǎn* być krótkim

我哥哥的頭髮很短。

Wǒ gēgede tóufǎ hěn duǎn.

Mój (starszy) brat ma krótkie włosy.

(dosł. *Włosy mojego starszego brata są krótkie*).

10. 看見 *kànjiàn* zobaczyć

我看見我的朋友了。

Wǒ kànjiàn wǒde péngyǒu le.

Zobaczyłem (/ Widziałem) mojego przyjaciela.

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Szyk zdania II [S + V_[przymiotnikowy] °]

Charakterystyczne dla języka chińskiego są odpowiedniki polskich zdań z orzecznikiem w formie przymiotnika. Polskie zdanie, co do zasady, wymaga łącznika – np. imiennej formy czasownika *być*. Zdanie chińskie tego typu jest bezłącznikowe – nie występuje w nim czasownik 是. Chińskie „przymiotniki” właściwie są czasownikami, np. 累 oznacza *być zmęczonym*. Przymiotnikowe użycie tej kategorii wyrazów wyjaśnione będzie w dalszej części podręcznika. Przykłady zdań tego typu ([Podmiot + Orzeczenie w formie czasownika przymiotnikowego]):

A：你今天忙嗎？

B：我不忙。

Zdania pytające II [V_[przymiotnikowy] + Negacja + V_[przymiotnikowy]]

Funkcjonalnie równoważne wobec zdań z partykułą 嗎 są pytania z powtórzonym orzeczeniem w formie przeczącej:

1、你忙不忙？

2、明豪胖不胖？

3、你的媽媽高不高？

Na tym etapie nauki warto zwrócić uwagę na jedną istotną różnicę między omawianą formą pytań a zdaniami pytającymi z partykułą 嗎 – w sytuacji, gdy chcemy zadać pytanie wynikające z faktycznej niewiedzy, różnica między dwoma rodzajami pytań jest pragmatycznie niewielka. Jeśli jednak chcemy przez zadanie pytania wyrazić zdziwienie, niedowierzanie itp., używamy pytania z partykułą 嗎. Powtórzenie czasownika z negacją zasadniczo oznacza faktyczną niewiedzę.

Przysłówek 很

W języku chińskim przysłówek 很 używany jest stosunkowo częściej niż *bardzo* w języku polskim – przyczyną jest pewna przezroczyistość znaczeniowa 很. Przysłówek ten często używany jest raczej ze względów stylistycznych niż dla uzyskania efektu podkreślenia:

- 1、我累。
- 2、我很累。

Podkreślająca, emfaticzna funkcja w drugim z powyższych przykładów (abstrahując od kontekstu i akcentu, które mają wpływ na znaczenie konkretnych wypowiedzi) jest drugorzędna – oba powyższe zdania mają zbliżone znaczenie, ale drugie często brzmi lepiej. Pamiętajmy o tym, że uwaga ta dotyczy jedynie oznajmujących zdań twierdzących – w poniższych zdaniach 很 ma pełne znaczenie, nie tylko stylistyczne:

- 3、你很忙嗎？
- 4、他很不好。

Natomiast zamiast:

- 5、我不很忙。

powiemy raczej :

- 6、我不太忙。

W niektórych kontekstach preferowane jest użycie czasowników przymiotnikowych bez 很, np. gdy w zdaniu złożonym zestawiane są cechy różnych obiektów:

- 7、我的哥哥¹高，我的媽媽矮。 ¹gēge (starszy) brat

Czasownik 要

Język chiński nie ma wykładników czasu gramatycznego, związane z tym funkcje językowe realizuje innymi środkami. Jednym z podstawowych sposobów wyrażania przyszłości jest czasownik 要. Ta funkcja w naturalny sposób wiąże się z jego znaczeniem leksykalnym, oznaczającym chęć, zamiar itp. Te dwie funkcje często są w zdaniu nierozróżnialne – w takich przypadkach nie jest istotne ustalenie, która funkcja jest dominująca. 要 funkcjonuje jako wykładnik przyszłości najczęściej w obecności innych wyrażen czasu:

- 1、明豪今天要回家。
- 2、我今天要上課。
- 3、詠晴現在要去打工。

Czasownik 要 jest też używany w tej funkcji w licznych konstrukcjach zdaniowych, które w toku nauki będą stopniowo wprowadzane.

Partykuła 吧

Zdania z partykulą 吧 są formą zdań rozkazujących – o funkcji sugestii, zachęty, łagodnego polecenia:

- 1、我很餓，一起去吃飯吧！
- 2、我們回家吧！
- 3、你們來台灣吧！

Partykuła 了 – wstęp

W toku nauki języka chińskiego partykuła 了 na ogół pojawia się stosunkowo późno – nie bez przyczyny. Jej funkcje i użycie są stosunkowo trudne do opanowania i powinny być wprowadzane stopniowo. Jednocześnie jednak nawet podstawowe dialogi, w których celowo unika się 了, brzmią sztucznie, a tego staramy się unikać. W tej lekcji wyjaśnienia ograniczymy do mocno uproszczonej informacji, że w podstawowej funkcji 了 jest wykładnikiem zakończenia czynności; stąd poniższe zdania będziemy tłumaczyć na język polski w czasie przeszłym:

- 1、 A：你吃飯了嗎？
B：吃了。
- 2、 A：她來了嗎？
B：來了。

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

W języku chińskim czas nie jest kategorią gramatyczną – oznacza to, że związane z czasem znaczenia nie są wyrażane gramatycznie. Warto o tym pamiętać w kontekście partykuły 了. Jej funkcje będą stopniowo wprowadzane w dalszych częściach podręcznika – wtedy dopiero stanie się jasne, jak należy jej używać.

Użycie sufiksu 文

Język chiński ma do dyspozycji kilka sposobów tworzenia nazw języków. Jednym z podstawowych, zwłaszcza na Tajwanie, jest sufix słowotwórczy 文. Jeśli w nazwie odpowiedniego kraju występuje sufix 國, to w nazwie języka musi on zostać zredukowany:

中國	<i>Zhōngguó</i>	Chiny	中文	<i>zhōngwén</i>	język chiński
英國	<i>Yīngguó</i>	Wielka Brytania	英文	<i>yīngwén</i>	język angielski
德國	<i>Déguó</i>	Niemcy	德文	<i>déwén</i>	język niemiecki

Sufiks 蘭 zasadniczo jest zachowywany (potocznie spotykane są formy skrócone, np. 波文):

波蘭	<i>Bōlán</i>	Polska	波蘭文	<i>bōlánwén</i>	język polski
荷蘭	<i>Hélán</i>	Holandia	荷蘭文	<i>hélánwén</i>	język niderlandzki
烏克蘭	<i>Wūkèlán</i>	Ukraina	烏克蘭文	<i>wūkèlánwén</i>	język ukraiński

W przypadku nazw krajów utworzonych fonetycznie, 文 musi być dołączony do całości nazwy:

義大利	<i>Yìdàlì</i>	Włochy	義大利文	<i>yìdàlìwén</i>	język włoski
捷克	<i>Jiékè</i>	Czechy	捷克文	<i>jiékèwén</i>	język czeski
西班牙	<i>Xībānyá</i>	Hiszpania	西班牙文	<i>xībānyáwén</i>	język hiszpański

Poniżej wymieniono nieliczne nazwy języków utworzone od nazw krajów, które powstały w innych językach (zapisywanych znakami chińskimi):

日本	<i>Rìběn</i>	Japonia	日文	<i>rìwén</i>	język japoński
韓國	<i>Hánguó</i>	Korea Południowa	韓文	<i>hánwén</i>	język koreański
越南	<i>Yuènnán</i>	Wietnam	越南文	<i>yuènnánwén</i>	język wietnamski

Warto zwrócić uwagę na specyficzną budowę chińskojęzycznej nazwy języka wietnamskiego – forma 越文 jest rzadko spotykana.

Zwyczaje związane z powitaniem

Wyrażenia 你好(/妳好/您好) używa się często tylko przy pierwszym spotkaniu, a także wobec osób o wysokiej pozycji. Wśród przyjaciół początkiem rozmowy jest zwykle wyrażenie przypuszczenia na temat tego, co rozmówca właśnie zrobił lub zamierza za chwilę zrobić.

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Zróżnicowanie języka i pisma chińskiego

Karolina Nowak (農愷琳)

Chiński jest najczęściej używanym językiem na świecie, liczącym ponad miliard użytkowników. Nie wszyscy oni posługują się jednak jednym chińskim językiem pisanym. Tajwan, Hongkong i Makau używają tradycyjnego pisma chińskiego, podczas gdy pismo uproszczone jest używane w Chinach, Malezji i Singapurze. Dla osób zaczynających swoją przygodę z językiem chińskim różnice między tymi dwoma wariantami mogą być mylące. Dlatego też warto omówić najważniejsze z nich w odniesieniu do Chin kontynentalnych i Tajwanu.

Proces uproszczenia znaków trwa nieustannie od kilku tysięcy lat, a w latach 50. XX w., kiedy to Komunistyczna Partia Chin sprawowała już władzę w Chinach kontynentalnych, rozpoczęto w Chinach proces reform systemowo upraszczających współczesne pismo chińskie. Nowy rząd kładł duży nacisk na walkę z analfabetyzmem, który w tamtym okresie dotykał ponad 80% populacji, oraz na promocję chińskiej kultury. Dlatego też podjęto inicjatywę opracowania oficjalnego, uproszczonego systemu pisma.

Jak sama nazwa wskazuje, podstawą uproszczonego pisma chińskiego jest uproszczona wersja pisma tradycyjnego. W bardzo dużym skrócie, uproszczenie to zostało zrealizowane głównie na dwa kluczowe sposoby:

a. poprzez redukcję liczby kresek w znakach: Aby ułatwić czytanie i pisanie znaków, chińskie pismo uproszczone ma mniej pociągnięć pędzlem niż jego tradycyjny odpowiednik. Biorąc na przykład znak 龙 (*lóng*) oznaczający „smoka”, można zauważyć wyraźnie mniej elementów składowych niż w jego tradycyjnej wersji – 龍 (*lóng*). Znaczna liczba znaków nie zmieniła jednak swojej postaci – w szczególności te, których tradycyjna wersja była zbyt prosta, by uzasadnić zmiany. Na przykład znak 人 (*rén*) oznaczający „osobę” posiada tylko jedną formę, niezależnie od systemu pisma.

b. poprzez redukcję liczby znaków: Oprócz uproszczenia pojedynczych znaków, po reformie nieco zmniejszyła się ich liczba. W uproszczonej wersji często używa się pojedynczego znaku do reprezentowania słów o różnych znaczeniach, ale o tej samej wymowie. Na przykład znaki tradycyjnego pisma chińskiego: 復 (*fù*), 複 (*fù*) i 覆 (*fù*) zostały zastąpione znakiem 复 (*fù*).

Chociaż Chiny przyjęły reformy pisma, Tajwan, Hongkong i Makau pozostały przy piśmie tradycyjnym. Jako że Chińską Republikę Ludową i Tajwan, poza dystansem geograficznym, dzieli także system polityczny, powstały również różnice językowe w gramatyce i słownictwie, podobne do tych istniejących między brytyjskim a amerykańskim angielskim. Znanym przykładem jest tu wyraz „autobus”, który w Chinach tłumaczony jest jako 公共車 (*gōngjiāochē*), z kolei na Tajwanie znacznie częściej używane jest słowo 公車 (*gōngchē*).

Mówiąc o rodzajach pisma chińskiego, warto wspomnieć również o obowiązujących metodach zapisu fonetycznego, służących przede wszystkim do nauki wymowy. W czasach starożytnych metodą taką było *fanqie* (反切), które opierało się na użyciu

dwóch różnych znaków; jednego z taką samą początkową spółgłoską jak pożądana sylaba, a drugiego z tą samą resztą sylaby. Na przykład wymowa znaku 東 (*dōng*) była oznaczana poprzez znak 德 (*dé*) i znak 紅 (*hóng*).

Metodę tę na początku XX wieku zastąpiono pismem fonetycznym 注音符號 (*Zhùyīn fúhào*), zwanym również potocznie *bopomofo* od nazw pierwszych czterech znaków. Składa się z 39 symboli, z których każdy służy do reprezentowania innego dźwięku lub dźwięków. Zostały one opracowane na podstawie tradycyjnych chińskich znaków odpowiadających ich wymowie. Na przykład ㄅ (*b*) pochodzi od 丅, części znaku 包 (*bāo*). Tak więc robiąc zapis fonetyczny znaku 爸 (*bà*; „tata”), należy użyć symboli ㄅ (*b*) i ㄚ (*a*), a następnie dodać ton ˋ. Obecnie ten system transliteracji jest używany głównie do nauki czytania i pisania w szkole podstawowej na Tajwanie. Jest również popularnym narzędziem wprowadzania chińskich znaków w urządzeniach elektronicznych oraz sposobem szukania słów w słowniku.

Na kontynencie natomiast, wraz z reformami językowymi w 1958 r. wprowadzono również nowy system transliteracji języka chińskiego na alfabet łaciński o nazwie 拼音 (*pīnyīn*). Korzysta on z liter alfabetu łacińskiego, ale też wykorzystuje niemiecki *umlaut* ü. Podstawową jednostką transliteracji jest sylaba z zaznaczonym odpowiednim tonem. Przykładowo znak 爸 („tata”) w zapisie *pinyin* to “*bà*”. Obecnie w Chinach kontynentalnych dzieci uczą się transkrypcji *pinyin* wraz ze znakami od przedszkola. *Pinyin* jest również używany na co dzień do wprowadzania znaków na urządzeniach elektronicznych.

Dla osób uczących się języka chińskiego niezwykle ważne jest zrozumienie różnic między jego wariantami, nawet jeśli są one stosunkowo niewielkie. Wiedza ta może być pomocna w zrozumieniu nie tylko samego języka, ale również jego wpływu na inne aspekty życia Chińczyków, takie jak kultura czy sposób postrzegania świata.

Źródła zdjęć:

1. 國語 (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Taiwanese_Mandarin.jpg)

第三課 我請你吃飯！

Lekcja 3. Zapraszam na wspólny posiłek!

(bohaterowie właśnie opuszczają lotnisko)

- 詠晴： 今天晚上我請你們吃飯。你們想吃什麼？
高夏： 我想吃有名的台灣小吃。
明豪： 我聽說小籠包和牛肉麵都很好吃。
高夏： 我知道鼎泰豐的小籠包很有名。
詠晴： 那麼，我們吃小籠包吧！
明豪： 我們要怎麼去吃小籠包？
詠晴： 你們想坐巴士還是計程車？
高夏： 坐計程車比較快。

(wszyscy wsiadają do taksówki)

- 詠晴： 司機大哥，我們要去鼎泰豐。

(bohaterowie właśnie opuszczają lotnisko)

- Yǒngqíng: Jīntiān wǎnshàng wǒ qǐng nǐmen chīfàn. Nǐmen xiǎng chī shénme?
Gāoxià: Wǒ xiǎng chī yǒumíngde táiwān xiǎochī.
Míngháo: Wǒ tīngshuō xiǎolóngbāo hé niúròumiàn dōu hěn hǎochī.
Gāoxià: Wǒ zhīdào Dǐngtàifēngde xiǎolóngbāo hěn yǒumíng.
Yǒngqíng: Nàme, wǒmen chī xiǎolóngbāo ba!
Míngháo: Wǒmen yào zěnmē qù chī xiǎolóngbāo?
Yǒngqíng: Nǐmen xiǎng zuò bāshì háishì jìchéngchē?
Gāoxià: Zuò jìchéngchē bǐjiào kuài.

(wszyscy wsiadają do taksówki)

- Yǒngqíng: Sījī dàgē, wǒmen yào qù Dǐngtàifēng.

(bohaterowie właśnie opuszczają lotnisko)

Yongqing: Dziś wieczorem zapraszam was na kolację.
Co chcielibyście zjeść?

Gosia: Chciałabym spróbować [tych] słynnych tajwańskich przekąsek.

Michał: Słyszałem, że *xiaolongbao* i *niuroumian* są bardzo smaczne.

Gosia: [A ja] wiem, że [z pysznych] *xiaolongbao* słynie [restauracja] Din Tai Fung.

Yongqing: W takim razie [chodźmy] zjeść *xiaolongbao*!

Michał: Jak [tam] dojedziemy?

Yongqing: Chcecie jechać bussem czy taksówką?

Gosia: Taksówką będzie szybciej.

(wszyscy wsiadają do taksówki)

Yongqing: *Panie kierowco, chcemy pojechać do Din Tai Fung.*

生詞 Słówka

1. 晚上	<i>wǎnshàng</i>	wieczór / wieczorem
2. 請	<i>qǐng</i>	zapraszać
請……吃飯	<i>qǐng...chīfàn</i>	zapraszać (kogoś) na posiłek
(np. obiad / kolację)
請……喝酒	<i>qǐng...hē jiǔ</i>	zapraszać (kogoś) na drinka
(/ piwo / wino itp.)
3. 想	<i>xiǎng</i>	myśleć / chcieć

今天晚上我想請你喝酒。

Jīntiān wǎnshàng wǒ xiǎng qǐng nǐ hē jiǔ.

Dziś wieczorem chcę cię zaprosić na drinka.

(dosł. *Dziś wieczorem chcę zaprosić cię [do] picia alkoholu.*)

4. 小吃	<i>xiǎochī</i>	przekąska
5. 聽說	<i>tīngshuō</i>	słyszeć (że ktoś coś powiedział) / Mówi się, że...

聽說甜甜圈是波蘭有名的小吃。

Tīngshuō tiántiánquān shì bōlán yǒumíngde xiǎochī.

Słyszałem, że pączek to słynna polska przekąska.

6. 還是 *háishì* czy (np. kawa czy herbata?)
7. 小籠包 *xiǎolóngbāo* *xiaolongbao* (rodzaj pierożków z wieprzowym, częściowo płynnym nadzieniem)
8. 和 *hé* i, oraz (wymowa potoczna: *hàn*)
9. 牛肉麵 *niúròumiàn* *niuroumian* (rodzaj bulionu wołowego z kawałkami mięsa i makaronem)
- 牛肉 *niúròu* wołowina

你想吃牛肉麵還是小籠包？

Nǐ xiǎng chī niúròumiàn háishì xiǎolóngbāo?

Chciałbyś zjeść *niuroumian* czy *xiaolongbao*?

10. 都 *dōu* wszyscy, wszystkie / oba (kwantyfikator)
11. 好吃 *hǎochī* być smacznym, dobrym (o jedzeniu)
- 好喝 *hǎohē* być smacznym, dobrym (o napoju lub zupie)
12. 知道 *zhīdào* wiedzieć (coś) / znać (kogoś nieosobiście)
13. 有名 *yǒumíng* być słynnym, znanym
14. 的 *de* (partykuła strukturalna)

蕭邦很有名。台灣人都知道他。

Xiāobāng hěn yǒumíng. Táiwānrén dōu zhīdào tā.

Chopin jest bardzo słynny. Znają go wszyscy Tajwańczycy.

15. 鼎泰豐 *Dǐngtài fēng* *Din Tai Fung* (nazwa restauracji)
16. 怎麼 *zěnmē* jak?

你怎麼去台灣？

Nǐ zěnmē qù Táiwān?

Jak (po)jedziesz na Tajwan?

17. 巴士 *bāshì* bus, autokar
18. 計程車 *jìchéngchē* taksówka

你想坐巴士還是坐計程車？

Nǐ xiǎng zuò bāshì háishì zuò jìchéngchē?

Chcesz jechać busem czy taksówką?

19. 比較 *bǐjiào* bardziej / bardziej... (wprowadza stopień wyższy)

我比較喜歡吃小籠包。

Wǒ bǐjiào xǐhuān chī xiǎolóngbāo.

Wolę jeść *xiaolongbao*. (dosł. *Bardziej lubię jeść xiaolongbao.*)

20. 快 *kuài* być szybkim / szybko

坐計程車比較快。

Zuò jìchéngchē bǐjiào kuài.

Szybciej jedzie się taksówką. / Szybciej będzie pojechać taksówką.

21. 司機 *sījī* kierowca / szofer

22. 大哥 *dàgē* najstarszy brat / (forma adresatywna używana wobec obcych mężczyzn w podobnym wieku)

司機大哥，我想去鼎泰豐。

Sījī dàgē, wǒ xiǎng qù Dǐngtài fēng.

Panie kierowco, chciałbym pojechać do Din Tai Fung.

(Michał dzwoni do Yongqing na komórkę)

詠晴：喂！

明豪：詠晴嗎？

詠晴：是啊。

明豪：妳回家了嗎？

詠晴：對啊，你什麼時候有空一起吃飯？

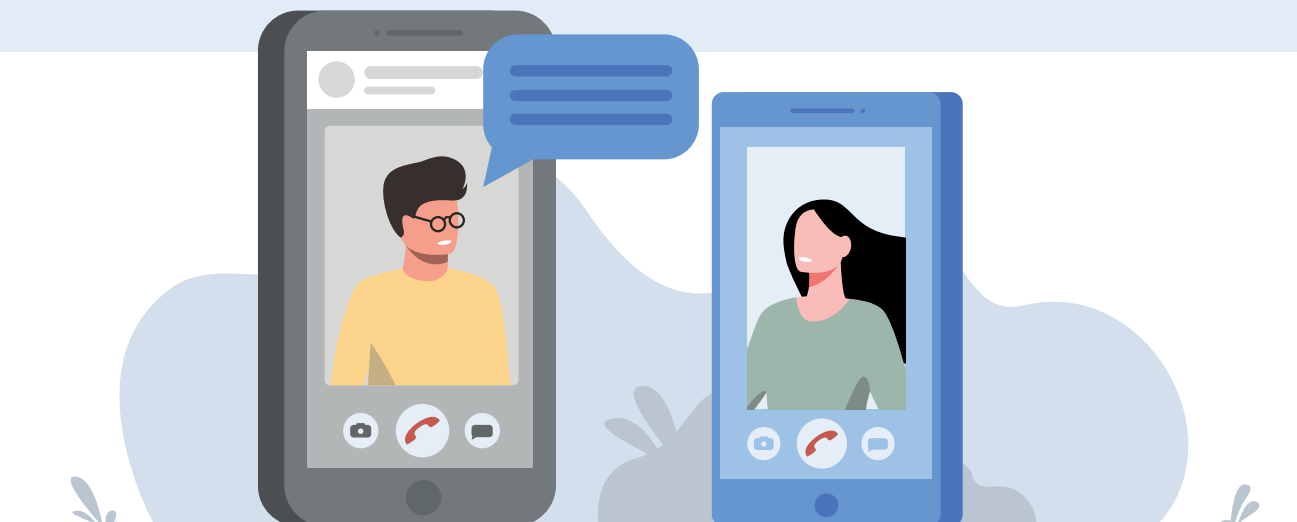
明豪：我明天中午有空。妳幾點下班？

詠晴：我中午一點下班，你覺得一點十五分怎麼樣？

明豪：沒問題，妳想吃飯還是麵？

詠晴：我喜歡麵，我們吃牛肉麵，好不好？

明豪：我知道永康街的牛肉麵非常好吃，我們坐公車去吧！

(Michał dzwoni do Yongqing na komórkę)

Yǒngqíng: Wéi!

Míngáo: Yǒngqíng ma?

Yǒngqíng: Shì 'a.

Míngáo: Nǐ huí jiā le ma?

Yǒngqíng: Duì 'a, nǐ shénmeshíhòu yǒu kòng yìqǐ chīfàn?

Míngáo: Wǒ míngtiān zhōngwǔ yǒu kòng. Nǐ jǐ diǎn xiàbān?

Yǒngqíng: Wǒ zhōngwǔ yì diǎn xiàbān, nǐ juéde yì diǎn shíwǔ fēn zěnmeyàng?

Míngáo: Méi wèntí, nǐ xiǎng chī fàn háishì miàn?

Yǒngqíng: Wǒ xǐhuān miàn, wǒmen chī niúròumiàn, hǎo bù hǎo?

Míngáo: Wǒ zhīdào Yǒngkāng jiēde niúròumiàn fēicháng hǎochī, wǒmen zuò gōngchē qù ba!

(Michał dzwoni do Yongqing na komórkę)

Yongqing: Halo?

Michał: Yongqing?

Yongqing: Tak[, to ja].

Michał: Wróciłeś do domu?

Yongqing: Tak. Kiedy będziesz miał czas, żeby [pójść] razem coś zjeść?

Michał: Jutro w południe. O której kończysz pracę?

Yongqing: O pierwszej po południu. Co byś powiedział na pierwszą piętnaście?

Michał: Nie ma problemu. Chciałabyś zjeść ryż czy makaron?

Yongqing: [Bardziej] lubię makaron. Zjedźmy niuroumian, dobrze?

Michał: Wiem, że przy ulicy Yongkang [sprzedają] bardzo smaczny niuroumian – pojedźmy tam autobusem!

生詞 Słówka

1. 喂!	wéi!	halo?
2. 是啊!	shì 'a!	tak!, owszem!, zgadza się!
3. 什麼時候	shénmeshíhòu	kiedy?

你什麼時候去台灣?

Nǐ shénmeshíhòu qù Táiwān?

Kiedy (po)jedziesz na Tajwan?

4. 有空 yǒu kòng mieć wolne, mieć (wolny) czas
有 yǒu mieć

我今天有空，我們一起吃飯吧！

Wǒ jīntiān yǒu kòng, wǒmen yìqǐ chīfàn ba!

Mam dzisiaj wolne, [chodźmy] razem [coś] zjeść!

5. 明天 míngtiān jutro

你明天打工嗎？

Nǐ míngtiān dǎgōng ma?

Pracujesz jutro? / Masz jutro pracę?

6. 幾點 jǐ diǎn która godzina? / o której godzinie?
幾 jǐ ile?

你幾點要回家？

Nǐ jǐ diǎn yào huí jiā?

O której wracasz do domu?

7. 一 yī jeden / pierwsza (godzina na zegarze;
wymowa przed sylabą w 1., 2. lub 3. tonie: yì;
wymowa przed 個 ge lub sylabą w 4. tonie: yí)
8. 點 diǎn godzina (na zegarze)
9. 中午 zhōngwǔ (w) południe

他今天中午一點回家。

Tā jīntiān zhōngwǔ yì diǎn huí jiā.

On wraca dziś do domu o pierwszej po południu.

(dosł. *On wraca dziś do domu o pierwszej w południe.*)

10. 下班 xiàbān kończyć pracę
上班 shàngbān zaczynać pracę / być w pracy, pracować

你幾點下班？

Nǐ jǐ diǎn xiàbān?

O której kończysz pracę?

11. 十五 shíwǔ piętnaście
12. 分 fēn minuta

他一點十五分吃午餐。

Tā yì diǎn shíwǔ fēn chī wǔcān.

On je obiad o pierwszej piętnaście.

13. 覺得 *juéde* czuć (się) / uważać, sądzić

我覺得小籠包很好吃。

Wǒ juéde xiǎolóngbāo hěn hǎochī.

Uważam, że xiaolongbao są pyszne.

14. 怎麼樣 *zěnmeyàng* jak (tam)?, jak (się ma)? /
co ty (/ wy / pan / pani) na to?

你覺得牛肉麵怎麼樣？

Nǐ juéde niúròumiàn zěnmeyàng?

Co byś powiedział na niuroumian?

(dosł. *Uważasz, że jak tam niuroumian?*)

15. 沒問題 *méi wèntí* nie ma problemu

16. 飯 *fàn* ryż / posiłek

17. 麵 *miàn* makaron

我喜歡吃飯，不喜歡吃麵。

Wǒ xǐhuān chī fàn, bù xǐhuān chī miàn.

Lubię (jeść) ryż, [ale] nie lubię (jeść) makaronu.

18. 永康街 *Yǒngkāng jiē* ulica Yongkang

19. 公車 *gōngchē* autobus

我坐公車去永康街。

Wǒ zuò gōngchē qù Yǒngkāng jiē.

Jadę autobusem na ulicę Yongkang.

(Yongqing dzwoni do Gosi na komórce)

高夏：喂！
詠晴：高夏嗎？我是詠晴。妳週末有沒有空？
高夏：我星期六沒有空。我星期六下午得跟同學一起寫中文作業。
詠晴：妳要跟誰一起寫作業？我認不認識？帥不帥？
高夏：他很帥，妳認識他。我要跟明豪一起寫作業。哈哈！
詠晴：呃……妳星期五晚上還是星期日晚上有空？
高夏：我星期日晚上有空，妳想做什麼？
詠晴：我們去夜市，妳覺得怎麼樣？
高夏：好，我也想去夜市。
詠晴：那麼，我們星期日幾點見面？
高夏：我們星期日晚上六點見面。
詠晴：妳想怎麼去夜市？
高夏：我想坐捷運去夜市。妳呢？
詠晴：我也是。星期日見。

(Yongqing dzwoni do Gosi na komórce)

Gāoxià: Wéi!
Yǒngqíng: Gāoxià ma? Wǒ shì Yǒngqíng. Nǐ zhōumò yǒu méi yǒu kòng?
Gāoxià: Wǒ xīngqīliù méi yǒu kòng. Wǒ xīngqīliù xiàwǔ déi gēn tóngxué yìqǐ xiě zhōngwén zuòyè.
Yǒngqíng: Nǐ yào gēn shéi yìqǐ xiě zuòyè? Wǒ rèn bú rènshì? Shuài bú shuài?
Gāoxià: Tā hěn shuài, nǐ rènshì tā. Wǒ yào gēn Míngáo yìqǐ xiě zuòyè. Hāhā!
Yǒngqíng: È... Nǐ xīngqīwǔ wǎnshàng hái shì xīngqīrì wǎnshàng yǒu kòng?
Gāoxià: Wǒ xīngqīrì wǎnshàng yǒu kòng, nǐ xiǎng zuò shénme?
Yǒngqíng: Wǒmen qù yèshì, nǐ juéde zěnmeyàng?
Gāoxià: Hǎo, wǒ yě xiǎng qù yèshì.
Yǒngqíng: Nàme, wǒmen xīngqīrì jǐ diǎn jiànmiàn?
Gāoxià: Wǒmen xīngqīrì wǎnshàng liù diǎn jiànmiàn.
Yǒngqíng: Nǐ xiǎng zěnméi qù yèshì?
Gāoxià: Wǒ xiǎng zuò jiéyùn qù yèshì. Nǐ ne?
Yǒngqíng: Wǒ yě shì. Xīngqīrì jiàn.

(Yongqing dzwoni do Gosi na komórkę)

- Gosia: Halo?
Yongqing: Gosia? [Tu] Yongqing. Masz wolne w weekend?
Gosia: W sobotę nie. Po południu muszę razem z kolegą napisać pracę domową z chińskiego.
Yongqing: A z kim będziesz ją pisać? Znam go? Jest przystojny?
Gosia: Jest przystojny i znasz go. Będę pisać pracę domową z Michałem. Ha, ha!
Yongqing: Eee... [A] masz czas w piątek wieczorem albo w niedzielę wieczorem?
Gosia: Mam wolne w niedzielę wieczorem. [A] co chcesz robić?
Yongqing: Idziemy na targ nocny. Co ty na to?
Gosia: Dobrze, ja też chcę tam pójść.
Yongqing: To o której spotkamy się w niedzielę?
Gosia: Spotkajmy się o szóstej wieczorem.
Yongqing: Jak chcesz dojechać na targ nocny?
Gosia: Pojadę metrem. A ty?
Yongqing: Ja też. Do zobaczenia w niedzielę!

生詞 Słówka

1. 週末 *zhōumò* weekend

你週末要一起吃飯嗎？

Nǐ zhōumò yào yìqǐ chīfàn ma?

Chcesz [pójść coś] razem zjeść w weekend?

2. 沒 *méi* (partykuła przecząca) / nie mieć

我明天沒空，我要打工。

Wǒ míngtiān méi kòng, wǒ yào dǎgōng.

Nie mam jutro (wolnego) czasu, muszę (/ będę) pracować.

3. 星期六 *xīngqīliù* sobota

4. 星期五 *xīngqīwǔ* piątek

5. 星期日 *xīngqīrì* niedziela

6. 下午 *xiàwǔ* popołudnie / po południu

上午 *shàngwǔ* przedpołudnie / przed południem

你星期六下午有沒有空？

Nǐ xīngqīliù xiàwǔ yǒu méi yǒu kòng?

Czy masz (wolny) czas w sobotę po południu?

你下午要一起吃飯嗎？

Nǐ xiàwǔ yào yìqǐ chīfàn ma?

Chcesz [pójść coś] razem zjeść po południu?

7. 得 *děi* musieć

明天我沒有空，我得打工。

Míngtiān wǒ méi yǒu kòng, wǒ děi dǎgōng.

Jutro nie mam (wolnego) czasu, muszę pracować.

8. 跟 *gēn* (razem) z / i
9. 同學 *tóngxué* kolega (z klasy lub ze szkoły)
10. 寫 *xiě* pisać (używane razem z dopełnieniem)

他今天晚上寫英文作業。

Tā jīntiān wǎnshàng xiě yīngwén zuòyè.

On dzisiaj wieczorem pisze pracę domową z (języka) angielskiego.

11. 誰 *shéi* kto?
 誰的 *shéide* czyj?
12. 作業 *zuòyè* zadanie domowe, praca domowa

你寫中文作業了嗎？

Nǐ xiě zhōngwén zuòyè le ma?

Odrobiłeś zadanie domowe z (języka) chińskiego?

13. 認識 *rènshì* znać / poznać
14. 帥 *shuài* być przystojnym
15. 哈哈 *hāhā* ha, ha! / cha, cha! (dźwięk śmiechu)
16. 呃 *è* (wykrzyknienie wyrażające wahanie)
17. 做 *zuò* robić
18. 夜市 *yèshì* targ nocny

我想去夜市，你呢？

Wǒ xiǎng qù yèshì, nǐ ne?

Chcę iść na targ nocny, a ty?

19. 見面 *jiànmiàn* spotkać się, widzieć się (z kimś)

我喜歡跟朋友見面。

Wǒ xǐhuān gēn péngyǒu jiànmiàn.

Lubię spotykać się z kolegami.

20. 六 *liù* sześć / szósta (godzina na zegarze)

21. 捷運 *jiéyùn* szybka kolej podmiejska, metro
(w Tajpej i Nowym Tajpej)

我想坐捷運去台北101。

Wǒ xiǎng zuò jiéyùn qù Táiběi Yīlíngyī.

Chcę pojechać metrem do [wieżowca] Taipei 101.

22. 見 *jiàn* widzieć, zobaczyć /
do zobaczenia...! (po określeniu czasu)

星期五見！

Xīngqíwǔ jiàn!

Do zobaczenia w piątek! / Do piątku!

語法解釋 **Objaśnienia gramatyczne**

Szyk zdania III: Czasowniki oznaczające czynności [S + V (+ O)]

Zdania z czasownikami przechodnimi (przyjmującymi dopełnienie) i nieprzechodnimi (nieprzyjmującymi dopełnień) mają szyk zdania taki sam jak w języku polskim:

[Podmiot – Orzeczenie – Dopełnienie]

1、我們喝烏龍茶¹。 ¹*wūlóngchá* herbata oolong

2、我媽媽不吃牛肉。

3、老師²去上班。 ²*lǎoshī* nauczyciel

Szyk zdania zasadniczo nie jest swobodny. Pewne modyfikacje są dopuszczalne w odpowiednim kontekście pragmatycznym – będzie o tym mowa w dalszej części podręcznika.

Zdania pytajne z przechodnimi i nieprzechodnimi czasownikami oznaczającymi czynności.

Pytania z użyciem partykuły 嗎 nie wymagają dodatkowego komentarza:

1、你要吃牛肉麵嗎？

2、你喜歡看書³嗎？ ³*kàn shū* czytać książki

- 1、誰喜歡你？
- 2、你喜歡誰？
- 3、高夏有什麼？
- 4、明豪幾點去學校⁶？ ⁶xuéxiào szkoła / uczelnia
- 5、明豪什麼時候要去台灣？

Partykuła 沒

Czasownik 有 nigdy nie jest zaprzeczany przez partykułę 不. W tej funkcji używamy partykuły 沒：

- 1、她今天沒有空。
- 2、詠晴沒有哥哥嗎？
- 3、我不知道她，她沒有名。

Częstym zjawiskiem jest pomijanie czasownika 有 po 沒, np.:

沒有問題	→	沒問題
沒有空	→	沒空

Przydawki: funkcja partykuły 的

Partykuła 的 jest używana na końcu frazy określającej rzeczownik; innymi słowy jest to partykuła przydawkowa. W poprzednich lekcjach używana była z zaimkami osobowymi – efektem było uzyskanie zaimków dzierżawczych (np. 我 → 我的). Podobny efekt daje użycie 的 z rzeczownikami jako przydawkami:

- 1、鼎泰豐的小籠包很好吃。
- 2、媽媽的頭髮很長。
- 3、計程車的司機要吃午餐。

W niektórych wyrażeniach 的 może być pominięte; dotyczy to przede wszystkim fraz określających bliskie relacje między osobami:

- 4、我媽媽很喜歡吃牛肉麵。
- 5、聽說明豪不喜歡你哥哥。
- 6、我明天要去朋友家。

Powyższe nie dotyczy wyrażen, w których określanym rzeczownikiem jest zwierzę, przedmiot itp.: 我的臉書，你的狗⁷.

⁷gǒu pies

Co do zasady 的 pomijane jest we frazach, gdzie przydawką jest nazwa kraju lub języka:

7、高夏不是台灣人。

8、日本車都很好。

9、明豪要看中文書。

We frazie dzierżawczej można pominąć główny rzeczownik; czasami jest to wręcz stylistycznie wskazane. Należy pamiętać, że wtedy 的 nie można pominąć, nawet jeśli przy obecnym głównym rzeczowniku jest to dopuszczalne:

10、明豪要看中文書, 詠晴要看英文的。

11、日本車都很好, 德國的也是。

12、她不是我媽媽, 是他的。

Przydawki przymiotnikowe praktycznie zawsze mogą wystąpić z 的:

13、明豪喜歡短的頭髮。

14、高的台灣人很多⁸。 ⁸duō być licznym / dużo

15、胖的貓是高夏的。

Zasady dopuszczające opuszczenie 的 po przydawce przymiotnikowej są inne niż dla przydawek rzeczownikowych. Ujmiemy je w sposób dość ogólnikowy, ponieważ często wymagane jest raczej wyczucie stylistyczne niż gramatyczne. Im prostsza jest przydawka (mierząc po liczbie sylab), tym swobodniej można 的 pominąć:

16、你叔叔是好人。

17、我覺得長頭髮比較好看⁹。 ⁹hǎokàn być ładnym

18、我們可以坐小¹⁰巴士去老師家。 ¹⁰xiǎo być małym

的 musi wystąpić po przydawce przymiotnikowej, jeśli przymiotnik dodatkowo określany jest przez przysłówek:

19、明豪想吃很好的牛肉麵。

20、我朋友是非常忙的人。

21、很餓的台灣人去永康街。

Nieco innymi zasadami rządzi się użycie 的, gdy przydawkę tworzy liczebnik nieokreślony 多 duō (być licznym / dużo). W tym przypadku zawsze musi wystąpić przysłówek stopnia (np. 很), ale w przeciwieństwie do przydawek przymiotnikowych, które określa jeszcze przysłówek, po przydawce 很多 nie musi wystąpić 的. Poniżej, dla ilustracji, zamieszczamy zestawienie poprawnych i niepoprawnych fraz:

frazy poprawne: 很好的人, 好的人, 好人, 很多人, 很多的人

frazy niepoprawne: *很好人, *多的人, *多人

Nie wszystkie zasady użycia 的 mają charakter bezwzględny, a poprawne użycie tej partykuły wymaga nabycia wprawy i intuicji językowej – nie raz pojawi się ona jeszcze w toku nauki.

Kwantyfikator 都

W tej lekcji przedstawimy podstawowe własności 都. Niektóre aspekty użycia tego kwantyfikatora pojawią się w dalszej części podręcznika. Polski odpowiednik translacyjny 都 to różne formy gramatyczne zaimków upowszechniających *wszyscy*, *wszystko*, jednak w użyciu znacznie różni się od polskich wyrazów. 都 zachowuje się gramatycznie inaczej niż zaimki – w zdaniu może wystąpić tylko bezpośrednio za podmiotem (lub w miejscu podmiotu, jeśli ten jest pominięty), nigdy nie pojawi się po orzeczeniu. Zawsze ma związek znaczeniowy z podmiotem, ale znaczenie kwantyfikujące może odnosić się również do dopełnienia. Ilustruje to przykład 3. poniżej:

- 1、我們都喜歡吃牛肉麵。
2、台灣人都喜歡來歐洲¹¹。 ¹¹*Ōuzhōu* Europa
3、 A： 你喜歡喝茶¹²還是咖啡¹³？ ¹²*chá* herbata
 B： 都喜歡喝。 ¹³*kāfēi* kawa

W zdaniach 1. i 2. powyżej 都 można pominąć bez większego wpływu na znaczenie. Jego użycie jest wymuszone, gdy na początku zdania coś wymieniamy:

- 4、咖啡、茶，我都喜歡喝。

W zdaniu 4. zmieniony został szyk zdania – o tym zabiegu, kiedy jest możliwy, jaka jest jego funkcja, mowa będzie w dalszej części podręcznika.

Na koniec zwróćmy uwagę na użycie negacji w zdaniach z 都:

- 5、波蘭人都不喜歡喝酒。
6、波蘭人不都喜歡喝酒。
7、他們不都沒有中文書。
8、他們都沒有中文書。

Czasownik 坐 w kontekście środków komunikacji

Język chiński dysponuje różnymi środkami do wyrażania znaczeń i realizowania funkcji, które w języku polskim należą do domeny morfologii (afiksy gramatyczne). Funkcje przypadków są w j. chińskim realizowane na dwa główne sposoby: poprzez szyk zdania i odpowiednie przyimki. Chińskie przyimki to ciekawe zjawisko – wykształciły się z czasowników i w wielu przypadkach możemy obserwować ten proces na żywo. We współczesnym chińskim znajdziemy wiele wyrazów, które w zależności od użycia w konkretnej wypowiedzi pełnią funkcję czasownika lub przyimka. Należy do nich czasownik 坐, który użyty przed rzeczownikiem oznaczającym środek komunikacji, pełni funkcję narzędnika:

坐飛機
坐捷運
坐火車¹⁴

¹⁴huǒchē pociąg

W zdaniu wyrażenia takie pełnią funkcję okolicznika sposobu, są określeniami orzeczenia, czyli, zgodnie z ogólnymi zasadami składni chińskiej, w szyku zdania znajdują się przed orzeczeniem. Zwróćmy uwagę, gdzie znajduje się przeczenie, czasownik modalny itp.

- 1、我喜歡坐捷運去學校。
- 2、高夏今天不坐計程車回家。
- 3、坐飛機去華沙¹⁵很貴¹⁶。

¹⁵Huáshā Warszawa
¹⁶guì być drogim, kosztownym

Jeśli w zdaniu nie ma innego czasownika pełniącego rolę orzeczenia, to funkcję tę przejmuje 坐:

- 4、明豪坐飛機。 Michał leci samolotem.
- 5、老師不坐公車。 Nauczyciel nie jedzie autobusem.

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Przydawka przymiotnikowa z 的 czy bez?

Do prawidłowego używania 的 wymagane jest rozwinięcie kompetencji językowych w zakresie słownictwa i stylistyki fonologicznej (np. użycia frazy o odpowiedniej długości) – dotyczy to zwłaszcza przydawek przymiotnikowych. W tego typu frazach często dość swobodnie można opuszczać partykułę 的 bez znaczących zmian znaczenia. Należy jednak pamiętać o dwóch konsekwencjach: pierwszą jest odbieranie przez rodzimych użytkowników języka formy bez 的 raczej jako jednego wyrazu, a nie dwóch, jak przy formie z 的:

好的人 好人

Często nie ma to pragmatycznego znaczenia, z wyjątkiem tego, że w danym kontekście językowym jedna z tych form może brzmieć lepiej. Dokładniej zagadnienie to oddaje następny przykład z przymiotnikiem 老的 *lǎode* (stary), ponieważ różnicę formy można oddać w języku polskim:

老的人 stary człowiek
老人 starzec / staruszek

Drugą konsekwencją jest zmiana znaczenia – zdarza się to rzadziej; żeby być jej świadomym, należy znać odpowiedni fragment chińskiego leksykonu, np.:

大¹⁷的人 duży człowiek ¹⁷dà być dużym
大人 dorosły

Użycie 多 i 少 w funkcji przydawki i orzeczenia

Wypowiedzi oznaczające, że czegoś jest dużo (lub mało) mogą być parafrazowane na różne sposoby, w zależności od tego, w jakiej funkcji użyjemy 多 *duō* (być licznym / dużo) lub 少 *shǎo* (być nielicznym / mało):

- 1、高的台灣人很多。
- 2、很多台灣人很高。

W języku chińskim preferowana jest pierwsza z powyższych form, gdzie 多 lub 少 pełnią funkcję orzeczenia. Drugie ze zdań również jest poprawne.

Liczebniki

Treść lekcji 3. zakłada opanowanie liczebników podstawowych i częściowo złożonych. Jest to oczywiście fundamentalna kompetencja językowa – w języku chińskim dodatkowo jest niezbędna do opanowania podstawowych określeń jednostek czasu.

Liczebniki proste:

zero	零	<i>líng</i>
jeden	一	<i>yī</i>
dwa	二	<i>èr</i>
	两	<i>liǎng</i> (przy podawaniu ilości / liczby czegoś)
trzy	三	<i>sān</i>
cztery	四	<i>sì</i>
pięć	五	<i>wǔ</i>
sześć	六	<i>liù</i>
siedem	七	<i>qī</i>
osiem	八	<i>bā</i>
dziewięć	九	<i>jiǔ</i>
dziesięć	十	<i>shí</i>

Liczebniki 11–19:

jedenaście	十一	<i>shíyī</i>
dwanaście	十二	<i>shíèr</i>
trzynaście	十三	<i>shísān</i>
czternaście	十四	<i>shísì</i>
piętnaście	十五	<i>shíwǔ</i>
szesnaście	十六	<i>shíliù</i>
siedemnaście	十七	<i>shíqī</i>
osiemnaście	十八	<i>shíbā</i>
dziewiętnaście	十九	<i>shíjiǔ</i>

Liczebniki 20–99: [liczebnik 1–9 + 十 + (liczebnik 1–9)], np.:

20	二十
32	三十二
63	六十三
80	八十
99	九十九

Nazwy miesięcy i dni tygodnia

Język chiński oszczędza nam konieczności nauki nazw poszczególnych miesięcy i dni tygodnia – wystarczy znajomość liczebników i określeń na miesiąc (月 *yuè*) i tydzień (星期 *xīngqí* / 禮拜 *lǐbài*).

Miesiące w kolejności:

一月	styczeń
二月	luty
三月	marzec
四月	kwiecień
五月	maj
六月	czerwiec
七月	lipiec
八月	sierpień
九月	wrzesień
十月	październik
十一月	listopad
十二月	grudzień

Pamiętajmy, że użycie klasyfikatora (omówionego w następnej lekcji) zmienia znaczenie frazy na jednostkę długości czasu, np.:

二月	luty
兩個月	dwa miesiące

Poniżej zamieszczono dni tygodnia w odpowiedniej kolejności. Zauważmy, że w określe-
niu na niedzielę nie używamy liczebnika, tylko 天 (*tiān*) lub 日 (*rì*):

星期一	lub	禮拜一	poniedziałek
星期二	lub	禮拜二	wtorek
星期三	lub	禮拜三	środa
星期四	lub	禮拜四	czwartek
星期五	lub	禮拜五	piątek
星期六	lub	禮拜六	sobota
星期天	lub	禮拜天	niedziela (warianty z morfemem 天)
星期日	lub	禮拜日	niedziela (warianty z morfemem 日)

Godziny zegarowe

Czas precyzyjny w formie godziny zegarowej możemy podać po chińsku na kilka sposobów. W tej lekcji ograniczymy się do tych najczęściej stosowanych i jednocześnie najprostszych.

Główne godziny tworzymy przez użycie liczebnika z przedziału 1–12 (w typowym uzusie językowym nie stosuje się systemu 24-godzinnego) i rzeczownika 點:

一點

兩點

三點

四點

五點

.....

十二點

(二點 jest bardzo potoczne i niezgodne z normą)

Minuty dodajemy po pełnej godzinie, używając odpowiedniego liczebnika i morfemu 分, stanowiącego w tym kontekście skrócony odpowiednik wyrazu 分鐘 *fēnzhōng* „minuta”. Gdy liczebnik oznaczający liczbę minut po danej godzinie wynosi od 1 do 9, często jest poprzedzany morfemem 零 *líng* „zero”. Zamiast określania liczby minut można posłużyć się wyrażeniami 半 *bàn* „pół” oraz 刻 *kè* „kwadrans”:

		一點(零)五分	13.05 lub 1.05
兩點十五分	lub	兩點一刻	14.15 lub 2.15
六點三十分	lub	六點半	18.30 lub 6.30

Pory dnia rozróżniamy, używając nazw pór dnia właśnie, dysponując w tej kwestii pewną swobodą – ograniczeniem jest jednoznaczność wypowiedzi.

早上	<i>zǎoshàng</i>	rano
上午	<i>shàngwǔ</i>	przed południem
中午	<i>zhōngwǔ</i>	w południe
下午	<i>xiàwǔ</i>	po południu
晚上	<i>wǎnshàng</i>	wieczorem
夜裡 ¹⁸	<i>yèlǐ</i>	w nocy

¹⁸Znak 裡 występuje w dwóch obocznych wariantach zapisu: 裡 i 裏.

Ostatni sposób, który przedstawimy w tej lekcji, to podawanie, ile czasu brakuje do pełnej godziny. Potrzebny jest do tego czasownik 差 *chā* „brakować” – fraza z 差 może wystąpić zarówno przed, jak i po godzinie głównej:

差五分一點 / 一點差五分	12.55 lub 0.55
差十五分兩點 / 兩點差十五分 / 差一刻兩點 / 兩點差一刻	13.45 lub 1.45

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Tajwańczycy jedzą zwykle trzy posiłki dziennie: śniadanie (早餐 *zǎocān* / 早飯 *zǎofàn*), obiad / lunch (午餐 *wǔcān* / 午飯 *wǔfàn*) i kolację (晚餐 *wǎncān* / 晚飯 *wǎnfàn*). Śniadanie spożywa się mniej więcej o tej samej porze co w Polsce. Lunch je się około dwunastej, w związku z czym zarówno firmy, jak i szkoły na Tajwanie mają w tym czasie godzinną przerwę obiadową. Kolację spożywa się około godziny osiemnastej lub dziewiętnastej.

Nocne targi

Marta Borkowska (郭芙寧)

夜市 (*yèshì*), czyli nocny targ, jest uważany za jedną z najsłynniejszych atrakcji na Tajwanie. Są to bazary uliczne, na których można spróbować tradycyjnego tajwańskiego jedzenia i napojów oraz kupić dosłownie wszystko. Każdego wieczoru jest bardzo tłoczno i gwarno, zawsze peł-

no tam turystów oraz Tajwańczyków przechadzających się wzdłuż ulic ze stoiskami. Chociaż wszystkie targi działają na podobnych zasadach, to każdy ma w sobie coś wyjątkowego.

Nocne targi są szczególnie znane ze sprzedawanych przekąsek, które można kupić za bardzo niską cenę. Tajwańskie bazary są rajem dla wszystkich, którzy chcą spróbować lokalnej kuchni. Na pewno każdy znajdzie coś dla siebie – stoiska oferują owoce morza, makarony, owoce czy potrawy na słodko. Jednym z najbardziej popularnych dań, które czuć już z daleka, jest 臭豆腐 (*chòudòufǔ*), czyli śmierdzące tofu. Chociaż zapach często odstrasza turystów, to mówi się, że będąc na Tajwanie, chociaż raz trzeba spróbować tej przekąski. Popularne są również kuleczki z batatów i taro, pierożki w wersji smażonej czy na parze, makaron z wołowiną, placki z cebuli oraz omlet ostrygowy. Na nocnych targach można również kupić przeróżne napoje: robione na miejscu soki z lokalnych owoców, herbaty, w tym także bardzo znaną *bubble tea*, szczególnie w wersji z mlekiem. Dostępna jest również szeroka oferta deserów na bazie tapioki i czerwonej fasoli. Oprócz jedzenia są tam sprzedawane gadzety elektroniczne, zabawki, ubrania, buty, biżuteria, przekąski dla psów czy pamiątki. Wybór produktów jest ogromny, a ceny zazwyczaj bardzo niskie.

Targi są jednak czymś więcej niż tylko miejscem, gdzie można coś zjeść lub kupić; ważny jest też ich aspekt towarzyski. Młodzi ludzie zamiast w klubach często spotykają się na nocnych bazarach. Mogą tam miło spędzić wieczór w gronie przyjaciół, zagrać na maszynach czy wziąć udział w prowadzonych na stoiskach zabawach, w których jest możliwość wygrania upominku. Na targach można również zauważyć tajwańskie rodziny, które spożywają posiłek czy też wspólnie przechadzają się wzdłuż ulicy wypełnionej sprzedawcami.

Nocne targi są w każdym większym mieście. Na całym Tajwanie jest ich ponad sto, z czego około 30 z nich znajduje się w Tajpej. Jednym z najpopularniejszych i największych jest market Shilin, gdzie znajdują się stoiska z gadżetami i ubraniami oraz podziemie gastronomiczne. Sprzedawcy oferują przeróżne uliczne jedzenie na całym Tajwanie. Najbardziej popularny jest 雞排 (*jīpái*), czyli olbrzymi kotlet z kurczaka. Czasem, aby go kupić, trzeba czekać w długiej kolejce. W Tajpej jest również wiele innych targów nocnych takich jak ten przy ulicy Raohe, Tonghua czy też popularny wśród młodzieży market Shida. Równie duże i ciekawe targi można znaleźć w Kaohsiungu, na przykład Liuhe lub Ruifeng.

Nocne targi są często pierwszym miejscem, jakie kojarzy się turystom z Tajwanem. Przebywanie na tajwańskich bazarach pozwala lepiej poznać tamtejsze smaki, kulturę i miejscowych ludzi. Są otwarte przez cały rok i do późnych godzin zapewniają rozrywkę Tajwańczykom i turystom. Przy planowaniu wyjazdu na Tajwan nocne targi zdecydowanie powinny być głównym punktem wyprawy.

Źródła zdjęć:

1. 基隆夜市 (pixabay)
2. 臭豆腐 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)
3. 雞排 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)

第四課 我要一碗牛肉麵！

Lekcja 4. Poproszę miskę niuroumian!

(Yongqing, Gosia i Michał prosto z lotniska pojechali do restauracji)

服務生：歡迎光臨，請問小姐有幾位？

詠晴：我們有三位。

服務生：這邊請。

(przyjaciele wchodzą i zajmują miejsca)

詠晴：你們想吃什麼？

高夏：我要一份小籠包和一碗牛肉麵。

明豪：我要一盤蛋炒飯和兩個豬肉包子。

詠晴：那麼，我要一份魚肉餃子。我點一盤炒青菜和一碗大酸辣湯，我們一起吃，好不好？

高夏：好，我還要一罐可樂。明豪，你喝什麼？

明豪：我要一瓶啤酒。

(podchodzi kelner)

服務生：請問可以幫你們點菜嗎？

(Yongqing, Gosia i Michał prosto z lotniska pojechali do restauracji)

Fúwùshēng: Huānyíng guānglín, qǐngwèn xiǎojiě yǒu jǐ wèi?

Yǒngqíng: Wǒmen yǒu sān wèi.

Fúwùshēng: Zhèbiān qǐng.

(przyjaciele wchodzą i zajmują miejsca)

Yǒngqíng: Nǐmen xiǎng chī shénme?

Gāoxià: Wǒ yào yí fèn xiǎolóngbāo hé yí wǎn niúròumiàn.

Míngháo: Wǒ yào yí pán dànchǎofàn hé liǎng ge zhūròu bāozi.

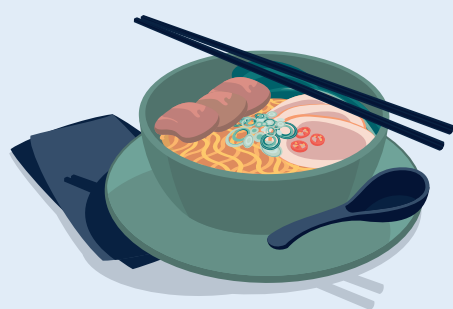
Yǒngqíng: Nàme, wǒ yào yí fèn yúròu jiǎozi. Wǒ diǎn yí pán chǎo qīngcài hé yí wǎn dà suānlàtāng, wǒmen yìqǐ chī, hǎo bù hǎo?

Gāoxià: Hǎo, wǒ hái yào yí guān kělè. Míngháo, nǐ hē shénme?

Míngháo: Wǒ yào yí píng píjiǔ.

(podchodzi kelner)

Fúwùshēng: Qǐngwèn kěyǐ bāng nǐmen diǎn cài ma?

(Yongqing, Gosia i Michał prosto z lotniska pojechali do restauracji)

Kelner: Zapraszam serdecznie! Proszę pani, dla ilu osób
[przygotować stolik]?

Yongqing: Jest nas troje.

Kelner: Proszę tędy.

(przyjaciele wchodzą i zajmują miejsca)

Yongqing: Co chcielibyście zjeść?

Gosia: Ja chcę jedną porcję *xiaolongbao* i jedną miskę *niuroumian*.

Michał: [A] ja talerz smażonego ryżu z jajkiem i dwa *baozi*
z wieprzowiną.

Yongqing: To ja wezmę porcję *jiaozi* z [nadzieniem] rybnym.
Zamówię [też] talerz smażonej kapusty i dużą miskę
suanlatang, [które] zjemy razem, dobrze?

Gosia: Dobrze. Ja wezmę jeszcze puszkę coli. [A] ty czego się
napijesz, Michał?

Michał: Zamówię butelkę piwa.

(podchodzi kelner)

Kelner: Przepraszam, czy mogę przyjąć państwa zamówienie?

生詞 Słówka

1. 服務生	<i>fúwùshēng</i>	kelner (KL: 個 / 名 <i>míng</i> / 位)
2. 歡迎光臨!	<i>huānyíng guānglín!</i>	serdecznie zapraszam(y)!
3. 小姐	<i>xiǎojiě</i>	pani / panna (forma adresatywna; KL: 位)
4. 有	<i>yǒu</i>	być (patrz lekcja 5.)
5. 三	<i>sān</i>	trzy / trzecia (godzina na zegarze)
6. 位	<i>wèi</i>	(grzecznościowy klasyfikator do ludzi)

請問小姐有幾位?

Qǐngwèn xiǎojiě yǒu jǐ wèi?

Przepraszam, proszę pani, ilu was (/ państwa) jest?

7. 這邊 *zhèbiān* tędy

這邊請!

Zhèbiān qǐng!

Proszę tędy!

8. 要 yào chcieć / poprosić (np. w sklepie), zamawiać (np. w restauracji)

9. 兩 liǎng dwa (używane przed klasyfikatorem) / druga (godzina na zegarze)

10. 份 fèn porcja (klasyfikator)

11. 碗 wǎn miska (klasyfikator)

12. 盤 pán talerz (klasyfikator)

13. 蛋炒飯 dànchǎofàn smażony ryż z jajkiem

今天晚上我吃了一盤蛋炒飯。

Jīntiān wǎnshàng wǒ chī le yì pán dànchǎofàn.

Dziś wieczorem zjadłem talerz smażonego ryżu z jajkiem.

14. 個 ge (klasyfikator do ludzi i pojęć abstrakcyjnych, używany też jako klasyfikator uniwersalny)

15. 豬肉 zhūròu wieprzowina

16. 包子 bāozi baozi (rodzaj klusek na parze z nadzieniem; KL: 個)

豬肉包子非常好吃，我吃了五個。

Zhūròu bāozi fēicháng hǎochī, wǒ chī le wǔ ge.

Baozi z wieprzowiną są pyszne, zjadłem [ich aż] pięć.

17. 魚肉 yúròu ryba (jako potrawa), rybne mięso

18. 餃子 jiǎozi jiaozi (rodzaj pierożków; KL: 個)

他買了兩份魚肉餃子。

Tā mǎi le liǎng fèn yúròu jiǎozi.

On kupił dwie porcje *jiaozi* z [nadzieniem] rybnym.

19. 酸辣湯 suānlàtāng suanlatang (zupa ostro-kwaśna)

湯 tāng zupa

20. 大 dà być dużym

21. 點 diǎn zamawiać

我點一碗大酸辣湯，他點一份小籠包。

Wǒ diǎn yì wǎn dà suānlàtāng, tā diǎn yì fèn xiǎolóngbāo.

Ja zamawiam dużą miskę *suanlatang*, [a] on jedną porcję *xiaolongbao*.

22. 炒青菜 *chǎo qīngcài* smażona kapusta

波蘭人吃沙拉，不吃炒青菜。

Bōlánrén chī shālā, bù chī chǎo qīngcài.

Polacy jedzą sałatki, [a] nie smażoną kapustę.

23. 還 *hái* jeszcze

我點了三碗牛肉麵，你還要點什麼？

Wǒ diǎn le sān wǎn niúròumiàn, nǐ hái yào diǎn shénme?

Zamówilem [już] trzy miski *niuroumian*. Co jeszcze chcesz zamówić?

24. 罐 *guàn* puszka (klasyfikator)

25. 可樂 *kělè* cola

26. 瓶 *píng* butelka (klasyfikator)

27. 啤酒 *píjiǔ* piwo

酒 *jiǔ* napój alkoholowy, alkohol

28. 幫 *bāng* pomagać

29. 菜 *cài* danie, potrawa (KL: 道 *dào*)

請問可以幫你們點菜嗎？

Qǐngwèn kěyǐ bāng nǐmen diǎn cài ma?

Przepraszam, czy mogę przyjąć wasze (/ państwa) zamówienie?

(dosł. Przepraszam, czy mogę pomóc wam zamówić dania?)

(w kinie)

店員：您好，請問今天先生要看什麼電影？

明豪：我想買兩張《超人》的電影票。

店員：七點半的電影，可以嗎？

明豪：沒問題。我還要兩杯咖啡和一份爆米花。

店員：您要冰的咖啡還是熱的？

明豪：我要一杯冰的，一杯熱的。

店員：您要鹹的爆米花還是甜的？

明豪：我要甜的。

店員：請問要刷卡還是付現？

明豪：我要刷卡，謝謝。

(w kinie)

Diànyuán: *Nínhǎo, qǐngwèn jīntiān xiānshēng yào kàn shénme diànyǐng?*

Míngáo: *Wǒ xiǎng mǎi liǎng zhāng „Chāorén” de diànyǐng piào.*

Diànyuán: *Qī diǎn bànde diànyǐng, kěyǐ ma?*

Míngáo: *Méi wèntí. Wǒ hái yào liǎng bēi kāfēi hé yí fèn bàomǐhuā.*

Diànyuán: *Nín yào bīngde kāfēi hái shì rède?*

Míngáo: *Wǒ yào yì bēi bīngde, yì bēi rède.*

Diànyuán: *Nín yào xiánde bàomǐhuā hái shì tiánde?*

Míngáo: *Wǒ yào tiánde.*

Diànyuán: *Qǐngwèn yào shuā kǎ hái shì fù xiàn?*

Míngáo: *Wǒ yào shuā kǎ, xièxie.*

(w kinie)

Kasjer: Dzień dobry, jaki film chciałby pan dzisiaj obejrzeć?

Michał: Poproszę dwa bilety na *Supermana*.

Kasjer: Może być seans o wpół do ósmej?

Michał: Nie ma problemu. Poproszę jeszcze dwa kubki kawy i (jedną) porcję popcornu.

Kasjer: Chce pan mrożoną czy gorącą kawę?

Michał: Jedną mrożoną i jedną gorącą.

Kasjer: Słony czy słodki popcorn?

Michał: Poproszę słodki.

Kasjer: Przepraszam, chce [pan] zapłacić kartą czy gotówką?

Michał: Zapłacę gotówką, dziękuję.

生詞 Słówka

1. 店員 *diànyuán* ekspedient, sprzedawca (w sklepie) / kasjer
(w kinie; KL: 個 / 名 *míng* / 位)

2. 先生 *xiānshēng* pan (forma adresatywna; KL: 位)

請問先生要買什麼？

Qǐngwèn xiānshēng yào mǎi shénme?

Przepraszam, co chciałby pan kupić?

3. 看 kàn patrzeć / oglądać (np. film) / czytać (np. książkę)
4. 七 qī siedem / siódma (godzina na zegarze)
5. 半 bàn pół, połowa
6. 電影 diànyǐng film (KL: 部 bù)

我喜歡看波蘭電影，也喜歡看美國電影。

Wǒ xǐhuān kàn bōlán diànyǐng, yě xǐhuān kàn měiguó diànyǐng.

Lubię oglądać polskie filmy i (lubię oglądać) amerykańskie filmy.

7. 買 mǎi kupować
8. 張 zhāng (klasyfikator do rzeczy płaskich)

我要一張電影票。

Wǒ yào yì zhāng diànyǐng piào.

Poproszę jeden bilet na film.

9. 超人 Chāorén Superman
10. 票 piào bilet (KL: 張)

我們要三張公車票。

Wǒmen yào sān zhāng gōngchē piào.

Poprosimy trzy bilety na autobus.

11. 杯 bēi kubek / szklanka / puchar / kufel / kieliszek (klasyfikator)
12. 咖啡 kāfēi kawa
13. 爆米花 bàomǐhuā popcorn

請給我一杯冰可樂和一份大爆米花。

Qǐng gěi wǒ yì bēi bīng kělè hé yí fèn dà bàomǐhuā.

Proszę (po)dać mi jedną mrożoną colę i dużą porcję popcornu.

14. 冰 bīng lód / być mrożonym, schłodzonym, zimnym

我媽媽喜歡冰啤酒，不喜歡不冰的。

Wǒ māma xǐhuān bīng píjiǔ, bù xǐhuān bù bīngde.

Moja mama lubi zimne piwo, [ale] nie lubi ciepłego.

(dosł. *Moja mama lubi schłodzone piwo, nie lubi nieschłodzonego.*)

15. 熱 *rè* być gorącym / gorąco

我要一杯熱咖啡。

Wǒ yào yì bēi rè kāfēi.

Poproszę kubek gorącej kawy.

16. 鹹 *xián* być słonym

17. 甜 *tián* być słodkim

你喜歡吃甜的小吃還是鹹的？

Nǐ xǐhuān chī tián de xiǎochī hái shì xián de?

Lubisz jeść słodkie czy słone przekąski?

18. 刷卡 *shuā kǎ* przeciągać kartę / płacić kartą

19. 付現 *fù xiàn* płacić gotówką

請問您要刷卡還是付現？

Qǐngwèn nín yào shuā kǎ hái shì fù xiàn?

Przepraszam, chce pan(i) zapłacić kartą czy gotówką?

(w sklepie z ubraniami)

高夏： 台灣的天氣太熱，所以我要買新衣服。

詠晴： 波蘭十月的天氣不熱嗎？

高夏： 十月的天氣有一點冷，所以我帶了厚衣服。

詠晴： 妳覺得這件白T恤怎麼樣？

高夏： 我覺得黃的比較好看。

詠晴： 這雙黑鞋子呢？

高夏： 這雙黑的很漂亮。

詠晴： 我要買那件黃的，還要買這雙黑的。妳呢？

高夏： 我不喜歡這裡的。

詠晴： 那麼，我們去結帳吧！

(w sklepie z ubraniami)

Gāoxià: *Táiwānde tiānqì tài rè, suǒyǐ wǒ yào mǎi xīn yīfú.*
Yǒngqíng: *Bōlán shíyuède tiānqì bú rè ma?*
Gāoxià: *Shíyuède tiānqì yǒuyìdiǎn lěng, suǒyǐ wǒ dài le hòu yīfú.*
Yǒngqíng: *Nǐ juéde zhè jiàn bái T xù zěnmeyàng?*
Gāoxià: *Wǒ juéde huángde bǐjiào hǎokàn.*
Yǒngqíng: *Zhè shuāng hēi xiézi ne?*
Gāoxià: *Zhè shuāng hēide hěn piàoliàng.*
Yǒngqíng: *Wǒ yào mǎi nà jiàn huángde, hái yào mǎi zhè shuāng hēide. Nǐ ne?*
Gāoxià: *Wǒ bù xǐhuān zhèlǐde.*
Yǒngqíng: *Nàme, wǒmen qù jié zhàng ba!*

(w sklepie z ubraniami)

Gosia: Pogoda na Tajwanie jest zbyt upalna, więc muszę kupić nowe ubrania.
Yongqing: W Polsce nie jest gorąco w październiku?
Gosia: W październiku jest trochę chłodno, więc wzięłam grube ubrania.
Yongqing: Co myślisz o tym białym T-shircie?
Gosia: Uważam, że [tamten] żółty jest ładniejszy.
Yongqing: A te czarne buty?
Gosia: (Te czarne) są ładne.
Yongqing: Wezmę tamten żółty [T-shirt] i jeszcze te czarne [buty]. A ty?
Gosia: [Nic] mi się tu nie podoba.
Yongqing: W takim razie chodźmy [już] do kasy.

生詞 Słówka

1. 天氣 *tiānqì* pogoda
2. 太 *tài* zbyt, za / bardzo, ogromnie

台灣七月的天氣太熱。

Táiwān qīyuède tiānqì tài rè.

W lipcu na Tajwanie jest za gorąco.

(dosł. *Tajwańska lipcowa pogoda jest zbyt upalna.*)

3. 所以 *suǒyǐ* więc

我太累，所以想回家。

Wǒ tài lèi, suǒyǐ xiǎng huí jiā.

Jestem bardzo zmęczony, więc chcę wrócić do domu.

/ Jestem zbyt zmęczony, chcę wrócić do domu.

4. 新 *xīn* być nowym

你覺得這部新電影怎麼樣？

Nǐ juéde zhè bù xīn diànyǐng zěnmeyàng?

Co myślisz o tym nowym filmie?

5. 衣服 *yīfú* ubranie / część ubioru (KL: 件 *jiàn*)

這件新衣服很好看。

Zhè jiàn xīn yīfú hěn hǎokàn.

To nowe ubranie jest (bardzo) ładne.

6. 十月 *shíyuè* październik

7. 有(一)點 *yǒu(yì)diǎn* trochę, nieco, odrobinę

我有一點忙，所以現在沒有空。

Wǒ yǒuyìdiǎn máng, suǒyǐ xiànzài méi yǒu kòng.

Jestem trochę zajęty, więc nie mam teraz (wolnego) czasu.

8. 冷 *lěng* być zimnym / zimno

波蘭二月的天氣太冷，所以我不喜歡。

Bōlán èryuède tiānqì tài lěng, suǒyǐ wǒ bù xǐhuān.

W lutym pogoda w Polsce jest zbyt chłodna, więc [za nią] nie przepadam.

9. 帶 *dài* zabrać, wziąć, przynieść / mieć (przy sobie)

今天我們要去台灣朋友家，所以我帶了波蘭菜。

Jīntiān wǒmen yào qù táiwān péngyǒu jiā, suǒyǐ wǒ dài le bōlán cài.

Dzisiaj idziemy do domu [naszego] tajwańskiego przyjaciela, więc przyniosłem (/ wziąłem ze sobą) polskie potrawy.

10. 厚 *hòu* być grubym (a nie cienkim)

天氣有一點熱，所以我不買這件厚衣服。

Tiānqì yǒuyìdiǎn rè, suǒyǐ wǒ bù mǎi zhè jiàn hòu yīfú.

Jest trochę gorąco, więc nie kupuję tego grubego ubrania.

(dosł. Pogoda jest trochę upalna, więc nie kupuję tego grubego ubrania.)

11. 件 *jiàn* (klasyfikator do spraw, części ubioru i bagażu)
 12. 白 *bái* być białym
 13. T恤 *T xù* T-shirt (KL: 件 *jiàn*)

你覺得這件白T恤怎麼樣？

Nǐ juéde zhè jiàn bái T xù zěnmeyàng?

Co myślisz o tym białym T-shircie? / Jak ci się podoba ten biały T-shirt?

14. 黃 *huáng* być żółtym
 15. 好看 *hǎokàn* być ładnym, dobrze wyglądać / być ciekawym, interesującym (np. o książce lub filmie)
 16. 雙 *shuāng* para (np. butów; klasyfikator)
 17. 黑 *hēi* być czarnym
 18. 鞋子 *xiézi* but (KL: 隻 *zhī*) / buty (KL: 雙)
 19. 漂亮 *piàoliàng* być ładnym, ślicznym

這雙黑鞋子非常漂亮，所以我要買。

Zhè shuāng hēi xiézi fēicháng piàoliàng, suǒyǐ wǒ yào mǎi.

Te czarne buty są bardzo ładne, więc [je] kupię.

20. 那 *nà* tamten / tamto
 21. 這裡 *zhèlǐ* tutaj

我不喜歡這裡的衣服。

Wǒ bù xǐhuān zhèlǐde yīfú.

Nie podobają mi się ubrania, [które] tu [sprzedają].

(dosł. *Nie podobają mi się tutejsze ubrania.*)

22. 結帳 *jié zhàng* uregulować (/ zapłacić) rachunek

我要結帳，謝謝。

Wǒ yào jié zhàng, xièxie.

Chciałbym uregulować (/ zapłacić) rachunek.

語法解釋 **Objaśnienia gramatyczne**

Liczba i ilość – miary i klasyfikatory

Wspominaliśmy już w lekcji 1., że forma rzeczowników (i ogólniej wyrazów) chińskich jest zasadniczo niezmienna – posiadające wykładniki morfologiczne (zmiana formy wyrazu) w języku polskim kategorie gramatyczne, takie jak rodzaj, przypadek i liczba są w języku chińskim realizowane w odmienny sposób. W tej lekcji głównym do opanowania zagadnieniem gramatycznym jest wyrażanie stosunków liczbowych i ilościowych z użyciem liczebników.

Rzeczowniki chińskie nie są określone pod względem liczby – można powiedzieć, w sporym uproszczeniu, że mają własności, niektóre przynajmniej, zbliżone do polskich rzeczowników niepoliczalnych. Po polsku, jeśli mówimy *trzy ryże* (albo *mleka*, *wody*, itp.), to mamy na myśli ryż w jakiś sposób porcjowany (*trzy miski / kilogramy / paczki ryżu*) – używamy więc miary domyślnie lub wprost. Chiński odpowiednik 飯 (abstrahując od faktu, że oznacza on jedynie ryż w formie gotowej do spożycia) i cała klasa tego typu rzeczowników zachowuje się podobnie, z wyjątkiem tego, że miara (M) nie może być jedynie domyślna, stąd niepoprawna jest fraza *三飯. Przykład poprawnego użycia frazy liczebnikowej i rzeczownika 飯 to:

三碗飯 *trzy miski ryżu*

Gramatyka chińska w podobny sposób traktuje również rzeczowniki policzalne, dlatego *trzy osoby* również wymaga „miary” – wyrażenie *三人 nie jest poprawne, zamiast tego należy powiedzieć:

三個人 dosł. *trzy jednostki ludzkie*

Innymi słowy, podając liczbę czegoś, co wyraża rzeczownik, musimy oprócz liczebnika użyć wyrażenia, które przypisuje rzeczownik do jakiejś klasy obiektów. Tego typu słowa funkcyjne określać będziemy jako klasyfikatory (KL). Klasyfikatory pełnią podobną rolę jak wyrażenia oznaczające miary przed rzeczownikami niepoliczalnymi. Dla ułatwienia, jeśli nie będzie to konieczne, nie będziemy rozróżniać między miarami i klasyfikatorami i będziemy posługiwać się drugim z tych terminów.

Z wyjątkiem rzeczowników, które same oznaczają miary (np. 天 *tiān* – *dzień*), i nielicznych, które klasyfikator przyjmują opcjonalnie (np. 週末 czy 星期 *xīngqī* – *tydzień*), wszystkie pozostałe wymagają klasyfikatora we frazie określającej pod względem ilościowym. Wybór odpowiedniego klasyfikatora / miary jest zdeterminowany samym rzeczownikiem i kontekstem pragmatycznym. Dla części rzeczowników podstawowym jest klasyfikator ogólny 個 o znaczeniu zbliżonym do *jednostka*. Pozostałe rzeczowniki wymagają użycia klasyfikatora specyficznego, wskazującego przynależność do danej klasy. Kryteria takiej „klasyfikacji” są różne, zasadniczo dotyczą różnych cech, które posiadają desygnaty danego rzeczownika. Jednym z częściej stosowanych kryteriów jest kształt obiektu,

czego przykładem z dialogu jest 張 – klasyfikator do obiektów cienkich i płaskich: 一張票 (*jeden bilet*), 一張卡 (*yì zhāng kǎ – jedna karta*). Omawiane wyrażenia mają ogólną postać:

Liczebnik + KL / M + rzeczownik

- 1、一個星期有七天。
- 2、我有三個朋友。
- 3、老師喝了六杯酒。
- 4、晚上我想吃一碗蛋炒飯。

Liczebnik z klasyfikatorem tworzą nierozdzielnyą jednostkę – ich połączenia są wyrazami i tak mogą być używane (z pominięciem rzeczownika), co jest naturalne w odpowiednim kontekście:

- 5、 A：她有幾個台灣朋友？
B：五個。
- 6、 A：您要點幾份餃子？
B：四份。
- 7、 A：高夏買了四罐啤酒嗎？
B：不是，買了五罐。

Ujmując powyższe własności gramatyczne w pragmatyczną radę, można stwierdzić, że liczebniki nie występują bez klasyfikatorów / miar, a klasyfikatory nie występują samodzielnie, z tym zastrzeżeniem, że tworzą poprawne jednostki językowe nie tylko z liczebnikami. Klasyfikatory wymagają i inne wyrażenia, które wprost bądź pośrednio odnoszą się do ilości / liczby. Poniżej rozpatrzymy pozostałe formy użycia klasyfikatorów.

Zaimki wskazujące

Celem uświadomienia, że zaimki wskazujące praktycznie zawsze wiążą się ze wskazaniem liczby, objaśnienia tego fragmentu gramatyki zaczniemy, w pewnym sensie, od końca.

Do dyspozycji mamy dwa podstawowe zaimki wskazujące 這 (*ten / ta / to*) i 那 (*tamten / tamta / tamto*). Pragmatyczne różnice między nimi nie mają w tej chwili znaczenia. Możemy swobodnie dołączać je do fraz liczebnikowych:

- 8、這三個人都是我朋友。
- 9、這一份小籠包很好吃。
- 10、那兩杯啤酒都不冰。

Przy wskazywaniu pojedynczego obiektu, liczebnik jest najczęściej pomijany:

- 11、這位先生很忙。
- 12、我們都喜歡那部電影。
- 13、詠晴很想買這雙鞋子。

Innymi słowy, frazy [這/那 + 一 + KL] i [這/那 + KL] mają takie samo znaczenie, np.:

這一個人	=	這個人
那一件衣服	=	那件衣服
這一張票	=	這張票

W powyższych frazach klasyfikatorowych obserwujemy wariację wymowy 這/那: w połączeniu z liczebnikiem 一 (i każdym innym) zaimki wskazujące wymawiane są odpowiednio *zhè / nà*, natomiast bezpośrednio przed rzeczownikiem, ponieważ wyrażenia takie oznaczają pojedynczość, mogą uwzględniać w wymowie *yī (jeden)* i przyjąć brzmienie *zhèi / nèi*. To samo dotyczy zaimka pytajnego 哪 *nǎ / něi* (który?).

Zaimki pytajne

Klasyfikatory muszą być użyte również z zaimkami pytajnymi, które dotyczą liczby – innymi słowy, z tymi, które w odpowiedzi wymagają liczebnika i / lub zaimka wskazującego.

14、你點了幾份餃子？

15、你家¹有幾個人？

¹家 *jiā* rodzina

16、你覺得哪²位老師比較好？

²哪 *nǎ / něi* który?

W poniższej tabeli zamieszczono rzeczowniki wprowadzone w poprzednich trzech lekcjach wraz z odpowiednimi klasyfikatorami:

Rzeczownik(i)	Klasyfikator
巴士、飛機、公車、火車、捷運	班 <i>bān</i> ³
書	本 <i>běn</i>
飯 (<i>posilek</i>)、晚餐、晚飯、午餐、午飯、早餐、早飯	頓 <i>dùn</i>
家、名字、人、甜甜圈、小吃、小孩、小籠包、作業； 禮拜、星期 (oraz nazwy dni tygodnia)、週末； 上午、晚上、下午、早上、中午	個 <i>ge</i>
大哥、大人、哥哥、老人、老師、媽媽、朋友、叔叔、 司機、同學； 波蘭人、德國人、俄羅斯人、法國人、韓國人、美國人、日 本人、台灣人、烏克蘭人、義大利人、英國人、中國人	個 <i>ge</i> / 位 <i>wèi</i> ⁴
頭髮	根 <i>gēn</i>
飛機	架 <i>jià</i> ³
巴士、公車、計程車	輛 <i>liàng</i> ³
火車	列 <i>liè</i> ³
學校	所 <i>suǒ</i>
名片	張 <i>zhāng</i>
手機	支 <i>zhī</i>
貓	隻 <i>zhī</i>
狗	隻 <i>zhī</i> / 條 <i>tiáo</i>
夜市	座 <i>zuò</i>

³Klasyfikatory 架, 輛 i 列 odnoszą się do poszczególnych pojazdów (np. *ten czerwony pociąg na peronie*), a klasyfikator 班 – do ich kursów (np. *ten pociąg o 15.30*).

⁴Klasyfikator 位 ma charakter grzecznościowy – jego użycie zamiast bardziej potocznego i poufalego 個 jest oznaką szacunku dla danej osoby. Dlatego w sytuacji oficjalnej powiemy raczej 這位老師, a nie 這個老師.

Liczebniki 二 i 兩

Różnica w funkcjach liczebników 二 i 兩 jest zasadnicza – co do zasady nie występują one wymiennie. 二 pełni funkcje numeryczne, 兩 zaś ilościowe; 二 występuje w numerach (domu, telefonu, sali wykładowej), a 兩 przy podawaniu liczby / ilości obiektów. Pragmatycznym sposobem rozstrzygnięcia, którego liczebnika użyć, jest reguła mówiąca, że kiedy konieczne jest użycie klasyfikatora, używamy 兩 (nie występuje bez klasyfikatora), a kiedy klasyfikatora użyć nie można, używamy 二 (nie występuje z klasyfikatorem).

什麼 i 怎麼樣 w pytaniach o cechę

Oba powyższe zaimki pytajne stosowane są w kontekście pytań o cechy obiektu, odpowiadają polskiemu zaimkowi *jaki?* Podobieństwo na gruncie gramatyki jest jednak pozorne. 什麼 jest pytaniem o cechę wyrażoną przydawką (oczywiście jest też zaimkiem o znaczeniu *co?*, pytającym o frazę rzeczownikową), natomiast 怎麼樣 jest pytaniem o cechę wyrażoną w orzeczeniu, czyli ma raczej znaczenie *jaki jest?*

- 1、 A：你喜歡看什麼電影？
B：美國電影。
- 2、 A：這部美國電影怎麼樣？
B：我覺得不好看。
- 3、 A：高夏怎麼樣？
B：她很好。

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Wyrażanie liczby w języku chińskim – uwagi ogólne i użycie [一 + KL] oraz [這/那 + KL]

Oprócz wyrażania podstawowego znaczenia liczebnik może pełnić również drugorzędną funkcję zbliżoną do rodzajnika nieokreślonego, a w połączeniu z zaimkiem wskazującym – rodzajnika określonego. W większości przypadków funkcja pierwotna i drugorzędna są tożsame (rodzajnik dowolnego z wymienionych typów zawsze zawiera znaczenie pojedynczości), a o dominacji jednej lub drugiej funkcji decyduje kontekst.

我有一個朋友。

W zależności od kontekstu powyższe zdanie może znaczyć *Mam jednego kolegę*. (podanie liczby kolegów) lub *Mam kolegę*. (gdy chcemy coś powiedzieć o jednym ze swoich kolegów).

Pamiętajmy, że jeśli kontekst wypowiedzi nie jest wystarczający, pojedynczość należy w wypowiedziach zaznaczać przez użycie [一 + KL] lub [這/那 + KL].

Nazwy kolorów

Poniżej uzupełniamy nazwy kolorów w języku chińskim – czerń, żółć i biel nie wystarczą nam na długo. Najpierw jednak krótkie wyjaśnienie. Nazw kolorów używać możemy w formie przymiotnikowej (np. 黑) lub rzeczownikowej – dodając sufix 色 *sè* (kolor; np. 黑色). Najistotniejszą różnicą między obiema formami jest konieczność użycia rzeczownika w zdaniu *Lubię czerń / czarny kolor*.

我喜歡黑色。 błędnie: *我喜歡黑。

Poprawne są wszystkie poniższe przykłady użycia koloru w funkcji przydawki:

- 1、我喜歡黑鞋子。
- 2、我喜歡黑的鞋子。
- 3、我喜歡黑色的鞋子。
- 4、我喜歡黑的。
- 5、我喜歡黑色的。

Lista podstawowych nazw kolorów:

黑色	<i>hēisè</i>	czarny
白色	<i>báisè</i>	biały
紅色	<i>hóngsè</i>	czerwony
綠色	<i>lǜsè</i>	zielony
黃色	<i>huángsè</i>	żółty
藍色	<i>lánsè</i>	niebieski
灰色	<i>huīsè</i>	szary
褐色	<i>hèsè</i>	brązowy
粉色	<i>fěnsè</i>	różowy
紫色	<i>zǐsè</i>	fioletowy
橙色	<i>chéngsè</i>	pomarańczowy

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Tajwańczycy zwykle wspólnie zamawiają potrawy i dzielą się nimi w czasie posiłku. Kolejność podawania dań jest następująca: najpierw dania główne i dodatki, a dopiero potem zupy.

Sytuacja językowa na Tajwanie

Oliwia Piskozub (畢思蔚)

Na Tajwanie językiem urzędowym jest język mandaryński, lecz wielu ludzi starszych o wiele lepiej (lub wyłącznie) zna język tajwański. Do niedawna znaczna liczba osób pamiętających czasy okupacji japońskiej biegle posługiwała się językiem japońskim. Młodzieżowy slang ma tyle zapożyczeń z języka tajwańskiego, że Chińczycy z kontynentu nie mają szans go zrozumieć, a gdy zapuścimy się poza wielkie miasta w rejony górskie czeka nas niespodzianka w postaci wielu rdzennych języków, które ani trochę nie przypominają chińskiego. Jak do tego wszystkiego doszło na jednej małej wyspie?

Aspekt historyczny

Tajwan ze względu na swoją burzliwą historię był pod wpływem i rządami wielu różnych grup etnicznych. Początkowo wyspę zamieszkiwało wiele rdzennych plemion, a każde z nich posługiwało się swoim odmiennym językiem. Późniejsze dzieje przyniosły temu terenowi nowe lingwistyczne wpływy. Te najbardziej znaczące to język minnan (tajwański), język japoński oraz język mandaryński. Trwająca w latach 1895–1945 pięćdziesięcioletnia japońska okupacja przyniosła wiele kulturowych strat dla Tajwanu: liczne plemiona uległy przymusowej japonizacji, a te, które stawiały wyraźny opór, czekała porażka przez nierówny podział sił. Język mandaryński został wprowadzony na wyspę po drugiej wojnie światowej, kiedy Tajwan przeszedł w ręce Republiki Chińskiej; wtedy też język ten został ustanowiony obowiązkowym językiem edukacji. Od 1946 roku nowo powstała Rada ds. Promocji Języka Mandaryńskiego rozpoczęła dalszy proces rozpowszechniania owego języka na całej wyspie.

Języki aborygenów tajwańskich

Obecnie na Tajwanie panuje prawo wolności językowej; wszelkie regionalne i plemienne święta są wspierane i dofinansowywane przez rząd, a także promowane w telewizji i w innych mediach. Aborygeni tajwańscy (patrz lekcja 7.) mogą się więc swobodnie posługiwać własnymi językami. Warto zauważyć, że należą one do grupy języków austronezyjskich, całkowicie różnych od mandaryńskiego.

Język tajwański i język hakka

Jakby językowego zróżnicowania było mało, na wyspie istnieje i funkcjonuje również ciekawy i różny od chińskiego mandaryńskiego język tajwański, nazywany czasem tajwańską odmianą języka minnan. Nie jest to kolejny język aborygenów, lecz istniejący na tym obszarze od dawna język, który w przeciwieństwie do większości języków chińskich nie wywodzi się z języka średniochińskiego, co sprawia, że dla użytkowników innych języków chińskich jest całkowicie niezrozumiały. Język ten nie ma jednego ustandaryzowanego sposobu zapisu, występuje w nim aż osiem tonów, a w różnym stopniu czynnie posługuje się nim około 70% społeczeństwa. Najbardziej aktywnie używany jest przez osoby starsze, bowiem młodzież, której głównym językiem jest mandaryński, często traktuje tajwański wyłącznie jako sposób komunikacji międzypokoleniowej. Podobną rolę odgrywa język hakka, używany przez około dziesięć procent społeczeństwa, głównie w Taoyuan, Hsinchu i Miaoli (w północno-zachodniej części Tajwanu).

Tożsamość językowa przeciętnego Tajwańczyka

Jak widać sytuacja lingwistyczna tego kraju jest ciekawa i złożona. Tajwan jest miejscem nasyconym różnymi kulturami i językami, a przeciętny mieszkaniec wyspy jest co najmniej bilingwalny. Język japoński nadal jest obecny, gdyż uczy się go w szkołach jako języka dodatkowego, a tajwański, zapisywany za pomocą znaków chińskich i *bopomofo*, jest powszechnie używany jako język slangu oraz skrótów. Jako ciekawostkę można tu przytoczyć fakt, iż w razie, gdy między Chińczykami a Tajwańczykami wywiąże się internetowy konflikt, wyspiarze szybko przechodzą na pisanie obraźliwych lub żartobliwych komentarzy w kompletnie niezrozumiałym dla mieszkańców kontynentu systemie *zhuyin fuhao*. Chociaż wiele osób młodych twierdzi, że czynnie zna tylko język mandaryński (inne jak tajwański czy język plemienny tylko biernie), istnieje też duża grupa ludzi młodych starająca się podtrzymać to zróżnicowanie. Należą do nich np. artyści śpiewający piosenki w rdzennych językach, tacy jak pochodząca z plemienia Paiwan piosenkarka ABAO, która nagrywa piosenki w języku paiwańskim, czy rozpowszechniający użytkowy język tajwański artysta 李英宏 (*Lǐ Yīnghóng*; znany również jako DJ Didilong), który część swoich piosenek tworzy w tym oto języku. Jego najbardziej znana piosenka po tajwańsku to „什麼時候她”.

第五課 你們常做什麼？

Lekcja 5. Co zwykle robicie?

(w restauracji)

- 服務生：菜都來了，請慢用！
高夏：今天餐廳有很多客人。
明豪：台灣人常在外面吃飯嗎？
詠晴：因為今天是週末。台灣人週末常在餐廳吃飯。波蘭呢？
明豪：波蘭人也是，可是波蘭人平日常在家自己做飯。
高夏：我們常在家自己做早飯。
詠晴：台灣人在早餐店、便利商店買早餐。
明豪：為什麼？
詠晴：因為外面的早餐比較便宜，也比較方便。
高夏：那麼，你們早餐吃什麼？
詠晴：有的人在早餐店吃漢堡或是蛋餅，有的人在便利商店買飯糰。
明豪：我明天早上也想去試試看。

(w restauracji)

- Fúwùshēng: Cài dōu lái le, qǐng màn yòng!
Gāoxià: Jīntiān cāntīng yǒu hěn duō kè rén.
Míngáo: Táiwānrén cháng zài wàimiàn chīfàn ma?
Yǒngqíng: Yīnwèi jīntiān shì zhōumò. Táiwānrén zhōumò cháng zài cāntīng chīfàn. Bōlán ne?
Míngáo: Bōlánrén yě shì, kěshì Bōlánrén píngrì cháng zài jiā zìjǐ zuòfàn.
Gāoxià: Wǒmen cháng zài jiā zìjǐ zuò zǎofàn.
Yǒngqíng: Táiwānrén zài zǎocāndiàn, biànlì shāngdiàn mǎi zǎocān.
Míngáo: Wèishénme?
Yǒngqíng: Yīnwèi wàimiànde zǎocān bǐjiào piányí, yě bǐjiào fāngbiàn.
Gāoxià: Nàme, nǐmen zǎocān chī shénme?
Yǒngqíng: Yǒude rén zài zǎocāndiàn chī hànbǎo huòshì dànbing, yǒude rén zài biànlì shāngdiàn mǎi fàntuán.
Míngáo: Wǒ míngtiān zǎoshàng yě xiǎng qù shìshìkàn.

(w restauracji)

- Kelner: Oto zamówione dania. Smacznego!
Gosia: Dziś w restauracji jest sporo klientów.
Michał: Czy Tajwańczycy często jadają poza domem?
Yongqing: [To] dlatego, że (dzisiaj) jest weekend. W weekendy Tajwańczycy często jadają w restauracjach. A [jak jest w] Polsce?
Michał: Polacy też [tak robią], ale na co dzień zwykle sami gotują w domach.
Gosia: [I] często sami robimy śniadania.
Yongqing: Tajwańczycy kupują śniadania w barach śniadaniowych i w sklepach całodobowych.
Michał: Dlaczego?
Yongqing: Dlatego, że [jedzenie] śniadań poza domem jest tańsze i wygodniejsze.
Gosia: Co w takim razie jecie na śniadanie?
Yongqing: Niektórzy ludzie jedzą hamburgery lub *danbingi* w barach śniadaniowych, a inni kupują *onigiri* w sklepach całodobowych.
Michał: Jutro rano też pójde spróbować.

生詞 Słówka

1. (請)慢用 !	(qǐng) mànyòng!	smacznego!
2. 餐廳	cāntīng	restauracja (KL: 家)

這家餐廳的牛肉麵很有名。

Zhè jiā cāntīngde niúròumiàn hěn yǒumíng.

Niuroumian z tej restauracji jest bardzo słynne.

3. 多	duō	być licznym / dużo
少	shǎo	być nielicznym / mało
4. 客人	kèrén	gość / klient (KL: 位)

這家餐廳的客人很喜歡他們的小籠包。

Zhè jiā cāntīngde kèrén hěn xǐhuān tāmen de xiǎolóngbāo.

Klienci tej restauracji bardzo lubią ich *xiaolongbao*.

5. 常(常)	cháng(cháng)	często / zwykle

你週末晚上常做什麼？

Nǐ zhōumò wǎnshàng cháng zuò shénme?

Co zwykle robisz w weekendowe wieczory?

6. 在 *zài* być, znajdować się (w jakimś miejscu) / w

我在家看電影。

Wǒ zài jiā kàn diànyǐng.

Oglądam film(y) w domu.

7. 外面 *wàimiàn* na zewnątrz, poza / poza domem

我常在家吃飯，不常在外面吃飯。

Wǒ cháng zài jiā chīfàn, bùcháng zài wàimiàn chīfàn.

Zwykle jadam w domu, [a] rzadko (jadam) poza domem.

8. 因為 *yīnwèi* bo, ponieważ, bowiem, dlatego że, jako że

我回家了，因為我很累。

Wǒ huí jiā le, yīnwèi wǒ hěn lèi.

Wróciłem do domu, bo jestem (/byłem) zmęczony.

9. 平日 *píngrì* na co dzień / (w) zwykły dzień / (w) dni powszednie

你平日晚上常做什麼？

Nǐ píngrì wǎnshàng cháng zuò shénme?

Co zwykle robisz wieczorami?

10. 自己 *zìjǐ* sam / samodzielnie

自己的 *zìjǐde* swój, (swój) własny

我喜歡自己寫作業，不喜歡跟同學一起寫作業。

Wǒ xǐhuān zìjǐ xiě zuòyè, bù xǐhuān gēn tóngxué yìqǐ xiě zuòyè.

Lubię pisać prace domowe samodzielnie, a nie razem z kolegami.

11. 做飯 *zuòfàn* gotować (potrawy), przyrządzać posiłki

因為在家自己做飯比較便宜，所以我常在家自己做飯。

Yīnwèi zài jiā zìjǐ zuòfàn bǐjiào piányi, suǒyǐ wǒ cháng zài jiā zìjǐ zuòfàn.

Zwykle sam gotuję w domu, bo tak jest taniej.

(dosł. *Ponieważ samodzielne przyrządzanie posiłków w domu jest tańsze, więc zwykle samodzielnie przyrządzam posiłki w domu.*)

12. 早飯 *zǎofàn* śniadanie (KL: 頓 *dùn*)

早餐 *zǎocān* śniadanie (KL: 頓 *dùn*)

13. 店 *diàn* (sufiks oznaczający sklep lub lokal gastronomiczny)
商店 *shāngdiàn* sklep (KL: 家)
早餐店 *zǎocāndiàn* bar śniadaniowy (KL: 家)
咖啡店 *kāfēidiàn* kawiarnia (KL: 家)

你常在家寫作業，還是在咖啡店寫作業？

Nǐ cháng zài jiā xiě zuòyè, hái shì zài kāfēidiàn xiě zuòyè?

Zwykle odrabiasz zadanie w domu czy w kawiarni?

14. 便利商店 *biànlì shāngdiàn* sklep całodobowy (rodzaj małego, czynnego przez całą dobę sklepu ogólnospżywczego typu 7-Eleven, przypominającego polską Żabkę; ang. *convenience store*; KL: 家)

台灣人可以在便利商店買火車票。

Táiwānrén kěyǐ zài biànlì shāngdiàn mǎi huǒchē piào.

Tajwańczycy mogą kupować bilety na pociąg w sklepach całodobowych.

15. 為什麼 *wèishénme* dlaczego?, czemu?

為什麼你喜歡看波蘭電影？

Wèishénme nǐ xǐhuān kàn bōlán diànyǐng?

Dlaczego lubisz oglądać polskie filmy?

16. 便宜 *piányi* być tanim, niedrogim / tanio

我今天中午想吃蛋炒飯，因為它比較便宜。

Wǒ jīntiān zhōngwǔ xiǎng chī dànchǎofàn, yīnwèi tā bǐjiào piányi.

Dziś w południe chcę zjeść smażony ryż z jajkiem, bo (on) jest tańszy.

17. 方便 *fāngbiàn* być wygodnym, dogodnym / wygodnie

坐捷運去夜市比較方便。

Zuò jiéyùn qù yèshì bǐjiào fāngbiàn.

Wygodniej jest pojechać na targ nocny metrem.

18. 有的 *yǒude* niektórzy, niektóre

有的人坐公車去上課，有的人坐捷運去上課。

Yǒude rén zuò gōngchē qù shàngkè, yǒude rén zuò jiéyùn qù shàngkè.

Niektórzy jeżdżą na lekcje autobusem, a inni (jeżdżą na lekcje) metrem.

19. 漢堡 hànǎo hamburger (KL: 個)

我覺得麥當勞的漢堡非常好吃。

Wǒ juéde Màidāngláo de hànǎo fēicháng hǎochī.

Uważam, że hamburgery z McDonalda są przepyszne.

20. 或是 huòshì lub, albo

我想喝咖啡或是可樂，你可以幫我買嗎？

Wǒ xiǎng hē kāfēi huòshì kělè, nǐ kěyǐ bāng wǒ mǎi ma?

Chciałbym się napić kawy albo coli, mógłbyś mi [jedną] kupić?

21. 蛋餅 dànǐng danbing (rodzaj naleśnika smażonego z jajkiem sadzonym; KL: 個)

22. 飯糰 fàntuán onigiri (zawiniątko ryżowe z nadzieniem; KL: 個)

你在早餐店可以吃蛋餅，也可以吃飯糰。

Nǐ zài zǎocāndiàn kěyǐ chī dànǐng, yě kěyǐ chī fàntuán.

W barach śniadaniowych możesz zjeść danbingi i onigiri.

23. 早上 zǎoshàng poranek / rano, o poranku

24. 試試看 shìshikàn spróbować

試 shì próbować

我想試試看波蘭菜。

Wǒ xiǎng shìshikàn bōlán cài.

Chcę spróbować polskich potraw.

(w parku)

- 高夏：今天晚上有很多人在公園運動。
明豪：有的人在公園跳舞，有的人在公園跑步。
詠晴：對啊，年紀大的人常晚上在公園跳有氧舞蹈，早上在公園打太極拳。
明豪：台灣年輕人呢？
詠晴：年輕人到健身房去。他們在健身房重訓或是做瑜伽。
高夏：波蘭年輕人也喜歡到健身房去。
明豪：可是週末的時候，我們到森林去。我們在森林散步或是騎腳踏車。
詠晴：台灣的森林都在山上，所以週末我們喜歡去爬山。
高夏：我聽說台灣有很多高山，下次我們一起去爬山吧！

(w parku)

- Gāoxià: *Jīntiān wǎnshàng yǒu hěnduō rén zài gōngyuán yùndòng.*
Míngáo: *Yǒude rén zài gōngyuán tiàowǔ, yǒude rén zài gōngyuán pǎobù.*
Yǒngqíng: *Duì'a, niánjì dàde rén cháng wǎnshàng zài gōngyuán tiào yǒuyǎng wǔdào, zǎoshàng zài gōngyuán dǎ tàijíquán.*
Míngáo: *Táiwān niánqīng rén ne?*
Yǒngqíng: *Niánqīng rén dào jiànshēnfáng qù. Tāmen zài jiànshēnfáng zhòngxùn huòshì zuò yújiā.*
Gāoxià: *Bōlán niánqīng rén yě xǐhuān dào jiànshēnfáng qù.*
Míngáo: *Kěshì zhōumò deshíhòu, wǒmen dào sēnlín qù. Wǒmen zài sēnlín sànbù huòshì qí jiǎotàchē.*
Yǒngqíng: *Táiwānde sēnlín dōu zài shān shàng, suǒyǐ zhōumò wǒmen xǐhuān qù pá shān.*
Gāoxià: *Wǒ tīngshuō Táiwān yǒu hěnduō gāo shān, xià cì wǒmen yìqǐ qù pá shān ba!*

(w parku)

- Gosia: *Dziś wieczorem wielu ludzi ćwiczy w parku.*
Michał: *Jedni (tu) tańczą, a inni biegają.*
Yongqing: *Tak, starsi ludzie wieczorami często ćwiczą w parku taniec aerobowy, a rano uprawiają tai chi.*
Michał: *A młodzi Tajwańczycy?*
Yongqing: *Młodzi ludzie chodzą na siłownię. Wykonują tam ćwiczenia z ciężarami lub uprawiają jogę.*
Gosia: *Młodzi ludzie w Polsce też lubią chodzić na siłownię.*
Michał: *Ale w weekendy jeździmy do lasu, gdzie spacerujemy lub jeździmy na rowerze.*
Yongqing: *Na Tajwanie wszystkie lasy są w górach, więc w weekendy lubimy się wspinać po górach.*
Gosia: *Słyszałam, że na Tajwanie jest wiele wysokich gór. Następnym razem wybierzmy się wspólnie w góry!*

生詞 Słówka

1. 公園 gōngyuán park (KL: 座 zuò / 個)
2. 運動 yùndòng ćwiczyć, ruszać się, uprawiać sport

你喜歡在公園運動，還是在健身房運動？

Nǐ xǐhuān zài gōngyuán yùndòng, hái shì zài jiànshēnfáng yùndòng?

Lubisz ćwiczyć w parku czy na siłowni?

3. 跳舞 tiàowǔ tańczyć

你喜歡跳什麼舞？

Nǐ xǐhuān tiào shénme wǔ?

Co lubisz tańczyć? (dosł. *Jaki taniec lubisz skakać?*)

舞蹈 wǔdào taniec (KL: 種 zhǒng)

有氧舞蹈 yǒuyǎng wǔdào taniec aerobowy, aerobic dance

有的人在公園跳有氧舞蹈，有的人在健身房跳有氧舞蹈。

Yǒude rén zài gōngyuán tiào yǒuyǎng wǔdào, yǒude rén zài jiànshēnfáng tiào yǒuyǎng wǔdào.

Niektórzy ćwiczą taniec aerobowy w parku, a inni na siłowni.

4. 跑步 pǎobù biegać

我平日常跑步，可是週末不喜歡跑步。

Wǒ píngrì cháng pǎobù, kěshì zhōumò bù xǐhuān pǎobù.

Często biegam w dni powszednie, ale nie lubię biegać w weekendy.

5. 年紀 niánjì wiek (liczba lat życia)

年紀大的人喜歡在公園散步。

Niánjì dàde rén xǐhuān zài gōngyuán sànbù.

Starsi ludzie lubią spacerować po parku.

(dosł. *Ludzie o dużym wieku lubią spacerować po parku.*)

6. 打太極拳 dǎ tàijíquán ćwiczyć (/ uprawiać) tai chi (/ taijiquan)

打 dǎ (dosł.) bić, uderzać

年紀大的人早上常在公園打太極拳。

Niánjì dàde rén zǎoshàng cháng zài gōngyuán dǎ tàijíquán.

Rano starsi ludzie zwykle ćwiczą w parku tai chi.

7. 年輕人 *niánqīng rén* młody człowiek (KL: 個 / 位)

年輕 *niánqīng* być młodym

年輕人喜歡在健身房做瑜伽。

Niánqīng rén xǐhuān zài jiànshēnfáng zuò yújiā.

Młodzi ludzie lubią ćwiczyć jogę na siłowni.

8. 到 *dào* dojechać, dotrzeć / do (jakiegoś miejsca)

他們到餐廳去吃飯。

Tāmen dào cāntīng qù chīfàn.

(Oni) idą do restauracji, [żeby] coś zjeść.

9. 健身房 *jiànshēnfáng* siłownia, fitness club (KL: 間 *jiān*)

我星期六到健身房去。

Wǒ xīngqīliù dào jiànshēnfáng qù.

W sobotę idę na siłownię. / W soboty chodzę na siłownię.

10. 他們 *tāmen* oni

她們 *tāmen* one (rodzaj żeński)

它們 *tāmen* one (rodzaj nijaki)

11. 重訓 *zhòngxùn* wykonywać ćwiczenia z ciężarami (/ z obciążeniem)

我星期一和星期五到健身房去重訓。

Wǒ xīngqīyī hé xīngqīwǔ dào jiànshēnfáng qù zhòngxùn.

W poniedziałek i piątek idę na siłownię, [żeby] ćwiczyć z obciążeniem. /

W poniedziałki i piątki chodzę na siłownię, [żeby] ćwiczyć z obciążeniem.

12. 做瑜伽 *zuò yújiā* ćwiczyć (/ uprawiać) jogę

因為天氣很好，所以我在公園做瑜伽。

Yīnwèi tiānqì hěn hǎo, suǒyǐ wǒ zài gōngyuán zuò yújiā.

Jest ładna pogoda, więc ćwiczę jogę w parku.

(dosł. *Ponieważ pogoda jest dobra, więc ćwiczę jogę w parku.*)

13. 的時候 *deshíhòu* w czasie, podczas, w (np. w weekend) / kiedy, gdy

14. 森林 *sēnlín* las (KL: 片 *piàn*)

你喜歡在公園跑步，還是在森林跑步？

Nǐ xǐhuān zài gōngyuán pǎobù, háishì zài sēnlín pǎobù?

Lubisz biegać w parku czy w lesie?

15. 散步 *sànbù* spacerować

我常常跟我的狗一起到森林去散步。

Wǒ chángcháng gēn wǒde gǒu yìqǐ dào sēnlín qù sànbù.

Często chodzę ze swoim psem na spacer do lasu.

16. 騎腳踏車 *qí jiǎotàchē* jechać rowerem, jeździć na rowerze

腳踏車 *jiǎotàchē* rower (KL: 輛 *liàng*)

我騎腳踏車到學校去。

Wǒ qí jiǎotàchē dào xuéxiào qù.

Jadę (/ Jeżdżę) do szkoły na rowerze.

17. 山上 *shān shàng* na górze / w górach

山 *shān* góra (KL: 座 *zuò*)

山上的那家咖啡店很有名，你要跟我去嗎？

Shān shàngde nà jiā kāfēidiàn hěn yǒumíng, nǐ yào gēn wǒ qù ma?

Ta(mta) kawiarnia na górze jest bardzo słynna – chcesz pójść [tam] razem ze mną?

18. 爬山 *pá shān* wspinać się (/ chodzić) po górach

這週末我們要去爬山，你要不要一起去？

Zhè zhōumò wǒmen yào qù pá shān, nǐ yào bú yào yìqǐ qù?

W ten weekend idziemy (/ jedziemy) wspinać się po górach – chcesz iść (/ jechać) razem [z nami]?

19. 下 *xià* (w) przyszły, (w) następny
(np. w przyszły poniedziałek)

上 *shàng* (w) zeszły, (w) poprzedni
(np. w zeszły poniedziałek)

20. 次 *cì* raz (np. zeszłym razem, następnym razem) /
(klasyfikator do wydarzeń, spotkań, egzaminów)

你下次要跟我去爬山嗎？

Nǐ xià cì yào gēn wǒ qù pá shān ma?

Chcesz następnym razem iść wspinać się ze mną po górach?

(troje przyjaciół rozmawia po lekcjach)

- 詠晴：你們這週末要做什麼？
明豪：我想買一些衣服，妳覺得我可以到哪裡去買衣服？
詠晴：你可以到夜市去買衣服。在夜市，你可以買又好看又便宜的衣服。
明豪：我聽說台灣人也常去夜市吃東西。
高夏：在夜市，你也可以玩遊戲。
詠晴：波蘭人週末晚上做什麼？
高夏：年輕人週末常到老城去。他們在老城的酒吧喝酒，或是在老城的夜店跳舞。
明豪：我常跟朋友在家開派對。台灣人呢？
詠晴：台灣年輕人到KTV去唱歌，或是在家玩桌遊、打遊戲。
高夏：下星期，你們一起到我家做飯和打遊戲，好不好？
詠晴、明豪：當然好啊！

(troje przyjaciół rozmawia po lekcjach)

- Yǒngqíng: *Nǐmen zhè zhōumò yào zuò shénme?*
Míngáo: *Wǒ xiǎng mǎi yìxiē yīfú, nǐ juéde wǒ kěyǐ dào nǎlǐ qù mǎi yīfú?*
Yǒngqíng: *Nǐ kěyǐ dào yèshì qù mǎi yīfú. Zài yèshì, nǐ kěyǐ mǎi yòu hǎokàn yòu piányide yīfú.*
Míngáo: *Wǒ tīngshuō Táiwānrén yě cháng qù yèshì chī dōngxī.*
Gāoxià: *Zài yèshì, nǐ yě kěyǐ wán yóuxì.*
Yǒngqíng: *Bōlánrén zhōumò wǎnshàng zuò shénme?*
Gāoxià: *Niánqīng rén zhōumò cháng dào lǎochéng qù. Tāmen zài lǎochéngde jiǔbā hē jiǔ, huòshì zài lǎochéngde yèdiàn tiàowǔ.*
Míngáo: *Wǒ cháng gēn péngyǒu zài jiā kāi pàiduì. Táiwānrén ne?*
Yǒngqíng: *Táiwān niánqīng rén dào KTV qù chànggē, huòshì zài jiā wán zhuōyóu, dǎ yóuxì.*
Gāoxià: *Xià xīngqī, nǐmen yìqǐ dào wǒ jiā zuòfàn hé dǎ yóuxì, hǎo bù hǎo?*
Yǒngqíng, Míngáo: *Dāngrán hǎo 'a!*

(troje przyjaciół rozmawia po lekcjach)

Yongqing: Co będziecie robić w ten weekend?

Michał: Ja chciałbym kupić trochę ubrań. Jak myślisz, gdzie mogę pójść, [żeby] je kupić?

Yongqing: Możesz iść na targ nocny. Można tam kupić ładne i tanie ubrania.

Michał: Słyszałem, że Tajwańczycy często chodzą też na targi nocne, [żeby] coś zjeść.

Gosia: Na targach nocnych można również grać w [różne] gry.

Yongqing: [A] co robią Polacy w weekendowe wieczory?

Gosia: Młodzi ludzie w weekendy często chodzą na starówkę. Piją tam alkohol w barach albo tańczą w klubach.

Michał: Ja często urządzam w domu imprezy z przyjaciółmi. Tajwańczycy [też tak robią]?

Yongqing: Młodzi ludzie na Tajwanie chodzą (śpiewać) do barów z karaoke albo grają w domach w gry planszowe i komputerowe.

Gosia: W przyszłym tygodniu przyjdzie do mnie (razem), dobrze? [Będziemy] gotować i grać w gry komputerowe.

Yongqing, Michał: Jasne, [przyjdziemy]!

生詞 Słówka

1. 一些 *yìxiē* pewni, pewne, kilku, kilka / pewna ilość, trochę

我吃了一些台灣菜，可是我不知道這一些菜的名字。

Wǒ chī le yìxiē táiwān cài, kěshì wǒ bù zhīdào zhèyìxiē cài de míngzi.

Zjadłem kilka tajwańskich potraw, ale nie znam ich nazw.

2. 哪裡 *nǎlǐ* gdzie?

那裡 *nàlǐ* tam

A: 你家在哪裡?

B: 我家在那裡。

A: *Nǐ jiā zài nǎlǐ?*

B: *Wǒ jiā zài nàlǐ.*

A: Gdzie jest twój dom?

B: Mój dom jest tam.

3. 又……又…… yòu... yòu... (i...,) i... / zarówno..., jak i...

我的頭髮又長又黑。

Wǒde tóufǎ yòu cháng yòu hēi.

Moje włosy są długie i czarne.

4. 東西 dōngxi rzecz (KL: 個)

你喜歡吃什麼東西？

Nǐ xǐhuān chī shénme dōngxi?

Co lubisz jeść? (dosł. *Jakie rzeczy lubisz jeść?*)

5. 玩遊戲 wán yóuxì grać w gry (wszelkiego rodzaju) / bawić się

玩 wán grać (w coś) / bawić się / rozerwać się, miło spędzać czas

打遊戲 dǎ yóuxì grać w gry (komputerowe)

波蘭人常玩什麼遊戲？

Bōlánrén cháng wán shénme yóuxì?

W jakie gry często grają Polacy? / W co często bawią się Polacy?

他常在家打遊戲，不喜歡在外面跟朋友玩。

Tā cháng zài jiā dǎ yóuxì, bù xǐhuān zài wàimiàn gēn péngyǒu wán.

On często gra w domu w gry komputerowe [i] nie lubi się bawić z przyjaciółmi na zewnątrz.

6. 老城 lǎochéng starówka, stare miasto

波茲南的老城非常有名。

Bōzīnán de lǎochéng fēicháng yǒumíng.

Stare Miasto w Poznaniu jest bardzo słynne.

7. 酒吧 jiǔbā bar (KL: 間 jiān / 家)

你喜歡的那間酒吧在哪裡？

Nǐ xǐhuānde nà jiān jiǔbā zài nǎlǐ?

Gdzie jest (tam)ten bar, który lubisz?

8. 喝酒 hē jiǔ pić alkohol

年輕人不喜歡在酒吧喝酒，因為酒吧的酒不便宜。

Niánqīng rén bù xǐhuān zài jiǔbā hē jiǔ, yīnwèi jiǔbā de jiǔ bù piányi.

Młodzi ludzie nie lubią pić w barach, bo alkohol jest tam drogi.

(dosł. *Młodzi ludzie nie lubią pić alkoholu w barach, bo barowy alkohol nie jest tani.*)

9. 夜店 *yèdiàn* klub (nocny klub muzyczny)

年輕人喜歡週末到夜店去跳舞。

Niánqīng rén xǐhuān zhōumò dào yèdiàn qù tiàowǔ.

W weekendy młodzi ludzie lubią chodzić tańczyć do klubów.

10. 開派對 *kāi pàiduì* urządzać (/ robić) imprezę

我們這週末要開派對，你來嗎？

Wǒmen zhè zhōumò yào kāi pàiduì, nǐ lái ma?

W ten weekend robimy imprezę – przyjdiesz?

11. KTV *KTV* bar (z) karaoke, klub karaoke (KL: 間 *jiān* / 家)

12. 唱歌 *chànggē* śpiewać (piosenkę / piosenki)

唱 *chàng* śpiewać (używane razem z dopełnieniem)

我星期日早上常到KTV去唱歌，因為比較便宜。

Wǒ xīngqīrì zǎoshàng cháng dào KTV qù chànggē, yīnwèi bǐjiào piányi.

Często chodzę (śpiewać) do baru z karaoke w niedzielę rano, bo [wtedy] jest taniej.

13. 玩桌遊 *wán zhuōyóu* grać w gry planszowe

我很喜歡跟朋友一起玩桌遊。

Wǒ hěn xǐhuān gēn péngyǒu yìqǐ wán zhuōyóu.

Bardzo lubię grać w gry planszowe z przyjaciółmi.

14. 星期 *xīngqī* tydzień

你們下星期要不要來我家打遊戲？

Nǐmen xià xīngqī yào bú yào lái wǒ jiā dǎ yóuxì?

Chcecie przyjść do mnie w przyszłym tygodniu, [żeby] pograć w gry komputerowe?

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Zdania egzystencjalne i lokatywne z 在 i 有

Język chiński dysponuje dwoma podstawowymi środkami wyrażania lokalizacji. Zasadniczą różnicą między nimi nie jest wyrażanie różnych znaczeń, a kontekst komunikacyjny.

Zdania z 在 [Obiekt + 在 + Miejsce]

Czasownik egzystencjalny 在 jest używany w zdaniach komunikujących, gdzie znajduje się dany obiekt. Innymi słowy, zdania takie informują o miejscu (informacja nowa, gramatycznie podkreślona, o większej wadze komunikacyjnej), w którym znajduje się dany, znany, będący przedmiotem rozmowy obiekt (informacja znana, wyrażona frazą podmiotu). Jeszcze inaczej mówiąc, zdania z czasownikiem 在 mogą służyć do formułowania pytań *gdzie znajduje się X?*:

[X 在哪裡？]

i do odpowiadania na nie:

[X 在 Miejsce 。].

- 1、 A：明豪在哪裡？
B：明豪在學校¹。 ¹*xuéxiào* szkoła / uczelnia
- 2、 A：高夏在哪裡？
B：高夏在外面。
- 3、 A：你的腳踏車在哪裡？
B：我的腳踏車在朋友家。

Powyższe dotyczy zdań, w których 在 jest głównym czasownikiem i orzeczeniem zdania. Fraza [在 + Miejsce] może również pełnić funkcję okolicznika miejsca – dzieje się tak w przypadku, gdy funkcję orzeczenia pełni inny czasownik. Tego rodzaju zdania cechuje szczególny szyk, który różni się od neutralnego szyku zdania polskiego – okolicznik miejsca znajduje się przed orzeczeniem! Zwróćmy też uwagę na lokalizację w zdaniu przeczenia, czasowników modalnych itp.

- 4、我們在學校學²中文。²*xué* uczyć się
 5、詠晴今天晚上要在那裡吃飯。
 6、高夏喜歡在那家商店買鞋子。
 7、我不在家喝酒。

Zdania z 有

Czasownik egzystencjalny 有 jest używany w zdaniach komunikujących, co znajduje się w danym miejscu. Innymi słowy, zdania takie informują o obiekcie (informacja nowa, gramatycznie podkreślona, o większej wadze komunikacyjnej), który znajduje się w danym, znanym, będącym przedmiotem rozmowy miejscu (informacja znana, wyrażona frazą podmiotu). Jeszcze inaczej mówiąc, zdania z czasownikiem 有 mogą służyć do formułowania pytań *co/kto znajduje się w miejscu M?*:

[M 有什麼 / 有誰?]

i do odpowiadania na nie:

[M有X。].

- 8、 A：外面有誰？
B：外面有我的朋友。
- 9、 A：那裡有什麼？
B：那裡有森林。
- 10、 A：那裡有誰？
B：那裡有我媽媽。

Ważne: ze względu na stosunkowo swobodny szyk języka polskiego, z perspektywy użytkownika polszczyzny różnica między tymi typami zdań jest trudna do uchwycenia, może nawet nieistotna – tymczasem, z punktu widzenia pragmatyki komunikacji, różnica ta jest zasadnicza!

W dalszej części podręcznika wyjaśnimy, w jaki sposób tworzy się nazwy miejsc – dotychczas używaliśmy rzeczowników, które nie podlegają w tym względzie ograniczeniom. Bardzo typowe są jednak sytuacje, kiedy rzeczowniki nazywające miejsca w obu powyższych typach zdań podlegają koniecznym modyfikacjom – na czym one polegają, wyjaśni się wkrótce.

Wyrażanie ruchu do miejsca przeznaczenia [到... 來/去]

Powszechnie używaną formą zdania do wyrażenia przemieszczania się do jakiegoś miejsca jest prosta konstrukcja z czasownikiem 來/去.

- 1、 A：你去哪裡？
B：我去學校。

Inną, również często stosowaną, formą zdania jest użycie przyimka 到 do oznaczenia miejsca przeznaczenia i czasownika 來/去 do oznaczenia kierunku ruchu.

Ponieważ [到 + Miejsce] jest wyrażeniem przyimkowym, podobnie jak [在 + Miejsce], w zdaniu musi wystąpić przed frazą orzeczenia.

- 2、 A：你到哪裡去？
B：我到學校去。

- 3、晚上詠晴要到餐廳去吃飯。
4、誰要到我家來玩桌遊？

Ważne: pamiętajmy, że podstawową funkcją czasownika 來/去 jest wyrażanie kierunku ruchu w odniesieniu do mówiącego, a nie sposobu, w jaki przemieszczanie się odbywa. Jeżeli ruch odbywa się w kierunku mówiącego lub do miejsca, w którym mówiący się znajduje – używany jest czasownik 來, w pozostałych przypadkach, tzn. kiedy ruch odbywa się od mówiącego lub mówiący znajduje się poza układem odniesienia – używany jest czasownik 去.

- 5、高夏：明豪明天不來學校，下午我要去他家。（高夏在學校）
明豪：我明天不去學校，下午高夏要來我家。（明豪在他家）

Warto zauważyć, że 到 jest również czasownikiem o znaczeniu *dojechać, dotrzeć* i może samodzielnie pełnić funkcję orzeczenia, tak jak w poniższym zdaniu:

- 6、下星期，你們一起到我家打遊戲，好不好？

Partykuła 吧

吧 jest partykulą końcową zdania, która jest jednym z wykładników trybu rozkazującego, o funkcji zachęty, uprzejmej sugestii, łagodnego ponaglenia itp. Forma zdania, oprócz użycia na końcu 吧, nie ulega żadnym innym modyfikacjom.

- 1、 A：你今天晚上要去看電影嗎？
B：一起去吧！
- 2、 A：要做什麼？
B：喝酒吧！
- 3、 A：這兩件都很好看，要買哪³件？ ³*nǎ* który?
B：買這件吧！

Wykładnik mnogości 些

W poprzedniej lekcji dowiedzieliśmy się, jak używać liczebników i zaimków wskazujących. Wiemy już, jak powiedzieć: *jedna osoba / jakaś osoba, ta osoba, te dwie osoby* (odpowiednio: 一個人, 這一個人 lub 這個人, 這兩個人). Słowem, które funkcją przypomina klasyfikator, ale oznacza mnogość, jest 些 *xiē*. Może być używane z zaimkami wskazującymi i liczebnikiem 一, w czym nie różni się od klasyfikatorów – takie wyrażenia znaczą odpowiednio: *ci / te* lub *tamci / tamte* i *pewni / pewna ilość*. 些 nie może być użyte z innymi liczebnikami (np. wyrażenie *兩些 jest niepoprawne), czym różni się od typowych klasyfikatorów.

- 1、這些人都是我朋友。
- 2、我有一些台灣朋友。

Konstrukcja 又... 又...

Konstrukcja ta jest przydatna, gdy chcemy powiedzieć o dwóch cechach podobnego rodzaju jednocześnie posiadanych przez dany obiekt. Muszą to być cechy tego samego zabarwienia, tzn. obie pozytywne bądź obie negatywne.

- 1、這家餐廳的牛肉麵又便宜又好吃。
- 2、今天詠晴又餓又渴。
- 3、坐計程車又不便宜又不方便。

Nazwy czynności w języku chińskim

Współczesny język chiński charakteryzuje się silną tendencją do używania wyrazów dwusylabowych – jest to jedna z przyczyn, dla których bez odpowiedniego kontekstu nie używamy prostych czasowników przechodnich bez dopełnień. Dla przykładu zdanie: *Jem.* to po chińsku 我吃飯。 , a nie 我吃。 . Innymi słowy, w sytuacji, gdy naszą intencją jest zakomunikowanie czynności bez informacji o jej przedmiocie (wyrażonym dopełnieniem), dopełnienie mimo wszystko jest w wypowiedzi wyrażone. Dopełnienia tego rodzaju nie mają własności referencyjnych (niczego nie oznaczają), tworzą złożenia z czasownikiem i są „przezroczyste” znaczeniowo – nie są tłumaczone, gdyż w wielu przypadkach przypominałoby to pleonazm:

<u>polski:</u>	<u>chiński (dosłownie):</u>
<i>jeść</i>	<i>jeść jedzenie</i> (吃飯) lub <i>jeść rzeczy</i> (吃東西)
<i>pić</i>	<i>pić rzeczy</i> (喝東西)
<i>kupować</i>	<i>kupować rzeczy</i> (買東西)
<i>śpiewać</i>	<i>śpiewać piosenkę</i> (唱歌)
<i>tańczyć</i>	<i>tańczyć (/ skakać) taniec</i> (跳舞)
<i>pisać</i>	<i>pisać litery / znaki</i> (寫字 xiě zì)

Nawet niektóre polskie czasowniki nieprzechodnie są przechodnie w języku chińskim:

睡覺	shuìjiào	spać (dosł. <i>spać sen</i>)
走路	zǒulù	iść (dosł. <i>iść drogę</i>)

Problem rozwiązuje się, gdy chcemy użyć dopełnienia o konkretnym znaczeniu – należy pamiętać, że czasownik musi być wtedy użyty w „czystej” formie, bez pustego dopełnienia:

- 1、我吃飯。
- 2、我吃牛肉麵。

ale nie: *我吃飯牛肉麵。

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Użycie czasownika 打

W języku chińskim nazwy niektórych czynności oznaczane są przez czasowniki pozbawione znaczenia leksykalnego, a odpowiedni kontekst do właściwej interpretacji znaczenia dają dopełnienia (lub po prostu drugi człon czasownika złożonego). Najlepszym przykładem jest funkcja czasownika 打 – najczęściej używany jest w innej funkcji niż w swoim podstawowym znaczeniu leksykalnym *bić, uderzać*. W takiej funkcji 打 wprowadza znaczenie czynności – wyrażenia 打太極拳 nie przetłumaczymy jako *uderzać tai chi*, ale *uprawiać tai chi*. Podobnie 打電話 (*dǎ diànhuà*) to po prostu *telefonować* lub *wykonywać telefon*, a nie *uderzać telefon*. Inny pragmatycznie istotny kontekst takiego użycia 打 to gry i aktywność sportowa: 打 + nazwa dyscypliny oznacza *grać w coś* (tenisa, siatkówkę, koszykówkę itp.).

Nie tylko 坐 – określanie sposobu korzystania ze środków transportu

W większości przypadków do określenia sposobu korzystania ze środka transportu, którym się poruszamy, używamy czasownika (w funkcji przyimka) 坐. Mamy do dyspozycji jeszcze inne wykładniki tej funkcji.

Prowadzący / sterujący / pilotujący pojazd może użyć czasownika 開 *kāi*, np.: 開車 *kāi chē* (*prować samochód / prowadzić inny pojazd*). Z kolei czasownika 搭 *dā* w większości kontekstów (taksówki, metra, autobusu, pociągu itp.) używać można jako zamiennika 坐. Czasownik 騎 początkowo odnosił się do jazdy konnej; jego użycie rozszerzyło się następnie do tych środków transportu, które wymagają podobnej pozycji w czasie jazdy: rowerów, skuterów, motocykli itp. Z użyciem opisanych powyżej wyrazów możemy ułożyć między innymi następujące zdania:

1、我坐公車到學校去。	lub	2、我坐公車去學校。
3、你開車到學校去。	lub	4、你開車去學校。
5、他搭捷運到學校去。	lub	6、他搭捷運去學校。
7、她騎腳踏車到學校去。	lub	8、她騎腳踏車去學校。

幫 + rzeczownik + czasownik

W dialogach pojawiają się wyrażenia takie, jak 你可以幫我買一杯嗎? Jest to dość charakterystyczne dla języka chińskiego użycie czasownika 幫 (*pomagać*) – zwroty takie mają charakter grzecznościowy, wyrażają uprzejmą prośbę o wyręczenie w jakiejś czynności (najczęściej – możliwe jest również takie użycie w zdaniu oznajmującym). Funkcja 幫 przypomina tu przyimek, a jego dopełnienie oznacza osobę, która jest beneficjentem czynności. 幫 w tej funkcji użyjemy w odpowiednikach np. takich polskich zdań:

Podaj mi, proszę, wody.

Gdy będziesz w sklepie, kup mi, proszę, piwo.

Sprawdź ci to, gdy dotrę na miejsce.

Czy możesz go o to zapytać? (dla mnie)

Tworzenie wyrażeń czasu za pomocą 的時候

Oprócz wyrazów, które oznaczają czas, jak np. 現在, 明天, 三點, 晚上, w funkcji oznaczania czasu mogą być użyte wyrażenia, które same w sobie do czasu się nie odnoszą. Podstawową strategią, która to umożliwia, jest użycie odpowiednich wyrażeń – jednym z nich jest 的時候 o funkcji i znaczeniu zbliżonym do polskiego *podczas*, *w trakcie*, *w czasie*. Fraza ta służy do zmiany funkcji innych wyrażeń na oznaczanie czasu precyzyjnego (innymi słowy: nie długości trwania, a wskazania momentu zajścia). Jedynym istotnym ograniczeniem gramatycznym jest konieczność wystąpienia czasownika w modyfikowanej frazie – inaczej mówiąc, 的時候 służy do tworzenia wyrażeń czasu precyzyjnego z fraz oznaczających czynności.

- 1、吃飯的時候，我喜歡看電影。
- 2、上課的時候，我們不可以說波(蘭)文。
- 3、她在台灣的時候認識了很多新朋友。(takie użycie 了 wytłumaczono w Lekcji 7.)

Pamiętajmy, że:

- czasownik koniecznie musi się w modyfikowanej frazie pojawić – *w czasie lekcji* to 上課的時候, a nie *課的時候;
- 的時候 zawsze występuje na końcu;
- 的時候 może występować również z wyrażeniami oznaczającymi czas – wtedy czasownik nie musi się pojawić, np.: 週末的時候, 五月的時候 itp.

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Jedzenie na Tajwanie

Weronika Wąsiewicz (萬孜霓)

Jedzenie jest jednym z najważniejszych elementów kultury tajwańskiej. Wzdłuż ulic miast ciągną się, jedna przy drugiej, niezliczone knajpki i restauracje, niektóre eleganckie, wystrojem zachęcające przechodnia do wejścia, a inne, wręcz przeciwnie, na pierwszy rzut oka kompletnie niesprawiające wrażenia lokalu z jedzeniem. Większość restauracji nie dba o wystrój wewnątrz, eleganckie podanie potraw czy wygodną przestrzeń dla gości. Ba, tej przestrzeni czasem nawet nie ma w ogóle, jedynie dwa albo trzy stoliki ustawione na chodniku przed restauracją. Dla Europejczyków może się to wydawać szokujące, gdyż jesteśmy przyzwyczajeni do tego, że wystrój lokalu poniekąd zapowiada jakość jedzenia. Na Tajwanie jedzenie gra nie tylko pierwsze, ale tak naprawdę jedyne skrzypce. I wychodzi to znakomicie.

Ze względu na swoją barwną, ale i smutną historię, kultura i kuchnia tajwańska jest w istocie mieszanką wpływów kulturowych. Z kulturami aborygenów tajwańskich połączono kultury okupantów najpierw Holandii i Portugalii, później Japonii. Jednak dominującą kulturą na Tajwanie jest kultura chińska. Od stuleci Tajwan dzieli z Chinami historię, w dużej mierze bardzo brutalną, ale to właśnie z tego powodu element chiński dominuje w kuchni tajwańskiej.

Od samego rana Tajwańczycy okupują lokale z jedzeniem. Restauracje serwujące śniadania są zazwyczaj otwierane najwcześniej, ale też dość wcześnie zamykane. W okolicach 12–13 nie kupimy już raczej kanapki na ciepło na bazie pieczywa tostowego czy innych przekąsek, które Tajwańczycy często jedzą na śniadanie: *mantouów* (饅頭 *mántou*, kluski na parze bez nadzienia), *baozi*, *onigiri* czy *danbingów*.

Okolo południa jest przerwa na lunch. Wiele firm i zakładów się wtedy zamyka, by pracownicy mogli pójść coś zjeść. W porze lunchu Tajwańczycy sięgają głównie po chińskie pierożki, np. 包子 *bāozi*, 餃子 *jiǎozi* czy 水餃 *shuǐjiǎo*. Są one często dodatkiem do zupy. Bardzo popularny jest *wonton*, po mandaryńsku 餛飩 *húndùn*, czyli rodzaj pierożków przeznaczonych właśnie do jedzenia w zupie. Tajwańczycy gustują także w innych zupach, np. kukurydzianej czy japońskiej zupie *miso*, która po chińsku nazywana jest 味噌湯 *wèicēngtāng*. Jeśli chodzi o kuchnię japońską, to ogromną popularnością cieszy się japońskie curry. Często Tajwańczycy w czasie lunchu sięgają po dania na bazie ryżu czy makaronu (głównie ryżowego) z dodatkami w postaci smażonego mięsa (przede wszystkim wieprzowiny) i smażonych warzyw.

Najbardziej obfitym posiłkiem w ciągu dnia jest kolacja. Tajwańczycy zbierają się wtedy często w większym gronie – jest to okazja, by spotkać się z przyjaciółmi i rodziną. Jedzą wtedy potrawy zbliżone do tych jedzonych w czasie lunchu. Wieczorem również królują pierożki, smażone mięso, tofu, z tą różnicą, że wszyscy przy stole dzielą się tymi samymi potrawami. Nie zamawia się jedzenia osobno, tylko

wspólnie zamawia się kilka dań i każdy, mając własną miseczkę z ryżem, dobiera sobie jedzenie ze wspólnych talerzy. Inną opcją na wieczorny posiłek jest *hot pot* (chin. 火鍋 *huǒguō*) – jest to potrawa, którą goście przyrządzają samodzielnie, gotując różnego rodzaju składniki poprzez zanurzenie ich w gotowanym przy stoliku wywarze. *Hot pot* może być zarówno dzielony przez kilka osób, jak i jedzony w pojedynkę.

Ważnym elementem wieczorów na Tajwanie są także nocne targi. To na nich przede wszystkim toczy się życie nocne miasta. Można tam zjeść zarówno bardziej obfite posiłki, jak również przekąski, do których należą np. 大腸包小腸 *dàchángbāo-*

xiǎocháng – tajwańska kielbasa otoczona grubą warstwą ryżu, 鐵蛋 *tiědàn* – jajka gotowane w sosie sojowym czy 蔥油餅 *cōngyóubǐng* – rodzaj naleśników na bazie cebuli. Wspominaliśmy już o *stinky tofu* (臭豆腐 *chòudòufǔ*), czyli tofu smażonym w taki sposób, że wydziela okropny, gryzący zapach. Ten zapach jest nieodłączną częścią uroku nocnych targów. Wielu Tajwańczyków zapewnia, że smak potrawy nie ma z zapachem nic wspólnego; dla mnie jednak to tofu smakuje tak jak (nie) pachnie.

Nocne życie na Tajwanie ciągnie się do późna. Nawet po północy można bez problemu znaleźć otwarte restauracje z gośćmi w środku. Można to uznać za odpowiednik chodzenia do pubów i klubów na Zachodzie, gdyż na Tajwanie nie są one popularne i można je spotkać jedynie w większych miastach, takich jak Tajpej. Jeśli ktoś zaś chce zjeść posiłek bardzo szybko i nie przejmuje się jego gorszą jakością, to w całodobowych sklepach, takich jak 7-Eleven, FamilyMart, Hi-Life czy OK można kupić jedzenie, odgrzać je i zjeść na miejscu.

Tajwańczycy nie mają deserów w zachodnim tego słowa znaczeniu. Ciasta na zachodnią modłę można spotkać na Tajwanie, jednak nie są one tanie, łatwo dostępne i nawet w połowie tak smaczne jak te, które jemy w Europie. Jednak desery tajwańskie są równie wyjątkowe i nie do podrobienia w innych częściach świata. Często bazują one na czerwonej fasoli, jak np. smażone w głębokim tłuszczu ciastka wypełnione nadzieniem z fasoli czy napój fasolowy z kulkami tapioki. Kulki tapioki pojawiają się także w znanej już także bardzo dobrze w Europie *bubble tea*. To właśnie na Tajwanie *bubble tea* ma swoje korzenie. Tajwańczycy piją ją głównie jako czarną herbatę na zimno z mlekiem i brązowym cukrem. Jest ona sprzedawana w specjalnych sklepikach, które są gęsto rozmieszczone w miastach. Można w nich także dostać zwykłą herbatę z różnymi owocami i sokami. Popularne są również napoje na bazie mleka i owoców, głównie papai, ale także awokado, mango, bananów. Wracając do ciastek, nie można zapomnieć o ciastkach ananasowych, czy ciastkach księżycowych. Te ostatnie są nieodłącznym elementem Święta Środka Jesieni. Warto też wspomnieć o tajwańskim odpowiedniku lodów. Jest to pasta z kolokazji (taro; chin. 芋頭 *yùtóu*) podana z dodatkiem owoców na kostkach lodu.

Tajwańczycy praktycznie przez cały rok mogą cieszyć się ogromną różnorodnością warzyw i owoców. Ze względu na to, że Tajwan jest krajem, który łączy zarówno góry, jak i niziny, można uprawiać tam różne rośliny. Te wymagające dużej ilości słońca i ciepła mogą być uprawiane na płaskim terenie, zaś te wymagające więcej cienia i chłodniejszej temperatury są uprawiane wyżej, w górach. Dla mnie, jako osoby żyjącej w Polsce, gdzie np. na mango mogę sobie pozwolić raz na jakiś czas ze względu na wysoką cenę, nieograniczony dostęp do owoców smakujących o niebo lepiej niż te kupione w mar-

ketach w Polsce, był prawie przedsionkiem raju. Spotkałam tam zarówno owoce, które dosyć dobrze znam z Polski, jak właśnie mango, awokado czy banany, owoce, które kojarzyłam, ale jednak były dla mnie swego rodzaju nowością, jak papaje czy smoczy owoc, ale także owoce które były dla mnie kompletną egzotyką, jak guawa czy durian, który, swoją drogą, jest owocowym odpowiednikiem *stinky tofu* - smakuje źle, pachnie jeszcze gorzej.

Mimo bardzo dużej różnorodności owoców i warzyw, w tym powszechności tofu i produktów na bazie soi, jedzenie wegetariańskie i wegańskie jest w restauracjach trudno dostępne. Jeszcze wegetariańskie można spotkać, gdyż zdarzają się buddyści i taoiści, którzy unikają mięsa, jednakże restauracje wegańskie zdarzają się bardzo rzadko, jak już to w tych największych miastach i jedzenie tam będzie znacznie droższe. Rozwiązaniem mogłoby być gotowanie w domu, jednak Tajwańczycy nie są do tego przyzwyczajeni; gotujący w domu są zdecydowaną mniejszością.

Jedzenie na Tajwanie jest doświadczeniem kultury na wielu płaszczyznach. Nie tylko uczy o wpływie geografii i klimatu na produkowaną żywność, ale także przekazuje namiastkę historii zmagania różnych kultur na Tajwanie. Jednak, co najważniejsze, kultura jedzenia uczy nas o samych Tajwańczykach, o ich otwartości i chęci dzielenia się z innymi.

Źródła zdjęć:

1. 蒸餃 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)
2. 火鍋 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)
3. 紅豆餅 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)

第六課 你們住在哪裡？

Lekcja 6. Gdzie mieszkanie?

(w restauracji, po zapłaceniu rachunku)

- 高夏：這家餐廳的菜非常好吃，謝謝妳請我們吃飯。
明豪：我太飽，非常謝謝妳，詠晴！
詠晴：不客氣。我送你們到旅館去吧！你們住在哪裡？
高夏：我們住在台北101大樓的附近。
明豪：我們住在「輕鬆」旅館。它在莊敬路上面。
高夏：妳可以教我們怎麼坐捷運到旅館去嗎？
詠晴：那家旅館離這裡有一點遠，離台北101站比較近。我們先搭捷運到大安站，再轉車到台北101站。

(w restauracji, po zapłaceniu rachunku)

- Gāoxià: Zhè jiā cāntīngde cài fēicháng hǎochī, xièxie nǐ qǐng wǒmen chīfàn.
Míngháo: Wǒ tài bǎo, fēicháng xièxie nǐ, Yǒngqíng!
Yǒngqíng: Búkèqì. Wǒ sòng nǐmen dào lǚguǎn qù ba! Nǐmen zhù zài nǎlǐ?
Gāoxià: Wǒmen zhù zài Táiběi Yīlíngyī dàlóude fùjìn.
Míngháo: Wǒmen zhù zài „Qīngsōng” lǚguǎn. Tā zài Zhuāngjìng lù shàngmiàn.
Gāoxià: Nǐ kěyǐ jiāo wǒmen zěnmē zuò jiéyùn dào lǚguǎn qù ma?
Yǒngqíng: Nà jiā lǚguǎn lí zhèlǐ yǒuyìdiǎn yuǎn, lí Táiběi Yīlíngyī zhàn
bǐjiào jìn. Wǒmen xiān dā jiéyùn dào Dà'ān zhàn, zài zhuǎnchē
dào Táiběi Yīlíngyī zhàn.

(w restauracji, po zapłaceniu rachunku)

- Gosia: Jedzenie w tej restauracji jest bardzo smaczne. Dziękuję, że nas [tu] zaprosiłaś.
Michał: Ale się najadłem... Wielkie dzięki, Yongqing!
Yongqing: Proszę bardzo. [Może] odprowadzę was do hotelu? Gdzie mieszkanie?
Gosia: Mieszkamy w pobliżu wieżowca Taipei 101.
Michał: Mieszkamy w hotelu „Relaks” przy ulicy Zhuangjing.
Gosia: Możesz nas nauczyć, jak dojechać metrem do [tego] hotelu?
Yongqing: Ten hotel jest dość daleko stąd, [ale] jest bliżej stacji Taipei 101. Najpierw pojedziemy metrem do stacji Da'an, a potem przesiądziemy się [i] dojedziemy do stacji Taipei 101.

生詞 Słówka

1. 家 *jiā* (klasyfikator do przedsiębiorstw, sklepów i lokali gastronomicznych)

2. 飽 *bǎo* być najedzionym, sytym

我在餐廳吃了一大盤蛋炒飯，所以現在我太飽。

Wǒ zài cāntīng chī le yí dà pán dànchǎofàn, suǒyǐ xiànzài wǒ tài bǎo.

Zjadłem w restauracji duży talerz smażonego ryżu z jajkiem, więc teraz jestem bardzo najedzony.

3. 不客氣 *búkèqì* proszę (bardzo), nie ma za co (odpowiedź na 謝謝)

4. 送 *sòng* odprowadzić, odwieźć (kogoś) / dostarczyć, przynieść (coś)

我送你們回家。

Wǒ sòng nǐmen huí jiā.

Odprowadzam (/ Odprowadzę) was do domu.

(dosł. *Odprowadzam was, [żebyście] wrócili do domu.*)

5. 旅館 *lǚguǎn* hotel (KL: 家)

那家旅館在哪裡？

Nà jiā lǚguǎn zài nǎlǐ?

Gdzie jest (tam)ten hotel?

6. 住 *zhù* mieszkać

我現在住在台北。

Wǒ xiànzài zhù zài Táiběi.

Mieszkam teraz w Tajpej.

7. 台北101 *Táiběi Yīlíngyī* Taipei 101

台北 *Táiběi* (miasto) Tajpej (wariant zapisu: 臺北)

8. 大樓 *dàlóu* wieżowiec, wysokościowiec, budynek wielopiętrowy
(KL: 棟 *dòng* / 幢 *chuáng* / 座 *zuò*)

9. 附近 *fùjìn* okolica, okolice, poblize

你家附近有便利商店嗎？

Nǐ jiā fùjìn yǒu biànlì shāngdiàn ma?

Czy w pobliżu twojego domu jest sklep całodobowy?

10. 輕鬆 *qīngsōng* relaksować się / być zrelaksowanym
11. 它 *tā* ono (/ to)
12. 莊敬路 *Zhuāngjìng lù* ulica Zhuangjing
路 *lù* ulica (ul.) / droga (KL: 條 *tiáo*) /
linia (np. autobusowa)
13. 上(面) *shàng(miàn)* na / nad, ponad

他們學校在獨立路上面。

Tāmen xuéxiào zài Dúlì lù shàngmiàn.

Ich szkoła jest na (/ przy) ulicy Duli.

14. 教 *jiāo* nauczać, uczyć (kogoś)

你可以教我做波蘭菜嗎？

Nǐ kěyǐ jiāo wǒ zuò bōlán cài ma?

Mógłbyś mnie nauczyć przyrządzania polskich dań?

15. 離 *lí* od (przyimek używany do wyrażania odległości
między obiektami)
16. 近 *jìn* być bliskim / blisko

學校離火車站非常近。

Xuéxiào lí huǒchē zhàn fēicháng jìn.

Szkoła jest bardzo blisko stacji kolejowej.

(dosł. Szkoła od stacji kolejowej jest bardzo blisko.)

17. 遠 *yuǎn* być dalekim / daleko

我家離健身房很遠，所以我不常去運動。

Wǒ jiā lí jiàنشēnfáng hěn yuǎn, suǒyǐ wǒ bùcháng qù yùndòng.

Mój dom jest daleko od siłowni, więc rzadko chodzę [tam] ćwiczyć.

18. 搭 *dā* jechać (np. pociągiem, metrem) / lecieć
(np. samolotem) / płynąć (np. statkiem)
19. 站 *zhàn* stacja, przystanek (KL: 個)
- 捷運站 *jiéyùn zhàn* stacja szybkiej kolei podmiejskiej / stacja metra (KL: 個)
- 火車站 *huǒchē zhàn* stacja kolejowa (KL: 個)
- 火車 *huǒchē* pociąg (KL: 列 *liè*) / kurs pociągu (KL: 班 *bān*)
- 公車站 *gōngchē zhàn* przystanek autobusowy (KL: 個)

19. 電車站 *diànchē zhàn* przystanek tramwajowy (/ trolejbusowy; KL: 個)
 電車 *diànchē* tramwaj / trolejbus (KL: 輛 *liàng*) / kurs tramwaju
 (/ trolejbusu; KL: 班 *bān*)
20. 先 *xiān* najpierw
21. 再 *zài* następnie, potem, później

我明天要先到健身房去運動，再到學校去上課。

Wǒ míngtiān yào xiān dào jiànshēnfáng qù yùndòng, zài dào xuéxiào qù shàngkè.

Jutro pójdę (/ pojadę) najpierw poćwiczyć na siłowni, a potem do szkoły na lekcje.

22. 大安 *Dà'ān* (dzielnica) Da'an
23. 轉車 *zhuǎnchē* przesiąść się (np. do innego autobusu lub pociągu)

我要在rondo Rataje站轉車到Polanka站。

Wǒ yào zài rondo Rataje zhàn zhuǎnchē dào Polanka zhàn.

Przesiadę się na stacji rondo Rataje [i] dojadę do stacji Polanka.

(Gosia wsiada do taksówki)

高夏：司機大哥，你好！我想去新生南路64號。

司機：那裡在台灣大學的附近嗎？

高夏：對，那棟大樓在台灣大學的右邊。

司機：那棟大樓的附近有一間飲料店，對不對？

高夏：對，那間飲料店在宿舍的前面。

司機：那家飲料店的旁邊也有一家餃子店，那家店的餃子非常好吃。

高夏：我知道。那家店在新生南路和信義路的路口。

司機：對，我常跟客人推薦那家店。

高夏：司機大哥，我看見我的朋友了，我要在這裡下車，謝謝你！

(Gosia wsiada do taksówki)

- Gāoxià: *Sījī dàgē, nǐhǎo! Wǒ xiǎng qù Xīnshēng Nán lù liùshísì hào.*
Sījī: *Nàlǐ zài Táiwān Dàxuéde fùjìn ma?*
Gāoxià: *Duì, nà dòng dàlóu zài Táiwān Dàxuéde yòubiān.*
Sījī: *Nà dòng dàlóude fùjìn yǒu yì jiān yǐnliàodiàn, duì bú duì?*
Gāoxià: *Duì, nà jiān yǐnliàodiàn zài sùshède qiánmiàn.*
Sījī: *Nà jiā yǐnliàodiànde pángbiān yě yǒu yì jiā jiǎozidiàn, nà jiā diànde jiǎozi fēicháng hǎochī.*
Gāoxià: *Wǒ zhīdào. Nà jiā diàn zài Xīnshēng Nán lù hé Xīnyì lùde lùkǒu.*
Sījī: *Duì, wǒ cháng gēn kèrén tuījiàn nà jiā diàn.*
Gāoxià: *Sījī dàgē, wǒ kànjiàn wǒde péngyǒu le, wǒ yào zài zhèlǐ xiàchē, xièxie nǐ!*

(Gosia wsiada do taksówki)

- Gosia: Dzień dobry, panie kierowco! Chciałabym pojechać na Południową ulicę Xinsheng, numer 64.
Kierowca: [To] tam niedaleko Uniwersytetu Tajwańskiego?
Gosia: Tak, (tam)ten budynek jest po prawej stronie Uniwersytetu Tajwańskiego.
Kierowca: [A] w pobliżu (tam)tego budynku jest budka z napojami, prawda?
Gosia: Tak, jest przed akademikiem.
Kierowca: Obok (tam)tej budki z napojami jest też pierogarnia, [w której podają] pyszne *jiaozi*.
Gosia: [Tak], wiem [o tym]. Jest na skrzyżowaniu Południowej ulicy Xinsheng i ulicy Xinyi.
Kierowca: Zgadza się. Często polecam klientom (tam)ten lokal.
Gosia: Panie kierowco, [właśnie] zobaczyłam swoją przyjaciółkę, [więc] wysiadę [już] tutaj. Dziękuję!

生詞 Słówka

1. 新生南路	<i>Xīnshēng Nán lù</i>	Południowa ulica Xinsheng
2. 號	<i>hào</i>	numer

我的學校在獨立路4號。

Wǒde xuéxiào zài Dúlì lù sì hào.

Moja szkoła jest przy ulicy Duli (numer) 4.

3. 台灣大學	<i>Táiwān Dàxué</i>	Uniwersytet Tajwański
(wariant zapisu: 臺灣大學)
大學	<i>dàxué</i>	uniwersytet (KL: 所 <i>suǒ</i>)

4. 棟 *dòng* (klasyfikator do budynków)
 5. 右邊 *yòubiān* prawa strona, po prawej, na prawo

誰在你的右邊？

Shéi zài nǐde yòubiān?

Kto jest po twojej prawej stronie?

6. 間 *jiān* (klasyfikator do pomieszczeń i lokali)

我常去那間餐廳吃飯。

Wǒ cháng qù nà jiān cāntīng chīfàn.

Często chodzę do (tam)tej restauracji, [żeby coś] zjeść.

7. 飲料店 *yǐnliào diàn* budka z napojami / lokal, w którym sprzedawane są napoje w kubkach (np. soki czy mrożone herbaty; KL: 家 / 間)

飲料 *yǐnliào* napój

台灣人最¹喜歡的飲料是紅茶。波蘭人呢？

Táiwānrén zuì xǐhuānde yǐnliào shì hóngchá. Bōlánrén ne?

Ulubionym napojem Tajwańczyków jest czarna [sic!] herbata.

A [co jest ulubionym napojem] Polaków?

¹ 最 *zuì* najbardziej / najbardziej... (wprowadza stopień najwyższy)

8. 宿舍 *sùshè* akademik, dom studencki / hotel pracowniczy (KL: 間)

9. 前(面) *qián(miàn)* przed / z przodu

火車站的前面有很多計程車。

Huǒchē zhàn de qiánmiàn yǒu hěn duō jìchéngchē.

Przed stacją kolejową jest dużo taksówek.

10. 旁邊 *pángbiān* obok, przy

蕭邦公園在學校的旁邊。

Xiāobāng Gōngyuán zài xuéxiàode pángbiān.

Park Chopina jest obok szkoły.

11. 餃子店 *jiǎozidiàn* pierogarnia (w której sprzedaje się *jiaozi*; KL: 家)

12. 信義路 *Xìnyì lù* ulica Xinyi

13. 路口 *lùkǒu* skrzyżowanie (KL: 個)

14. 推薦 *tuījiàn* polecać, rekomendować

我常跟朋友推薦那家酒吧。

Wǒ cháng gēn péngyǒu tuījiàn nà jiā jiǔbā.

Często polecam przyjaciołom (tam)ten bar.

15. 下車 *xiàchē* wysiadać (np. z taksówki, z autobusu)

上車 *shàngchē* wsiadać (np. do taksówki, do autobusu)

先生，我要在下一個路口下車。

Xiānshēng, wǒ yào zài xià yí ge lùkǒu xiàchē.

Proszę pana, chcę wysiąść na następnym skrzyżowaniu.

(rozmowa telefoniczna)

室友：喂，妳好，請問哪位？

高夏：我是高夏，我忘了帶我的手機。

室友：妳的手機在哪裡？

高夏：我的手機可能在我房間書桌的上面。

(współlokatorka wchodzi do pokoju Gosi)

室友：妳的手機不在書桌的上面。

高夏：那麼，我的手機可能在床的左邊。

室友：那裡也沒有。

高夏：手機在門後面椅子的下面嗎？

室友：也沒有。啊！妳的手機在書架和床的中間。

高夏：妳可以現在幫我送到學校來嗎？

室友：沒問題，我現在到學校去。

(rozmowa telefoniczna)

Shìyǒu: *Wéi, nǐhǎo, qǐngwèn nǎ wèi?*

Gāoxià: *Wǒ shì Gāoxià, wǒ wàng le dài wǒde shǒujī.*

Shìyǒu: *Nǐde shǒujī zài nǎlǐ?*

Gāoxià: *Wǒde shǒujī kěnéng zài wǒ fángjiān shūzhuōde shàngmiàn.*

(współlokatorka wchodzi do pokoju Gosi)

Shìyǒu: *Nǐde shǒujī bú zài shūzhuōde shàngmiàn.*

Gāoxià: *Nàme, wǒde shǒujī kěnéng zài chuángde zuǒbiān.*

Shìyǒu: *Nǎlǐ yě méi yǒu.*

Gāoxià: *Shǒujī zài mén hòumiàn yǐzide xiàmiàn ma?*

Shìyǒu: *Yě méi yǒu. À! Nǐde shǒujī zài shūjià hé chuángde zhōngjiān.*

Gāoxià: *Nǐ kěyǐ xiànzài bāng wǒ sòng dào xuéxiào lái ma?*

Shìyǒu: *Méi wèntí, wǒ xiànzài dào xuéxiào qù.*

(rozmowa telefoniczna)

Współlokatorka: Halo! Dzień dobry, kto mówi?

Gosia: [Tu] Gosia, zapomniałam zabrać komórkę.

Współlokatorka: [A] gdzie jest twoja komórka?

Gosia: Może (jest) na biurku w moim pokoju.

(współlokatorka wchodzi do pokoju Gosi)

Współlokatorka: Twojej komórki nie ma na biurku.

Gosia: No to może jest po lewej stronie łóżka.

Współlokatorka: Tam też [jej] nie ma.

Gosia: [A może] jest pod krzesłem [stojącym] za drzwiami?

Współlokatorka: Też nie. A! Twoja komórka jest między regałem i łóżkiem.

Gosia: Mogłabyś mi ją teraz przynieść do szkoły?

Współlokatorka: Nie ma problemu, [właśnie] teraz [tam] idę.

生詞 Słówka

1. 哪位 *nǎ wèi* kto tam?, kto (to)?, kto [mówi]?

哪 *nǎ* który?

2. 室友 *shìyǒu* współlokator (KL: 位 / 個)

我跟兩個室友一起住。

Wǒ gēn liǎng ge shìyǒu yìqǐ zhù.

Mieszkam z dwoma współlokatorami.

3. 忘 *wàng* zapomnieć

我忘了寫作業。

Wǒ wàng le xiě zuòyè.

Zapomniałem odrobić zadanie domowe.

4. 手機 *shǒujī* telefon komórkowy, komórka (KL: 支 *zhī*)

你的手機幾號?

Nǐde shǒujī jǐ hào?

Jaki jest twój numer (komórki)? (dosł. *Twoja komórka [ma] który numer?*)

5. 可能 *kěnéng* móc (się wydarzyć) / być możliwym /
być może / chyba

A: 我的錢包可能不見了。
 B: 你忘了嗎？你的錢包在家。
 A: *Wǒde qiánbāo kěnéng bújiànle.*
 B: *Nǐ wàng le ma? Nǐde qiánbāo zài jiā.*
 A: Chyba zgubił mi się portfel.
 B: Zapomniałeś? Twój portfel jest w domu.

6. 房間 *fángjiān* pokój, pomieszczenie (KL: 間)

我家有三間房間。
Wǒ jiā yǒu sān jiān fángjiān.
 W moim domu są trzy pokoje.

7. 書桌 *shūzhuō* biurko (KL: 張)
 桌子 *zhuōzi* stół (KL: 張)

桌子的上面有一杯咖啡，那是誰的？
Zhuōzide shàngmiàn yǒu yì bēi kāfēi, nà shì shéide?
 Na stole jest filiżanka kawy, czyja to?

8. 床 *chuáng* łóżko (KL: 張)

床的上面有很多東西，可是那些都不是我的。
Chuángde shàngmiàn yǒu hěn duō dōngxi, kěshì nàxiē dōu bú shì wǒde.
 Na łóżku jest (/ leży) wiele rzeczy, ale żadna z nich nie jest moja.

9. 左邊 *zuǒbiān* lewa strona, po lewej, na lewo

那家衣服店在我學校的左邊。
Nà jiā yīfúdiàn zài wǒ xuéxiàode zuǒbiān.
 Tamten sklep z ubraniami jest na lewo od mojej szkoły.

10. 門 *mén* drzwi / brama (KL: 扇 *shàn*)

11. 後(面) *hòu(miàn)* za / z tyłu

老師在門的後面。
Lǎoshī zài ménde hòumiàn.
 Nauczyciel jest za drzwiami.

12. 椅子 *yǐzi* krzesło (KL: 把 *bǎ*)

那把椅子在桌子的上面。
Nà bǎ yǐzi zài zhuōzide shàngmiàn.
 Tamto krzesło jest na stole.

13. 下(面) xià(miàn) pod, poniżej
14. 啊 à a!, aha! (wykrzyknienie oznaczające zrozumienie, rozpoznanie kogoś, zdanie sobie sprawy z czegoś)
15. 書架 shūjià regał / półka (na książki; KL: 個)
- 書 shū książka (KL: 本 bēn)

書架的上面有很多中文書，也有很多波蘭文書。

Shūjiàde shàngmiàn yǒu hěn duō zhōngwén shū, yě yǒu hěn duō bōlánwén shū.

Na regale jest wiele książek w języku chińskim i wiele książek w języku polskim.

16. 中間 zhōngjiān pomiędzy, między / w środku, pośrodku

我們學校在兩個電車站的中間。

Wǒmen xuéxiào zài liǎng ge diànchē zhàn de zhōngjiān.

Nasza szkoła znajduje się pomiędzy dwoma przystankami tramwajowymi (/ trolejbusowymi).

17. 學校 xuéxiào szkoła / uczelnia (KL: 所 suǒ)
- 學 xué uczyć się

我去台灣學中文。

Wǒ qù Táiwān xué zhōngwén.

Jadę na Tajwan, [żeby] uczyć się chińskiego.

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Zdania o znaczeniu lokatywnym – kontynuacja

W poprzedniej lekcji poznaliśmy podstawowe własności zdań lokatywnych. W tej lekcji przedstawimy bardziej szczegółowe informacje dotyczące określeń miejsc używanych w tych zdaniach. Z wyjątkiem rzeczowników, których prymarną funkcją jest określanie miejsc, wszystkie pozostałe – tzn. te, które mają inne niż nazwa miejsca podstawowe znaczenie – wymagają dodatkowej informacji o lokalizacji. Dostarcza jej szczególnie kategoria wyrazów oznaczających relatywne umiejscowienie wobec rzeczownika – lokalizatorów. Odpowiadają one takim polskim wyrazom, jak: *w (środku), przed, za, obok, nad, pod* itp., ale formalnie są rzeczownikami. Poniżej podajemy podstawową listę lokalizatorów, po czym dokładniej wyjaśnimy, jak ich używać:

裡面	<i>lǐmiàn</i>	w środku
前面	<i>qiánmiàn</i>	przed
後面	<i>hòumiàn</i>	za
上面	<i>shàngmiàn</i>	nad
下面	<i>xiàmiàn</i>	pod
對面	<i>duìmiàn</i>	naprzeciwko
旁邊	<i>pángbiān</i>	obok

Powyższe wyrazy mogą być używane jako samodzielne określenia miejsca:

- 1、高夏在裡面。
- 2、前面有一家飲料店。

Wraz z rzeczownikiem, względem którego lokalizacja jest określana, można również tworzyć złożone określenia miejsca o strukturze [**Rzeczownik + Lokalizator**]. Lokalizatory pełnią w nich rolę głównego rzeczownika, dlatego występują na końcu frazy – zwróćmy na to uwagę, bo tłumaczenie polskie nie oddaje tej struktury. Fakt, że są to w rzeczywistości rzeczowniki, oznacza, że można w tego typu frazach użyć 的, np.: 學校的後面 (= 學校後面).

- 3、高夏在學校後面。
- 4、你的東西在桌子上面。
- 5、我的車²裡面有兩個台灣朋友。 ²*chē* pojazd / samochód
- 6、床下面有一支手機。

W takich złożonych określeniach można pominąć sufiks 面 – w powyższych zdaniach mielibyśmy odpowiednio: 學校後, 桌子上, 車裡, 床下, bez wpływu na znaczenie. Ważne: 裡, 前, 後, 上, 下 (對面 i 旁邊 muszą być dwusylabowe) nie są rzeczownikami! W tej formie są sufiksami i nie mogą wystąpić samodzielnie:

裡面有一個東西。 ,

ale nie:

*裡有一個東西。

Często popełnianym błędem zaraz po przyswojeniu tego fragmentu gramatyki jest odwracanie kolejności elementów, np. *前面學校 zamiast 學校前面. Ważne: pierwsze z tych wyrażen jest niegramatyczne z powodu braku 的 – po jego dodaniu otrzymamy frazę poprawną, ale o innym znaczeniu! W 前面的學校 głównym, określanym elementem nie jest 前面, tylko 學校, zatem znaczenie całości to szkoła, *która znajduje się z przodu*, a nie *przed szkołą*.

Podobną funkcję jak omówione powyżej lokalizatory, mogą pełnić wyrażenia takie, jak np. 附近, 右邊, 左邊.

Jak już wspomnieliśmy, gramatyka j. chińskiego w różny sposób traktuje rzeczowniki w ich funkcji nazw miejsca, tym samym mamy pod tym względem różne ich kategorie.

- I. Rzeczowniki, które w podstawowej funkcji oznaczają miejsca. Stosujemy je zasadniczo bez żadnych modyfikacji. Do tej kategorii należą np. nazwy krajów, miast itp.:

- 7、明豪現在在台灣。
8、台灣有很多牛肉麵店。

Jedynie w szczególnych sytuacjach użyjemy lokalizatorów z rzeczownikami tego typu – np. mówiąc, że dany kraj znajduje się obok innego na mapie. Do tej kategorii zaliczymy również lokalizatory, a także wyrażenia w rodzaju 附近, 右邊, 左邊.

- II. Rzeczowniki, które naturalnie używane są w funkcji nazw miejsc, mimo że ich podstawowa funkcja to oznaczanie rzeczowników pospolitych. Do tej kategorii należą wyrazy takie, jak nazwy budynków, obiektów użyteczności publicznej itp., np.: 家, 學校, 餐廳, 健身房, 公園, 旅館, 公車站, 夜店, 酒吧, 老城. Cechą charakterystyczną tych rzeczowników jest to, że użyte samodzielnie w funkcji nazwy miejsca mają domyślny lokalizator – typowo 裡(面):

- 9、詠晴在家學英文。= 詠晴在家裡學英文。
10、那家餐廳現在有很多客人。= 那家餐廳裡現在有很多客人。

Jeśli znaczenie wypowiedzi dotyczy innej niż domyślna lokalizacji względem rzeczownika, to lokalizator musi zostać użyty:

- 11、我的朋友都在學校後面等³我。 ³děng czekać
12、書店⁴旁邊有一家中國餐廳。 ⁴shūdiàn księgarnia
13、我家附近沒有公園。

- III. Rzeczowniki, które nie są naturalnymi nazwami miejsc i muszą być do tej funkcji dostosowane – bezwzględnie trzeba dodać do nich lokalizator bądź słowo o podobnej funkcji. Do tej kategorii należy większość rzeczowników pospolitych, np. 桌子, 椅子, 書架, 書, 鞋子.

- 14、書在桌子上。
15、桌子上有書。

IV. Wyrazy, które najmniej nadają się na nazwy miejsc – przede wszystkim są to zaimki osobowe oraz nazwy własne odnoszące się do osób, np. 我, 他, 陳老師. Wyrazy z tej kategorii muszą być przystosowane do pełnienia funkcji nazwy miejsca, w odpowiednikach wyrażen takich, jak np. *u mnie, u pana Chena* itp. – sposobów na to jest kilka, najbardziej uniwersalnym jest dodanie zaimka wskazującego miejsce (這裡, 那裡); sposoby nieco bardziej *ad hoc* zależą od konkretnego znaczenia i kontekstu, np. problem można czasami obejść przez użycie 家:

16、你的東西在我這裡。

17、陳老師那裡有很多中文書。

18、明天請你們來我家吃飯。

Przyimek 離

Do wyrażania odległości między obiektami służy przyimek 離, a cała konstrukcja ma postać:

[A] 離 [B] [Odległość].

Odległość można wyrazić przez wyrażenia z 近/遠 lub przez podanie liczby jednostek odległości:

1、波蘭離台灣很遠。

2、那個地方⁵離這裡不太近。

⁵difāng

miejsce

3、我家離學校5公里⁶。

⁶gōnglǐ

kilometr

有(一)點

Jednym ze sposobów określania natężenia cechy jakiegoś obiektu jest fraza 有一點. Użyjemy jej nie tylko dla wyrażenia znaczenia *nieco, trochę*, wprowadzonego w lekcji 4., ale również w sytuacji, gdy natężenie danej cechy jest dla nas za wysokie – odpowiada ona wówczas polskim przysłówkom *za, zbyt, bardzo*.

Fraza ta jest często redukowana do formy 有點:

1、這本書有點貴⁷。

⁷guì

być drogim, kosztownym

2、那個地方離這裡有一點遠。

3、我覺得中文有點難⁸。

⁸nán

być trudnym

Uwaga: łatwo pomylić 有(一)點 z 一點. Najważniejszą różnicą gramatyczną jest to, że 一點 występuje przed rzeczownikami i jest liczebnikiem nieokreślonym o znaczeniu *trochę*, np.:

1、我有一點錢⁹。

Mam trochę pieniędzy.

⁹qián

pieniądze

Z kolei 有(一)點 w omawianej funkcji występuje przed czasownikami przymiotnikowymi (jak we wcześniejszych przykładach).

Wyrażenie 一點 (bez 有) może się również pojawić po czasowniku przymiotnikowym na końcu zdania porównawczego – to użycie przedstawimy na przykładach w lekcji 8.

[先 + czasownik , 再 + czasownik]

Konstrukcja ta służy do wskazania kolejności wykonania czynności:

najpierw..., (a) następnie / (a) potem / (a) później...

Zasadniczo używana jest w odniesieniu do przeszłości lub czynności powtarzalnych.

1、晚上我先去買東西，再到健身房去運動。

2、明豪要先做功課¹⁰，再看電影。

¹⁰zuò gōngkè odrabiać lekcje

3、先洗手¹¹，再吃東西！

¹¹xǐ shǒu myć ręce

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Przyimek 跟

Znaczenie fraz z 跟 jako przyimkiem jest silnie uzależnione od kontekstu i znaczenia czasownika. W dialogu z tej lekcji wystąpiło z czasownikiem *rekomendować* (/ *polecać*) – fraza 跟.....推薦 *znaczy rekomendować (komuś)*. Podobną funkcję przyimek 跟 pełni np. w połączeniu z czasownikiem *mówić* – fraza 跟.....說 (*gēn...shuō*) *znaczy powiedzieć (komuś)*.

Szczególne przypadki użycia 在 i 到

Znamy już regułę gramatyczną mówiącą, że frazy przyimkowe (typowo w funkcji różnego rodzaju okoliczników) występują w języku chińskim przed orzeczeniem. W tej lekcji pojawiło się kilka zdań, których forma nie jest z nią zgodna. Dotyczy to przyimków 在 i 到:

1、 A：你們住在哪裡？

B：我們住在「輕鬆」旅館。

2、我送你們到旅館去吧！

3、妳可以現在幫我送到學校來嗎？

Oba przyimki pojawiają się po orzeczeniu, jeśli znaczenie głównego czasownika zdania ma bezpośredni związek ze znaczeniem przyimka. Innymi słowy, w przypadku 在 będą to czasowniki oznaczające umiejscowienie w jakimś miejscu (oprócz *mieszkać* będą to np.: *stać, siedzieć, leżeć, wisieć* itp.), a w przypadku 到 czasowniki oznaczające przemieszczanie się (oprócz *odprowadzać* będą to np.: *biec do, jechać do, iść do* itp.). Uproszczony charakter powyższego wyjaśnienia wymuszony jest ograniczonym materiałem leksykalnym, który poznaliśmy do tej pory – bardziej kompleksowe objaśnienie pojawi się, gdy poznamy więcej czasowników wymuszających taką formę.

Odczytywanie cyfr

Jeżeli liczebnik zapisywany co najmniej trzema cyframi ma funkcję numeryczną – nie określa ilości / liczby – to jego elementy składowe odczytywane są cyfra po cyfrze (na przykład numer 101 odczytujemy jako *yīlíngyī*). Dotyczy to np. numerów telefonu, sal i domów oraz lat kalendarzowych (choć te ostatnie można też odczytywać jak liczebniki złożone). Jest to, obok wyrażen z prefiksem liczebnika porządkowego 第 *dì* (np. 第一個 *dìyīge* – *pierwszy*), jedyny kontekst, w którym liczebnik – wymawiany jest na pierwszym tonie; we wszystkich pozostałych zmienia ton: na drugi przed sylabą w tonie czwartym i na czwarty przed sylabą w dowolnym z pozostałych tonów.

Warto zauważyć, że numery dwucyfrowe wymawiamy jak zwykłe liczby – na przykład numer 64 należy odczytać jako *liùshísi*.

Użycie 的 w wyrażeniach lokalizacyjnych

W dialogu pojawia się wyrażenie 門後面椅子的下面 – zauważmy, że pomijamy pierwsze 的. Na podstawie tej samej zasady, która mówi, że w przydawce złożonej z kilku rzeczowników zostaje tylko ostatnie 的 (stosowanej w wyrażeniach takich, jak np. 我媽媽朋友的哥哥), fraza ta nie ma postaci 門後面的椅子的下面.

Użycie 上 (poprzedni) i 下 (następny)

Pamiętajmy, że 上 i 下, używane jako określenia rzeczowników we frazach, takich jak *poprzednie skrzyżowanie*, *następna książka*, *następna osoba* itp., z zasady wymagają klasyfikatora. Podobnie jak w przypadku liczebników klasyfikator nie może być użyty, jeśli sam rzeczownik pełni taką funkcję – tak jest w przypadku najczęściej używanych w tym kontekście fraz 上次 / 下次 (*poprzedni raz*, *poprzednim razem* / *następny raz*, *następnym razem*), gdzie samo 次 jest już klasyfikatorem. Klasyfikator jest opcjonalny z rzeczownikami 週末 i 星期 (oraz utworzonymi od niego nazwami dni tygodnia). Przy tej okazji warto podkreślić, że omawiana funkcja 上 i 下 jest kluczową dla określeń czasu, np.: 上個月, 下(個)星期, 下(個)星期三 itp. Wyjątkiem od tego schematu są wyrażenia z 天 *tiān* (*dzień*) i 年 *nián* (*rok*):

wczoraj: 昨天 <i>zuótiān</i>	dzisiaj: 今天 <i>jīntiān</i>	jutro: 明天 <i>míngtiān</i>
zeszły rok: 去年 <i>qùnián</i>	obecny rok: 今年 <i>jīnnián</i>	przyszły rok: 明年 <i>míngnián</i>

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Wspomnienia z Tajwanu

Monika Sikora (夏彤荷)

Pierwsze co pamiętam po przyjeździe na Tajwan, to buch gorącego powietrza. Jako że Tajwan to wyspa leżąca w strefie zwrotnikowej, nawet w grudniu jest tu gorąco. Oczywiście osoby, które tam mieszkają, nie odczuwają tego w ten sposób. Tak samo jak dla Hiszpanów temperatura 13 stopni Celsjusza będzie powodem do założenia cieplejszej kurtki, tak na Tajwanie już od listopada zauważyć można na nocnych targach ludzi sprzedających czapki i szaliki.

Poza odzieżą na nocnym targu można kupić różne sprzęty elektroniczne, zabawki dla dzieci i przede wszystkim można coś zjeść! Jest bardzo dużo ciekawych potraw i przysmaków, które tylko tam można spotkać, jak na przykład karmelizowane pomidory bądź tamtejszy przysmak, *stinky tofu*, którego nazwa odzwierciedla rzeczywistość, gdyż można go wyczuć na kilometr. Nazwa nie zachęca, ale fani tofu z pewnością będą w stanie docenić smak tej potrawy.

Kultura jedzenia również znacznie odbiega od przyzwyczajeń Polaków. Tajwańczycy rzadko jedzą w domu, ewentualnie pokrojone arbuzy, mango, smocze owoce itd., które są tam dostępne cały rok. Natomiast co mnie najbardziej zaskoczyło, to przywiązywanie mniejszej wagi do jedzenia śniadań bądź obiadów za to większej, jeśli chodzi o kolacje. W godzinach wieczornych restauracje tętnią życiem. Całe rodziny zbierają się, aby zjeść porządny posiłek. Stoły są przepełnione jedzeniem, więc każdy znajdzie coś odpowiedniego dla siebie. Tajwańczycy są dumni ze swojej kuchni, więc gdy zdarza im się jeść posiłek z osobą z zagranicy, starają się, aby spróbowała każdej potrawy. Lepiej, żeby przy pierwszym spotkaniu z nowo poznaną osobą z Tajwanu obcokrajowiec spróbował wszystkiego, ponieważ jeśli się odmówi, może się to kojarzyć z brakiem kultury i niechęcią można kogoś obrazić. Przy późniejszych spotkaniach odmówienie zjedzenia czegoś nie jest już takie rażące, bowiem każdy ma swoje preferencje jeśli chodzi o potrawy.

Gościnność Tajwańczyków była nieoceniona podczas mojego pobytu. Czułam się jak w domu, jak nowy członek rodziny. Mieszkając u tzw. *host family*, mogłam odczuć ciepło rodzinne. Pomimo, że byliśmy innej narodowości i innego pochodzenia, to jednak czułam się jak ich córka. Byłam zapraszana na różne spotkania, zjazdy rodzinne, świętowanie urodzin bogów itd. Nie dano mi odczuć, że jestem jakaś inna, chociaż ucząc w szkołach języka angielskiego, byłam obiektem zainteresowania praktycznie wszystkich uczniów. Czasami nawet stawano do mnie w kolejce po autografy lub do zrobienia zdjęcia. Dzieci były bardzo kochane i wykazały się chęcią użycia języka angielskiego, by móc się ze mną porozumieć. Zresztą nie tylko dzieci, ale również i nauczyciele, z którymi spędziłam dużo czasu; mogłam zawsze liczyć na ich pomoc i wsparcie i czułam, że mogą się okazać przyjaciółmi na całe życie.

Tajwan to śliczne miejsce, pełne słońca, zieleni, wodospadów, pięknych świątyń, przepysznej kuchni oraz miłych i przyjaźnie nastawionych ludzi dookoła. Chętnie przyjadę tam jeszcze raz.

Źródła zdjęć:

1. 合菜 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)

第七課 你訂了房間了嗎？

Lekcja 7. Zarezerwowałeś pokój?

(w recepcji hotelu)

- 高夏： 你好！我訂了兩間房間。
櫃檯接待員： 請問貴姓大名？
高夏： Małgorzata Mahoń。
櫃檯接待員： 請等一下，我沒找到您的名字。
高夏： 真的嗎？可是我一個月以前在網站上訂了兩間房間。
明豪： 我也記得妳訂了，我還記得妳打了電話給我。
高夏： 那麼，Michał Henes呢？
櫃檯接待員： 我找到了。一個月以前，Henes先生訂了兩間房間，也已經刷了卡了。
明豪： 我想到了！訂房間的時候，妳沒有信用卡，所以我用我的名字訂了房間，也付了錢。
高夏： 不好意思！我忘了。
櫃檯接待員： 沒關係。

(w recepcji hotelu)

- Gāoxià: Nǐhǎo! Wǒ dìng le liǎng jiān fángjiān.
Guìtái jiēdàiyuán: Qǐngwèn guìxìng dànmíng?
Gāoxià: Małgorzata Mahoń.
Guìtái jiēdàiyuán: Qǐng děng yíxià, wǒ méi zhǎodào nín de míngzi.
Gāoxià: Zhēnde ma? Kěshì wǒ yí ge yuè yǐqián zài wǎngzhàn shàng dìng le liǎng jiān fángjiān.
Míngáo: Wǒ yě jìdé nǐ dìng le, wǒ hái jìdé nǐ dǎ le diànhuà gěi wǒ.
Gāoxià: Nàme, Michał Henes ne?
Guìtái jiēdàiyuán: Wǒ zhǎodào le. Yí ge yuè yǐqián, Henes xiānshēng dìng le liǎng jiān fángjiān, yě yǐjīng shuā le kǎ le.
Míngáo: Wǒ xiǎngdào le! Dìng fángjiān deshíhòu, nǐ méi yǒu xìnyòngkǎ, suǒyǐ wǒ yòng wǒ de míngzi dìng le fángjiān, yě fù le qián.
Gāoxià: Bùhǎoyìsi! Wǒ wàng le.
Guìtái jiēdàiyuán: Méiguānxi.

(w recepcji hotelu)

- Gosia: Dzień dobry! Zarezerwowałam [u Państwa] dwa pokoje.
Recepcjonista: Czy mogłaby pani podać imię i nazwisko?
Gosia: Małgorzata Mahoń.
Recepcjonista: Proszę chwilę poczekać, nie znalazłem pani nazwiska.
Gosia: Naprawdę? Ale [przecież] miesiąc temu zarezerwowałam dwa pokoje na stronie internetowej.
Michał: Ja też pamiętam, że [je] rezerwowałaś. I pamiętam, że [wtedy] do mnie dzwoniłaś.
Gosia: A [może na nazwisko] Michał Henes?
Recepcjonista: [Tak,] znalazłem. Miesiąc temu pan Henes zarezerwował [u nas] dwa pokoje i zapłacił już za nie kartą.
Michał: [Już] wiem! Gdy zamawiałaś pokoje, nie miałaś karty kredytowej, więc zarezerwowałem je na moje nazwisko i [sam] wpłaciłem pieniądze.
Gosia: Przepraszam, zapomniałam.
Recepcjonista: Nic nie szkodzi.

生詞 Słówka

1. (櫃檯)接待員 (*guìtái*) jiēdàiyuán recepcjonista (KL: 個 / 名 / 位)
2. 訂 (*dìng*) zarezerwować, zamówić

我訂了兩張飛機票。

Wǒ dìng le liǎng zhāng fēijī piào.

Zarezerwowałem dwa bilety na samolot.

3. 貴姓大名 (*guìxìng dà míng*) (pańskie / pani) imię i nazwisko
(zwrot grzecznościowy)

請問貴姓大名？

Qǐngwèn guìxìng dà míng?

Czy mógłby pan (/ mogłaby pani) podać swoje imię i nazwisko?

4. 等一下 (*děng yíxià*) (chwilę) poczekać / chwileczkę!,
moment!, proszę chwilę poczekać!
等 (*děng*) czekać
5. 沒 (*méi*) (partykuła przecząca)

我昨天沒到學校去。
Wǒ zuótiān méi dào xuéxiào qù.
Nie poszedłem wczoraj do szkoły.

6. 找到 *zhǎodào* znaleźć, odszukać

你找到了我的錢包了嗎？
Nǐ zhǎodào le wǒde qiánbāo le ma?
Znalazłeś mój portfel?

7. 您的 *nín de* pani / pański

8. 真的嗎？ *zhēnde ma?* naprawdę?

真的嗎？你不跟我們一起去看電影嗎？
Zhēnde ma? Nǐ bù gēn wǒmen yìqǐ qù kàn diànyǐng ma?
Naprawdę? Nie idziesz razem z nami na film?

9. 月 *yuè* miesiąc (KL: 個)

我要去台灣三個月。
Wǒ yào qù Táiwān sān ge yuè.
Zamierzam pojechać na Tajwan na trzy miesiące.

10. 以前 *yǐqián* wcześniej, przedtem / przed..., ...temu

我兩個月以前買了一支新手機，可是現在不見了。
Wǒ liǎng ge yuè yǐqián mǎi le yì zhī xīn shǒujī, kěshì xiànzài bújiànle.
Dwa miesiące temu kupiłem nową komórkę, ale teraz mi się zgubiła.

11. 網站 *wǎngzhàn* strona internetowa (KL: 個)

我常在網站上買車票，因為又快又方便。
Wǒ cháng zài wǎngzhàn shàng mǎi chē piào, yīnwèi yòu kuài yòu fāngbiàn.
Często kupuję bilety (na pociąg / autobus itp.) na stronie internetowej, bo jest [to] szybkie i wygodne.

12. 記得 *jìde* pamiętać

我記得你是我的小學同學。
Wǒ jìde nǐ shì wǒde xiǎoxué tóngxué.
Pamiętam, że jesteś moim kolegą ze szkoły podstawowej.

13. 打電話 *dǎ diànhuà* dzwonić, telefonować
電話 *diànhuà* telefon (urządzenie; KL: 台 / 臺 *tái*) /
telefon, rozmowa telefoniczna (KL: 通 *tōng*)

14. 給 *gěi* do / dla (przyimek)
- 今天是媽媽的生日，要記得打電話給媽媽。
Jīntiān shì māmā de shēngrì, yào jìdé dǎ diànhuà gěi māmā.
 Dzisiaj są urodziny mamy – trzeba pamiętać, [żeby] do niej zadzwonić.
15. 已經……了 *yǐjīng...le* już (podkreśla dokonaność czynności)
- 我已經買了那雙鞋子了，可是我忘了。
Wǒ yǐjīng mǎi le nà shuāng xiézi le, kěshì wǒ wàng le.
 Kupiłem już tamtą parę butów, ale [o tym] zapomniałem.
16. 想到 *xiǎngdào* pomyśleć / wymyślić, wpaść (na coś) / spodziewać się
- 我沒想到你忘了訂旅館了。
Wǒ méi xiǎngdào nǐ wàng le dìng lǚguǎn le.
 Nie pomyślałem, że zapomniałeś zarezerwować hotel.
17. 信用卡 *xìnyòngkǎ* karta kredytowa (KL: 張)
18. 用 *yòng* używać / za pomocą, z użyciem (czegoś)
- 台灣人用筷子吃飯。
Táiwānrén yòng kuàizi chīfàn.
 Tajwańczycy jedzą pałeczkami.
19. 付錢 *fù qián* płacić (dosł. *płacić pieniądze*)
 錢 *qián* pieniądze
 錢包 *qiánbāo* portfel / portmonetka (KL: 個)
- 年輕人喜歡用手機付錢。
Niánqīng rén xǐhuān yòng shǒujī fù qián.
 Młodzi ludzie lubią płacić telefonem (komórkowym).
20. 不好意思 *bùhǎoyìsi* przepraszam! / (komuś) jest głupio, niezręcznie
21. 沒關係 *méiguānxi* nic się nie stało, nie szkodzi (dosł. *nieważne* / [to] *bez związku*)

(przypadkowe spotkanie na ulicy)

明豪：妳吃午飯了嗎？
高夏：我還沒吃，要不要一起去吃？
明豪：好啊。我昨天沒看到妳。
高夏：我昨天沒上課。
明豪：妳昨天為什麼沒上課？
高夏：我昨天跟朋友去看了棒球比賽。
明豪：我們昨天考了第六課，老師昨天也教了第七課。
高夏：怎麼辦？我沒考試。
明豪：妳得去問問老師。對了，明天也要交作業。
高夏：天啊，我還沒寫。

(przypadkowe spotkanie na ulicy)

Míngáo: *Nǐ chī wǔfàn le ma?*
Gāoxià: *Wǒ hái méi chī, yào bú yào yìqǐ qù chī?*
Míngáo: *Hǎo 'a. Wǒ zuótiān méi kàndào nǐ.*
Gāoxià: *Wǒ zuótiān méi shàngkè.*
Míngáo: *Nǐ zuótiān wèishénme méi shàngkè?*
Gāoxià: *Wǒ zuótiān gēn péngyǒu qù kàn le bàngqiú bǐsài.*
Míngáo: *Wǒmen zuótiān kǎo le dìliù kè, lǎoshī zuótiān yě jiāo le dìqī kè.*
Gāoxià: *Zěnmébàn? Wǒ méi kǎoshì.*
Míngáo: *Nǐ děi qù wènwèn lǎoshī. Duìle, míngtiān yě yào jiāo zuòyè.*
Gāoxià: *Tiān 'a, wǒ hái méi xiě.*

(przypadkowe spotkanie na ulicy)

Michał: Jadłś [już] obiad?
Gosia: Jeszcze nie. Chcesz pójść zjeść [coś] razem?
Michał: Dobrze. Nie widziałem cię wczoraj.
Gosia: Wczoraj nie poszłam na lekcje.
Michał: Dlaczego?
Gosia: Poszłam z przyjaciółmi obejrzeć mecz baseballa.
Michał: Wczoraj mieliśmy test z lekcji szóstej. Nauczyciel przerobił też [z nami] lekcję siódmą.
Gosia: I co teraz? Ja nie pisałam testu...
Michał: Musisz iść spytać nauczyciela. A, właśnie, jutro trzeba też oddać pracę domową.
Gosia: A niech to... Jeszcze [jej] nie napisałam.

生詞 Słówka

1. 午飯 *wǔfàn* obiad / lunch (KL: 頓 *dùn*)
 午餐 *wǔcān* obiad / lunch (KL: 頓 *dùn*)
 晚飯 *wǎnfàn* kolacja (KL: 頓 *dùn*)
 晚餐 *wǎncān* kolacja (KL: 頓 *dùn*)
2. 還沒 *hái méi* jeszcze nie

我還沒看那部新電影，你要跟我一起去看嗎？

Wǒ hái méi kàn nà bù xīn diànyǐng, nǐ yào gēn wǒ yìqǐ qù kàn ma?

Jeszcze nie widziałem (tam)tego nowego filmu, chcesz iść [go] obejrzeć razem ze mną?

3. 看到 *kàndào* zobaczyć

我看到了我的朋友！

Wǒ kàndào le wǒde péngyǒu!

Zobaczyłem (/ Widziałem) mojego przyjaciela!

4. 昨天 *zuótiān* wczoraj
5. 棒球 *bàngqiú* baseball (bejsbol)
6. 比賽 *bǐsài* mecz / zawody / konkurs (KL: 場 *chǎng*)

我喜歡看棒球比賽，可是我不喜歡打棒球。

Wǒ xǐhuān kàn bàngqiú bǐsài, kěshì wǒ bù xǐhuān dǎ bàngqiú.

Lubię oglądać mecze baseballowe, ale nie lubię grać w baseball.

7. 考試 *kǎoshì* egzamin / sprawdzian, kolokwium, test (KL: 次 / 個) /
 podchodzić do egzaminu, mieć egzamin
 (/ sprawdzian / kolokwium / test)
- 考 *kǎo* podchodzić do egzaminu, mieć egzamin
 (/ sprawdzian / kolokwium / test) z...
 (np. jakiegoś przedmiotu, którejś lekcji)

A: 昨天你考了試了嗎？

B: 對，昨天我考了第一課。

A: *Zuótiān nǐ kǎo le shì le ma?*

B: *Duì, zuótiān wǒ kǎo le dìyī kè.*

A: Miałeś wczoraj sprawdzian (/ kolokwium / test)?

B: Tak, wczoraj miałem sprawdzian (/ kolokwium / test) z lekcji pierwszej.

8. 第 *dì* (prefiks wprowadzający liczebnik porządkowy)
9. 課 *kè* lekcja (np. w podręczniku; klasyfikator) /
lekcja, zajęcia (KL: 堂 *táng* / 節 *jié*)
10. 老師 *lǎoshī* nauczyciel (/ wykładowca / lektor; KL: 個 / 名 / 位)
11. 怎麼辦 *zěnmébàn* co robić?, i co teraz?, co mam (teraz) zrobić?
(dosł. *jak [mam] sobie poradzić?*)

我忘了帶錢包，怎麼辦？

Wǒ wàng le dài qiánbāo, zěnmébàn?

Zapomniałem wziąć portfel – i co mam [teraz] zrobić?

12. 問 *wèn* pytać

因為我不知道，所以我問你。

Yīnwèi wǒ bù zhīdào, suǒyǐ wǒ wèn nǐ.

Nie wiem, więc cię pytam. / Pytam cię, bo nie wiem.

13. 對了 *duìle* a, właśnie... / a, przy okazji...
14. 要 *yào* trzeba, potrzeba / musieć
15. 交作業 *jiāo zuòyè* oddawać zadanie domowe (np. nauczycielowi)

我沒交作業，怎麼辦？

Wǒ méi jiāo zuòyè, zěnmébàn?

Co mam zrobić, [jeśli] nie oddałem zadania (domowego)?

16. 天啊！ *tiān'a!* o matko!, o ludzie!, o masz!, a niech to!,
o rety!, wielkie nieba! (dosł. *o nieba!*)

高夏的臉書

我已經來了台灣一個月了，我逛了很多地方，認識了很多台灣人，也到了台南去旅行。在台北，我參觀了故宮博物館，看到了很多古老的東西。我也坐了高鐵到台南去。從台北到台南，只要一個半小時。在台南，我逛了夜市，吃了小吃，買了衣服，玩了遊戲。我有很多地方還沒去，也有很多東西還沒試。下次放假的時候，我要去 花蓮旅行。

Gāoxiàde Liǎnshū

Wǒ yǐjīng lái le Táiwān yí ge yuè le, wǒ guàng le hěn duō dìfāng, rènshì le hěn duō Táiwānrén, yě dào le Táinán qù lǚxíng. Zài Táiběi, wǒ cānguān le Gùgōng Bówùguǎn, kàndào le hěn duō gǔlǎode dōngxī. Wǒ yě zuò le gāotiě dào Táinán qù. Cóng Táiběi dào Táinán, zhǐ yào yí ge bàn xiǎoshí. Zài Táinán, wǒ guàng le yèshì, chī le xiǎochī, mǎi le yīfú, wán le yóuxì. Wǒ yǒu hěn duō dìfāng hái méi qù, yě yǒu hěn duō dōngxī hái méi shì. Xià cì fàngjià deshíhòu, wǒ yào qù Huālián lǚxíng.

Facebook Gosi

Jestem już na Tajwanie od miesiąca. Odwiedziłam dużo [różnych] miejsc, poznałam wielu Tajwańczyków i pojechałam w podróż do Tainanu. W Tajpej zwiedziłam Muzeum Pałacowe, [gdzie] zobaczyłam wiele zabytkowych przedmiotów. Pojechałam też szybką koleją do Tainanu. Potrzeba tylko półtorej godziny, [żeby] dojechać tam z Tajpej. W Tainanie przeszłam się po targu nocnym, zjadłam [różne] przekąski, kupiłam [trochę] ubrań i pograłam w gry. Jest jeszcze wiele miejsc, do których nie pojechałam i wiele rzeczy, których dotąd nie spróbowałam. W czasie następnych wakacji chcę pojechać w podróż do Hualien.

生詞 Słówka

1. 逛 *guàng* chodzić, przechadzać się (np. po sklepie) / odwiedzić (jakieś miejsce)

我週末常去逛老城，也常去逛購物中心。

Wǒ zhōumò cháng qù guàng lǎochéng, yě cháng qù guàng gòuwù zhōngxīn.

W weekendy zwykle idę się przejść po starówce i po centrum handlowym.

2. 地方 *dìfāng* miejsce (KL: 個)

在波茲南，我最喜歡的地方是瓦爾塔河。

Zài Bōzīnán, wǒ zuì xǐhuānde dìfāng shì Wǎ'ěrtǎ hé.

Moim ulubionym miejscem w Poznaniu jest rzeka Warta.

3. 台南 *Táinán* (miasto) Tainan (wariant zapisu: 臺南)

4. 旅行 *lǚxíng* podróżować

你想去哪裡旅行？

Nǐ xiǎng qù nǎlǐ lǚxíng?

Gdzie chciałbyś pojechać w podróż?

5. 參觀 *cānguān* zwiedzać

在波茲南，你可以參觀什麼博物館？

Zài Bōzīnán, nǐ kěyǐ cānguān shénme bówùguǎn?

Jakie muzea można zwiedzać w Poznaniu?

6. 故宮博物館 *Gùgōng Bówùguǎn* Muzeum Pałacowe (w Tajpej)

博物館 *bówùguǎn* muzeum (KL: 家)

古老 *gǔlǎo* być starym, antycznym, zabytkowym

因為我喜歡古老的東西，所以我常參觀博物館。

Yīnwèi wǒ xǐhuān gǔlǎode dōngxī, suǒyǐ wǒ cháng cānguān bówùguǎn.

Często zwiedzam muzea, bo lubię [oglądać] zabytkowe przedmioty.

8. 高鐵 *gāotiě* szybka kolej, kolej dużych prędkości

9. 從……到 *cóng...dào* z... do / od... do

從 *cóng* z / od

從我家到學校，坐電車要二十分。

Cóng wǒ jiā dào xuéxiào, zuò diànchē yào èrshí fēn.

[Żeby] dojechać z mojego domu do szkoły, trzeba jechać tramwajem (/ trolejbusem) przez dwadzieścia minut.

10. 只 *zhǐ* tylko, jedynie

從克拉科夫到華沙，坐高鐵只要兩個小時四十分。

Cóng Kèlākēfū dào Huáshā, zuò gāotiě zhǐ yào liǎng ge xiǎoshí sìshí fēn.

[Żeby] dojechać z Krakowa do Warszawy szybką koleją, potrzeba tylko dwóch godzin i czterdziestu minut.

11. 小時 *xiǎoshí* godzina (okres sześćdziesięciu minut; KL: 個)

這部電影要兩個半小時。

Zhè bù diànyǐng yào liǎng ge bàn xiǎoshí.

Ten film trwa dwie i pół godziny.

(dosł. [Na] ten film potrzeba dwóch i pół godziny.)

12. 放假 *fàngjià* zaczynać wakacje (/ ferie / urlop) /
mieć wakacje (/ ferie / urlop),
być na wakacjach (/ feriach / urlopie)

放假的時候，你喜歡做什麼？

Fàngjià de shíhòu, nǐ xǐhuān zuò shénme?

Co lubisz robić w czasie wakacji?

13. 花蓮 *Huālián* (miasto / powiat) Hualien

14. 讚 *zàn* chwalić / *Lubię to!* (na Facebooku)

15. 留言 *liúyán* skomentować, dodać komentarz

16. 分享 *fēnxiǎng* dzielić (się) / udostępnić (w mediach społecznościowych)

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Aspekt z 了

Nieszczęśnicy, którzy zdecydowali się na naukę języka chińskiego, często straszeni są otoczoną złą sławą partykułą 了. W rzeczywistości jej funkcje są określone przez jasne, choć stosunkowo złożone zasady gramatyczne, których opanowanie nie powinno ostatecznie sprawić większych trudności.

Zacznijmy od ważnej uwagi: wiele wypowiedzi zawierających 了 będzie tłumaczonych na język polski w czasie przeszłym (i na odwrót), jednak z gramatycznego punktu widzenia nie jest to wykładnik czasu! 了 jest partykułą aspektu – trudno syntetycznie a precyzyjnie streścić jej funkcję i znaczenie, tym bardziej że przynajmniej z dydaktycznego punktu widzenia można wyróżnić co najmniej dwie różne partykuły 了 – ale o tym później.

W tej lekcji poznajemy 了 w najbardziej podstawowej funkcji aspektu – wykładnika zakończenia czynności relatywnie wcześniejszej wobec momentu mówienia bądź innej czynności. Oprócz tego wstępnie przedstawimy zasady stosowania 了 w zdaniach dotyczących ilości / liczby, pozornie niezwiązanych z podstawową funkcją.

Użycie 了 w zdaniach niedotyczących ilości / liczby

Gramatyczny kontekst użycia 了 pojawia się, gdy czynność, której dotyczy wypowiedź, zakończyła się przed momentem mówienia (albo przed inną czynnością, która pojawia się w wypowiedzi – o tym później).

- 1、我看書了。
- 2、你吃飯了嗎？
- 3、我找到了。
- 4、我想到了！
- 5、我忘了。

看書 i 吃飯 traktowane są powyżej jako czynności, bez wyodrębniania dopełnień (szersze omówienie – lekcja 5.). Zauważmy, że w powyższych zdaniach 了 użyte jest w formie partykuły końcowej zdania. 了 występuje również w formie sufiksu czasownika, tzn. bezpośrednio za czasownikiem. Podstawowe funkcje obu form 了 są zbliżone (了 jako partykuła końcowa może pełnić dodatkowe funkcje, o czym powiemy później), jednakże ich użycie podlega pewnym ograniczeniom i wymaganiom. Zdania z pozbawionym funkcji referencyjnej dopełnieniem, w których występuje tylko 了 sufiksalne, zasadniczo nie są poprawne:

*我吃了飯。

Precyzyjniej mówiąc, zdanie takie sprawia wrażenie niedokończonego.

Jednym z najprostszych sposobów dokończenia takiego zdania jest... dodanie 了:

- 6、我吃了飯了。
- 7、你訂了房間了嗎？
- 8、我已經刷了卡了。
- 9、昨天你考了試了嗎？

Zdania 我吃了飯了。 oraz 我吃飯了。 są tożsame znaczeniowo; różnica między nimi nie ma większego znaczenia praktycznego – takie zdania w pragmatyce komunikacyjnej są rzadkie, a kontekst, zawsze obecny, powoduje, że nie jest to dylemat, któremu warto poświęcać tu uwagę.

W sytuacji, gdy dopełnienie nie jest „puste” znaczeniowo, tzn. gdy ma wartość referencyjną, pojawia się również znaczenie ilości / liczby – wtedy odpowiednie użycie 了 sufiksalnego i 了 w formie partykuły końcowej ma kluczową wagę.

Użycie partykuły 了 w zdaniach dotyczących ilości / liczby

W odpowiednim kontekście, w którym 飯 jest określone pod względem ilościowym, fraza 我吃了飯 może być poprawnym zdaniem – zdanie nie musi bowiem zawierać wykładników ilościowych, by być pod tym względem określone. Dla przykładu, kiedy mówimy, że zapomnieliśmy zabrać portfela, nie musimy dodawać 一個 przed 錢包 – do właściwej interpretacji wystarczy znajomość świata pozajęzykowego i związana z tym wiedza o tym, o ilu portfelach może być mowa. W sytuacji, kiedy fraza dopełnienia jest określona ilościowo i spełniony jest podstawowy warunek użycia 了 (rozpoczęcie czynności przed momentem mówienia albo inną czynnością), użyte musi być 了 sufiksalne. Jeżeli nie zostanie użyte 了 końcowe, zdanie oznacza, że czynność została zakończona. Poniższe przykłady w większości pochodzą z dialogów w tej lekcji, dzięki czemu są umieszczone w odpowiednim kontekście:

- 10、我忘了帶錢包，怎麼辦？
- 11、我還記得你打了電話給我。
- 12、明豪昨天跟朋友去看了棒球比賽。
- 13、你到了 台灣，請打電話給我。
- 14、她逛了很多地方，認識了很多台灣人。
- 15、我參觀了故宮博物館，看到了很多古老的東西。
- 16、詠晴逛了夜市，吃了小吃，買了衣服，玩了遊戲。
- 17、昨天我考了第一課。
- 18、爸爸¹訂了兩間房間。 ¹bàba tata
- 19、我看到了我的朋友！

Zauważmy, że wyrazy takie, jak 台灣 nie potrzebują ani wykładnika liczby, ani kontekstu.

Później wrócimy do zdań z ilościowo określonym dopełnieniem, w których występuje również 了 w formie partykuły końcowej. W tym kontekście zapamiętajmy na razie jedno – użycie w zdaniu przysłówka 已經 automatycznie wiąże się z koniecznością użycia końcowego 了.

- 20、你看，高夏已經來了。
- 21、我已經吃了早飯了。
- 22、你已經看了這本書了嗎？

Odpowiedniki zdań z 了 w formie przeczącej

W zaprzeczonych odpowiednikach zdań z 了 używamy negacji 沒, która zastępuje w tej funkcji znane nam 不. Możliwe jest również użycie przeczenia 沒有, które funkcjonalnie nie różni się od 沒. Jedynie w sytuacji, gdy w odpowiedzi używamy samego zaprzeczenia, właściwa jest tylko forma 沒有.

- 23、 A：你看了這部電影嗎？
B：沒有。
- 24、我沒找到我的錢包。
- 25、明豪昨天沒有打電話給我。
- 26、他還沒看這部電影嗎？

Reduplikacja czasowników

W dialogu pojawia się zreduplikowana forma czasownika 問 – taki zabieg ma efekt złagodzenia znaczenia. Czasownik w takiej formie ma bardziej nieformalny wydźwięk, co w języku polskim możemy czasem oddać za pomocą określeń *trochę* lub *(przez) chwilę*. 問問 przetłumaczymy zatem jako *spytać / popytać*. Oto inne przykłady reduplikacji:

1、我今天很累，晚上要聽聽音樂 ² ，看看書。	² tīng yīnyuè	słuchać muzyki
2、我很想看這本書，請你幫我找找 ³ 。	³ zhǎo	szukać
3、你先想想，再跟她說 ⁴ 。	⁴ shuō	rozmawiać, mówić

Ekwiwalentnym zabiegiem gramatycznym jest dodanie po czasowniku wyrażenia 一下 (zamiast reduplikacji), z podobnym efektem znaczeniowym. Czasowniki z powyższych zdań miałyby zatem formę: 聽一下, 看一下, 找一下, 想一下. Ten sposób jest na Tajwanie bardzo powszechnie stosowany.

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Interpretacja znaczenia zdań z frazami określającymi długość trwania

Określenie długości trwania, zamieszczone na końcu zdania, nie zawsze oznacza długość wykonywania czynności określonej w orzeczeniu – długość trwania może dotyczyć efektu tej czynności. Zdanie

我要去台灣三個月。

przetłumaczmy jako *Zamierzam pojechać na Tajwan na trzy miesiące*. (a nie *[Przez] trzy miesiące będę jechać na Tajwan*).

Dotyczy to wąskiej kategorii czasowników (zasadniczo są to 來 i 去 oraz inne czasowniki oznaczające przemieszczanie się, użyte w podobnej funkcji) i jest nietrudne do właściwego zrozumienia.

Zdania wyrażające długość trwania czynności omówimy szerzej w lekcji 12.

Użycie 給 jako przyimka

Znamy już ogólne zasady użycia wyrażen przyimkowych w języku chińskim – z zasady występują one przed orzeczeniem zdania. 給 w funkcji przyimka cieszy się dużo większą swobodą w tym względzie. Kanoniczny szyk zdania:

明豪常常給高夏打電話。

jest charakterystyczny dla standardu językowego w ChRL, a precyzyjniej – dla północnej części tego kraju. Na Tajwanie preferowana jest forma:

明豪常常打電話給高夏。

Pewien wpływ na wybór formy zdania może mieć ogólniejsza własność szyku zdania – informacja komunikacyjnie istotniejsza na ogół znajduje się na końcu zdania; pierwsze z tych zdań podkreśla zatem czynność dzwonienia, a drugie osobę, do której się dzwoni (możliwość takiej funkcjonalnej zmiany szyku dotyczy tylko przyimka 給!). Nie zmienia to faktu, że standardy tajwański i chiński za neutralne i naturalne przyjmują tu różne formy pod względem szyku.

Zauważmy też, że 給 znaczy tu *do*, a nie *dla*, mimo że nie wykracza poza swoją typową funkcję przyimkową – translatywna odpowiedniość przyimków chińskich i polskich jest sprawą dość złożoną, ale na szczęście również dość intuicyjną.

Użycie 用 jako przyimka

Czasownik 用 w naturalny sposób pełni również funkcję wykładnika narzędzia czynności w formie przyimka: *używać czegoś* w kontekście innej czynności jest ekwiwalentne ze wskazaniem narzędzia (*robić coś czymś*):

1、我喜歡用毛筆 ⁵ 寫字 ⁶ 。	⁵ <i>máobǐ</i>	pędzel
	⁶ <i>xiě zì</i>	pisać znak(i)
2、台灣人用筷子 ⁷ 吃飯。	⁷ <i>kuàizi</i>	pałeczki (do jedzenia)

Pamiętajmy, że ważniejsza jest ogólna funkcja takich wyrażen, a nie możliwość przetłumaczenia z użyciem polskiego narzędnika, co widać w poniższych przykładach:

3、我用我的名字訂了房間。		
4、明豪用他爸爸的錢買了一輛腳踏車。	⁸ <i>huì</i>	umieć, potrafić
5、高夏會 ⁸ 用中文寫信 ⁹ 。	⁹ <i>xiě xìn</i>	pisać list(y)

Użycie liczebnika 半 przy określaniu czasu trwania czynności

Do posługiwania się jednostkami czasu trwania czynności, w których występuje jakaś forma liczebnika *pół*, w języku chińskim potrzebujemy słowa 半. W tym kontekście jego użycie jest dość proste – w wyrażeniach takich, jak *półtora*, *dwa i pół*, *trzy i pół* itp.

半 wystąpi po frazie klasyfikatorowej, np.: 一個半小時, 兩個半月, 三個半星期, natomiast w *pół godziny, pół miesiąca czy pół tygodnia* wystąpi przed klasyfikatorem: 半個小時, 半個月, 半個星期.

Dodatkowe funkcje 要

Czasownik 要, oprócz znaczenia *chcieć*, pełni całkiem liczne funkcje gramatyczne. Jedną z nich jest wyrażanie powinności, konieczności – w czym zbliżony jest do czasowników *trzeba, należy, powinno się*. Konkretna forma w tłumaczeniu na język polski zależy od kontekstu:

1、今天是媽媽的生日，要記得打電話給媽媽。

2、明天也要交作業。

3、這部電影要兩個半小時。

(w kontekście: *trzeba poświęcić...*, wyrażając, jak długo trwa film)

4、從我家到學校，坐電車要二十分。

看見 i 看到

Stopniowo zaczynamy poznawać kategorię aspektu w języku chińskim – nie jest ona ograniczona do omawianego w tej lekcji 了. Czasowniki złożone 看見 (z lekcji 2.) i 看到 są nacechowane pod względem aspektu – na tym etapie nauki wystarczy zapamiętać, że oba znaczą to samo: *widzieć, zobaczyć*, czym różnią się od 看 znaczącego *patrzeć*.

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Aborygeni tajwańscy

Natalia Batyra (徐諾天)

Pragnąc poznać Tajwan, jego bogatą historię i kulturę, nie można pominąć bardzo ważnego aspektu i zarazem wizytówki wyspy. Jest ona domem dla około 570 tysięcy ludności rdzennej, czyli około 2,4% populacji Tajwanu. Według badań aborygeni tajwańscy, nazywani 原住民 (*yuánzhùmín*) mogli przybyć na wyspę od 4 do nawet 8 tysięcy lat temu. Warto zaznajomić się z barwnym światem ich zwyczajów i wierzeń, aby lepiej zrozumieć wieloetniczną kulturę Tajwanu.

Po okresie kolonizacji Tajwanu przez Holandię i Hiszpanię w XVII wieku tradycyjne wierzenia i obrzędy aborygenów podlegały powolnemu procesowi chrystianizacji. Napływ ludności chińskiej spowodował, że część zamieszkujących niziny plemion zaczęła wycofywać się w góry. Postępująca sinizacja, a w dalszej kolejności represje podczas okupacji japońskiej spowodowały, iż niektóre z plemion przestały istnieć. Mimo tych wydarzeń kultura aborygenów tajwańskich przetrwała, a ich tradycyjne obrzędy i zwyczaje stały się współczesną wizytówką Tajwanu. Przyciągają one turystów i podkreślają odrębność wyspy od Chin kontynentalnych.

Obecnie oficjalnie uznaje się istnienie 16 plemion aborygenów tajwańskich: Amis / Pangcah (阿美), Payuan / Paiwan (排灣), Atayal (泰雅), Saisiyat (賽夏), Tsou / Cou (鄒), Puyuma / Pinuyumayan (卑南), Bunun (布農), Sakizaya (撒奇萊雅), Truku / Taroko (太魯閣), Kavalan / Keblan (噶瑪蘭), Thao (邵), Hla'alua / Saaroa (拉阿魯哇), Rukai / Drekey (魯凱), Kanakanavu (卡那卡那富), Seediq (賽德克) oraz Yami / Tao (雅美/達悟). Istnieją jednak również inne, bardziej szczegółowe klasyfikacje – jedną z nich wykorzystano przy tworzeniu mapy zamieszczonej po prawej stronie. Szczepy można podzielić na nizinne oraz górskie. Każda z tych grup ma własny język, obrzędy, tradycyjny strój, a niektóre z nich nawet zwierzę totemiczne.

Niegdyś zajmujący się rolnictwem i myślistwem aborygeni odprawiali różne rytuały ku czci bogów lub duchów, aby plony były obfite, a zwierzę okazało się łatwym celem. Dziś rytuały odprawia się dla zachowania tradycji i zacieśnienia więzi między członkami społeczności. Obecne od wieków wierzenia animistyczne zostały połączone z wyznawaną współcześnie religią katolicką lub protestancką. Przy tradycyjnym trunku tajwańskich aborygenów zwanym 小米酒 (*xiǎomǐ jiǔ*) członkowie plemienia uczestniczą w trwających nawet kilkanaście dni uroczystościach, które spajają społeczność.

Każde plemię wyróżnia się jakimś szczególnym zwyczajem bądź talentem. Puyumowie oraz Seediqowie mogą pochwalić się skomplikowaną i pracochłonną techniką wyplatania przedmiotów z rattanu lub bambusa. Atayalowie czy Truku słynęli ze zwyczaju tatuowania twarzy, który obecnie zanika. Plemię Tsou jest znane ze znakomitych myśliwych i z rozwiniętej umiejętności garbowania skóry, służącej do wytwarzania ubrań. Paiwanowie wykonują ręcznie zdobione koraliki, a także noże z brązu. Zamieszkujące wyspę Lan Yu plemię Yami słynęło z budowania charakterystycznych łodzi na potrzeby połowu ryb.

Państwo młodzi w tradycyjnych strojach plemienia Paiwan

Tradycyjna zdobiona łódź należąca do członków plemienia Yami

Aborygeni tajwańscy uwielbiają muzykę, jak również śpiew i taniec – jest to wpisane w ich bogatą kulturę obrzędową. Te dwie czynności są elementem każdej ceremonii. Można wyróżnić pieśni o charakterze miłosnym, ceremonialnym, towarzyszące pracy, zabawie, picciu alkoholu czy wyrażające tęsknotę za domem. Śpiew, który wciąż jest obecny w codziennym życiu aborygenów, umożliwia także przekazywanie legend z pokolenia na pokolenie. Niektóre pieśni w szczególny sposób wyróżniają ich twórców. Plemię Bunun znane jest ze swojej *Modlitwy o udane zbiory (Pasibutbut)*, która została wpisana na światową listę dziedzictwa niematerialnego UNESCO.

Kobieta z plemienia Atayal posiadająca tatuaże

Jedna z teorii głosi, że Tajwan jest ojczyzną języków z rodziny austronezyjskiej, którymi posługują się aborygeni. Języki te nie mają formy pisanej, tak więc spora część z nich uległa zapomnieniu, zaś pozostałe są zagrożone wymarciem. Wraz z językami zanikają również tradycyjne zwyczaje i obrzędy. Obecnie podejmowane są wysiłki mające na celu zachowanie dziedzictwa aborygenów tajwańskich. Wprowadzono naukę języków plemiennych w szkołach, co jednak nie odniosło znaczącego sukcesu ze względu na ich niewielką użyteczność. W ostatnich latach powstaje coraz więcej publikacji badawczych na ten temat. Aborygeni tajwańscy coraz częściej stają się również częścią kultury masowej. W 2011 roku nakręcono film *Warriors of the Rainbow: Seediq Bale* (賽德克巴萊) upamiętniający bohaterstwo członków plemienia Seediq. Ważną rolę w zachowaniu aborygeńskiej tradycji odgrywa literatura. Autorzy za pomocą języka chińskiego poruszają ważne kwestie społeczne, takie jak przyjmowanie tajwańskich zwyczajów czy panujące ze względu na niską pozycję społeczną alkoholizm oraz biedę. Do takich twórców należą między innymi Kowan Talall (陳英雄) z plemienia Paiwan, Syman Rapongan (夏曼・藍波安) z Yami czy Walis Norgan (瓦歷斯・諾幹) pochodzący ze szczepu Atayal.

Świat aborygenów tajwańskich jest słabo znany pozostałym Tajwańczykom, zaś dla reszty świata stanowi zagadkę. Kultura rdzennej ludności Tajwanu jest jednak istotnym elementem jego tożsamości i charakteru. Zawarta w małej wysepce różnobarwna kraina wielu odrębnych społeczności, których przodkowie posługiwali się wieloma różnymi językami, niewątpliwie skrywa w sobie ogromny potencjał badawczy i bardzo ważnym jest, aby poznawać ją coraz bardziej szczegółowo.

Źródła zdjęć:

1. Mapa: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Formosan_Distribution_en.png#mw-jump-to-license
2. 排灣族結婚照 (źródło: 石雅惠)
3. 達悟族拼板船 (autorka zdjęcia: 陳旻祺)
4. 泰雅族黥面長老 (źródło: <https://www.flickr.com/photos/lrq20501/4394256897/>)

第八課 我家的狗胖五公斤！

Lekcja 8. Nasz pies przytył pięć kilogramów!

(Yongqing i Gosia oglądają zdjęcie)

- 詠晴：這是妳的全家福嗎？
高夏：對，比較矮的是我姐姐，比較高的是我弟弟。
詠晴：妳姐姐比妳大幾歲？
高夏：她比我大四歲，我弟弟比我小一歲。
詠晴：妳弟弟跟妳爸爸一樣高。
高夏：現在我弟弟比我爸爸高十公分。
詠晴：妳家的狗很可愛。
高夏：可是牠現在太胖了，牠現在比以前胖五公斤。
詠晴：妳跟妳媽媽一樣漂亮。
高夏：我媽媽比我漂亮，她是我們家最漂亮的。

(Yongqing i Gosia oglądają zdjęcie)

- Yǒngqíng: Zhè shì nǐde quánjiāfú ma?
Gāoxià: Duì, bǐjiào ǎide shì wǒ jiějie, bǐjiào gāode shì wǒ dìdì.
Yǒngqíng: Nǐ jiějie bǐ nǐ dà jǐ suì?
Gāoxià: Tā bǐ wǒ dà sì suì, wǒ dìdì bǐ wǒ xiǎo yí suì.
Yǒngqíng: Nǐ dìdì gēn nǐ bàba yíyàng gāo.
Gāoxià: Xiànzài wǒ dìdì bǐ wǒ bàba gāo shí gōngfēn.
Yǒngqíng: Nǐ jiāde gǒu hěn kě'ài.
Gāoxià: Kěshì tā xiànzài tài pàng le, tā xiànzài bǐ yǐqián pàng wǔ gōngjīn.
Yǒngqíng: Nǐ gēn nǐ māma yíyàng piàoliàng.
Gāoxià: Wǒ māma bǐ wǒ piàoliàng, tā shì wǒmen jiā zuì piàoliàngde.

(Yongqing i Gosia oglądają zdjęcie)

- Yongqing: To twoje rodzinne zdjęcie?
Gosia: Tak – [ta] niższa to moja (starsza) siostra, a [ten] wyższy to mój (młodszy) brat.
Yongqing: O ile lat jest od ciebie starsza (twoja siostra)?
Gosia: Jest ode mnie starsza o cztery lata, a mój brat jest ode mnie młodszy o rok.
Yongqing: Twój (młodszy) brat jest tak (samo) wysoki jak twój tata.
Gosia: Teraz jest wyższy od (mojego) taty o dziesięć centymetrów.
Yongqing: Wasz pies jest uroczy.
Gosia: Ale teraz jest za gruby – jest o pięć kilo grubszy niż przedtem.
Yongqing: Jesteś tak (samo) piękna jak twoja mama.
Gosia: Moja mama jest (ode mnie) ładniejsza – jest najpiękniejsza z całej (naszej) rodziny.

生詞 Słówka

1. 全家福 *quánjiāfú* rodzinne zdjęcie, wspólne zdjęcie (całej rodziny; KL: 張)
家 *jiā* rodzina (KL: 個)

我們家幾年以前拍了全家福。

Wǒmen jiā jǐ nián yǐqián pāi le quánjiāfú.

Kilka lat temu nasza rodzina zrobiła sobie wspólne zdjęcie.

2. 姐姐 *jiějie* (starsza) siostra (wariant zapisu: 姊姊; KL: 個)
妹妹 *mèimei* (młodsza) siostra (KL: 個)
3. 弟弟 *dìdi* (młodszy) brat (KL: 個 / 位)
哥哥 *gēge* (starszy) brat (KL: 個 / 位)
4. 公分 *gōngfēn* centymetr (klasyfikator)
5. 矮 *ǎi* być niskim
6. 比 *bǐ* (przyimek używany w zdaniach porównawczych)

弟弟比較高，弟弟比爸爸高。

Dìdi bǐjiào gāo, dìdi bǐ bàba gāo.

(Młodszy) brat jest wyższy od taty.

(dosł. *Młodszy brat jest wyższy, młodszy brat jest wyższy od taty.*)

7. 四 *sì* cztery / czwarta (godzina na zegarze)
8. 歲 *suì* (klasyfikator do lat życia)

A: 你今年幾歲？

B: 我十八歲。

A: *Nǐ jīnnián jǐ suì?*

B: *Wǒ shíbā suì.*

A: Ile masz lat (w tym roku)?

B: Mam osiemnaście lat.

9. 小 *xiǎo* być małym / być młodym (w zdaniach porównawczych dotyczących wieku)
10. 大 *dà* być dużym / być starym (w zdaniach porównawczych dotyczących wieku)

這件衣服比那件小。

Zhè jiàn yīfú bǐ nà jiàn xiǎo.

To ubranie jest mniejsze od tamtego.

我哥哥比我大五歲，我弟弟比我小三歲。

Wǒ gēge bǐ wǒ dà wǔ suì, wǒ dìdì bǐ wǒ xiǎo sān suì.

Mój starszy brat jest ode mnie starszy o pięć lat, a mój młodszy brat jest ode mnie młodszy o trzy lata.

11. 跟……一樣 *gēn...yíyàng* być tak (samo)... jak

我跟你一樣大，我們都十八歲。

Wǒ gēn nǐ yíyàng dà, wǒmen dōu shíbā suì.

Jestem w tym samym wieku co ty – oboje mamy osiemnaście lat.

(dosł. *Jestem tak samo stary jak ty – oboje mamy osiemnaście lat.*)

12. 爸爸 *bàba* tata (KL: 個 / 位)

13. 十 *shí* dziesięć / dziesiąta (godzina na zegarze)

14. 狗 *gǒu* pies (KL: 隻 *zhī* / 條 *tiáo*)

15. 可愛 *kě'ài* być uroczym, (przenośnie:) być słodkim

你家的狗比我家的可愛。

Nǐ jiāde gǒu bǐ wǒ jiāde kě'ài.

Wasz pies jest bardziej uroczy niż nasz.

(dosł. *Pies twojej rodziny jest bardziej uroczy niż [pies] mojej rodziny.*)

16. 牠 *tā* ono / on / ona (zaimek zastępujący nazwy lub imiona zwierząt)

17. 五 *wǔ* pięć / piąta (godzina na zegarze)

18. 公斤 *gōngjīn* kilogram (klasyfikator)

因為波蘭菜太好吃，所以我現在比以前胖四公斤。

Yīnwèi bōlán cài tài hǎochī, suǒyǐ wǒ xiànzài bǐ yǐqián pàng sì gōngjīn.

Jestem teraz o cztery kilo cięższy niż przedtem, bo polskie potrawy są przepyszne.

19. 最 *zuì* najbardziej / najbardziej... (wprowadza stopień najwyższy)

波蘭的蘋果最好吃。

Bōlándè píngguǒ zuì hǎochī.

Polskie jabłka są najsmaczniejsze.

(Michał i Yongqing rozmawiają, siedząc przed komputerem)

- 明豪：我想找房子。我應該怎麼做？
詠晴：你想找雅房還是套房？
明豪：套房比雅房貴嗎？
詠晴：套房大概比雅房貴兩千塊錢。
明豪：在台灣，租一間房子多少錢？
詠晴：在學校附近，套房大概一萬塊。
明豪：水費、電費和網路費呢？
詠晴：水費、電費和網路費大概五百塊錢。
明豪：我想找雅房，因為比較便宜，也可以跟台灣室友練習說中文。
詠晴：好，我們先在網站上找找看。

(Michał i Yongqing rozmawiają, siedząc przed komputerem)

- Míngáo: Wǒ xiǎng zhǎo fángzi. Wǒ yīnggāi zěnmē zuò?
Yǒngqíng: Nǐ xiǎng zhǎo yǎfáng háishì tàofáng?
Míngáo: Tàofáng bǐ yǎfáng guì ma?
Yǒngqíng: Tàofáng dàgài bǐ yǎfáng guì liǎng qiān kuài qián.
Míngáo: Zài Táiwān, zū yì jiān fángzi duōshǎo qián?
Yǒngqíng: Zài xuéxiào fùjìn, tàofáng dàgài yí wàn kuài.
Míngáo: Shuǐfèi, diànfèi hé wǎnglùfèi ne?
Yǒngqíng: Shuǐfèi, diànfèi hé wǎnglùfèi dàgài wǔ bǎi kuài qián.
Míngáo: Wǒ xiǎng zhǎo yǎfáng, yīnwèi bǐjiào piányi, yě kěyǐ gēn táiwān shìyǒu liànxí shuō zhōngwén.
Yǒngqíng: Hǎo, wǒmen xiān zài wǎngzhàn shàng zhǎozhǎokàn.

(Michał i Yongqing rozmawiają, siedząc przed komputerem)

- Michał: Chcę poszukać mieszkania. Jak powinienem [to] zrobić?
Yongqing: [A] chcesz znaleźć pokój (w mieszkaniu wieloosobowym) czy (własne) mieszkanie?
Michał: Mieszkania są droższe?
Yongqing: Tak, o około dwa tysiące dolarów.
Michał: [A] ile kosztuje wynajęcie mieszkania na Tajwanie?
Yongqing: [Wynajęcie] mieszkania w pobliżu szkoły kosztuje około dziesięciu tysięcy.
Michał: A co z opłatami za wodę, prąd i internet?
Yongqing: Te opłaty [wynoszą] około pięciuset dolarów.
Michał: Chcę poszukać pokoju (w mieszkaniu wieloosobowym), bo będzie tańszy. No i będę mógł ćwiczyć mówienie po chińsku z tajwańskimi współlokatorami.
Yongqing: Dobrze, to najpierw poszukajmy na stronie internetowej.

生詞 Słówka

1. 找 *zhǎo* szukać
找我看 *zhǎozhǎokàn* (spróbować) poszukać

2. 房子 *fángzi* mieszkanie (KL: 間)

為什麼你想找房子？

Wèishénme nǐ xiǎng zhǎo fángzi?

Dlaczego chcesz szukać mieszkania?

3. 應該 *yīnggāi* mieć powinność, (ktoś) powinien

你應該在網路上找房子。

Nǐ yīnggāi zài wǎnglù shàng zhǎo fángzi.

Powinieneś poszukać mieszkania w internecie.

4. 雅房 *yǎfáng* pokój (w mieszkaniu wieloosobowym,
ze wspólną kuchnią i łazienką; KL: 間)

我現在住在雅房，所以我有兩個室友。

Wǒ xiànzài zhù zài yǎfáng, suǒyǐ wǒ yǒu liǎng ge shìyǒu.

Mieszkam teraz w mieszkaniu wieloosobowym, więc mam dwoje współlokatorów.

5. 套房 *tàofáng* (własne, oddzielne) mieszkanie (KL: 間)

6. 貴 *guì* być drogim, kosztownym

套房比較貴，所以我要雅房。

Tàofáng bǐjiào guì, suǒyǐ wǒ yào yǎfáng.

(Oddzielne) mieszkania są droższe, więc chcę [wynająć] pokój
(w mieszkaniu wieloosobowym).

7. 塊 *kuài* kawałek (klasyfikator) / (klasyfikator
do podstawowych jednostek monetarnych, takich
jak nowy dolar tajwański czy yuan renminbi)

一杯星巴克咖啡一百二十塊錢。

Yì bēi Xīngbākè kāfēi yì bǎi èrshí kuài qián.

Kubek kawy w Starbucksie [kosztuje] sto dwadzieścia dolarów (tajwańskich).

8. 大概 *dàgài* około, koło, mniej więcej

我明天大概七點去學校。

Wǒ míngtiān dàgài qī diǎn qù xuéxiào.

Jutro pójdę do szkoły około siódmej.

9. 百 *bǎi* sto

10. 千 *qiān* tysiąc

這一雙鞋子一千兩百塊錢。

Zhè yì shuāng xiézi yì qiān liǎng bǎi kuài qián.

Ta para butów [kosztuje] tysiąc dwieście dolarów.

11. 租 *zū* wynajmować

我想在台灣租一間房子。

Wǒ xiǎng zài Táiwān zū yì jiān fángzi.

Chcę wynająć mieszkanie na Tajwanie.

12. 多少 *duōshǎo* ile?

這支手機多少錢？

Zhè zhī shǒujī duōshǎo qián?

Ile kosztuje ta komórka? (dosł. *Ta komórka ile pieniędzy?*)

13. 萬 *wàn* dziesięć tysięcy

那支蘋果手機兩萬七千塊錢。

Nà zhī Píngguǒshǒujī liǎng wàn qī qiān kuài qián.

(Tam)ten iPhone [kosztuje] dwadzieścia siedem tysięcy dolarów.

14. 費 *fèi* opłata

水費 *shuǐfèi* opłata (/ rachunek) za wodę

電費 *diànfèi* opłata (/ rachunek) za prąd

網路費 *wǎnglùfèi* opłata (/ rachunek) za internet

網路 *wǎnglù* internet / sieć (np. komputerowa lub telefoniczna)

15. 練習 *liànxí* ćwiczyć (jakąś umiejętność)

16. 說 *shuō* mówić, powiedzieć / rozmawiać

我常跟我的英國朋友練習說英文。

Wǒ cháng gēn wǒde Yīngguó péngyǒu liànxí shuō Yīngwén.

Często ćwiczę mówienie po angielsku z moimi przyjaciółmi z Wielkiej Brytanii.

明豪的臉書

這週末，我想去墾丁玩。墾丁有很多漂亮的海灘，夏天的時候，大家都喜歡去墾丁游泳、浮潛。我還沒決定我要怎麼去墾丁。我在網站上找了資料。坐高鐵比坐巴士快三個多小時，可是高鐵票比巴士票貴一千多塊。如果你坐高鐵，你得在高雄轉車，所以坐高鐵比坐巴士麻煩一點。巴士的位子比高鐵的大一點，所以坐巴士比坐高鐵舒服一點。有沒有人想跟我一起去墾丁？你們想怎麼去？

讚

留言

分享

Míngháode Liǎnshū

Zhè zhōumò, wǒ xiǎng qù Kěndīng wán. Kěndīng yǒu hěn duō piàoliàngde hǎitān, xiàtiān deshíhòu, dàjiā dōu xǐhuān qù Kěndīng yóuyóu, fúqián. Wǒ hái méi juédìng wǒ yào zěnmē qù Kěndīng. Wǒ zài wǎngzhàn shàng zhǎo le zīliào. Zuò gāotiě bǐ zuò bāshì kuài sān ge duō xiǎoshí, kěshì gāotiě piào bǐ bāshì piào guì yì qiān duō kuài. Rúguǒ nǐ zuò gāotiě, nǐ děi zài Gāoxióng zhuǎnchē, suǒyǐ zuò gāotiě bǐ zuò bāshì máfán yìdiǎn. Bāshìde wèizi bǐ gāotiēde dà yìdiǎn, suǒyǐ zuò bāshì bǐ zuò gāotiē shūfú yìdiǎn. Yǒu méi yǒu rén xiǎng gēn wǒ yìqǐ qù Kěndīng? Nǐmen xiǎng zěnmē qù?

Zàn

Liúyán

Fēnxiǎng

Facebook Michał

W ten weekend zamierzam pojechać do Kentingu. W Kentingu jest wiele pięknych plaż, więc latem wszyscy lubią tam jeździć, [żeby] pływać i nurkować. Jeszcze nie zdecydowałem, jak dotrę na miejsce. Wyszukałem [już] informacje na stronie internetowej: szybką koleją jedzie się ponad trzy godziny krócej niż autokarem, ale bilety na pociąg są droższe o przeszło tysiąc dolarów. Jeśli jedziemy szybką koleją, musimy się przesiąść w Kaohsiungu, więc podróż pociągiem jest trochę bardziej kłopotliwa niż jazda autokarem. Siedzenia w autokarze są nieco większe niż w pociągu, więc autokarem jedzie się trochę wygodniej. Czy ktoś pojechałby razem ze mną do Kentingu? Jak chcielibyście [tam] dojechać?

Lubię to!

Skomentuj

Udostępnij

生詞 Słówka

1. 墾丁 *Kěndīng* (Park Narodowy) Kenting
2. 海灘 *hǎitān* plaża (KL: 片 *piàn*)

波蘭哪裡的海灘最漂亮？

Bōlán nǎlǐde hǎitān zuì piàoliàng?

Gdzie w Polsce są najpiękniejsze plaże?

3. 夏天 *xiàtiān* lato (KL: 個)

夏天的時候，你喜歡做什麼？

Xiàtiān de shíhòu, nǐ xǐhuān zuò shénme?

Co lubisz robić latem?

4. 大家 *dàjiā* wszyscy / (my) wszyscy / (wy) wszyscy

大家都喜歡喝冰咖啡。

Dàjiā dōu xǐhuān hē bīng kāfēi.

Wszyscy lubią pić kawę mrożoną.

5. 游泳 *yóuyóǒng* pływać
游 *yóu* pływać (używane z określeniem odległości, czasu trwania lub komplementem – patrz lekcje 9. i 12.)

我週末常在健身房游泳。

Wǒ zhōumò cháng zài jiànrshēnfáng yóuyóǒng.

W weekendy często [chodzę] pływać do centrum sportowego.

6. 浮潛 *fúqián* nurkować (z rurką i maską do nurkowania)

如果你要浮潛，你得去墾丁。

Rúguǒ nǐ yào fúqián, nǐ děi qù Kěndīng.

Jeśli chcesz nurkować (z rurką i maską do nurkowania), musisz pojechać do Kentingu.

7. 決定 *juédìng* decydować

我決定我夏天想去台灣學中文。

Wǒ juédìng wǒ xiàtiān xiǎng qù Táiwān xué zhōngwén.

Zdecydowałem, że latem pojadę na Tajwan, [żeby] uczyć się chińskiego.

8. 資料 *zīliào* materiały / dane, informacje (KL: 份 *fèn* / 個)

我用手機在網站上找了資料。

Wǒ yòng shǒujī zài wǎngzhàn shàng zhǎo le zīliào.

Wyszukałem informacje na stronie internetowej za pomocą komórki.

9. 多 *duō* ponad (używane po liczebniku)

10. 如果 *rúguǒ* jeśli, jeżeli / jeśliby, jeżeliby, gdyby

如果你有十萬塊錢，你想做什麼？

Rúguǒ nǐ yǒu shí wàn kuài qián, nǐ xiǎng zuò shénme?

Co byś zrobił, gdybyś miał sto tysięcy dolarów?

11. 高雄 *Gāoxióng* (miasto) Kaohsiung

12. 麻煩 *máfan* być kłopotliwym, niedogodnym, uciążliwym

自己做飯有一點麻煩，所以我喜歡在外面吃飯。

Zìjǐ zuòfàn yǒuyìdiǎn máfan, suǒyǐ wǒ xǐhuān zài wàimiàn chīfàn.

Samodzielne gotowanie jest nieco uciążliwe, więc lubię jadać poza domem.

13. 一點 *yìdiǎn* trochę, odrobinę, nieco (w zdaniach porównawczych)

我的中文比她好一點。

Wǒde zhōngwén bǐ tā hǎo yìdiǎn.

Mój chiński jest trochę lepszy niż jej. /

Mówię po chińsku trochę lepiej niż ona.

14. 位子 *wèizi* miejsce, siedzenie (KL: 個)

15. 舒服 *shūfú* być wygodnym

在家看電影比在電影院舒服一點。

Zài jiā kàn diànyǐng bǐ zài diànyǐngyuàn shūfú yìdiǎn.

Oglądanie filmów w domu jest trochę wygodniejsze niż [oglądanie filmów] w kinie.

語法解釋 **Objaśnienia gramatyczne**

Zdania porównawcze z 比

Przyimek 比 służy do zestawiania obiektów porównania w zdaniach porównawczych. Zdania w tej formie używane są do wskazania różnic w natężeniu cechy / własności, które wyrażone są w stopniu wyższym. Na końcu zdania można podać zakres różnicy, wyrażony np. przez standardowe jednostki lub wyrażenia, takie jak *trochę*, *o wiele* itp. Pamiętajmy, że przed przymiotnikami w stopniu wyższym nie używamy przysłówków stopnia równego (jak 很), a przysłówka stopnia wyższego: 更 *gèng* lub 還 *hái*.

[A 比 B] + Czasownik przymiotnikowy + (Zakres różnicy)

- 1、明豪比高夏高。
- 2、明豪比高夏更高。
- 3、明豪比高夏還高。
- 4、明豪比高夏高五公分。
- 5、明豪比高夏高一點。
- 6、高夏不比明豪高。

- 7、我覺得花蓮比高雄漂亮。
- 8、我覺得花蓮比高雄漂亮很多。
- 9、我不覺得花蓮比高雄漂亮。

Liczebniki złożone > 99

Tworzenie liczebników złożonych oznaczających liczby od 100 w górę może początkowo sprawiać pewne problemy – na szczęście wynikają one z używania w języku chińskim jednostek na różnych rzędach wielkości, a nie ze szczególnego skomplikowania zasad. Zaczniemy od objaśnienia zasad tworzenia liczebników z zakresu 100–9999, w którym nic szczególnie dziwnego się nie dzieje. Potrzebujemy do tego rzędów setek i tysięcy, odpowiednio 百 *bǎi* i 千 *qiān*. Tworząc liczebnik złożony, podajemy po kolei liczbę jednostek danego rzędu wielkości – i to prawie wszystko. Musimy stosować dwie dodatkowe zasady. Po pierwsze, zawsze podajemy liczbę jednostek: *sto* i *tysiąc* to odpowiednio 一百 i 一千. Również rząd dziesiątek, jeśli jest częścią większego liczebnika złożonego, musi być podany.

1111 一千一百一十一
2222 兩千兩百二十二

Po drugie, należy być ostrożnym z zerami. Zasada mówi, że liczba bezpośrednio po danym rzędzie wielkości wskazuje następny najbliższy rząd wielkości. Zatem sto trzy, gdyby bezpośrednio powtórzyć strukturę liczebnika polskiego, znaczyłoby po chińsku 130 – dla uzyskania odpowiedniego znaczenia, musimy sięgnąć po 零 *líng* (zero).

130 一百三 lub 一百三十
 103 一百零三
 2200 兩千兩百 lub 兩千二
 2020 兩千零二十
 2002 兩千零二¹

(¹Niezależnie od liczby pomijanych rzędów wielkości, używamy tylko jednego 零).

Powyższe przykłady są dobrą ilustracją różnicy między 兩 i 二: zauważmy, że po 兩 zawsze występuje jakiś element, którego liczbę podajemy (liczba dziesiątek, setek, tysięcy itd.), a po 二 nic nie może wystąpić (z wyjątkiem 二十), ponieważ 二 oznacza cyfrę, a nie liczbę innych jednostek.

Liczebniki od dziesięciu tysięcy w górę stosują wszystkie powyższe zasady, jednak różnią się od polskich innym przypisaniem jednostek rzędom wielkości. Kolejną po tysiącu jednostką rzędu wielkości nie jest *milion*, a *dziesięć tysięcy*. Innymi słowy 10 000 po chińsku nie jest liczebnikiem złożonym z liczby innych jednostek. Ten rząd wielkości to 萬 wàn. 萬 wystarcza do tworzenia liczebników z zakresu od 10 000 do 99 999 999 – to dość logiczne, po polsku zasadniczo nie mówimy sto setek, tysiąc tysięcy itp., a 10 000 x 10 000 to właśnie sto milionów. Jak się można domyślić, jest to kolejny rząd wielkości, który w języku chińskim posiada osobną nazwę: 億 yì. To już w zupełności wystarczy, jeśli tylko nie chcemy liczyć ziarenek piasku na plaży. Przyswojenie matematycznych regularności i tworzenia liczebników oznaczających duże liczby wymaga pewnej praktyki; najpierw przedstawimy przykłady, a później praktyczne odpowiedzi.

10 002	一萬零二
45 301	四萬五千三百零一
607 891	六十萬七千八百九十一
920 033	九十二萬零三十三
3 032 180	三百零三萬兩千一百八十
39 704 666	三千九百七十萬四千六百六十六
105 204 003	一億零五百二十萬四千零三
1 450 000 000	十四億五千萬

Matematycznie wszystko jest proste i logiczne:

- dziesiątki tysięcy to pojedyncze 萬;
 - setki tysięcy do dziesiątki 萬;
 - miliony to setki 萬;
 - dziesiątki milionów to tysiące 萬;
 - setki milionów to pojedyncze 億;
 - miliardy to dziesiątki 億
- itd.

Jeżeli w jakiejś sytuacji komunikacyjnej mamy możliwość zapisu liczebnika cyframi arabskimi (co w przypadku chińskich liczebników jest powszechną praktyką, lecz nie rozwiązuje problemu odczytu), to odcinając ostatnie cztery cyfry, otrzymamy liczbę 萬, a jeśli zostaną więcej niż 4 cyfry, to odcięcie kolejnych 4 cyfr da liczbę 億. Można to przetestować na powyższych liczebnikach.

Zaimki pytajne 幾 *jǐ* i 多少 *duōshǎo*

Język chiński dysponuje dwoma podstawowymi zaimkami pytajnymi o znaczeniu *ile?*: 幾 *jǐ* i 多少 *duōshǎo*. Różnice między nimi są bardzo konkretne:

幾:

- używane w kontekście małych liczb (kilka) i niewielkich ilości oraz w takich wyrażeniach, jak 幾點 (*która godzina?*), 幾歲 (*ile [ktoś ma] lat?*), 星期幾 (*jaki dzień [tygodnia]?*), 幾月 (*jaki miesiąc?*) czy 幾號 (*jaki numer? / jaki dzień [miesiąca]?*);
- wymaga użycia klasyfikatora;
- może być użyte w zdaniach oznajmujących – pełni wtedy funkcję liczebnika nieokreślonego *kilka*.

多少:

- używane w kontekście większych liczb (kilkanaście lub więcej) i ilości;
- użycie klasyfikatora jest opcjonalne;
- pełni jedynie funkcję zaimka pytajnego.

Różnice wydają się duże, ale w wielu kontekstach oba zaimki mogą być używane zamiennie – są to przecież pytania wiążące się z niewiedzą, a granica między *kilka* i *kilkanaście* nie zawsze jest istotna.

1、你有幾個台灣朋友？

2、高夏的學校有多少外國²學生³？

²*wàiguó* zagranica / zagraniczny

³*xuéshēng* uczeń / student

3、你昨天看了幾部電影？

4、中國有幾億人？

W ostatnim przykładzie pojawia się liczebnik określający rzeczownik bez klasyfikatora: 幾億人. Takie użycie dużych liczebników jest możliwe w kontekście populacji.

Wyrażanie sum pieniędzy

Znajomość zasad tworzenia liczebników złożonych jest niezbędna przy rozmowie o pieniądzach, ale konieczne jest również poznanie kilku innych reguł.

Sumy pieniędzy często padają w odpowiedzi na pytanie *ile kosztuje?*, *ile pieniędzy?*:

1、這本書多少錢？		
2、父母 ⁴ 每天 ⁵ 給你幾塊錢？	⁴ <i>fùmǔ</i>	rodzice
	⁵ <i>měi tiān</i>	każdego dnia, codziennie
3、一支筆 ⁶ 多少錢？	⁶ <i>bǐ</i>	pióro / ołówek / długopis /
4、筆，一支，多少錢？		pędzel
5、筆，多少錢一支？		

Powyższe zdania odnoszące się do sum pieniędzy wykazują bardzo ważną własność – orzeczeniem jest w nich właśnie zaimek pytajny; nie używamy czasownika odpowiadającego polskiemu *kosztować*. W odpowiedzi, podając cenę (co wyjaśniono poniżej), również nie użyjemy czasownika, a orzeczeniem będzie fraza wyrażająca ilość pieniędzy. W razie potrzeby można użyć zamiennika czasownika *kosztować* w postaci np. 買 *mǎi* (kupować) lub 賣 *mài* (sprzedawać). Zauważmy też dość swobodne miejsce frazy klasyfikatorowej w pytaniu o cenę.

Podstawowym klasyfikatorem używanym potocznie w kontekście pieniędzy jest 塊 *kuài*. Słowo to znaczy *kawałek* i może być używane również w kontekście innych rzeczowników (*kawałek mięsa*, *kawałek chleba* itp.). Bardziej formalnym klasyfikatorem do rzeczownika 錢 jest 元 *yuán*.

Na Tajwanie najmniejszą jednostką monetarną jest odpowiednik 1 zł; nie używa się odpowiedników groszy, co upraszcza sprawę – mówimy: 一塊(錢), 兩塊(錢), 一百五十塊(錢) itd. Innymi słowy, 塊 / 元 odnoszą się do głównych jednostek przeliczania pieniędzy (złote, dolary, euro itp.).

Jeśli w danym systemie monetarnym istnieją drobniejsze jednostki, to mamy do dyspozycji odpowiednie klasyfikatory dla ich wyrażenia – dziesiąta część głównej jednostki to 毛 *máo*, a setna część głównej jednostki (np. *grosz*, *cent*) to 分 *fēn*:

[liczba 塊] + [liczba 毛] + [liczba 分]

2,53 zł	兩塊五毛三分(錢)
14,03 zł	十四塊(零毛)三分(錢)
258,3 zł	兩百五十八塊三毛(錢)
1603,22 zł	一千六百零三塊兩毛兩分(錢)

Ze względu na jasny kontekst takich wypowiedzi rzeczownik 錢 najczęściej może być pominięty.

Jeżeli liczba 分 wynosi 0, możemy zastosować skróconą wersję wyrażenia oznaczającego kwotę na zasadzie analogicznej jak przy liczebnikach złożonych. Na przykład kwotę 2,50 zł możemy wyrazić jako 兩塊五毛(錢) lub 兩塊五. W drugim przypadku nie użyjemy już rzeczownika 錢 (co jest logiczne – wtedy musiałby pojawić się klasyfikator). W takim kontekście możemy też użyć 半: 兩塊半.

6、這本書五十五塊三毛(錢)。

7、這些筆不便宜，一支要三十塊五。

8、詠晴的那輛腳踏車有一點貴，要幾萬塊(錢)。

Użycie 多 w funkcji *ponad*

Nie zawsze chcemy wskazać dokładną liczbę / ilość czegoś, zamiast tego podając wartość progową, która została przekroczona – po polsku stosujemy w tym celu wyrażenia takie, jak *więcej niż*, *ponad*. W języku chińskim służy do tego znane nam 多 *duō*, które wstawiamy w odpowiednie miejsce frazy liczebnikowej. Możemy wyróżnić dwa sposoby jego użycia:

- I. Wyrażanie liczb większych niż dana liczba całkowita, ale mniejszych od kolejnej liczby całkowitej; w tej funkcji 多 występuje po klasyfikatorze, np.:

兩塊多	<i>ponad dwa dolary</i> (np. 2 dolary i 40 centów)
六個多小時	<i>ponad sześć godzin</i> (np. 6 godzin i 20 minut)
十個多月	<i>ponad dziesięć miesięcy</i> (np. 10 miesięcy i 5 dni).

- II. Wyrażanie liczb większych niż dana liczba całkowita, gdy różnica wynosi więcej niż jeden, ale mniej niż ostatni rząd wielkości danej liczby: 10, 100, 1000 itp.; w tej funkcji 多 występuje przed klasyfikatorem, np.:

十多個人	<i>ponad dziesięć osób</i> (np. 13 osób)
二十多個小時	<i>ponad dwadzieścia godzin</i> (np. 22 godziny)
四百多塊	<i>ponad czterysta dolarów</i> (np. 420, 435 lub 480 dolarów)
四百三十多塊	<i>ponad czterysta trzydzieści dolarów</i> (np. 435 dolarów).

Warto zauważyć, że takie przybliżone liczby możemy również wyrażać za pomocą liczebników nieokreślonych z 幾. Musimy jednak pamiętać, że do wyznaczonego w ten sposób zakresu należą tylko takie liczby, w których zamiast 幾 pojawia się liczebnik od 1 do 9:

十幾個人	<i>kilkanaście osób</i> (np. 13 osób)
二十幾個小時	<i>dwadzieścia kilka godzin</i> (np. 22 godziny)
四百幾十塊	<i>czterysta kilkadziesiąt dolarów</i> (np. 420 lub 480 dolarów)
四百三十幾塊	<i>czterysta trzydzieści kilka dolarów</i> (np. 435 dolarów).

Formy księgowe liczebników

Na tym etapie nauki jako ciekawostkę można potraktować informację, że liczebniki podstawowe mają specjalną formę pisaną, używaną np. przy wypisywaniu czeków, która ma utrudnić fałszerstwa – w końcu bardzo łatwo jest np. przerobić 一 na 十. Formy te mają identyczną wymowę, jak podstawowe, a w ich strukturze często (choć nie w każdym przypadku) ukryty jest znak podstawowy. Spróbujcie zgadnąć, jakie liczebniki kryją się pod znakami 伍 i 柒.

V + V + 看

Chiński czasownik 試 *shì* znaczy *próbować*, jednak w praktyce językowej rzadko jest używany samodzielnie. Najczęściej występuje w formie 試試看. Sama forma tego wyrażenia – zreduplikowany czasownik + 看 – jest używana z wieloma innymi czasownikami (jedynym ograniczeniem jest sensowność) i, mimo braku słowa o znaczeniu *próbować*, funkcjonalnie oznacza to samo, co 試試看. Przykładem z dialogu jest 找找看, co w kontekście znaczy *spróbować poszukać* lub po prostu *spróbować*.

- 1、那件衣服很漂亮，我穿⁷穿看。 ⁷*chuān* założyć, nosić (ubranie)
- 2、台灣酒很有名，我要喝喝看。
- 3、這個字⁸我不知道，你問問看老師。 ⁸*zì* znak (pisma)

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Pomijanie 的

W tej lekcji pojawiło się następujące zdanie przykładowe:

我的中文比她好一點。

Dosłowne tłumaczenie brzmiałoby: *Mój chiński jest trochę lepszy od niej*. – wszystko przez brak 的 po 她. Nie byłoby błędem użyć 的 w tym zdaniu, ale pominięcie 的 też błędem nie jest. W tego typu zestawieniach (w zdaniach porównawczych) przy braku głównego rzeczownika (w tym wypadku 中文) dopuszczalne jest również pominięcie 的.

Nazwy walut i kurs dolara tajwańskiego

Bardziej oficjalnym odpowiednikiem 塊 jest 元 *yuán*, szczególnie w kontekście walut wschodnioazjatyckich – np. japoński jen i koreański won mają tę samą etymologię. Oficjalną walutą Tajwanu jest nowy dolar tajwański (TWD), którego kurs do złotego waha się wokół stosunku 10:1 – w chwili publikacji podręcznika 1 TWD ≈ 0,13 PLN. Nazwę polskiej waluty można przetłumaczyć na chiński fonetycznie: 茲羅提 *zīluótí* lub za pomocą sufiksu 幣 *bì* (*pieniądz, waluta*): 波幣 *bōbì*.

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Religie na Tajwanie

Zuzanna Fludra (傅郁嫻)

Tajwan cieszy się wolnością i różnorodnością wyznań. Możemy znaleźć tam wyznawców chrześcijaństwa, islamu, judaizmu, jak i japońskiego buddyzmu zen. Jednakże najczęściej praktykowanymi religiami na wyspie są buddyzm, taoizm oraz wierzenia ludowe. Istotną rolę odgrywa również konfucjanizm, traktowany jako religia, filozofia lub system reguł postępowania.

Buddyzm przywędrował na Tajwan w XVII w. Jest to religia, która cieszy się tam nieustannie rosnącą liczbą wiernych. Najpopularniejszym bóstwem jest bogini miłosierdzia – Guanyin. Świątynie buddyjskie charakteryzują wypiełgnowane ogrody, posągi Buddy oraz złote i żółte ornamenty. Na Tajwanie znajdują się cztery główne buddyjskie organizacje zlokalizowane na północy, południu, wschodzie i w centrum wyspy. Taoizm, tak jak buddyzm, pojawił się na Tajwanie w XVII w., lecz został stłumiony przez japońską okupację. W trakcie zniewolenia przez Japończyków wyznawcy taoizmu udawali się do świątyń buddyjskich, aby tam potajemnie oddawać cześć swoim bożkom. Po kapitulacji Japonii nastąpiła synkretyzacja obu tych religii, dlatego też na Tajwanie często czci się buddyjskie oraz taoistyczne bóstwa w tej samej świątyni.

Gdy wejdziemy do świątyni buddyjskiej czy taoistycznej, naszą uwagę przykuja liczne ciekawe oraz egzotyczne dla ludzi niezaznajomionych z kulturą azjatycką zwyczaje. Jednym z najciekawszych taoistycznych rytuałów jest rzucanie 筊杯 (*jiǎobēi*, w angielskim tłumaczeniu *moon blocks*). 筊杯 (*jiǎobēi*) to drewniane klocki w kształcie półksiężyca, które osoba zwracająca się z pytaniem do bóstwa rzuca o podłogę, aby uzyskać na nie jasną odpowiedź „tak” lub „nie”. Aby zadać bóstwu pytanie należy wpierw położyć sobie dwa klocki w dłoniach i złożyć je tak jak do modlitwy, a następnie należy krótko przedstawić się bożkowi (zazwyczaj podaje się swoje imię, nazwisko, datę urodzenia oraz

adres). Gdy już to zrobimy, musimy zadać pytanie, na które można odpowiedzieć „tak” bądź „nie” i rzucić klocki na ziemię. Jeżeli oba klocki upadły zaokrągloną stroną do góry, to znaczy, że odpowiedź brzmi „nie”, natomiast jeśli jeden klocek znajduje się zaokrągloną stroną do góry, a drugi płaską, oznacza to, że odpowiedź jest twierdząca. Możliwe są jeszcze dwie odpowiedzi: jeśli klocki upadną płaską stroną do góry, znaczy to, że bóstwo śmieje się z postawionego pytania, jeżeli jednak trudno jest określić stronę, na której znajdują się klocki, należy sprecyzować postawione wcześniej pytanie. W uzyskaniu pomocy od bóstwa pomoc mogą także 求籤 (*qiúqiān*), czyli długie płaskie patyki zawierające liczby. Po spytaniu bóstwa

o swoje przyszłe losy należy pomieszać ręką kije w koszu, a następnie wybrać jeden z nich. Po sprawdzeniu numeru trzeba udać się do specjalnego miejsca, w którym znajdują się odpowiedzi przypisane poszczególnym liczbom. Każda odpowiedź będzie wymagała interpretacji, w czym pomóc mogą osoby opiekujące się daną świątynią. Aby potwierdzić poprawność odpowiedzi, nierzadko rzuca się 筊杯. Kolejnym ciekawym zwyczajem jest palenie tzw. papierowych pieniędzy 紙錢 (*zhǐqián*, w angielskim tłumaczeniu *joss paper* lub *ghost money*). W wielu świątyniach znajdują się specjalne piece do ich spalania. Zwyczaj ten praktykuje się w celu upamiętnienia zmarłych przodków lub bóstwa. Należy pamiętać, aby przed włożeniem sztucznych pieniędzy do pieca podać, komu pragniemy oddać cześć.

Odwiedzając każde miejsce kultu religijnego, należy pamiętać, aby odpowiednio się zachowywać i postępować zgodnie z regułami danej wiary. Dlatego też do świątyni buddyjskiej czy taoistycznej należy wejść prawymi drzwiami,

przemieszczać się po niej przeciwnie do ruchu wskazówek zegara i wyjść przez lewe drzwi. Pod żadnym pozorem nie można wchodzić do świątyni przez środkowe wejście, ponieważ jest ono przeznaczone dla bóstw. W świątyni uwagę na pewno przykuje zapach kadzideł. Uważa się, że palenie kadzideł w czasie modlitwy nie tylko przywołuje tych, którzy znajdują się w zaświatach, ale też oczyszcza i uzdrawia duszę. Przed modlitwą, tak jak przed rzucaniem *moon blocks*, również należy przedstawić się bóstwu. Następnie, trzymając kadzidło obiema dłońmi nad głową, należy trzy razy się pokłonić i w myślach przekazać bóstwu swoją intencję. Potem, używając lewej ręki, trzeba włożyć kadzidło do kadzielnicy, a na koniec złożyć dłonie jak do modlitwy i pokłonić się po raz ostatni.

Źródła zdjęć:

1. 筊杯 (autor zdjęcia: 陳榮波)
2. 籤筒 (autor zdjęcia: 陳榮波)
3. 開天宮 (autorka zdjęcia: 陳嘉娜)

第九課 你做得很好！

Lekcja 9. Świetnie się spisałeś!

(Michał i Gosia przyszli z wizytą do domu Yongqing)

- 明豪、高夏：阿姨好，叔叔好！謝謝你們請我們來。
詠晴的媽媽：別客氣，非常歡迎你們到我家來。
高夏：聽詠晴說阿姨做台灣菜做得非常好，我們可不可以學做台灣菜？
詠晴的媽媽：當然沒問題。我也聽說妳做波蘭甜點做得很好，妳也教我做波蘭甜點，好不好？
高夏：好啊，我做蘋果蛋糕做得特別好。
明豪：我做菜做得不好，可是我唱歌唱得很好聽。
詠晴的爸爸：那麼，等一下你得唱幾首歌。
詠晴的妹妹：我拍照拍得很好。你們做飯的時候，我帮大家拍照。

(Michał i Gosia przyszli z wizytą do domu Yongqing)

- Mínháo, Gāoxià: Āyí hǎo, shúshu hǎo! Xièxie nǐmen qǐng wǒmen lái.
Yǒngqíngde māma: Biékèqì, fēicháng huānyíng nǐmen dào wǒ jiā lái.
Gāoxià: Tīng Yǒngqíng shuō āyí zuò táiwān cài zuòde fēicháng hǎo, wǒmen kě bù kěyǐ xué zuò táiwān cài?
Yǒngqíngde māma: Dāngrán méi wèntí. Wǒ yě tīngshuō nǐ zuò bōlán tiándiǎn zuòde hěn hǎo, nǐ yě jiāo wǒ zuò bōlán tiándiǎn, hǎo bù hǎo?
Gāoxià: Hǎo 'a, wǒ zuò píngguǒ dàn 'gāo zuòde tèbié hǎo.
Mínháo: Wǒ zuòcài zuòde bù hǎo, kěshì wǒ chànggē chàngde hěn hǎotīng.
Yǒngqíngde bàba: Nàme, děng yíxià nǐ děi chàng jǐ shǒu gē.
Yǒngqíngde mèimei: Wǒ pāizhào pāizhào hěn hǎo. Nǐmen zuòfàn deshíhòu, wǒ bāng dàjiā pāizhào.

(Michał i Gosia przyszli z wizytą do domu Yongqing)

- Michał, Gosia: Dzień dobry pani, dzień dobry panu! Dziękujemy, że nas państwo zaprosili.
- Mama Yongqing: Ależ nie ma za co, serdecznie witamy was w naszym domu.
- Gosia: Słyszałam od Yongqing, że świetnie gotuje pani tajwańskie potrawy. Czy moglibyśmy nauczyć się je przyrządzać?
- Mama Yongqing: Oczywiście, to żaden problem. A ja słyszałam, że robisz świetne polskie desery. Może nauczysz mnie, [jak] je przyrządzać?
- Gosia: Pewnie. Szczególnie dobrze wychodzi mi szarlotka.
- Michał: Ja nie gotuję [zbyt] dobrze, ale [za to] ładnie śpiewam.
- Tata Yongqing: W takim razie musisz [nam] później zaśpiewać parę piosenek.
- Siostra Yongqing: Ja dobrze fotografuję. Gdy będziecie gotować, zrobię (wam) wszystkim zdjęcia.

生詞 Słówka

1. 阿姨	<i>āyí</i>	ciocia (siostra matki) / (forma adresatywna używana wobec obcych kobiet w wieku zbliżonym do wieku własnej matki; KL: 個 / 位)
2. 歡迎	<i>huānyíng</i>	(serdecznie) zapraszać (do zrobienia czegoś) / (serdecznie) witać

歡迎你到台灣來。

Huānyíng nǐ dào Táiwān lái.

Zapraszam cię (do przyjazdu) na Tajwan.

3. 別客氣	<i>biékèqì</i>	nie ma za co (dziękować), ależ proszę / bez zbędnej kurtuazji, proszę (używane dla zakomunikowania rozmówcy, że nie musi być wobec nas przesadnie uprzejmy)
4. 得	<i>de</i>	(partykuła strukturalna)

他玩桌遊玩得很好。

Tā wán zhuōyóu wánde hěn hǎo.

On dobrze gra w gry planszowe.

5. 甜點 *tiándiǎn* deser, słodczyce
 甜點店 *tiándiǎndiàn* cukiernia (KL: 家)

哪家甜點店的蛋糕很好吃？

Nǎ jiā tiándiǎndiànde dàn'gāo hěn hǎochī?

W której cukierni sprzedają dobre ciasta?

(dosł. *Ciasta [z] której cukierni są smaczne?*)

6. 蘋果 *píngguǒ* jabłko (KL: 個)
 蘋果蛋糕 *píngguǒ dàn'gāo* szarlotka (KL: 個) / kawałek szarlotki (KL: 塊)
 蘋果酒 *píngguǒjiǔ* cydr

波蘭的蘋果酒也很有名。

Bōlándē píngguǒjiǔ yě hěn yǒumíng.

Polski cydr też jest (bardzo) słynny.

7. 蛋糕 *dàn'gāo* ciasto (KL: 個) / kawałek ciasta (KL: 塊)

我媽媽做蘋果蛋糕做得很好，她做起司蛋糕也做得很好。

Wǒ māma zuò píngguǒ dàn'gāo zuòde hěn hǎo, tā zuò qīsī dàn'gāo yě zuòde hěn hǎo.

Moja mama świetnie robi szarlotkę i piecze bardzo dobry sernik.

8. 特別 *tèbié* być szczególnym, wyjątkowym /
 szczególnie, wyjątkowo

波蘭的伏特加特別好喝。

Bōlándē fú tèjiā tèbié hǎohē.

Polska wódka jest wyjątkowo smaczna.

9. 做菜 *zuòcài* gotować (potrawy), przyrządzać posiłki
 10. 歌 *gē* piosenka (KL: 首)
 11. 首 *shǒu* (klasyfikator do wierszy i piosenek)
 12. 好聽 *hǎotīng* być miłym dla ucha, ładnym, pięknym
 (np. o melodii, głosie lub słowach)

Dawid Podsiadło 唱歌唱得非常好聽。

Dawid Podsiadło chàngē chàngde fēicháng hǎotīng.

Dawid Podsiadło bardzo ładnie śpiewa.

13. 等一下 *děng yíxià* za chwilę, za moment, później
 14. 幾 *jǐ* kilka, parę

逛夜市的時候，我買了幾件衣服。

Guàng yèshì deshíhòu, wǒ mǎi le jǐ jiàn yīfú.

Gdy przechadzałem się po targu nocnym, kupiłem parę ubrań.

15. 拍照 *pāizhào* fotografować, robić zdjęcia

誰拍照拍得很好？可以幫我拍照嗎？

Shéi pāizhào pāide hěn hǎo? Kěyǐ bāng wǒ pāizhào ma?

Kto dobrze fotografuje? Mógłbyś mi zrobić zdjęcie?

*(Michał i Gosia przyszli po raz pierwszy do centrum językowego,
żeby zapisać się na kurs)*

高夏： 你好！我們是新學生，今天我們來考試。

櫃檯人員： 你們好，請填這張表格。你們寫中文字寫得真漂亮。

明豪： 我們在波蘭學了一年中文。

(po zakończeniu testu)

明豪： 妳考試考得怎麼樣？

高夏： 我的聽力考得比較好，可是我的語法考得不太好。你呢？

明豪： 我忘了很多中文字，所以我覺得我的語法也考得不好。

高夏： 你想上哪個老師的課？

明豪： 我聽說李老師的語法教得很好。我想上李老師的課。

高夏： 我想練習口語，我聽說陳老師的口語教得不錯。

*(Michał i Gosia przyszli po raz pierwszy do centrum językowego,
żeby zapisać się na kurs)*

Gāoxià: Nǐhǎo! Wǒmen shì xīn xuéshēng, jīntiān wǒmen lái kǎoshì.

Guitái rényuán: Nǐmenhǎo, qǐng tián zhè zhāng biǎogé. Nǐmen xiě zhōngwén
zì xiěde zhēn piàoliàng.

Míngáo: Wǒmen zài Bōlán xué le yì nián zhōngwén.

(po zakończeniu testu)

Míngáo: Nǐ kǎoshì kǎode zěnmeyàng?

Gāoxià: Wǒde tīnglì kǎode bǐjiào hǎo, kěshì wǒde yǔfǎ kǎode bú tài hǎo.
Nǐ ne?

Míngáo: Wǒ wàng le hěn duō zhōngwén zì, suǒyǐ wǒ juéde wǒde yǔfǎ
yě kǎode bù hǎo.

Gāoxià: Nǐ xiǎng shàng nǎ ge lǎoshīde kè?

Míngáo: Wǒ tīngshuō Lǐ lǎoshīde yǔfǎ jiāode hěn hǎo. Wǒ xiǎng shàng
Lǐ lǎoshīde kè.

Gāoxià: Wǒ xiǎng liànxí kǒuyǔ, wǒ tīngshuō Chén lǎoshīde kǒuyǔ jiāode
búcuò.

(Michał i Gosia przyszli po raz pierwszy do centrum językowego,
żeby zapisać się na kurs)

Gosia: Dzień dobry! Jesteśmy nowymi uczniami, przyszliśmy dzisiaj,
[żeby] napisać test.

Recepcjonista: Dzień dobry! Wypełnijcie, proszę, ten formularz... Naprawdę
ładnie piszecie chińskie znaki!

Michał: Przez rok uczyliśmy się chińskiego w Polsce.

(po zakończeniu testu)

Michał: Jak ci poszedł test?

Gosia: Rozumienie ze słuchu zdałam dość dobrze, ale gramatyka nie
poszła mi najlepiej. A tobie [jak poszło]?

Michał: Chyba też nie napisałem dobrze testu z gramatyki, bo zapom-
niałem wielu (chińskich) znaków.

Gosia: Na czyje lekcje chciałbyś chodzić?

Michał: Słyszałem, że pan Li dobrze uczy gramatyki, [więc] chciałbym
pójść na jego zajęcia.

Gosia: Ja chcę ćwiczyć konwersacje – słyszałam, że pani Chen [całkiem]
nieźle uczy języka mówionego.

生詞 Słówka

1. 學生	<i>xuéshēng</i>	uczeń / student (KL: 個 / 名 / 位)
大學生	<i>dàxuéshēng</i>	student (KL: 個 / 名 / 位)
2. 櫃檯人員	<i>guìtái rényuán</i>	recepcjonista (KL: 個 / 名 / 位)
3. 填	<i>tián</i>	wypełniać, wypisywać
4. 表格	<i>biǎogé</i>	formularz (KL: 張)

住旅館以前，你得填一張表格。

Zhù lǚguǎn yǐqián, nǐ děi tián yì zhāng biǎogé.

Przed wprowadzeniem się do hotelu trzeba wypełnić formularz.

5. 真	<i>zhēn</i>	być prawdziwym / naprawdę

在森林散步真舒服。

Zài sēnlín sànbù zhēn shūfú.

Spacerowanie po lesie jest naprawdę przyjemne.

6. 年 *nián* rok (nie łączy się z klasyfikatorem)

他們學了十年英文。

Tāmen xué le shí nián yīngwén.

(Oni) uczyli się angielskiego przez dziesięć lat.

7. 聽力 *tīnglì* słuch / umiejętność rozumienia ze słuchu /
rozumienie ze słuchu (np. jako część egzaminu)

聽 *tīng* słuchać

我明天早上要考聽力。

Wǒ míngtiān zǎoshàng yào kǎo tīnglì.

Jutro rano mam test z rozumienia ze słuchu.

8. 語法 *yǔfǎ* gramatyka / konstrukcja gramatyczna (KL: 個)

我的語法考得非常不好，你可以幫我練習嗎？

Wǒde yǔfǎ kǎode fēicháng bù hǎo, nǐ kěyǐ bāng wǒ liànxí ma?

Bardzo źle poszedł mi test z gramatyki. Czy mógłbyś pomóc mi poćwiczyć?

9. 字 *zì* znak (pisma) / litera (KL: 個)

她的中文字比我的好看一點。

Tāde zhōngwén zì bǐ wǒde hǎokàn yìdiǎn.

Jej znaki (chińskie) są trochę ładniejsze od moich.

10. 李 *Lǐ* (nazwisko) Li

11. 口語 *kǒuyǔ* język mówiony / język potoczny

我明天早上九點四十五分上口語課。

Wǒ míngtiān zǎoshàng jiǔ diǎn sìshíwǔ fēn shàng kǒuyǔ kè.

Jutro rano mam zajęcia z języka mówionego o dziewiętej czterdzieści pięć.

12. 不錯 *búcuò* być niezłym

我的台灣菜做得不錯，我可以教你。

Wǒde táiwān cài zuòde búcuò, wǒ kěyǐ jiāo nǐ.

[Całkiem] niezle przyrządzam tajwańskie dania – mogę cię nauczyć.

自我介紹

大家好！我是Michał Henes，中文名字是何明豪。我在波蘭學了一年中文，所以我的中文還說得不太好。不過我是波蘭人，所以我的波蘭語說得非常好，我可以教你波蘭語。我平常愛打籃球和踢足球，我的足球踢得特別好。下課以後，我們可以一起踢足球。夏天的時候，我喜歡到海邊去曬太陽，我在海裡也游得很好；冬天的時候，我喜歡到山上去滑雪，我滑得不錯。請大家多多指教。謝謝大家！

Zìwǒjièshào

Dàjiāhǎo! Wǒ shì Michał Henes, zhōngwén míngzi shì Hé Míngáo. Wǒ zài Bōlán xué le yì nián zhōngwén, suǒyǐ wǒde zhōngwén hái shuōde bú tài hǎo. Búguò wǒ shì Bōlánrén, suǒyǐ wǒde bōlányǔ shuōde fēicháng hǎo, wǒ kěyǐ jiāo nǐ bōlányǔ. Wǒ píngcháng ài dǎ lánqiú hé tī zúqiú, wǒde zúqiú tīde tèbié hǎo. Xiàkè yǐhòu, wǒmen kěyǐ yìqǐ tī zúqiú. Xiàtiān deshíhòu, wǒ xǐhuān dào hǎibiān qù shài tàiyáng, wǒ zài hǎi lǐ yě yóude hěn hǎo; dōngtiān deshíhòu, wǒ xǐhuān dào shān shàng qù huáxuě, wǒ huáde búcuò. Qǐng dàjiā duōduō zhǐjiào. Xièxie dàjiā!

Kilka słów o mnie

Cześć wszystkim! Nazywam się Michał Henes, moje chińskie imię [i nazwisko] to He Minghao. Uczyłem się chińskiego w Polsce przez rok, więc jeszcze nie najlepiej mówię. Ale jestem Polakiem, więc świetnie znam polski [i] mogę cię go nauczyć. Na co dzień uwielbiam grać w koszykówkę, a także w piłkę nożną, w którą jestem szczególnie dobry. Po lekcjach możemy razem [chodzić] grać w nogę. Latem lubię jeździć nad morze, [żeby] się opalać. [Umiem] też dobrze pływać w morzu. Zimą lubię jeździć w góry na narty – [potrafię na nich całkiem] nieźle jeździć. Liczę na wasze rady i wskazówki. [Z góry] dziękuję!

生詞 Słówka

1. 自我介紹 *zìwǒjièshào* przedstawić się, opowiedzieć o sobie / przedstawienie się

我們請新同學自我介紹。
Wǒmen qǐng xīn tóngxué zìwǒjièshào.
Prosimy nowego ucznia, żeby opowiedział [kilka słów] o sobie.

2. 不過 *búguò* ale, lecz

我得幫她買早飯，不過我忘了。
Wǒ děi bāng tā mǎi zǎofàn, búguò wǒ wàng le.
Miałem jej kupić śniadanie, ale zapomniałem.

3. 語 *yǔ* (sufiks oznaczający język)
波蘭語 *bōlányǔ* język polski

我的英語說得特別好，可是我的德語說得不太好。
Wǒde yīngyǔ shuōde tèbié hǎo, kěshì wǒde déyǔ shuōde bútài hǎo.
Angielski znam wyjątkowo dobrze, ale nie najlepiej mówię po niemiecku.

4. 平常 *píngcháng* zazwyczaj, zwykle, na co dzień

你平常愛吃什麼？
Nǐ píngcháng ài chī shénme?
Co zwykle lubisz jeść?

5. 愛 *ài* kochać / uwielbiać, (bardzo) lubić (coś robić)

我特別愛吃漢堡和薯條。
Wǒ tèbié ài chī hànǎo hé shǔtiáo.
Najbardziej lubię jeść hamburgery i frytki.
(dosł. *Szczególnie uwielbiam jeść hamburgery i frytki.*)

6. 打籃球 *dǎ lánqiú* grać w koszykówkę
籃球 *lánqiú* koszykówka
7. 踢足球 *tī zúqiú* grać w piłkę nożną (dosł. *kopać piłkę nożną*)
踢 *tī* kopać (uderzać nogą)
足球 *zúqiú* piłka nożna

哪個波蘭人踢足球踢得最好？

Nǎ ge Bōlánrén tī zúqiú tīde zuì hǎo?

Który Polak najlepiej gra w piłkę nożną?

8. 以後 *yǐhòu* później, potem / za..., po...

回家以後，我得寫中文作業。

Huí jiā yǐhòu, wǒ děi xiě zhōngwén zuòyè.

Po powrocie do domu muszę napisać zadanie z chińskiego.

9. 海邊 *hǎibiān* brzeg morza / obszar nad morzem

大家喜歡夏天去海邊，因為夏天的海水不太冷。

Dàjiā xǐhuān xiàtiān qù hǎibiān, yīnwèi xiàtiānde hǎishuǐ bú tài lěng.

Latem wszyscy lubią jeździć nad morze, bo woda nie jest wtedy zbyt zimna.

10. 晒太陽 *shài tàiyáng* opalać się, wygrzewać się na słońcu

太陽 *tàiyáng* słońce

夏天的時候，大家最愛到海邊晒太陽。

Xiàtiān deshíhòu, dàjiā zuì ài dào hǎibiān shài tàiyáng.

Latem wszyscy najbardziej lubią jeździć nad morze, [żeby] się opalać.

11. 海 *hǎi* morze (KL: 片 *piàn*)

我喜歡在海裡浮潛。

Wǒ xǐhuān zài hǎi lǐ fúqián.

Lubię nurkować w morzu (z rurką i maską do nurkowania).

12. 裡(面) *lǐ(miàn)* w, wewnątrz, w środku

13. 冬天 *dōngtiān* zima (KL: 個)

春天 *chūntiān* wiosna (KL: 個)

秋天 *qiūtiān* jesień (KL: 個)

冬天的時候，大家愛做什麼？

Dōngtiān deshíhòu, dàjiā ài zuò shénme?

Co wszyscy lubią robić zimą? / Co (wy wszyscy) lubicie robić zimą?

14. 滑雪 *huáxuě* jeździć na nartach

我常到山上去滑雪。

Wǒ cháng dào shān shàng qù huáxuě.

Często jeżdżę w góry, [żeby] pojeździć na nartach.

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Użycie partykuły 得 z czasownikami

Partykuła 得 służy do wyrażania jakościowych cech czynności – za jej pomocą możemy powiedzieć, jak dana czynność jest przez kogoś wykonywana: dobrze, źle, szybko, wolno itp. Należy zatem do podstawowych środków gramatycznych języka chińskiego, ale i do tych zagadnień gramatycznych, które nie mają swojego odpowiednika w formach i konstrukcjach języka polskiego. Niepoprawne są po chińsku intuicyjne, wydawałoby się, zdania:

*她很好做飯。

*她做飯很好。

*他很快吃飯。

*他吃飯很快。

Terminu *partykuła* używamy tu zwyczajowo, gdyż 得, podobnie jak 的, formalnie bardziej przypomina sufiks. Dla przypomnienia: partykuły 的 używamy po przydawce przed rzeczownikami. 得 jest partykułą postwerbalną – występuje po czasownikach, przed określeniem zakresu bądź stopnia czynności oznaczanej przez ten czasownik. To wyrażenie, określające jakościowo sposób wykonania czynności, nazywane jest *komplementem*, tzn. uzupełnieniem czasownika. Interesująca nas konstrukcja gramatyczna ma postać:

[Czasownik + 得 + Komplement]

吃得很快

唱得很好聽

說得不好

Forma pytajna tej konstrukcji używa w miejscu komplementu 怎麼樣:

[Czasownik + 得 + 怎麼樣]

吃得怎麼樣？

唱得怎麼樣？

說得怎麼樣？

Trzeba koniecznie pamiętać o tym, że 得 występuje wyłącznie po czasowniku (w tym czasowniku przymiotnikowym, ale te formy omówione będą później). Ma to swoje ważne konsekwencje – w powyższych przykładach nie występują dopełnienia. Wiemy już, że dopełnienia w zdaniach chińskich są często wymagane, nawet jeśli nie mają funkcji referencyjnej. Problem, który powodują dopełnienia, zilustrujemy przykładem:

*他唱歌得很好聽。

Zdanie w powyższej formie jest niepoprawne, ponieważ partykuła 得 występuje po rzeczowniku 歌, a nie po czasowniku 唱. Gramatyka chińska radzi sobie z tym problemem przez powtórzenie czasownika. Zdania z dopełnieniem i partykułą 得 mają następującą formę:

[Podmiot + Orzeczenie + Dopełnienie + Orzeczenie + 得 + Komplement]

- 1、他吃飯吃得很快。
- 2、她唱歌唱得很好聽。
- 3、這個學生說中文說得不好。
- 4、明豪寫中文字寫得很好看。
- 5、我媽媽做牛肉麵做得很好。

Kontekst wypowiedzi najczęściej pozwala pominąć „puste” dopełnienie, które niczego nie wnosi do treści, jednak użycie konkretniejszego dopełnienia (np. 中文, 中文字 czy 牛肉麵 powyżej) oznacza, że kontekst rzadziej pozwoli na taki zabieg.

Powyższe wyjaśnienia dotyczą sytuacji, kiedy dopełnienie zajmuje kanoniczną pozycję w zdaniu, czyli po orzeczeniu. Gramatyka chińska dysponuje środkami, które pozwalają umieścić dopełnienie w innej pozycji, a nawet funkcji. Efektem będzie to, że partykuła znajdzie się bezpośrednio za orzeczeniem i nie będzie potrzeby powtarzania czasownika (wręcz byłby to błąd). Pierwszy z tych sposobów to przesunięcie dopełnienia przed orzeczenie – pamiętajmy, że zasadniczo wolno nam to zrobić, gdy znaczenie dopełnienia nie jest informacją nową w sytuacji komunikacyjnej i że między frazą podmiotu i frazą dopełnienia powinna pojawić się fonologiczna pauza (poniżej, w piśmie, wyrażona przecinkiem):

- 6、這個學生，中文說得不好。
- 7、明豪，中文字寫得很好看。
- 8、我媽媽，牛肉麵做得很好。

Drugim sposobem jest przekształcenie dopełnienia w podmiot [sic!], a podmiotu w jego przydawkę. Brzmi skomplikowanie, lecz w praktyce jest proste i intuicyjne:

- 9、這個學生的中文說得不好。
- 10、明豪的中文字寫得很好看。
- 11、我媽媽的牛肉麵做得很好。

Omawiana konstrukcja musi być zachowana również wtedy, gdy jest częścią innego zdania. Dobrym przykładem są przedstawione w poprzedniej lekcji zdania porównawcze. Z powodów opisanych powyżej, poniższe zdania nie są poprawne:

- *這個學生說中文比我好。
- *這個學生比我說中文好。

Zdanie *Ten uczeń (/student) mówi po chińsku lepiej ode mnie*. możemy przetłumaczyć na dwa bardzo zbliżone do siebie sposoby. W pierwszym punktem wyjścia jest zdanie z konstrukcją z 得 (np. w kontekście pytania: *Jak on mówi po chińsku?*):

12、 A：這個學生說中文說得怎麼樣？

B：他說中文說得比我好。

Fraza porównawcza z 比 jest tutaj częścią komplementu – zamiast powiedzieć 很好, określamy sposób mówienia przez porównanie. Innym sposobem jest wyjście od konstrukcji porównawczej – tu dobrym kontekstem jest pytanie *Czy on mówi po chińsku lepiej od ciebie?*:

13、 A：這個學生說中文，比你說得好嗎？

B：他說中文比我說得好。

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

語 jako sufiks słowotwórczy

W lekcji pojawia się słowo 波蘭語 (*język polski*) – nazwa języka została tu utworzona w inny sposób niż wcześniej omawiany. Użycie sufiksu 語 jest w zasadzie analogiczne do 文, którego użycie wyjaśniono w lekcji 2. Dość istotna różnica występuje jedynie w odniesieniu do języka chińskiego. Nie istnieje forma analogiczna do 中文 (*中語), nie powiemy też *中國語. Istnieją dwa inne określenia z 語 na język chiński: 國語 i 漢語 *hànyǔ* – pierwsze jest oficjalną nazwą języka chińskiego na Tajwanie (dosł. *język państwowy / narodowy*), a drugie oznacza *język Hanów* (*Han* to nazwa narodowości chińskiej i jednej z najważniejszych chińskich dynastii) i jest częściej używane w ChRL. Zagadnienie chińskich określeń na język chiński jest bardzo interesujące, ale też nieco skomplikowane – jego omówienie niech będzie zadaniem dla nauczyciela.

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Równość małżeńska na Tajwanie

Agata Niedziałkowska (聶晴佳)

Zmiana nazwiska

W Chinach kobieta po wyjściu za mąż nie przyjmuje nazwiska męża, lecz pozostaje przy swoim. Ma to ścisły związek z konfucjanizmem, który zakorzeniony jest w tradycjach i kulturze Chin. Od roku 1929 prawie do końca XX wieku, wbrew tej tradycji, kobiety na Tajwanie (tak samo jak w Polsce) przyjmowały po ślubie nazwisko męża. Ze względu na przyjęcie koncepcji równości kobiet i mężczyzn w roku 1998 prawo to zostało jednak zniesione. Obecnie kobieta według własnej woli może przyjąć nazwisko męża – ale nie musi.

Sytuacja osób ze środowiska LGBT

Równość małżeńska zdomowała się również w środowisku LGBT+. 17 maja 2019 roku Tajwan stał się pierwszym państwem w Azji, w którym małżeństwa par jedнопłciowych są legalne i respektowane w takim samym stopniu jak związki par heteroseksualnych.

Aż do lat 80. XX wieku kwestie mniejszości seksualnych nie były poruszane ani obecne w społeczeństwie. Homoseksualizm pojawiał się głównie w medycynie, traktowany jako zaburzenie. Co prawda w połowie lat 80. zaczęto stopniowo uznawać prawa mniejszości seksualnych, ale wciąż podchodzono do tego tematu z bardzo dużym dystansem. Ważną rolę w akceptacji osób nieheteroseksualnych odegrał Chi Chia-wei (chiński: 祁家威; pinyin: *Qí Jiāwēi*) – tajwański działacz LGBT, który w roku 1986 na antenie telewizji publicznej przyznał, że jest homoseksualny.

Droga do legalizacji związków partnerskich była długa i często spotykała się z odrzuceniem ze strony organów władzy. Po raz pierwszy propozycja prawnego uznania małżeństw jedнопłciowych padła w 2003 roku, jednak spotkała się z dużym sprzeciwem i została odrzucona. W 2004 roku ponownie podjęto kwestię praw mniejszości seksualnych, w wyniku czego została przyjęta ustawa o równości płci w edukacji. Zakazuje ona między innymi dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w trakcie nauczania, jak i w procesie przyjmowania do szkół. W 2007 roku zakazano tego rodzaju dyskryminacji w miejscu pracy.

W 2017 roku Sąd Konstytucyjny Tajwanu uznał, że w przeciwieństwie do tego, co reguluje kodeks cywilny, zawarcie związku małżeńskiego powinno być dostępne dla każdego. Nakazał też, by w ciągu dwóch kolejnych lat utworzono projekt ustawy, która w kwestii zawarcia małżeństwa w żaden sposób nie będzie

nikogo dyskryminowała i aby zmieniono prawo, które dopuszczało tylko heteroseksualne związki małżeńskie. Ostatecznie projekt ten został przyjęty w maju 2019 roku, a od 24 maja tamtego roku równość małżeńska oficjalnie obowiązuje już w całym kraju.

Źródła zdjęć:

1. <https://www.flickr.com/photos/h760127/31431304811> (autor zdjęcia: 中岑范姜)
2. <https://www.flickr.com/photos/h760127/31448498921> (autor zdjęcia: 中岑范姜)

第十課 你送的伏特加非常好喝！

Lekcja 10. Wódka, którą nam dałeś, jest pyszna!

(Michał rozmawia w salonie z tatą Yongqing)

- 明豪：書架上的那張照片很美，那是叔叔拍的照片嗎？
詠晴的爸爸：是啊，那是我去年去太魯閣國家公園拍的照片。
明豪：牆上的那張畫呢？
詠晴的爸爸：那一張畫是詠晴媽媽畫的。
明豪：阿姨畫得很好。上次我送你們的伏特加，你們喝了嗎？
詠晴的爸爸：你送我們的那瓶伏特加非常好喝。
明豪：波蘭生產的伏特加又有名又好喝，很開心你們喜歡。
詠晴的爸爸：台灣生產的高粱酒也跟伏特加一樣好喝。你要不要試試看？

(Michał rozmawia w salonie z tatą Yongqing)

- Míngáo: Shūjià shàngde nà zhāng zhàopiàn hěn měi, nà shì shúshu pāide zhàopiàn ma?
Yǒngqíngde bàba: Shì'a, nà shì wǒ qùnián qù Tàilǔgé Guójiā Gōngyuán pāide zhàopiàn.
Míngáo: Qiáng shàngde nà zhāng huà ne?
Yǒngqíngde bàba: Nà yì zhāng huà shì Yǒngqíng māma huàde.
Míngáo: Āyí huàde hěn hǎo. Shàng cì wǒ sòng nǐmende fútèjiā, nǐmen hē le ma?
Yǒngqíngde bàba: Nǐ sòng wǒmende nà píng fútèjiā fēicháng hǎohē.
Míngáo: Bōlán shēngchǎnde fútèjiā yòu yǒumíng yòu hǎohē, hěn kāixīn nǐmen xǐhuān.
Yǒngqíngde bàba: Táiwān shēngchǎnde gāoliángjiǔ yě gēn fútèjiā yíyàng hǎohē. Nǐ yào bú yào shìshìkàn?

(Michał rozmawia w salonie z tatą Yongqing)

- Michał: (Tam)to zdjęcie na regale jest piękne – czy to pan je zrobił?
Tata Yongqing: Tak, zrobiłem je w zeszłym roku, [gdy] pojechałem do Parku Narodowego Taroko.
Michał: A (tam)ten obraz na ścianie?
Tata Yongqing: Namalowała go mama Yongqing.
Michał: [Naprawdę] świetnie maluje. [A] czy pili państwo wódkę, którą przyniosłem w prezencie zeszłym razem?
Tata Yongqing: [Tak]. (Tamta) wódka, którą nam podarowałeś, była bardzo smaczna.
Michał: Produkowana [w] Polsce wódka jest słynna i dobra. Cieszę się, że państwu smakowała.
Tata Yongqing: Tajwański *gaoliang* jest równie dobry. Chciałbyś [go] spróbować?

生詞 Słówka

1. 照片 *zhàopiàn* zdjęcie, fotografia (KL: 張)

我拍的那張照片比妹妹拍的好看。

Wǒ pāide nà zhāng zhàopiàn bǐ mèimei pāide hǎokàn.

(Tamto) zdjęcie, które zrobiłem, jest ładniejsze od [tego], które zrobiła moja (młodsza) siostra.

2. 美 *měi* być pięknym

那個公園很美，我想去那裡散步。

Nà ge gōngyuán hěn měi, wǒ xiǎng qù nàlǐ sànbù.

(Tam)ten park jest piękny – chcę pójść tam na spacer.

3. 去年 *qùnián* zeszły rok / w zeszłym roku

今年 *jīnnián* ten rok / w tym roku

明年 *míngnián* przyszły rok / w przyszłym roku

他們去年到日本旅行了。

Tāmen qùnián dào Rìběn lǚxíng le.

(Oni) w zeszłym roku pojechali w podróż do Japonii.

4. 太魯閣國家公園 *Tàilǔgé Guójiā Gōngyuán* Park Narodowy Taroko
 國家公園 *guójiā gōngyuán* park narodowy
 (KL: 座 *zuò* / 個)
 國家 *guójiā* kraj, państwo (KL: 個)

夏天的時候，大家喜歡到塔特拉國家公園爬山。

Xiàtiān deshíhòu, dàjiā xǐhuān dào Tǎtèlā Guójiā Gōngyuán pá shān.

Latem wszyscy lubią jeździć do Tatrzańskiego Parku Narodowego, [żeby] wspinać się po górach.

台灣是一個很美的國家。

Táiwān shì yí ge hěn měide guójiā.

Tajwan jest pięknym krajem.

5. 牆 *qiáng* ściana (KL: 面 *miàn* / 堵 *dǔ*)

牆上有很多他去西班牙拍的照片。

Qiáng shàng yǒu hěn duō tā qù Xībānyá pāide zhàopiàn.

Na ścianie jest dużo zdjęć, które zrobił [w czasie] wyjazdu do Hiszpanii.

6. 畫畫 *huàhuà* malować (obrazy) / rysować (obrazki)
 畫 *huà* obraz / rysunek / obrazek (KL: 張 / 幅 *fú*)

畢卡索畫畫，畫得最好！

Bìkǎsuǒ huàhuà, huàde zuìhǎo!

Picasso malował najlepiej!

大家都喜歡梵谷畫的畫。

Dàjiā dōu xǐhuān Fàngǔ huàde huà.

Wszystkim podobają się obrazy namalowane przez van Gogha.

7. 送 *sòng* podarować, sprezentować, dać (w prezencie)

我爸爸送我的那台電腦不見了，怎麼辦？

Wǒ bàba sòng wǒde nà tái diànnǎo bújiànle, zěnmébàn?

Nie mogę znaleźć komputera, który dał mi tata – co robić?

8. 生產 *shēngchǎn* wytwarzać, produkować
 9. 伏特加 *fútèjiā* wódka

波蘭生產的伏特加比俄羅斯生產的好喝。

Bōlán shēngchǎnde fútèjiā bǐ Éluósī shēngchǎnde hǎohē.

Wódka wytwarzana [w] Polsce jest smaczniejsza od [tej], którą produkuje się [w] Rosji.

10. 開心 *kāixīn* być uradowanym, być szczęśliwym, cieszyć się

這個週末我去了華沙，我在華沙玩得很開心。

Zhège zhōumò wǒ qù le Huáshā, wǒ zài Huáshā wán de hěn kāixīn.

W ten weekend pojechałem do Warszawy [i] świetnie się tam bawiłem.

11. 高粱酒 *gāoliángjiǔ* *gaoliang / kaoliang* (rodzaj mocnego napoju alkoholowego wytwarzanego z sorgo)

金門生產的高粱酒最有名。

Jīnmén shēngchǎnde gāoliángjiǔ zuì yǒumíng.

Gaoliang wytwarzany [na wyspie] Kinmen jest najbardziej słynny.

(Yongqing i Gosia umówiły się na spotkanie ze znajomym z internetu)

詠晴：妳為什麼這麼緊張？

高夏：這是我第一次跟網友見面。

詠晴：妳知道妳的網友長得怎麼樣嗎？

高夏：這是他的照片，然後他說他今天穿灰衣服和戴黑帽子。

詠晴：那邊有一位穿灰衣服的男生走過來了。

高夏：不是他，那位穿灰衣服的男生沒戴帽子。

詠晴：妳看！有一位戴黑帽子的男生站在門口的旁邊。

高夏：也不是他，那位站在門口旁邊的男生比較帥。

(chłopak stojący przy wejściu podchodzi do Yongqing i Gosi)

網友：嗨，妳是高夏嗎？

(Yongqing i Gosia umówiły się na spotkanie ze znajomym z internetu)

Yǒngqíng: *Nǐ wèishénme zhème jǐnzhāng?*

Gāoxià: *Zhè shì wǒ dìyī cì gēn wǎngyǒu jiànmiàn.*

Yǒngqíng: *Nǐ zhīdào nǐde wǎngyǒu zhǎngde zěnmeyàng ma?*

Gāoxià: *Zhè shì tāde zhàopiàn, ránhòu tā shuō tā jīntiān chuān huī yīfú hé dài hēi màozi.*

Yǒngqíng: *Nàbiān yǒu yí wèi chuān huī yīfúde nánshēng zǒuguòlái le.*

Gāoxià: *Bú shì tā, nà wèi chuān huī yīfúde nánshēng méi dài màozi.*

Yǒngqíng: *Nǐ kàn! Yǒu yí wèi dài hēi màozi de nánshēng zhàn zài ménkǒude pángbiān.*

Gāoxià: *Yě bú shì tā, nà wèi zhàn zài ménkǒu pángbiānde nánshēng bǐjiào shuài.*

(chłopak stojący przy wejściu podchodzi do Yongqing i Gosi)

Wǎngyǒu: *Hāi, nǐ shì Gāoxià ma?*

(Yongqing i Gosia umówiły się na spotkanie ze znajomym z internetu)

Yongqing: Czemu jesteś tak zdenerwowana?

Gosia: [Bo] po raz pierwszy spotkam się ze znajomym z internetu.

Yongqing: Wiesz, jak on wygląda?

Gosia: To jest jego zdjęcie. I powiedział jeszcze, że dziś ma na sobie szare ubranie i nosi czarną czapkę.

Yongqing: Tam przeszedł jakiś chłopak ubrany na szaro.

Gosia: To nie on – tamten chłopak w szarym ubraniu nie miał czapki.

Yongqing: Popatrz! Jakiś chłopak w czarnej czapce stoi przy wejściu.

Gosia: To też nie on. Tamten chłopak, który stoi przy wejściu, jest przystojniejszy.

(chłopak stojący przy wejściu podchodzi do Yongqing i Gosi)

Znajomy: Hej, jesteś Gosia?

生詞 Słówka

1. 這麼 zhème tak, aż tak, tak bardzo

波蘭蘋果蛋糕這麼有名，我要試試看。

Bōlán píngguǒ dàn'gāo zhème yǒumíng, wǒ yào shìshìkàn.

Polska szarlotka jest tak słynna, że muszę [jej] spróbować.

2. 緊張 jǐnzhāng być zdenerwowanym, niespokojnym, spiętym

考試的時候，我很緊張。

Kǎoshì deshíhòu, wǒ hěn jǐnzhāng.

W czasie egzaminu jestem zdenerwowany. / Denerwuję się na egzaminach.

3. 第一次 dìyī cì pierwszy raz / po raz pierwszy

我第一次到波蘭來旅行是2014年。

Wǒ dìyī cì dào Bōlán lái lǚxíng shì èrlíngyīsì nián.

Po raz pierwszy pojechałem w podróż do Polski w roku 2014.

4. 網友 wǎngyǒu znajomy z internetu / internauta (KL: 個 / 位)

我以前在網路上認識了一個網友，她現在是我女朋友。

Wǒ yǐqián zài wǎnglù shàng rènshì le yí ge wǎngyǒu, tā xiànzài shì wǒ nǚpéngyǒu.

Poznałem kiedyś koleżankę w internecie – teraz jest moją dziewczyną.

5. 長 *zhǎng* rosnąć / wyglądać (jakoś; używane łącznie z 得)

她長得比我好看。

Tā zhǎngde bǐ wǒ hǎokàn.

Ona wygląda lepiej ode mnie. / Ona jest ode mnie ładniejsza.

6. 然後 *ránhòu* (a) później, (a) potem, (a) następnie /
(potocznie:) a do tego, a poza tym, i jeszcze

7. 穿 *chuān* wkładać / nosić, mieć na sobie (np. ubranie, buty)

他穿的那件衣服是新買的。

Tā chuānde nà jiàn yīfú shì xīn mǎide.

(Tam)to ubranie, które (on) ma na sobie, jest nowo kupione.

8. 灰 *huī* być szarym

我比較喜歡灰T恤，不喜歡黑的。

Wǒ bǐjiào xǐhuān huī T xù, bù xǐhuān hēide.

Wolę szare T-shirty – czarne mi się nie podobają.

9. 戴 *dài* zakładać / nosić (np. czapkę, rękawiczki, okulary)

10. 帽子 *màozǐ* czapka / kapelusz (KL: 頂 *dǐng*)

我戴帽子比不戴帽子好看一點。

Wǒ dài màozi bǐ bú dài màozi hǎokàn yìdiǎn.

Trochę lepiej wyglądałam w czapce (niż bez czapki). /

Trochę lepiej wyglądałam w kapeluszu (niż bez kapelusza).

11. 那邊 *nàbiān* tam, po tamtej stronie, z tamtej strony

12. 男生 *nánshēng* chłopak (młody mężczyzna; KL: 個 / 位)

女生 *nǚshēng* dziewczyna (młoda kobieta; KL: 個 / 位)

男朋友 *nán péngyǒu* chłopak (partner; KL: 個 / 位)

女朋友 *nǚ péngyǒu* dziewczyna (partnerka; KL: 個 / 位)

那位穿白鞋子的男生是我的男朋友。

Nà wèi chuān bái xiézi de nánshēng shì wǒ de nán péngyǒu.

(Tam)ten chłopak w białych butach to mój partner.

13. 走過來 *zǒuguòlái* podejść / przejść

我看到我朋友了，他走過來了。

Wǒ kàndào wǒ péngyǒu le, tā zǒuguòlái le.

Zobaczyłem swojego przyjaciela, [a] on [do mnie] podszedł.

14. 站 zhàn stać

我站在學校前面等你。

Wǒ zhàn zài xuéxiào qiánmiàn děng nǐ.

Stoję przed szkołą [i] czekam na ciebie.

15. 門口 ménkǒu wejście (drzwi / brama) / przed wejściem

A: 你在哪裡？

B: 我站在電影院門口，你看到了嗎？

A: Nǐ zài nǎlǐ?

B: Wǒ zhàn zài diànyǐngyuàn ménkǒu, nǐ kàndào le ma?

A: Gdzie jesteś?

B: Stoję przed wejściem do kina. Widzisz [mnie]?

高夏的臉書

我已經來台灣兩個多月了，我很想念我媽媽煮的蘑菇湯和我外婆煮的獵人燉肉。我外婆也很想念我，所以她買了一支新手機。她每天都用新買的手機拍照，然後傳給我。外婆前天傳了一張她做蛋糕的照片給我。我一看到照片，就想吃我外婆做的蛋糕，那是世界上最美味的蛋糕。我記得以前我常吃我外婆做的蛋糕，然後喝我外公泡的咖啡。我外公泡的咖啡跟星巴克賣的一樣好喝。我想念我的家人。

讚

留言

分享

Gāoxiàde Liǎnshū

Wǒ yǐjīng lái Táiwān liǎng ge duō yuè le, wǒ hěn xiǎngniàn wǒ māma zhǔde mógu tāng hé wǒ wàipó zhǔde lièréndùnròu. Wǒ wàipó yě hěn xiǎngniàn wǒ, suǒyǐ tā mǎi le yì zhī xīn shǒujī. Tā měi tiān dōu yòng xīn mǎide shǒujī pāizhào, ránhòu chuán gěi wǒ. Wàipó qiántiān chuán le yì zhāng tā zuò dàn'gāode zhàopiàn gěi wǒ. Wǒ yí kàndào zhàopiàn, jiù xiǎng chī wǒ wàipó zuòde dàn'gāo, nà shì shìjiè shàng zuì měiwèide dàn'gāo. Wǒ jìdé yǐqián wǒ cháng chī wǒ wàipó zuòde dàn'gāo, ránhòu hē wǒ wàigōng pàode kāfēi. Wǒ wàigōng pàode kāfēi gēn Xīngbākè mǎide yíyàng hǎohē. Wǒ xiǎngniàn wǒde jiārén.

Zàn

Liúyán

Fēnxiǎng

Facebook Gosi

Jestem już na Tajwanie od ponad dwóch miesięcy. Bardzo tęsknię za zupą grzybową, którą gotuje moja mama i bigosem przyrządzanym przez moją babcię. Babcia też bardzo za mną tęskni, więc kupiła [sobie] nową komórkę. Każdego dnia robi zdjęcia nowym telefonem, a potem mi je przesyła. Przedwczoraj babcia wysłała mi zdjęcie, na którym piekła ciasto. Gdy tylko je zobaczyłam, od razu nabrałam apetytu – to najpyszniejsze ciasto na świecie. Pamiętam, że kiedyś często jadłam ciasta robione przez moją babcię, a potem piłam kawę, którą parzył mój dziadek. Była tak smaczna, jak [ta], którą sprzedają w Starbucksie. Tęsknię za swoją rodziną.

Lubię to!

Skomentuj

Udostępnij

生詞 Słówka

1. 想(念) *xiǎng(niàn)* tęsknić (za kimś), (komuś) brakuje (kogoś / czegoś)

上大學以後，我沒有跟我最好的朋友見面。我很想他。

Shàng dàxué yǐhòu, wǒ méi yǒu gēn wǒ zuì hǎode péngyǒu jiànmiàn.

Wǒ hěn xiǎng tā.

Nie widziałem się z moim najlepszym przyjacielem, odkąd poszedłem na studia. Bardzo za nim tęsknię.

2. 煮 *zhǔ* gotować

波蘭人在家常煮的菜是蘑菇湯。

Bōlánrén zài jiā cháng zhǔde cài shì mógū tāng.

Potrawą, którą Polacy często gotują w domach, jest zupa grzybowa.

3. 蘑菇湯	<i>mógū tāng</i>	zupa grzybowa
4. 外婆	<i>wàipó</i>	babcia (ze strony matki; KL: 個 / 位)
奶奶	<i>nǎinai</i>	babcia (ze strony ojca; KL: 個 / 位)
5. 外公	<i>wàigōng</i>	dziadek (ze strony matki; KL: 個 / 位)
爺爺	<i>yéye</i>	dziadek (ze strony ojca; KL: 個 / 位)
6. 獵人燉肉	<i>lièréndùnròu</i>	bigos

7. 支 *zhī* (klasyfikator do strzał, włóczni, piór, ołówków, telefonów komórkowych itp.)
8. 每天 *měi tiān* każdego dnia, codziennie
 每 *měi* każdy / każdego... (np. *kāzdego dnia*),
 co... (np. *co tydzień, co miesiąc*)
 天 *tiān* dzień (nie łączy się z klasyfikatorem)

他每天早上都要喝一杯咖啡，再上班。

Tā měi tiān zǎoshàng dōu yào hē yì bēi kāfēi, zài shàngbān.

(On) codziennie rano musi [najpierw] wypić kubek (/ filiżankę) kawy,
 [a dopiero] potem idzie do pracy.

9. 傳 *chuán* przekazywać / przesyłać

可以傳我們一起拍的照片給我嗎？

Kěyǐ chuán wǒmen yìqǐ pāide zhàopiàn gěi wǒ ma?

Czy mógłbyś mi przesłać zdjęcia, które zrobiliśmy razem?

10. 前天 *qiántiān* przedwczoraj
 後天 *hòutiān* pojutrze

我前天沒去學校，因為我太累了。

Wǒ qiántiān méi qù xuéxiào, yīnwèi wǒ tài lèi le.

Przedwczoraj nie poszedłem do szkoły, bo byłem zbyt zmęczony.

11. 一……，就…… *yī..., jiù...* gdy tylko..., (to)... / ledwo..., a już...

我一下課，就回家。

Wǒ yí xiàkè, jiù huí jiā.

Zaraz po lekcjach wracam do domu. / Gdy tylko skończę lekcje, wrócę do domu.

12. 世界 *shìjiè* świat (KL: 個)

世界上最好喝的茶是臺灣烏龍茶。

Shìjiè shàng zuì hǎohēde chá shì táiwān wūlóngchá.

Najsmaczniejszą herbatą na świecie jest tajwański oolong.

13. 美味 *měiwèi* być smakowitym, pysznym, smacznym

波蘭甜點比台灣的美味。

Bōlán tiándiǎn bǐ táiwānde měiwèi.

Polskie desery są smaczniejsze niż tajwańskie.

14. 泡	pào	zanurzać (np. w wodzie) / zaparzyć, zalać (np. kawę, herbatę, zupę błyskawiczną)
-------	-----	---

可以幫我泡一杯咖啡嗎？

Kěyǐ bāng wǒ pào yì bēi kāfēi ma?

Czy mógłbyś mi zaparzyć kubek (/ filiżankę) kawy?

15. 星巴克	Xīngbākè	Starbucks
16. 賣	mài	sprzedawać
17. 家人	jiārén	członek rodziny, bliski (KL: 個)

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Przydawki z elementem czasownikowym

W poprzednich lekcjach poznaliśmy zasady tworzenia przydawek rzeczownikowych i przymiotnikowych, oczywiście w kontekście partykuły 的 – do omówienia pozostały jeszcze przydawki zawierające czasowniki. W dwóch pierwszych przypadkach podstawowym problemem było użycie 的 – kiedy koniecznie musi być użyte, w jakich przypadkach może czy powinno być pominięte. Przydawki z czasownikiem pod tym względem są wyjątkowo proste – 的 występuje zawsze. Wyjaśnienia wymaga tworzenie i forma samej przydawki. Reguły są proste (i już nam znane), ale zastosowanie ich w praktyce może początkowo sprawiać pewne trudności. Zapamiętajmy dwie bezwzględne zasady obowiązujące w gramatyce chińskiej:

- wyraz określający występuje przed wyrazem określanym – w tym wypadku przydawka przed rzeczownikiem; użycie klasyfikatora jest opcjonalne;
- struktura i szyk elementów frazy nie różnią się od struktury i szyku elementów w zdaniu.

Innymi słowy, przydawka z czasownikiem zachowuje formę i strukturę zdania, z wyjątkiem konsekwencji tego, że jest przydawką, tzn. określany rzeczownik musi znajdować się na końcu, oddzielony od przydawki partykułą 的. Cała reszta to znajomość właściwej formy odpowiednich zdań i konstrukcji. Frazy rzeczownikowe z przydawką zawierającą czasownik będziemy tłumaczyć na język polski za pomocą imiesłówów czynnych lub biernych albo za pomocą zaimka względnego:

[rzeczownik], który [fraza czasownikowa]

W języku chińskim nie ma różnicy między tymi dwiema formami.
Czas na przykłady. Weźmy proste zdanie przechodnie:

老師看書。

Każdy z dwóch rzeczowników w tym zdaniu może być określany przez pozostałą część zdania:

- *książka czytana przez nauczyciela* – głównym rzeczownikiem jest tu *książka*, pozostała część wypowiedzi jest jego określeniem. 書 już znajduje się na końcu zdania, brakuje jedynie 的 między wyrazem określającym i określanym:

老師看的書

- *czytający książkę nauczyciel* – głównym rzeczownikiem jest tu *nauczyciel*, więc zgodnie z zasadami powinien znaleźć się na końcu wypowiedzi, a przed nim musimy dodać 的:

老師看的書

Znaczenie takich fraz nie ulega zmianie w stosunku do odpowiednich zdań, ale zmienia się ich funkcja gramatyczna – jako frazy rzeczownikowe mogą być częścią innych zdań w funkcji np. podmiotu lub dopełnienia:

- 1、我覺得老師看的書都很好看。
- 2、看書的老師是台灣人。

Inne przykłady:

- 3、明豪不喜歡高夏昨天穿的衣服。
- 4、這家店做的牛肉麵最好吃。
- 5、大家都喜歡她拍的照片。

Jeżeli w wypowiedzi pojawia się również zaimek wskazujący, to może on wystąpić (razem z klasyfikatorem!) zarówno na początku frazy przydawkowej, jak i przed określanym rzeczownikiem:

- 6、我覺得老師看的這本書很好看。
- 8、看書的那位老師是台灣人。
- 7、我覺得這本老師看的書很好看。
- 9、那位看書的老師是台灣人。

Różnica między tymi formami jest pragmatycznie niewielka – w pierwszym przypadku możemy (nie musimy) bardziej akcentować przydawkę z rzeczownikiem, w drugim zaimek wskazujący z rzeczownikiem.

Inne przykłady:

- 10、你媽媽現在唱的那首歌是我最喜歡的。
- 11、我還沒看你常看的這部電影。
- 12、喜歡在這家餐廳吃飯的這位先生是我爸爸的朋友。
- 13、她是那位中文教得最好的老師。

看我們買的書的老師

14、喜歡我做的飯的那個朋友常來我家。

15、我昨天買的你姐姐喜歡的那件衣服很貴。

B: *臭豆腐，我不喜歡吃。

Topikalizacji może podlegać więcej niż jedno dopełnienie – wymieniane są one wtedy na początku zdania. Pamiętajmy, że w takiej sytuacji po podmiocie koniecznie musi wystąpić 都:

1、台灣電影、美國電影，我都喜歡看。

2、中文、英文、德文，我都會³說。 ³huì umieć, potrafić

Topikalizacja często jest wygodnym narzędziem gramatycznego formułowania wypowiedzi, a w wielu przypadkach jest preferowana stylistycznie. Jeszcze nie raz natkniemy się na taki szyk zdania – pamiętajmy, że jego użycie musi być uzasadnione!

Wyrażanie bezpośredniego następstwa czynności w konstrukcji 一.....，就.....

Jednym ze sposobów wyrażenia faktu, że dwie czynności lub dwa zjawiska następują natychmiast po sobie, jest konstrukcja 一.....，就..... . Jej odpowiednikami są polskie konstrukcje: *jak tylko...*, *to...*; *zaraz po...*, ... itp.

1、高夏一到台灣，就打電話給她父母⁴。 ⁴fùmǔ rodzice

2、我們一下課，就要去看電影。

3、他一看到我，就跑過來⁵了。 ⁵pǎoguòlái podbiec

Użycie zaimka przymiotnego 每

Zaimek przymiotny 每 *měi*, odpowiadający polskiemu *każdy*, wymaga użycia klasyfikatora, podobnie jak zaimek wskazujący. Fraza [每 + Klasyfikator] oznacza to samo, co [每 + 一 + Klasyfikator]. Jeśli fraza rzeczownikowa z 每 jest podmiotem lub okolicznikiem występującym przed orzeczeniem (np. okolicznikiem czasu), to z zasady należy też użyć 都:

1、每個老師都喜歡高夏。

2、每道菜都很好吃。

3、明豪每年都來台灣。

4、我問了家裡的每一個人。

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Użycie frazy 長得

Czasownik 長 (*rosnąć*) często używany jest z wykładnikiem komplementu 得. Taka fraza pozwala określić cechy, będące wynikiem „wzrostu”, np.: *wysoki*, *przystojny*, *piękna* itp. W związku z tym oprócz użycia np. w kontekście dzieci i osób młodych (które rosną), 長得 często jest używane do opisu czyjegoś wyglądu.

1、 A：他的女朋友長得怎麼樣？

B：她長得很漂亮。

2、 A：你的新男朋友長得怎麼樣？

B：他長得很帥。

Użycie 第一次

Użycie frazy 第一次 nie jest skomplikowane, ale chcielibyśmy zwrócić uwagę na budowę zawierających ją wypowiedzi. W lekcji pojawiło się zdanie przykładowe:

我第一次到波蘭來旅行是2014年。

Zdanie to oznacza, że pierwszy przyjazd (kiedykolwiek) miał miejsce w 2014 roku. Zdania oznaczające robienie czegoś po raz pierwszy w życiu, po raz pierwszy w historii itp. w połączeniu z określeniem miejsca, czasu bądź sposobu wykonania danej czynności zbudowane są podobnie jak powyższe. Kluczowe jest użycie i umieszczenie frazy określającej miejsce / czas / sposób na końcu zdania (w połączeniu z 是). Często używana jest tu konstrukcja 是.....的, którą omówimy w następnej lekcji.

Inny przykład:

我第一次用筷子吃飯是在台北。

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Tradycyjne tajwańskie małżeństwo

Anita Adamczewska (錢君霓)

Zgodnie z chińską tradycją, która wpłynęła również na mieszkańców Tajwanu, małżeństwo nie było zwińczeniem emocjonalnej więzi między dwojgiem ludzi, a umową między dwiema rodzinami.

W starożytnych Chinach najczęstszym modelem małżeństwa była monogamia i poligynia. Kobiety miały niski status społeczny i polegały na swoich mężach; nawet jeśli małżonek zmarł, jego żona nie mogła ponownie wyjść za mąż. Kobiety nie miały prawa do rozwodu – tylko mężczyźni mogli o nim decydować. Powody, które doprowadzały mężów do oficjalnego rozstania, mogły być przeróżne i nierzadko kuriozalne – np. „żona za dużo plotkuje”, „nie dała mi syna”, „nie chce, żebym miał inne poza nią”. Co więcej, kobiety nie mogły mieć przyjaciół płci męskiej – te, które łamały tę zasadę, przypłacały to złą reputacją oraz problemem z wyjściem za mąż. Sytuacja mężczyzn była kompletnie inna – mogli mieć wiele żon i konkubin, nawet wśród

sióstr swoich żon. Było to społecznie akceptowane, a w sytuacji gdy pierwsza żona nie mogła urodzić dziecka – nawet zalecane. Kobieta nie była nawet zazdrosna o pozostałe żony i kochanki swego męża, dopóki jej pozycja w społeczeństwie była wyższa niż ich. Wiele do powiedzenia w kwestii małżeństwa miał oczywiście konfucjanizm. System ten traktuje małżeństwo bardzo poważnie. Według wyznawców konfucjanizmu jest ono bardzo ważne dla rozwijania cierpliwości i miłości. Mimo to, jeśli para zakochała się w sobie przed zawarciem małżeństwa, było to uważane za ogromną przeszkodę, ponieważ sądzono, że w przyszłości małżonkowie nie będą posłuszni rodzicom. Zgodnie z zasadami konfucjanizmu kobieta powinna podlegać mężczyźnie; w młodości – ojcu i starszemu bratu, po wejściu w związek małżeński – mężowi i jego rodzicom, po śmierci męża – synowi. Po zawarciu małżeństwa do głównych obowiązków kobiet należało zajmowanie się domem, dbanie o teściów oraz, oczywiście, urodzenie syna. Posiadanie córek nie było pożądane, ponieważ po wyjściu za mąż zajmowałyby się one teściami, a nie swoimi rodzicami. Obowiązkiem mężczyzn było kontynuowanie rodu – spłodzenie syna oraz dopilnowanie, by on również się ożenił i posiadał syna bądź synów.

W dawnych czasach bardzo istotne było również przestrzeganie zasad Sześciu Etykiet. Pierwsza z nich dotyczyła swatania – po znalezieniu potencjalnej synowej przez rodziców nieżonatego chłopaka wynajmowali oni swatkę lub swata. Zadaniem takiej osoby było zdobycie informacji o wybranej dziewczynie oraz udanie się z rodzicami chłopaka do jej domu z prośbą o pozwolenie rodziny na małżeństwo. Jeśli rodzice dziewczyny zaakceptowali propozycję, swatka prosiła o informację na temat dat i godzin urodzenia przyszłych małżonków, z dokładnością co do minuty. Następnie udawała się ona do wróżki lub wróżbity, którzy na tej podstawie decydowali, czy para jest dobrze dobrana. Ta część rytuału w chińskiej astrologii nazywana jest 合八字 (*hé bāzì*). W chińskim zodiaku zwierzęcym osoba urodzona pod danym znakiem ma pewne cechy osobowości odpowiadające danemu zwierzęciu. Niektóre znaki są uważane za kompatybilne ze sobą, inne wręcz przeciwnie – na przykład dla zodiakalnego Szczura najlepszą parą byłby Wół lub Mała, a najgorszą – Królik i Koń. W dzisiejszych czasach niektórzy Chińczycy nadal podchodzą do tego bardzo poważnie. Po poinformowaniu rodziców, że para jest dobrze dopasowana, rodzice chłopaka przygotowywali prezenty dla rodziny dziewczyny oraz zaręczynowy list, stanowiący oficjalną umowę zawarcia małżeństwa między dwiema rodzinami. Wśród prezentów wysyłanych przez rodzinę pana młodego znajdowało się złoto, biżuteria, wino, herbata, jedzenie oraz moneta z wygrawerowanym znakiem 求 (*qiú*), oznaczającym oświadczyzny. Rodzina panny młodej odsyłała monetę ze znakiem 允 (*yǔn*), symbolizującym zgodę. Wymiana prezentów była bardzo ważna w całym procesie, ponieważ miała na celu okazanie sobie szacunku. Przed ceremonią zaślubin rodziny musiały wybrać odpowiednią datę, zgodną z tradycyjnym przewodnikiem 通勝 (*Tōngshèng*, wymowa w języku kantońskim: *Tung¹sing³*). Wierzono, że dobra data ślubu zapewni małżeństwu powodzenie. Czasem zdarzało się, że odpowiedni czas miał nadejść dopiero za kilka lat – nawet wtedy nie decydowano się na wybór innej daty.

W końcu – ceremonia. Panna młoda zakładała czerwoną suknię oraz zakrywała głowę czerwoną chustą. W Chinach kolor ten symbolizował (i nadal symbolizuje) między innymi szczęście, miłość czy płodność. Drugie żony zazwyczaj wybierały różowe chusty

zamiast czerwonych. Przed opuszczeniem domu rodziców panna młoda zalewała się płaczem, by okazać smutek i przywiązanie oraz podziękować rodzicom za wychowanie. Następnie, po pokonaniu specjalnie ustawionych na drodze przeszkód, pod jej dom przychodził pan młody. Wtedy para widziała się po raz pierwszy. Panna młoda zabierana była w lektyce do domu przyszłego męża, gdzie miała miejsce ceremonia. Po ich przybyciu grała głośna muzyka, a goście świętowali w radosnej atmosferze do północy.

W dzisiejszych czasach na Tajwanie nadal można zaobserwować niektóre z rytuałów. Zachowały się na przykład: wyżej wspomniane 合八字 (*hé bāzì*), czyli wizyta u wróżki w celu sprawdzenia kompatybilności pary; 聘禮 (*pìnǐ*) – wręczanie sobie nawzajem prezentów przez rodziny narzeczonych; 新娘拜別父母 (*xīnniáng bàibié fùmǔ*), czyli symboliczne pożegnanie panny młodej z rodzicami; 迎娶 (*yíngqǔ*), eskorta narzeczonej do miejsca ceremonii. Zmienił się natomiast kolor sukienki – większość panien młodych wybiera białe, w stylu zachodnim; czerwone są natomiast zakładane zazwyczaj tylko na sesje ślubne.

Na tajwańskie obyczaje wpływają nie tylko chińskie tradycje, ale też kultura zachodnia. Można to zaobserwować zarówno w rytuałach, jak i w małżeństwie czy w podejściu do rodziny.

Źródła zdjęć:

1. 新娘進新家的門 (autor zdjęcia: 陳麗雯)
2. 新娘拜別父母 (autor zdjęcia: 陳麗雯)

第十一課 我們是上網認識的！

Lekcja 11. Poznaliśmy się w internecie!

(po przyrządzeniu posiłków wszyscy zaczynają jeść)

- 明豪：這道雞肉是誰做的？真好吃。
詠晴：這道三杯雞是我媽媽做的，那道波蘭沙拉是高夏做的。
詠晴的媽媽：妳送我們的巧克力好好吃，妳是在哪裡買的？
高夏：我是在波蘭買的。上次阿姨給我們的水果又甜又好吃。
詠晴的媽媽：我是在我家附近買的，你們喜歡吃哪一種水果？
高夏：我最喜歡吃芒果，西瓜也不錯。
詠晴的媽媽：你們今天是怎麼來的？
明豪：我們是騎機車來的。
詠晴的媽媽：你們跟詠晴是怎麼認識的？
高夏：我跟詠晴是上網認識的，
明豪是我的大學同學。
詠晴的媽媽：妳們是什麼時候認識的？
高夏：我們是前年認識的。

(po przyrządzeniu posiłków wszyscy zaczynają jeść)

- Míngáo: Zhè dào jīròu shì shéi zuòde? Zhēn hǎochī.
Yǒngqíng: Zhè dào sānbēijī shì wǒ māma zuòde, nà dào bōlán shālā shì Gāoxià zuòde.
Yǒngqíngde māma: Nǐ sòng wǒmende qiǎokèlì hǎo hǎochī, nǐ shì zài nǎlǐ mǎide?
Gāoxià: Wǒ shì zài Bōlán mǎide. Shàng cì āyí gěi wǒmende shuǐguǒ yòu tián yòu hǎochī.
Yǒngqíngde māma: Wǒ shì zài wǒ jiā fùjìn mǎide, nǐmen xǐhuān chī nǎ yì zhǒng shuǐguǒ?
Gāoxià: Wǒ zuì xǐhuān chī mángguǒ, xīguā yě búcuò.
Yǒngqíngde māma: Nǐmen jīntiān shì zěnmē láiide?
Míngáo: Wǒmen shì qí jīchē láiide.
Yǒngqíngde māma: Nǐmen gēn Yǒngqíng shì zěnmē rènshide?
Gāoxià: Wǒ gēn Yǒngqíng shì shàngwǎng rènshide, Míngáo shì wǒde dàxué tóngxué.
Yǒngqíngde māma: Nǐmen shì shénmeshíhòu rènshide?
Gāoxià: Wǒmen shì qiánnián rènshide.

(po przyrządzeniu posiłków wszyscy zaczynają jeść)

- Michał: Kto przyrządził tego kurczaka? Jest naprawdę smaczny.
Yongqing: To *sanbeiji* zrobiła moja mama, a tamtą polską sałatkę – Gosia.
Mama Yongqing: Czekolada, którą dałaś nam w prezencie, jest pyszna – gdzie [ją] kupiłaś?
Gosia: Kupiłam [ją] w Polsce. [A] owoce, które dała nam pani zeszłym razem, były [bardzo] słodkie i smaczne.
Mama Yongqing: Kupiłam [je] w pobliżu mojego domu. Jakie owoce lubicie jeść?
Gosia: Ja najbardziej lubię jeść mango, [ale] arbuzy też są niezłe.
Mama Yongqing: Jak przyjechaliście dzisiaj [do nas]?
Michał: Przyjechaliśmy skuterem.
Mama Yongqing: [A] jak poznaliście się z Yongqing?
Gosia: Yongqing i ja poznałyśmy się w internecie, a Michał jest moim kolegą z uczelni.
Mama Yongqing: Kiedy się poznaliście?
Gosia: Dwa lata temu.

生詞 Słówka

1. 雞肉 *jīròu* kurczak (jako potrawa), mięso (z) kurczaka
在台灣吃雞肉的人比吃牛肉的人多。
Zài Táiwān chī jīròude rén bǐ chī niúròude rén duō.
Na Tajwanie więcej ludzi je kurczaka niż wołowinę.
(dosł. Na Tajwanie ludzie jedzący kurczaka są liczniejsi niż ludzie jedzący wołowinę.)
2. 道 *dào* (klasyfikator do dań)
這道馬鈴薯煎餅是波蘭人常在家做的菜。
Zhè dào mǎlíngshǔ jiānbǐng shì Bōlánrén cháng zài jiā zuòde cài.
Te placki ziemniaczane to potrawa, którą Polacy często przyrządzają w domach.
3. 三杯雞 *sānbēijī* *sanbeiji* / „kurczak trzy kubki (/ szklanki)”
(potrawa z kurczaka, którą przyrządza się z użyciem jednej szklanki oleju sezamowego, jednej szklanki sosu sojowego i jednej szklanki wina ryżowego)
一說到台灣菜，我就想到三杯雞。
Yì shuōdào táiwān cài, wǒ jiù xiǎngdào sānbēijī.
Gdy mowa o tajwańskich potrawach, od razu myślę o *sanbeiji*.
4. 沙拉 *shālā* sałatka / surówka
我是跟我奶奶學做甜菜根沙拉的。
Wǒ shì gēn wǒ nǎinai xué zuò tiáncài gēn shālāde.
Robienia surówki z (korzeni) buraków nauczyłem się od mojej babci.

5. 巧克力 *qiǎokèlì* czekolada (KL: 個) / kawałek czekolady (KL: 塊) /
pudełko czekoladek (KL: 盒 *hé*) / czekoladka
(KL: 顆 *kē*)

這個巧克力是我五年以前買的，你別吃了！

Zhège qiǎokèlì shì wǒ wǔ nián yǐqián mǎide, nǐ bié chī le!

Kupiłem tę czekoladę pięć lat temu – nie jedz [jej]!

6. 好 *hǎo* bardzo, tak, taki (zwłaszcza w wykrzyknieniach)

妳穿的衣服好漂亮，妳是在哪裡買的？

Nǐ chuānde yīfú hǎo piàoliàng, nǐ shì zài nǎlǐ mǎide?

Ubrania, które nosisz, są takie piękne – gdzie [je] kupiłaś?

7. 種 *zhǒng* rodzaj, gatunek (klasyfikator)

法國有好多種紅酒，你喜歡喝哪一種？

Fǎguó yǒu hǎo duō zhǒng hóngjiǔ, nǐ xǐhuān hē nǎ yì zhǒng?

[We] Francji jest bardzo wiele rodzajów czerwonego wina – który z nich lubisz (pić)?

8. 水果 *shuǐguǒ* owoc (KL: 個) / owoc (jakiegoś rodzaju; KL: 種)

你喜歡吃哪一種水果？

Nǐ xǐhuān chī nǎ yì zhǒng shuǐguǒ?

Jakie owoce lubisz jeść? (dosł. *Jakiego rodzaju owoc lubisz jeść?*)

9. 芒果 *mángguǒ* mango (KL: 顆 *kē* / 個)

10. 西瓜 *xīguā* arbuz (KL: 顆 *kē* / 個)

11. 騎機車 *qí jīchē* jechać skuterem (/ motocyklem / motorem),
jeździć na skuterze (/ motocyklu / motorze)

機車 *jīchē* skuter / motocykl, motor (KL: 輛 *liàng*)

很多的台灣大學生都騎機車到學校去。

Hěn duōde táiwān dàxuéshēng dōu qí jīchē dào xuéxiào qù.

Wielu tajwańskich studentów jeździ na uczelnię skuterem.

12. 上網 *shàngwǎng* wejść do internetu, korzystać z internetu /
w internecie, przez internet (przed czasownikiem)

我常上網買東西，因為又快又方便。

Wǒ cháng shàngwǎng mǎi dōngxi, yīnwèi yòu kuài yòu fāngbiàn.

Często robię zakupy przez internet, bo [tak] jest szybko i tanio.

13. 前年 *qiánnián* dwa lata temu

後年 *hòunián* za dwa lata

(Gosia właśnie skończyła rozmawiać przez telefon)

詠晴： 剛剛那通電話是誰打的？

高夏： 那通電話是警察打的。因為我前天錢包不見了，我去警察局報警了。

詠晴： 妳前天是什麼時候去的？如果妳跟我說，我是可以陪妳去的。

高夏： 我是前天中午去的。警察只問了我幾個問題。

詠晴： 不過，妳的錢包是在哪裡不見的？

高夏： 我原本想錢包是在電車上不見的，可是剛剛他說我的錢包是在超市找到的。

詠晴： 是誰找到的？

高夏： 是超市的員工撿到的。

詠晴： 那麼，現在怎麼辦？

高夏： 警察請我明天到警察局去拿。

(Gosia właśnie skończyła rozmawiać przez telefon))

Yǒngqíng: Gānggāng nà tōng diànhuà shì shéi dǎde?

Gāoxià: Nà tōng diànhuà shì jǐngchá dǎde. Yīnwèi wǒ qiántiān qiánbāo bújiànle, wǒ qù jǐngchá jú bàojǐng le.

Yǒngqíng: Nǐ qiántiān shì shénmeshíhòu qùde? Rúguǒ nǐ gēn wǒ shuō, wǒ shì kěyǐ péi nǐ qùde.

Gāoxià: Wǒ shì qiántiān zhōngwǔ qùde. Jǐngchá zhǐ wèn le wǒ jǐ ge wèntí.

Yǒngqíng: Búguò, nǐde qiánbāo shì zài nǎlǐ bújiànde?

Gāoxià: Wǒ yuánběn xiǎng qiánbāo shì zài diànchē shàng bújiànde, kěshì gānggāng tā shuō wǒde qiánbāo shì zài chāoshì zhǎodàode.

Yǒngqíng: Shì shéi zhǎodàode?

Gāoxià: Shì chāoshìde yuángōng jiǎndàode.

Yǒngqíng: Nàme, xiànzài zěnmébàn?

Gāoxià: Jǐngchá qǐng wǒ míngtiān dào jǐngchá jú qù ná.

(Gosia właśnie skończyła rozmawiać przez telefon))

Yongqing: Kto przed chwilą dzwonił?

Gosia: Policjant. Przedwczoraj zgubił mi się portfel, więc poszłam na komisariat, [żeby to] zgłosić.

Yongqing: [A dokładnie] kiedy to było? Mogłam [wtedy] pójść razem z tobą, gdybyś mi [o tym] powiedziała.

Gosia: Przedwczoraj w południe. Policjant zadał mi tylko kilka pytań.

Yongqing: Ale gdzie [właściwie] zgubiłaś swój portfel?

Gosia: Początkowo myślałam, że zawieruszył się w tramwaju, ale [policjant] powiedział przed chwilą, że znaleźli go w supermarkecie.

Yongqing: [A] kto go znalazł?

Gosia: Pracownik supermarketu.

Yongqing: To co [masz] teraz zrobić?

Gosia: Policjant poprosił, żebym przyszła jutro odebrać [portfel] z komisariatu.

生詞 Słówka

1. 剛剛 *gānggāng* dopiero co, ledwo, właśnie, przed chwilą
我剛剛下課，你找我做什麼？
Wǒ gānggāng xiàkè, nǐ zhǎo wǒ zuò shénme?
Właśnie skończyłem lekcje. Jaką masz do mnie sprawę?
(dosł. *Właśnie skończyłem lekcje – szukasz mnie, [żeby] co zrobić?*)
2. 通 *tōng* (klasyfikator do rozmów telefonicznych)
這通電話是我的老師打的。
Zhè tōng diànhuà shì wǒde lǎoshī dǎde.
Dzwonił mój nauczyciel. (dosł. *Ten telefon wykonał mój nauczyciel.*)
3. 警察 *jǐngchá* policja / policjant (個 / 名 / 位)
警察說我不可以在公園喝酒。
Jǐngchá shuō wǒ bù kěyǐ zài gōngyuán hē jiǔ.
Policjant mówi, że nie wolno mi pić alkoholu w parku.
4. 警察局 *jǐngchá jú* komisariat (policji), posterunek policji
警察局在大學的左邊，所以離學校很近。
Jǐngchá jú zài dàxuéde zuǒbiān, suǒyǐ lí xuéxiào hěn jìn.
Posterunek policji jest bardzo blisko – znajduje się na lewo od uniwersytetu.
5. 報警 *bàojǐng* zgłosić (na policję), złożyć zawiadomienie (na policji)
我的手機不見了，所以我打電話報警。
Wǒde shǒujī bújiànle, suǒyǐ wǒ dǎ diànhuà bàojǐng.
Zginęła mi komórka, więc dzwonię na policję, [żeby] zgłosić [jej zagubienie].
6. 陪 *péi* towarzyszyć / (razem) z (kimś coś robić)
因為我的中文說得不太好，所以他陪我去警察局報警。
Yīnwèi wǒde zhōngwén shuōde bú tài hǎo, suǒyǐ tā péi wǒ qù jǐngchá jú bàojǐng.
Ponieważ niezbyt dobrze mówię po chińsku, (on) pójdzie (razem) ze mną na komisariat, [żeby] złożyć zawiadomienie.
7. 問題 *wèntí* pytanie / problem (KL: 個)
老師問的問題，我都不知道。
Lǎoshī wènde wèntí, wǒ dōu bù zhīdào.
Nie znam [odpowiedzi na] żadne z pytań zadanych przez nauczyciela.

8. 原本 *yuánběn* początkowo, pierwotnie, najpierw, z początku

我原本不吃甜的餃子，現在很喜歡甜的餃子。

Wǒ yuánběn bù chī tiánde jiǎozi, xiànzài hěn xǐhuān tiánde jiǎozi.

Początkowo nie jadłem słodkich *jiaozi*, [a] teraz bardzo je lubię.

9. 超市 *chāoshì* supermarket (KL: 家 / 間)

我家附近有一間超市，所以我覺得住在這裡很方便。

Wǒ jiā fùjìn yǒu yì jiān chāoshì, suǒyǐ wǒ juéde zhù zài zhèlǐ hěn fāngbiàn.

Niedaleko mojego domu jest supermarket, więc uważam, że mieszkanie w tym miejscu jest bardzo wygodne.

10. 員工 *yuángōng* pracownik (個 / 名 / 位)

這家商店的員工不知道怎麼辦。

Zhè jiā shāngdiànde yuángōng bù zhīdào zěnmébàn.

Pracownicy tego sklepu nie wiedzą, jak sobie poradzić.

11. 撿到 *jiǎndào* podnieść / znaleźć (zgubiony przedmiot)

我的手機不見了，是他撿到的。

Wǒde shǒujī bújiànle, shì tā jiǎndàode.

Mój telefon się zgubił [i] to on go znalazł.

12. 拿 *ná* chwycić / wziąć / podjąć, pobrać, odebrać

明豪的臉書

前天我去了小學，我做了口頭報告，跟小學生介紹了波蘭。是那所小學的老師邀請我去的。我跟小學生說：「我是七月到台灣的，所以才到台灣兩個多月。你們說中文，麻煩別說得太快。」

我給他們看了我在波蘭拍的照片。小學生們很好奇，所以問我：「是在哪裡拍的？」、「是什麼時候拍的？」。他們問了我很多問題，這些問題當中，有一些很有趣，比如說：「波蘭有沒有聖誕老人？」、「新年的時候，波蘭孩子也有紅包嗎？」。

Míngháode Liǎnshū

Qíantiān wǒ qù le xiǎoxué, wǒ zuò le kǒutóu bàogào, gēn xiǎoxuéshēng jièshào le Bōlán. Shì nà suǒ xiǎoxuéde lǎoshī yāoqǐng wǒ qùde. Wǒ gēn xiǎoxuéshēng shuō: „Wǒ shì qīyuè dào Táiwānde, suǒyǐ cái dào Táiwān liǎng ge duō yuè. Nǐmen shuō zhōngwén, máfán bié shuōde tài kuài.”.

Wǒ gěi tāmen kàn le wǒ zài Bōlán pāide zhàopiàn. Xiǎoxuéshēngmen hěn hàoqí, suǒyǐ wèn wǒ: „Shì zài nǎlǐ pāide?”, „Shì shénmeshíhòu pāide?”. Tāmen wèn le wǒ hěn duō wèntí, zhèxiē wèntí dāngzhōng, yǒu yìxiē hěn yǒuqù, bǐrúshuō: „Bōlán yǒu méi yǒu Shèngdàn Lǎorén?”, „Xīnnián deshíhòu, bōlán háizi yě yǒu hóngbāo ma?”

Facebook Michała

Przedwczoraj poszedłem do szkoły podstawowej [i] wygłosiłem referat, [w którym] przedstawiłem uczniom Polskę. Zaprosili mnie [tam] ich nauczyciele. Powiedziałem dzieciom: „Przyjechałem na Tajwan w lipcu, więc jestem tu dopiero od ponad dwóch miesięcy. [Dlatego] proszę was, nie mówcie po chińsku zbyt szybko.”. Pokazałem im zdjęcia, które zrobiłem w Polsce. Uczniowie byli bardzo zaintrygowani i pytali mnie: „Gdzie zrobiłeś to zdjęcie?”, „Kiedy zrobiłeś to zdjęcie?”. Zadali mi [też] mnóstwo [innych] pytań. Niektóre z nich były bardzo zabawne, na przykład: „Czy w Polsce jest Święty Mikołaj?”, „Czy w Nowy Rok polskie dzieci też dostają czerwone koperty?”.

生詞 Słówka

1. 小學 *xiǎoxué* szkoła podstawowa, podstawówka (KL: 所)
小學生 *xiǎoxuéshēng* uczeń (szkoły podstawowej; KL: 個 / 名 / 位)

我的妹妹讀小學一年級。

Wǒde mèimei dú xiǎoxué yì niánjí.

Moja (młodsza) siostra uczy się w pierwszej klasie szkoły podstawowej.

2. 做口頭報告 *zuò kǒutóu bàogào* wygłaszać referat

下個星期，我們要做口頭報告，跟同學介紹自己的家人。

Xià ge xīngqī, wǒmen yào zuò kǒutóu bàogào, gēn tóngxué jièshào zìjǐde jiārén.

W przyszłym tygodniu mamy wygłosić referat, [w którym] przedstawimy kolegom (i koleżankom) nasze rodziny.

3. 介紹 *jièshào* przedstawiać

4. 所 *suǒ* (klasyfikator do szkół, uczelni i instytutów)

那所小學在我家附近。

Nà suǒ xiǎoxué zài wǒ jiā fùjìn.

(Tam)ta szkoła podstawowa jest niedaleko mojego domu.

5. 邀請 *yāoqǐng* zapraszać

如果你有空，我想邀請你來我家玩。

Rúguǒ nǐ yǒu kòng, wǒ xiǎng yāoqǐng nǐ lái wǒ jiā wán.

Jeśli masz (wolny) czas, chciałbym zaprosić cię do siebie.

(dosł. *Jeśli masz wolny czas, chciałbym zaprosić cię, [żebyś] przyszedł do mojego domu się rozerwać.*)

6. 七月 *qīyuè* lipiec

7. 才 *cái* dopiero, zaledwie, tylko, raptem

我才學中文兩個月。

Wǒ cái xué zhōngwén liǎng ge yuè.

Uczę się chińskiego dopiero od dwóch miesięcy.

8. 麻煩 *máfan* sprawiać (komuś) kłopot / czy mógłbym prosić...?
(wyrażenie wprowadzające uprzejmą prośbę)

麻煩你幫我買一杯咖啡。

Máfan nǐ bāng wǒ mǎi yì bēi kāfēi.

Czy mógłbyś mi kupić kawę? / Kup mi kawę, dobrze? /

Jeśli to nie kłopot, kup mi, proszę, kubek kawy.

9. 別 *bié* Nie...! (wprowadza zakaz, tj. rozkazujące zdanie przeczące)

10. 給……看 *gěi...kàn* pokazać, dać (komuś coś) zobaczyć

我給她看了那張照片。

Wǒ gěi tā kàn le nà zhāng zhàopiàn.

Pokazałem jej tamto zdjęcie.

11. 們 *mén* (sufiks oznaczający mnogość)

12. 好奇 *hàoqí* być ciekawym, zaciekawionym / być ciekawskim, dociekliwym

我非常好奇我的爸爸跟媽媽是怎麼認識的。

Wǒ fēicháng hàoqí wǒde bàba gēn māma shì zěnmē rènshide.

Bardzo jestem ciekaw, jak poznali się moi rodzice.

13. 這些 *zhèxiē* ci / te
那些 *nàxiē* tamci / tamte
哪些 *nǎxiē* którzy? / które?

14. 當中 *dāngzhōng* wśród, pośród / spośród, z

這幾本書當中，我最喜歡的是《哈利波特》。

Zhè jǐ běn shū dāngzhōng, wǒ zuì xǐhuānde shì „Hālì Bōtè”.

Spośród tych kilku książek najbardziej lubię *Harry’ego Pottera*.

15. 有趣 *yǒuqù* być interesującym, ciekawym, wciągającym / być zabawnym

這部電影很有趣，你應該看。

Zhè bù diànyǐng hěn yǒuqù, nǐ yīnggāi kàn.

Ten film jest bardzo ciekawy (/ zabawny) – powinienś go obejrzeć.

16. 比如說 *bǐrúshuō* na przykład..., taki (/ taka / tacy / takie) jak...

我喜歡吃台灣的水果，比如說：芒果、荔枝、西瓜和香蕉。

Wǒ xǐhuān chī táiwānde shuǐguǒ, bǐrúshuō: mángguǒ, lìzhī, xīguā hé xiāngjiāo.

Lubię jeść tajwańskie owoce, takie jak: mango, liczi, arbuzy i banany.

17. 聖誕老人 Shèngdàn Lǎorén Święty Mikołaj
 聖誕節 Shèngdànjié Boże Narodzenie

世界上有聖誕老人嗎？

Shìjiè shàng yǒu Shèngdàn Lǎorén ma?

Czy na świecie jest Święty Mikołaj? / Czy Święty Mikołaj istnieje?

18. 新年 Xīn Nián Nowy Rok

新年的時候，大家一起喝酒、唱歌。

Xīnnián deshíhòu, dàjiā yìqǐ hē jiǔ, chànggē.

W Nowy Rok wszyscy wspólnie piją (alkohol) i śpiewają (piosenki).

19. 孩子 hái zi dziecko (KL: 個)

他們家只有一個孩子。

Tāmen jiā zhǐ yǒu yí ge hái zi.

[W] ich rodzinie jest tylko jedno dziecko.

20. 紅包 hóngbāo czerwona koperta (z pieniędzmi, którą podarowuje się na specjalne okazje, np. dzieciom w dzień Chińskiego Nowego Roku)

因為我過生日，所以我家人給我紅包。

Yīnwèi wǒ guò shēngrì, suǒyǐ wǒ jiārén gěi wǒ hóngbāo.

Ponieważ mam urodziny, bliscy dają mi [w prezencie] czerwone koperty.

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Wyrażanie emfazy za pomocą konstrukcji 是.....的

Jedną z pierwszych poznanych przez nas cech charakterystycznych języka chińskiego jest użycie „przymiotników”, które faktycznie są typem czasowników i pełnią w zdaniu funkcję orzeczenia, bez konieczności użycia spójki 是. Wiemy też, że forma przymiotnikowa zasadniczo wymaga użycia 的. Dlatego też poniższe zdania są niepoprawne:

*高夏是高。

*高夏高的。

Niepoprawność pierwszego zdania wynika z użycia 是, drugiego natomiast – z użycia formy przymiotnikowej, która samodzielnie nie pełni funkcji orzeczenia. Użycie formy przymiotnikowej w zdaniu oznacza konieczność użycia spójki 是, więc poprawne jest zdanie:

高夏是高的。

Czym zatem różni się to zdanie od zdania 高夏很高。? Zdania z 是.....的 są nacechowane, tzn. przekazują coś więcej niż znaczenie zdania nienacechowanego (neutralnego). W tym przypadku emfaticznie podkreślona jest fraza między 是 i 的. W przykładowym zdaniu podkreślony jest zatem fakt, że Gosia jest wysoka, np. w kontekście twierdzenia, że jest inaczej. Omawiana konstrukcja jest bardzo często stosowana, ponieważ jej zastosowanie nie jest ograniczone do prostych zdań z orzeczeniem przymiotnikowym. 是.....的 może zawierać całkiem rozbudowane frazy – zasadniczym warunkiem poprawności formy tej konstrukcji jest obecność orzeczenia między 是 i 的. Część zdań z tą konstrukcją opiera się na formie znanych już nam zdań w szyku podstawowym, np.:

1、明豪昨天來了。	→	2、明豪是昨天來的。
3、我喜歡看台灣電影。	→	4、我是喜歡看台灣電影的。

- 5、 A：你為什麼不喜歡我？
B：我是喜歡你的！

- 6、 A：你為什麼不要買這本書？
B：我是要買的，可是沒有錢！

- 7、 A：明豪是上星期來的嗎？
B：他不是上星期來的，是今天來的。

Zwróćmy uwagę na pierwsze dwa zdania przykładowe – na ich podstawie możemy zauważyć, że omawiana konstrukcja jest niekompatybilna z partykulą 了. Konstrukcja 是.....的 najczęściej wyraża zdarzenia z przeszłości (choć nie jest w tym względzie ograniczona), ale 了 z zasady w niej nie występuje.

Jeżeli w strukturze wypowiedzi występują okoliczniki, to istnieje możliwość kładzenia emfazy na różnych jej elementach – podkreślony będzie ten fragment, który znajduje się między 是 i 的:

- 8、詠晴是昨天去買新鞋¹的。 ¹xīn xié nowe buty

- 9、 A：詠晴昨天去買了外套嗎？
B：詠晴昨天不是去買新外套的，是去買新鞋的。

- 10、高夏是跟她姐姐去買那件新衣服的。

11、 A：高夏跟她姐姐去買了那雙新鞋嗎？

B：高夏跟她姐姐不是去買那雙新鞋的，是去買這件新衣服的。

Za pomocą konstrukcji 是.....的 możliwe jest również podkreślenie wykonawcy czynności. Przedmiot czynności (dopełnienie czasownika w zdaniu kanonicznym) jest wtedy podmiotem zdania, w czym przypomina zdanie w stronie biernej (choć nim nie jest!) i tak też będzie najczęściej tłumaczone na język polski:

12、 A：這本書是誰寫的？

B：是教我英文的老師寫的。

13、這個最好喝的酒是台灣做的。

14、這輛腳踏車是我父母送我的。

15、這不是我說的，是老師說的！

Negacja w trybie rozkazującym

Zdania rozkazujące nie mają w języku chińskim odrębnej formy gramatycznej, ale zakaz w trybie rozkazującym wyrażany jest inaczej niż zwykła negacja w zdaniach oznajmujących. Do dyspozycji mamy dwie formy o funkcji zakazu: 不要 *búyào* i 別 *bié*. Formy te nie różnią się funkcją i znaczeniem: 不要 ma nieco bardziej formalny charakter, 別 jest bardziej kolokwialne, ale w większości sytuacji mogą być używane wymiennie.

1、上課的時候不要說波蘭文！

2、別跟他說這件事²！

²*shì*

sprawa, kwestia

3、請你不要買這些東西。

Formy zakazu używane są również w połączeniu z partykułą 了 – taka konstrukcja ma znaczenie nakazu zaprzestania czegoś.

4、別說話³了！

³*shuōhuà*

mówić / rozmawiać

5、不要喝酒了！

6、已經十一點了，別看電視⁴了！

⁴*diànshì*

telewizja

Użycie przysłówka 才

Przykłady użycia przysłówka 才 są w tej lekcji bardzo nieliczne i dotyczą tylko jednej z funkcji tego przydatnego słowa. Nasze wyjaśnienia ograniczymy więc wyłącznie do tej jednej funkcji.

W kontekście czasu trwania 才 oznacza, że dany okres jest stosunkowo krótki – w zależności od kontekstu odpowiada polskim przysłówkom *dopiero*, *zaledwie*, *tylko*, *raptem* itp.

Ważne: przysówek 才 nie występuje z partykułą 了：

1、高夏跟明豪才來兩個月。

2、你才找一分鐘⁵，再找一下！

⁵*fēnzhōng*

minuta

Uwagi i dodatkowe wyjaśnienia

Użycie 找

Czasownik 找 często używany jest w nieco innej funkcji i znaczeniu niż *szukać*. Jego funkcja jest bardzo zróżnicowana, ale i intuicyjna. 找 w znaczeniu sekundarnym najczęściej wiąże się z wyrażaniem celu – w różnych kontekstach będzie tłumaczone na różne sposoby:

1、 A：我不知道牛肉麵怎麼做！

B：可以找我媽媽幫我們。

2、今天晚上我想找她一起去吃飯。

3、這些菜都很不好吃，我要找老闆⁶抱怨⁷。

⁶lǎobǎn szef lub właściciel
(np. restauracji)

⁷bàoyuàn skarżyć się, narzekać

們 jako sufiks rzeczownikowy

Sufiks 們 *men* znamy już z zaimków osobowych. W podobnej funkcji może być użyty z niektórymi rzeczownikami – przypomina wtedy wykładnik liczby mnogiej, ale ma szereg cech, o których musimy pamiętać:

- używany jest wyłącznie z niektórymi rzeczownikami oznaczającymi osoby (人們, 老師們, 學生們, 孩子們 itp., ale nie: *學校們);
- nie jest obligatoryjny (inaczej niż w przypadku zaimków osobowych) – nieużycie sufiksu nie oznacza, że rzeczownik jest w liczbie pojedynczej, np. 老師 może mieć w odpowiednim kontekście to samo znaczenie, co 老師們;
- używany jest w specyficznych sytuacjach komunikacyjnych – 們 jest raczej wykładnikiem zbiorowości niż mnogości – np. nie jest używany w obecności liczebników i innych określeń ilościowych: *兩個孩子們, *這些老師們 itp.

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Obrzędy pogrzebowe na Tajwanie

Klaudia Kaczmarek (康倩雅)

Tajwan jest miejscem, w którym rytuały pełnią ważną rolę w życiu człowieka. Tajwańczycy przykładają wielką wagę do uroczystości i ich odpowiedniego obrządku. Uroczystości i święta są ważną częścią kultury, a ich obchodzenie wiąże się z koniecznością przestrzegania określonych zasad postępowania.

Obrzędy pogrzebowe na Tajwanie to złożone rytuały ku czci zmarłych. Skomplikowane, wielodniowe pożegnania pełne symbolicznych aktów i gestów są zwyczajowymi sposobami celebracji pogrzebów. Odpowiednie odprawienie bliskiej osoby w podróż do innego świata wymaga zachowania pewnych zasad. Tradycyjne rodziny

ściśle ich przestrzegają, gdyż wierzą, że nieposłuszeństwo może ściągnąć na klan gniew duchów. Tematyka śmierci i pogrzebów w kulturze chińskiej od lat łączy się z etyką konfucjańską. Osoby, które za życia były przykładnymi obywatelami, a po śmierci zostały odpowiednio pożegnane, mogą stać się przodkami sprawującymi pieczę nad rodziną. Choć obecność wielu religii na Tajwanie uniemożliwia ustanowienie

jednakowych rytuałów, to tradycyjne, praktykowane przez większość zwyczaje opierają się na obrzędach buddyjskich, taoistycznych oraz tych praktykowanych przez Konfucjusza, do których później zostają dobrane odpowiednie ceremonie religijne.

Ważnymi aspektami ostatniego pożegnania są: odpowiedni ubiór, rytuały przed pochówkiem, żałoba oraz symbolika podarków. Wielu Tajwańczyków, aby uczcić pamięć zmarłego, stosuje się do szeregu skomplikowanych zasad. Ubiór pogrzebowy charakteryzuje biały kolor. W kulturze chińskiej biały symbolizuje śmierć, dlatego odzienie

w tym kolorze jest nieodłącznym elementem celebracji funeralnej. Przywdzianie szat żałobnych stanowi wyraz szacunku dla nieboszczyka. Dawniej noszono tkane, postrzępione na końcach sukno oraz nakrycie głowy. Obecnie nawet niewielki kawałek materiału w formie kaptura czy skrawka płótna przyczepionego do codziennego ubrania symbolizuje żałobę po utracie kogoś bliskiego. Mimo tej drobnej zmiany na Tajwanie jest to wciąż jeden z najważniejszych sposobów oddawania czci zmarłemu, dlatego każdy żałobnik dba, aby zawsze nosić element stroju w białym kolorze. Krótko po śmierci nieboszczyk zostaje przygotowany do ułożenia w trumnie. Rodzina otacza zmarłego, płacząc i lamentując

nad jego smutnym losem oraz składa mu podarki. Denat otrzymuje symboliczne przedmioty, które mają mu się przydać w następnym świecie, jedzenie oraz ulubione rzeczy, z których korzystał za życia. W środku można znaleźć takie dary, jak: pieniądze, banknoty ofiarne, witkę brzoskwiniową symbolizującą długowieczność i pokarmy, takie jak jaja i ziarna roślin strączkowych. Podczas gdy częścią każdej szczęśliwej uroczystości jest wręczanie czerwonych kopert z pieniędzmi (紅包), w czasie pogrzebu należy ofiarować kopertę w kolorze białym, o równej kwocie, gdyż podarowanie kwot nieparzystych jest uznawane za pechowe. Pieniądze te mają pomóc rodzinie pokryć koszty ostatniego pożegnania. Rytuały określają także długość żałoby i intensywność przygotowań do uroczystości w zależności od bliskości więzi rodzinnych. Osoby najbliższe, w tym najczęściej dzieci i małżonkowie, są odpowiedzialne za całość przygotowań do ostatniego pożegnania. Uczestnicy pogrzebu muszą przestrzegać wielu zasad, gdyż tylko w ten sposób mogą pomóc zmarłemu cieszyć się życiem pozagrobowym. Dla Tajwańczyków symbolika ma duże znaczenie, dlatego rodzina zawsze dokłada wszelkich starań oraz szuka pomocy specjalistów, aby upewnić się, że przeprowadzone obrzędy pozwolą ostatecznie pożegnać nieboszczyka, a klan zyska jego szacunek i opiekę.

Źródła zdjęć:

1. 披麻帶孝 (autor zdjęcia: Tzong-Lin Tsai; <https://www.flickr.com/photos/gwai/11853977645/>)
2. 白包 (autor zdjęcia: 陳旻祺)

第十二課 考試以前，我讀了五個小時的書。

Lekcja 12. Przed egzaminem uczyłem się przez pięć godzin.

(Michał, Gosia i Yongqing właśnie się spotkali)

- 明豪：妳們最近過得怎麼樣？
高夏：我下星期有一個重要的考試，所以每天我都讀五個小時的書。
妳呢？
詠晴：我週末參加了馬拉松比賽，我跑了四個半小時的步。
我超級累！
明豪：我還沒開始準備考試，我昨天在家打了八個小時的電玩。
高夏：這次考試從第五課到第十課，我覺得有一點難。
明豪：真的嗎？我慘了。
詠晴：從今天開始，每天你都要讀五個小時的書。
高夏：你每天還得寫三個小時的漢字。
明豪：或許我應該放棄這次考試……

(Michał, Gosia i Yongqing właśnie się spotkali)

- Míngháo: Nǐmen zuìjìn guòde zěnmeyàng?
Gāoxià: Wǒ xià xīngqī yǒu yí ge zhòngyàode kǎoshì, suǒyǐ měi tiān wǒ dōu dú wǔ ge xiǎoshíde shū. Nǐ ne?
Yǒngqíng: Wǒ zhōumò cānjiā le mǎlāsōng bǐsài, wǒ pǎo le sì ge bàn xiǎoshíde bù. Wǒ chāojí lèi!
Míngháo: Wǒ hái méi kāishǐ zhǔnbèi kǎoshì, wǒ zuótiān zài jiā dǎ le bā ge xiǎoshíde diànwán.
Gāoxià: Zhè cì kǎoshì cóng dìwǔ kè dào dìshí kè, wǒ juéde yǒuyìdiǎn nán.
Míngháo: Zhēnde ma? Wǒ cǎnle.
Yǒngqíng: Cóng jīntiān kāishǐ, měi tiān nǐ dōu yào dú wǔ ge xiǎoshíde shū.
Gāoxià: Nǐ měi tiān hái děi xiě sān ge xiǎoshíde hànzì.
Míngháo: Huòxǔ wǒ yīnggāi fàngqì zhè cì kǎoshì...

(Michał, Gosia i Yongqing właśnie się spotkali)

Michał: Co u Was (ostatnio) słychać?

Gosia: W przyszłym tygodniu mam ważny egzamin, więc każdego dnia uczę się przez pięć godzin. A ty?

Yongqing: W weekend wzięłam udział w maratonie. Biegłam przez cztery i pół godziny, [i] okropnie się zmęczyłam.

Michał: Ja jeszcze nie zacząłem przygotowywać się do egzaminu. Wczoraj przez osiem godzin grałem w domu w gry komputerowe.

Gosia: Ten egzamin [obejmuje] lekcje od piątej do dziesiątej – myślę, że będzie dość trudny.

Michał: Naprawdę? [To] mam przechlapane.

Yongqing: Od dzisiaj musisz się uczyć po pięć godzin dziennie.

Gosia: I każdego dnia przez trzy godziny pisać znaki chińskie.

Michał: [To] może powinienem sobie odpuścić ten egzamin...

生詞 Słówka

1. 最近 *zuìjìn* ostatnio

最近的天氣很熱，大家都喜歡到海灘去。

Zuìjìnde tiānqì hěn rè, dàjiā dōu xǐhuān dào hǎitān qù.

Ostatnio pogoda jest upalna, [więc] wszyscy chętnie jeżdżą na plażę.

2. 過 *guò* mieć się, miewać się (jakoś), (komuś) się (jakoś) wiedzie / obchodzić (np. urodziny)

你過得怎麼樣？

Nǐ guòde zěnmeyàng?

Jak się masz? / Jak się miewasz? / Co u ciebie (słychać)? / Co tam (u ciebie)?

3. 重要 *zhòngyào* być ważnym, istotnym

這次考試很重要，所以我不可以跟妳出去玩。

Zhè cì kǎoshì hěn zhòngyào, suǒyǐ wǒ bù kěyǐ gēn nǐ chūqù wán.

Ten egzamin jest [bardzo] ważny, więc nie mogę wyjść z tobą na miasto.

4. 讀書 *dú shū* czytać (książki) / uczyć się

我讀了一個晚上的書，可是還考得不好。

Wǒ dú le yí ge wǎnshàngde shū, kěshì hái kǎode bù hǎo.

Uczyłem się [cały] wieczór, ale i tak nie poszło mi dobrze na sprawdzianie.

他讀了一天的書，現在決定到公園去散步。

Tā dú le yì tiānde shū, xiànzài juédìng dào gōngyuán qù sànbù.

Przez [cały] dzień się uczył, [a] teraz postanowił pójść do parku na spacer.

5. 參加 *cānjiā* uczestniczyć w (czymś), brać w (czymś) udział

他要參加下星期的足球比賽，所以每天都練習五個小時。

Tā yào cānjiā xià xīngqīde zúqiú bǐsài, suǒyǐ měi tiān dōu liànxí wǔ ge xiǎoshí.

(On) chce wziąć udział w przyszłotygodniowym turnieju piłki nożnej, więc codziennie trenuje przez pięć godzin.

6. 馬拉松 *mǎlāsōng* maraton, bieg maratoński (KL: 場 *chǎng*)

你喜歡跑馬拉松嗎？

Nǐ xǐhuān pǎo mǎlāsōng ma?

Lubisz biegać w maratonach?

7. 超級 *chāoji* ogromnie, strasznie, super-

考試以前，我超級忙。

Kǎoshì yǐqián, wǒ chāoji máng.

Przed egzaminem jestem strasznie zajęty.

8. 開始 *kāishǐ* zaczynać / zaczynać się

你是什麼時候開始學中文的？

Nǐ shì shénmeshíhòu kāishǐ xué zhōngwénde?

Kiedy zacząłeś się uczyć chińskiego?

9. 準備 *zhǔnbèi* przygotowywać / przygotowywać się do (czegoś)

明天要考試，你準備了嗎？

Míngtiān yào kǎoshì, nǐ zhǔnbèi le ma?

Jutro mamy egzamin – przygotowywałeś się [do niego]?

10. 八 *bā* osiem / ósma (godzina na zegarze)

11. 電玩 *diànwán* gra komputerowa, gra wideo (KL: 個)

我參加了電玩比賽，可是打得不太好。

Wǒ cānjiā le diànwán bǐsài, kěshì dǎde bútài hǎo.

Wziąłem udział w turnieju gier komputerowych, ale nie poszło mi najlepiej.

12. 難 *nán* być trudnym

這個語法好難！我學了，可是常常忘了。

Zhè ge yǔfǎ hǎo nán! Wǒ xué le, kěshì chángcháng wàng le.

Ta konstrukcja gramatyczna jest bardzo trudna! Uczyłem się [jej], ale ciągle zapominam, [jak jej użyć].

13. 慘了 *cǎnle* mieć przechłapanie, (przenośnie:) być ugotowanym

我慘了，我忘了今天我們要考英文。

Wǒ cǎnle, wǒ wàng le jīntiān wǒmen yào kǎo yīngwén.

Mam przechłapanie! Zapomniałem, że dzisiaj jest test z angielskiego.

14. 從……開始 *cóng... kāishǐ* (zaczynając) od..., począwszy od...

15. 漢字 *hànzì* znak (chiński; KL: 個)

這個漢字真難，我寫得不好。

Zhè ge hànzì zhēn nán, wǒ xiěde bù hǎo.

Ten znak (chiński) jest naprawdę trudny – nie piszę go dobrze.

16. 或許 *huòxǔ* może, być może / możliwe, że...

我明天或許不能跟你去看電影。

Wǒ míngtiān huòxǔ bù néng gēn nǐ qù kàn diànyǐng.

Możliwe, że jutro nie będę mógł pójść z tobą na film.

17. 放棄 *fàngqì* porzucić (np. plan, zamiar) /
zrezygnować z (czegoś), odpuścić sobie (coś) /
poddąć się, dać sobie (z czymś) spokój

因為滑雪好難，所以我要放棄。

Yīnwèi huáxuě hǎo nán, suǒyǐ wǒ yào fàngqì.

Jazda na nartach jest bardzo trudna, więc chcę [z niej] zrezygnować.

高夏：昨天我跟朋友去KTV唱歌。我們唱歌，唱了五個小時。一個人只要150塊錢。

詠晴：好可惜。因為我不太舒服，喉嚨有點痛，所以沒跟你們去。

高夏：妳去看醫生了嗎？

詠晴：我沒去看，不過我喝了很多熱水，也在家休息了三天。

高夏：妳一直在家休息，妳不無聊嗎？

詠晴：不無聊。我看網飛，看了十幾個小時；在網飛上，有很多有趣的電影跟電視劇。

高夏：妳要回家了嗎？

詠晴：還沒，我還要上德文課上三個小時，然後再上中文課上一個半小時。

高夏：下課以後，妳要跟我們一起去逛夜市嗎？

詠晴：下次吧！我等一下還得去打工。你們在夜市玩得開心！

Gāoxià: *Zuótiān wǒ gēn péngyǒu qù KTV chàngē. Wǒmen chàngē, chàng le wǔ ge xiǎoshí. Yí ge rén zhǐ yào yì bǎi wǔshí kuài qián.*

Yǒngqíng: *Hǎo kěxí. Yīnwèi wǒ bú tài shūfú, hóulóng yǒudiǎn tòng, suǒyǐ méi gēn nǐmen qù.*

Gāoxià: *Nǐ qù kàn yīshēng le ma?*

Yǒngqíng: *Wǒ méi qù kàn, búguò wǒ hē le hěn duō rè shuǐ, yě zài jiā xiūxi le sān tiān.*

Gāoxià: *Nǐ yìzhí zài jiā xiūxi, nǐ bù wúliáo ma?*

Yǒngqíng: *Bù wúliáo. Wǒ kàn Wǎngfēi, kàn le shíjǐ ge xiǎoshí; zài Wǎngfēi shàng, yǒu hěn duō yǒuqùde diànyǐng gēn diànshìjù.*

Gāoxià: *Nǐ yào huí jiā le ma?*

Yǒngqíng: *Hái méi, wǒ hái yào shàng déwén kè shàng sān ge xiǎoshí, ránhòu zài shàng zhōngwén kè shàng yí ge bàn xiǎoshí.*

Gāoxià: *Xiàkè yǐhòu, nǐ yào gēn wǒmen yìqǐ qù guàng yèshì ma?*

Yǒngqíng: *Xià cì ba! Wǒ děng yíxià hái děi qù dǎgōng. Nǐmen zài yèshì wánde kāixīn!*

Gosia: *Wczoraj poszłam z przyjaciółmi do baru z karaoke. Śpiewaliśmy przez pięć godzin, [a zapłaciliśmy] tylko 150 dolarów od osoby.*

Yongqing: *Niestety, wczoraj nie czułam się najlepiej [i] trochę bolało mnie gardło, więc [dlatego] z wami nie poszłam.*

Gosia: *[A] byłaś u lekarza?*

Yongqing: *Nie, ale piłam dużo gorącej wody i przez trzy dni odpoczywałam w domu.*

Gosia: *Nie nudziłaś się, siedząc cały czas w domu?*

Yongqing: *Nie, [ani trochę]. Przez kilkanaście godzin oglądałam Netfliksa – jest tam dużo ciekawych filmów i seriali.*

Gosia: *Wracasz już do domu?*

Yongqing: *Jeszcze nie – muszę jeszcze iść na trzygodzinną lekcję niemieckiego, a potem na zajęcia z chińskiego, [które potrwają] półtorej godziny.*

Gosia: *Chcesz iść z nami po lekcjach na targ nocny?*

Yongqing: *Może następnym razem, [bo] potem muszę jeszcze iść do pracy. Bawcie się dobrze na targu nocnym!*

生詞 Słówka

1. 可惜 *kěxí* być niefortunnym / być godnym pożałowania /
niestety / szkoda (np. że coś się stało)

我覺得真可惜，我不可以跟你一起去旅行。

Wǒ juéde zhēn kěxí, wǒ bù kěyǐ gēn nǐ yìqǐ qù lǚxíng.

Myszę, że [to] naprawdę szkoda, [że] nie mogę pojechać z tobą w podróż.

2. 不舒服 *bù shūfú* (czuć się) źle

3. 喉嚨 *hóulóng* gardło

我的喉嚨不太舒服，我得喝很多熱水。

Wǒde hóulóng bú tài shūfú, wǒ děi hē hěn duō rè shuǐ.

Gardło mi trochę dokucza, [więc] muszę pić dużo gorącej wody.

4. 痛 *tòng* boleć

我的頭有點痛，我想回家。

Wǒde tóu yǒudiǎnòng, wǒ xiǎng huí jiā.

Trochę boli mnie głowa, [więc] chcę iść do domu.

(dosł. *Moja głowa trochę boli, chcę wrócić do domu*)

5. 看醫生 *kàn yīshēng* iść do lekarza

醫生 *yīshēng* lekarz (個 / 名 / 位)

台灣人一覺得不舒服，就去看醫生。

Táiwānrén yì juéde bù shūfú, jiù qù kàn yīshēng.

Gdy tylko Tajwańczycy gorzej się poczują, od razu idą do lekarza.

6. 休息 *xiūxi* odpoczywać

我週末一直在家休息，沒跟朋友見面。

Wǒ zhōumò yìzhí zài jiā xiūxi, méi gēn péngyǒu jiànmiàn.

Przez cały weekend odpoczywałem w domu [i] nie spotykałem się z przyjaciółmi.

7. 一直 *yìzhí* ciągle, wciąż, przez cały czas, bez przerwy

我一直在電影院等我男朋友，可是他還沒來。

Wǒ yìzhí zài diànyǐngyuàn děng wǒ nán péngyǒu, kěshì tā hái méi lái.

Wciąż czekam w kinie na mojego chłopaka, ale (on) jeszcze nie przyszedł.

8. 無聊 *wúliáo* być znudzonym, nudzić się /
być nudnym, nużącym, dennym

在家休息真無聊，我想跟我朋友見面。

Zài jiā xiūxi zhēn wúliáo, wǒ xiǎng gēn wǒ péngyǒu jiànmiàn.

Odpoczywanie w domu jest naprawdę nudne... Chcę się spotkać ze swoimi przyjaciółmi.

9. 網飛 *Wǎngfēi* Netflix
10. 十幾 *shíjǐ* kilkanaście
11. 電視劇 *diànshìjù* serial (określenie używane głównie wobec telenowel; KL: 部 *bù*)

 電視 *diànshì* telewizja

看台灣電視劇可以學中文。

Kàn táiwān diànshìjù kěyǐ xué zhōngwén.

Oglądając tajwańskie seriale, można uczyć się języka chińskiego.

12. 德文 *déwén* język niemiecki
13. 下次吧！ *xià cì ba!* (może) następnym razem!
14. 玩得開心 *wánde kāixīn* dobrze się bawić

我們週末在克拉科夫玩得很開心，下次我們再一起去吧！

Wǒmen zhōumò zài Kèlākēfū wánde hěn kāixīn, xià cì wǒmen zài yìqǐ qù ba!

W weekend świetnie bawiliśmy się w Krakowie – następnym razem też [tam] pojedźmy!

高夏的臉書

因為聽說宜蘭的風景很美，所以我們決定到宜蘭逛逛。上週末，我和朋友從台北開車到宜蘭，開了一個半小時。在宜蘭，我們先去爬了三個小時的山，再去泡了一個小時的溫泉。然後，我們到了朋友家去，他媽媽教了我們做宜蘭菜，我們學了好幾小時。宜蘭人推薦我們去逛夜市，所以我們晚上逛夜市，逛了兩個小時。不過，週末的天氣一直不太好，下雨下了兩天。我忘了帶傘，現在我喉嚨有點痛，也一直咳嗽，我想我快要感冒了。

讚

留言

分享

Gāoxiàde Liǎnshū

Yīnwèi tīngshuō Yílán de fēngjǐng hěn měi, suǒyǐ wǒmen juéding dào Yílán guànguàng. Shàng zhōumò, wǒ hé péngyǒu cóng Táiběi kāi chē dào Yílán, kāi le yí ge bàn xiǎoshí. Zài Yílán, wǒmen xiān qù pá le sān ge xiǎoshí de shān, zài qù pào le yí ge xiǎoshí de wēnquán. Ránhòu, wǒmen dào le péngyǒu jiā qù, tā māma jiāo le wǒmen zuò yílán cài, wǒmen xué le hǎojǐ xiǎoshí. Yílán rén tuījiàn wǒmen qù guàng yèshì, suǒyǐ wǒmen wǎnshàng guàng yèshì, guàng le liǎng ge xiǎoshí. Búguò, zhōumò de tiānqì yìzhí bú tài hǎo, xià yǔ xià le liǎng tiān. Wǒ wàng le dài sǎn, xiànzài wǒ hóulóng yǒudiǎn tòng, yě yìzhí késòu, wǒ xiǎng wǒ kuàiyào gǎnmào le.

Zàn

Liúyán

Fēnxiǎng

Facebook Gosi

Słyszeliśmy, że [w] Yilan [sa] piękne widoki, więc postanowiliśmy się tam wybrać. W zeszły weekend pojechałam razem z przyjaciółmi samochodem z Tajpej do Yilanu. [Podróż zajęła nam] półtorej godziny. [Gdy już dotarliśmy] na miejsce, poszliśmy najpierw na trzy godziny w góry, a potem przez godzinę kąpaliśmy się w gorących źródłach. Później poszliśmy do domu [naszego] przyjaciela. Jego mama przez ładnych parę godzin uczyła nas przyrządzać miejscowe potrawy. Yilańczycy polecieli nam spacer po targu nocnym, więc wybraliśmy się tam wieczorem na dwie godziny. Pogoda w weekend nie dopisywała – przez dwa dni padał deszcz, [a] ja zapomniałam wziąć parasol. Teraz trochę boli mnie gardło i ciągle kaszlę. Myślę, że [chyba] zaraz się przeziębę.

Lubię to!

Skomentuj

Udostępnij

生詞 Słówka

1. 宜蘭 *Yílán* (powiat lub miasto) Yilan
宜蘭人 *Yílánrén* Yilańczyk, mieszkaniec Yilanu
2. 風景 *fēngjǐng* krajobraz, widok (KL: 個)

波蘭山上的風景真美。

Bōlán shān shàngde fēngjǐng zhēn měi.

Górskie krajobrazy w Polsce są naprawdę piękne.

3. 開車 *kāi chē* prowadzić samochód, jechać samochodem

我上個月才學開車，所以還開得不好。

Wǒ shàng ge yuè cái xué kāi chē, suǒyǐ hái kāide bù hǎo.

Nauczyłem się prowadzić samochód dopiero w zeszłym miesiącu, więc jeszcze dobrze nie jeżdżę.

4. 泡溫泉 *pào wēnquán* kąpać się w gorących źródłach,
zażywać kąpieli w źródłach termalnych

如果你想在海邊泡溫泉，你得到綠島去。

Rúguǒ nǐ xiǎng zài hǎibiān pào wēnquán, nǐ děi dào Lǜdǎo qù.

Jeśli chcesz się wykąpać w gorących źródłach na wybrzeżu, musisz pojechać na [wyspę] Lü Dao.

5. 好幾 *hǎojǐ* ładnych parę..., całkiem sporo
6. 下雨 *xià yǔ* pada (deszcz)

下雨了，所以她坐計程車回家。

Xià yǔ le, suǒyǐ tā zuò jìchéngchē huí jiā.

[Zaczęło] padać, więc (ona) wraca do domu taksówką.

7. 傘 *sǎn* parasol (KL: 把 *bǎ*)

下雨了，可是我忘了帶傘。

Xià yǔ le, kěshì wǒ wàng le dài sǎn.

[Zaczęło] padać, ale zapomniałem wziąć parasol.

8. 咳嗽 *késòu* kaszleć, kasłać

弟弟咳嗽咳了兩天，所以他決定去看醫生。

Dìdì késòu ké le liǎng tiān, suǒyǐ tā juédìng qù kàn yīshēng.

[Mój] (młodszy) brat kaszlał przez dwa dni, więc [w końcu] postanowił pójść do lekarza.

9. 快要……了 *kuàiyào...le* (już) niedługo..., (już) wkrótce...,
(już) za chwilę..., zaraz..., (już) prawie...

我快要到你家了。

Wǒ kuàiyào dào nǐ jiā le.

Już za chwilę dotrę do twojego domu. / Już prawie dotarłem do twojego domu.

10. 感冒 *gǎnmào* przeziębienie się

我不太舒服，我快要感冒了。

Wǒ bú tài shūfú, wǒ kuàiyào gǎnmào le.

Nie czuję się najlepiej – [chyba] zaraz się przeziębę.

語法解釋 Objaśnienia gramatyczne

Wyrażanie długości trwania czynności

Wiemy już, że frazy oznaczające czas precyzyjny (*kiedy?*) występują przed orzeczeniem. Czas trwania wyrażnie się w tym względzie różni – występuje po orzeczeniu:

1、明豪到台灣去了一年。

2、我要休息十分鐘¹。

3、他在國外²住了很多年。

¹*fēnzhōng* minuta

²*zài guówài* za granicą

Powyższe zdania mają intuicyjną formę, a użycie 了 wyjaśnione zostało w lekcji 7. – partykuła ta pełni tu taką samą rolę jak w zdaniach z dopełnieniem określonym pod względem ilościowym, ponieważ czas trwania również jest formą kwantyfikacji.

Przy okazji omówienia partykuły 得 w lekcji 9. przekonaliśmy się, że dopełnienia mogą wprowadzić sporo zamieszania do formy zdania. Powyższe zdania nie zawierają dopełnień, dlatego są stosunkowo nieskomplikowane i intuicyjne. Czasowniki chińskie w funkcji orzeczeń dopuszczają wystąpienie tylko jednego rzeczownika w funkcji jakiegś części zdania (najczęściej dopełnienia). Z tego powodu nie możemy po prostu umieścić frazy czasowej, która jest rzeczownikiem, po dopełnieniu:

*我今天要學中文兩個小時。

Forma takiego zdania musi w jakiś sposób obejść problem dwóch rzeczowników. Jeden ze sposobów już znamy, dlatego od niego zaczniemy wyjaśnienia. W lekcji 9. powiedzieliśmy, że partykuła 得 może wystąpić jedynie po czasowniku, dlatego w obecności dopełnienia czasownik musi być powtórzony. Przy frazach czasowych przyczyna jest inna, ale mechanizm taki sam – powtórzenie czasownika:

- 4、我今天學中文要學兩個小時。
- 5、詠晴每天上課上五個小時。
- 6、李老師每年都放假放兩個月。

Inny, częściej spotykany typ zdań z frazą oznaczającą długość trwania i dopełnieniem jest prostszy w formie, ale początkowo wydawać się może mniej intuicyjny. Fraza czasowa jest tu wyrażona w formie przydawki do dopełnienia. W dosłownym tłumaczeniu pierwsze z przykładowych zdań brzmiałoby:

Dzisiaj zamierzam się uczyć dwugodzinnego chińskiego.

- 7、我今天要學兩個小時的中文。
- 8、詠晴每天都上五個小時的課。
- 9、李老師每年放兩個月的假。

(W zdaniach 5., 6., 8. i 9. użycie 都 z 每 jest opcjonalne).

Powyższe wyjaśnienia koncentrują się na formie – użyte przykłady są ograniczone znaczeniowo do czynności przyszłych lub powtarzalnych. Chcąc wyrazić długość trwania czynności, która rozpoczęła się w przeszłości, musimy wprowadzić 了. Użycie po czasowniku oznacza, że czynność się zakończyła – oczywiście, ze względu na sens wypowiedzi, ewentualnej modyfikacji muszą ulec wyrażenia czasu precyzyjnego:

- 10、我今天學中文學了兩個小時。
- 11、詠晴昨天上課上了五個小時。
- 12、李老師去年放假放了兩個月。
- 13、我今天學了兩個小時的中文。
- 14、詠晴昨天上了五個小時的課。
- 15、李老師去年放了兩個月的假。

Wyrażanie relatywnie bliskiej przyszłości w konstrukcji 快要……了

Mimo braku gramatycznej kategorii czasu język chiński dysponuje bogatymi środkami wyrażania relacji czasowych. Jednym z nich jest konstrukcja 快要……了, której najbliższymi odpowiednikami są wyrażenia *niedługo*, *wkrótce* itp.

Podstawowym warunkiem poprawności konstrukcji jest wystąpienie czasownika oznaczającego mające nastąpić zdarzenie pomiędzy 快要 a 了. Poprawna forma zdania dopuszcza wystąpienie samego 快 lub samego 要 (przy czym 要……了 może również wyrażać inne znaczenia).

- 1、明豪快要下課了。
- 2、快下雨了。
- 3、我們快到台北了。
- 4、已經中午了，快要吃飯了。

Dodatkowe wiadomości o kulturze Tajwanu

Historia Tajwanu

Aleksandra Motyka (莫玉凱)

Przodkowie aborygenów tajwańskich pojawili się na wyspie około 6000 lat temu. W XII wieku rybacy z ludu Han osiedlili się na wyspach Penghu. XV i XVI wiek to czas wielkich odkryć geograficznych. W tym czasie bogate kraje europejskie, takie jak Portugalia, Hiszpania i Holandia odbywały wiele podróży morskich w celu znalezienia nowych kolonii. Portugalczycy zajęli Makao, a Holendrzy podjęli próbę przejęcia Penghu. Zostali jednak pokonani przez dynastię Ming, więc udali się na Tajwan.

Początkowo Hanowie zajmowali się głównie handlem z Japończykami. Holendrzy po przybyciu na wyspę zaczęli jednak konkutować z Japonią i nałożyli podatek na towary przywożone z Kraju Kwitnącej Wiśni. W odwecie Japonia zablokowała kraj i zabroniła handlu morskiego. Holendrzy podporządkowali sobie rdzenną ludność i sprawowali rządy na Tajwanie do roku 1622. Wtedy władzę na wyspie przejął Zheng Chenggong (Koxinga), dowódca wojskowy służący dawniej w armii dynastii Ming. Założył on Królestwo Tungning ze stolicą w Tainanie. W 1683 roku dynastia Qing dokonała aneksji Tajwanu. W czasie jej rządów doszło do wielu konfliktów pomiędzy grupami etnicznymi.

W latach 1894–1895 miała miejsce wojna chińsko-japońska. W jej wyniku Japonia przejęła władzę na Tajwanie. Tajwańczycy sprzeciwiali się polityce Japonii i toczyli z nią walki, lecz zakończyły się one niepowodzeniem. W tym czasie zginęło około 14 000 osób zamieszkujących wyspę. Japonia odegrała kluczową rolę w industrializacji wyspy, rozwinęła kolej i edukację. W okresie jej rządów wzrosła również produkcja ryżu i cukru na Tajwanie. Mimo to Japończycy traktowali mieszkańców wyspy jako obywateli drugiej kategorii i stosowali wobec nich krwawe represje. Aresztowali też intelektualistów i robotników, którzy sprzeciwiali się ich polityce. Około 1935 roku

Japończycy rozpoczęli proces asymilacji Tajwańczyków do swojej kultury. Japonizacja wiązała się z ograniczeniami w sferze kulturowej i religijnej, a mieszkańcy musieli przyjąć japońskie nazwiska.

W 1945 roku wraz z zakończeniem II wojny światowej Japonia straciła swoją kolonię, a na Tajwan przybyli chińscy nacjonaści z Kuomintangu (KMT), sprawujący wówczas władzę w Republice Chińskiej. Problemy gospodarcze oraz konflikty kulturowe i językowe przyczyniły się do wzrostu niezadowolenia społecznego. 28 lutego 1947 roku represyjna polityka KMT doprowadziła do zamieszek na wyspie, w wyniku których śmierć poniosło od 18 000 do 30 000 mieszkańców.

Po II wojnie światowej nasilił się również konflikt pomiędzy KMT a Komunistyczną Partią Chin. Ostatecznie porażkę ponieśli nacjonaści, a 1 października 1949 roku komuniści ogłosili założenie Chińskiej Republiki Ludowej. 7 grudnia 1949 roku nacjonalistyczny rząd Czang Kaj-szeka uciekł na Tajwan i ustanowił Tajpej tymczasową stolicą Republiki Chińskiej. Na wyspę przybyli także inni członkowie partii, żołnierze i intelektualiści. Od 1949 do 1987 roku na Tajwanie obowiązywał stan wojenny. W tym czasie, określanym jako *biały terror*, brutalnie tłumiono opór miejscowej ludności wobec rządów KMT. Około 140 000 osób zostało uwięzionych lub zabitych.

W okresie stanu wojennego wieku Republika Chińska utrzymywała autorytarny jednopartyjny rząd. W tym czasie nastąpił rozwój gospodarki i technologii. W latach 70. XX wieku Tajwan był drugim najszybciej rozwijającym się krajem w Azji, zaliczanym (wraz z Hongkongiem, Koreą Południową i Singapurem) do *czterech azjatyckich tygrysów*. Reformy i zmiany społeczne, które nastąpiły w latach 70., 80. i 90. XX wieku, przekształciły Tajwan z państwa autorytarnego w demokrację.

Indeks słówek z czytanek

W poniższym indeksie zamieszczono w porządku alfabetycznym wyrazy i wyrażenia opisane w części „生詞：(Słówka:)” poszczególnych lekcji. Dla każdego z nich podano zapis, transkrypcję wymowy w systemie *Hanyu Pinyin* i tłumaczenie lub wyjaśnienie. Czwarta kolumna tabeli zawiera odnośniki do tekstów, w których danego wyrazu lub wyrażenia użyto po raz pierwszy: na przykład słówko 邀請 (*yāoqǐng* – *zapraszać*) opatrzone adnotacją „11.3”, ponieważ opisano je na liście słówek pod trzecią czytanką w lekcji jedenastej.

Porządek wyrazów i wyrażeń w indeksie ustalono, uwzględniając **kolejność liter w zapisie wymowy pierwszej sylaby** (zgodnie z porządkiem alfabetycznym). W przypadku wystąpienia tej samej kolejności liter w zapisie wymowy pierwszej sylaby decydował **ton pierwszej sylaby** (najpierw zapisywano wyrazy / wyrażenia, których pierwsza sylaba wymawiana jest w tonie pierwszym, a następnie kolejno wyrazy / wyrażenia, których pierwsza sylaba wymawiana jest w tonie drugim, trzecim, czwartym i neutralnym). W przypadku wystąpienia tego samego tonu pierwszej sylaby uwzględniano **liczbę kresek w znaku służącym do zapisu pierwszej sylaby** (najpierw zapisywano wyrazy / wyrażenia, których pierwsza sylaba zapisywana jest znakiem o mniejszej liczbie kresek). Na przykład słowo 瓶 (*píng* – *butelka*) zamieszczono w indeksie przed wyrazem 蘋果 (*píngguǒ* – *jabłko*). W przypadku wystąpienia tej samej liczby kresek w znaku służącym do zapisu pierwszej sylaby o kolejności decydowała **liczba kresek w kluczu semantycznym znaku służącego do zapisu pierwszej sylaby** (najpierw zapisywano wyrazy / wyrażenia, których pierwsza sylaba zapisywana jest znakiem zawierającym klucz semantyczny o mniejszej liczbie kresek). Na przykład słowo 厚 (*hòu* – *być grubym*), zapisywane znakiem zawierającym dwukreskowy klucz 厂, zamieszczono w indeksie przed wyrazem 後面 (*hòumiàn* – *za / z tyłu*), którego pierwsza sylaba zapisywana jest znakiem zawierającym trzykreskowy klucz 犭. W przypadku wystąpienia tej samej liczby kresek w kluczu semantycznym znaku służącego do zapisu pierwszej sylaby o kolejności decydował **tradycyjny porządek kluczy semantycznych o równej liczbie kresek**, stosowany powszechnie w słownikach języka chińskiego. Na przykład słowo 五 (*wǔ* – *pięć*), zapisywane znakiem zawierającym klucz 二, zamieszczono w indeksie przed wyrazem 午餐 (*wǔcān* – *obiad / lunch*), którego pierwsza sylaba zapisywana jest znakiem zawierającym klucz 十. Następnie w razie potrzeby stosowano kolejno powyższe kryteria w odniesieniu do **drugiej i kolejnych sylab** opisywanych wyrazów i wyrażeń.

Poszczególne znaczenia wyrazów wieloznacznych uporządkowano w indeksie zgodnie z kolejnością ich wprowadzenia w podręczniku.

A			
阿姨	<i>āyí</i>	ciocia (siostra matki) / (forma adresatywna używana wobec obcych kobiet w wieku zbliżonym do wieku własnej matki; KL: 個 / 位)	9.1
啊	<i>à</i>	a!, aha! (wykrzyknienie oznaczające zrozumienie, rozpoznanie kogoś, zdanie sobie sprawy z czegoś)	6.3
矮	<i>ǎi</i>	być niskim	8.1
愛	<i>ài</i>	kochać / uwielbiać, (bardzo) lubić (coś robić)	9.3
B			
八	<i>bā</i>	osiem / ósma (godzina na zegarze)	12.1
巴士	<i>bāshì</i>	bus, autokar (KL: 輛 <i>liàng</i>) / kurs busa, kurs autokaru (KL: 班 <i>bān</i>)	3.1
爸爸	<i>bàba</i>	tata (KL: 個 / 位)	8.1
吧	<i>ba</i>	(partykuła modalna)	2.1
白	<i>bái</i>	być białym	4.3
百	<i>bǎi</i>	sto	8.2
半	<i>bàn</i>	pół, połowa	4.2
幫	<i>bāng</i>	pomagać	4.1
棒球	<i>bàngqiú</i>	baseball (bejsbol)	7.2
包子	<i>bāozi</i>	<i>baozi</i> (rodzaj klusek na parze z nadzieniem; KL: 個)	4.1
飽	<i>bǎo</i>	być najedzonym, sytym	6.1
報警	<i>bàojǐng</i>	zgłosić (na policję), złożyć zawiadomienie (na policji)	11.2
爆米花	<i>bàomǐhuā</i>	popcorn	4.2
杯	<i>bēi</i>	kubek / szklanka / puchar / kufel / kieliszek (klasyfikator)	4.2
比	<i>bǐ</i>	(przymek używany w zdaniach porównawczych)	8.1
比較	<i>bǐjiào</i>	bardziej / bardziej... (wprowadza stopień wyższy)	3.1
比如說	<i>bǐrúshuō</i>	na przykład..., taki (/ taka / tacy / takie) jak...	11.3
比賽	<i>bǐsài</i>	mecz / zawody / konkurs (KL: 場 <i>chǎng</i>)	7.2
便利商店	<i>biànlì shāngdiàn</i>	sklep całodobowy (rodzaj małego, czynnego przez całą dobę sklepu ogólnospożywczego typu 7-Eleven, przypominającego polską Żabkę; ang. <i>convenience store</i> ; KL: 家)	5.1

表格	<i>biǎogé</i>	formularz (KL: 張)	9.2
別	<i>bié</i>	Nie...! (wprowadza zakaz, tj. rozkazujące zdanie przeczące)	11.3
別客氣	<i>biékèqì</i>	nie ma za co (dziękować), ależ proszę / bez zbędnej kurtuazji, proszę (używane dla zakomunikowania rozmówcy, że nie musi być wobec nas przesadnie uprzejmy)	9.1
冰	<i>bīng</i>	lód / być mrożonym, schłodzonym, zimnym	4.2
波蘭	<i>Bōlán</i>	Polska	1.3
波蘭人	<i>Bōlánrén</i>	Polak (KL: 個 / 位)	1.3
波蘭語	<i>bōlányǔ</i>	język polski	9.3
博物館	<i>bówùguǎn</i>	muzeum (KL: 家)	7.3
不錯	<i>búcuò</i>	być niezłym	9.2
不過	<i>búguò</i>	ale, lecz	9.3
不見了	<i>bújiànle</i>	(ktoś komuś) się zgubił / (coś komuś) zginęło	2.3
不客氣	<i>búkèqì</i>	proszę (bardzo), nie ma za co (odpowiedź na 謝謝)	6.1
不太	<i>bútài</i>	niezbyt, nie (za) bardzo	2.2
不	<i>bù</i>	nie (partykuła przecząca; przed sylabą w tonie czwartym wymawiana <i>bú</i>)	1.3
不好意思	<i>bùhǎoyìsi</i>	przepraszam! / (komuś) jest głupio, niezręcznie	7.1
不舒服	<i>bù shūfú</i>	(czuć się) źle	12.2
C			
才	<i>cái</i>	dopiero, zaledwie, tylko, raptem	11.3
菜	<i>cài</i>	danie, potrawa (KL: 道 <i>dào</i>)	4.1
參觀	<i>cānguān</i>	zwiedzać	7.3
參加	<i>cānjiā</i>	uczestniczyć w (czymś), brać w (czymś) udział	12.1
餐廳	<i>cāntīng</i>	restauracja (KL: 家)	5.1
慘了	<i>cǎnle</i>	mieć przechlapane, (przenośnie:) być ugotowanym	12.1
長	<i>cháng</i>	być długim	2.3
常(常)	<i>cháng(cháng)</i>	często / zwykle	5.1
唱	<i>chàng</i>	śpiewać (używane razem z dopełnieniem)	5.3
唱歌	<i>chànggē</i>	śpiewać (piosenkę / piosenki)	5.3
超級	<i>chāoji</i>	ogromnie, strasznie, super-	12.1
超人	<i>Chāorén</i>	Superman	4.2
超市	<i>chāoshì</i>	supermarket (KL: 家 / 間)	11.2
炒青菜	<i>chǎo qīngcài</i>	smażona kapusta	4.1

陳	<i>Chén</i>	(nazwisko) Chen	1.2
吃	<i>chī</i>	jeść (używane razem z dopełnieniem)	2.1
吃飯	<i>chīfàn</i>	jeść (posiłek) / jeść ryż	2.1
穿	<i>chuān</i>	wkładać / nosić, mieć na sobie (np. ubranie, buty)	10.2
傳	<i>chuán</i>	przekazywać / przysyłać	10.3
床	<i>chuáng</i>	łóżko (KL: 張)	6.3
春天	<i>chūntiān</i>	wiosna (KL: 個)	9.3
次	<i>cì</i>	raz (np. <i>zeszłym razem</i> , <i>następnym razem</i>) / (klasyfikator do wydarzeń, spotkań, egzaminów)	5.2
從	<i>cóng</i>	z / od	7.3
從.....到	<i>cóng...dào</i>	z... do / od... do	7.3
從.....開始	<i>cóng... kāishǐ</i>	(zaczynając) od..., poczynawszy od...	12.1
D			
搭	<i>dā</i>	jechać (np. pociągami, metrem) / lecieć (np. samolotem) / płynąć (np. statkiem)	6.1
打	<i>dǎ</i>	(dosł.) bić, uderzać	5.2
打電話	<i>dǎ diànhuà</i>	dzwonić, telefonować	7.1
打工	<i>dǎgōng</i>	pracować (dorywczo)	2.2
打籃球	<i>dǎ lánqiú</i>	grać w koszykówkę	9.3
打太極拳	<i>dǎ tàijíquán</i>	ćwiczyć (/ uprawiać) <i>tai chi</i> (/ <i>taijiquan</i>)	5.2
打遊戲	<i>dǎ yóuxì</i>	grać w gry (komputerowe)	5.3
大	<i>dà</i>	być dużym	4.1
大	<i>dà</i>	być dużym / być starym (w zdaniach porównawczych dotyczących wieku)	8.1
大安	<i>Dà'ān</i>	(dzielnica) Da'an	6.1
大概	<i>dàgài</i>	około, koło, mniej więcej	8.2
大哥	<i>dàgē</i>	najstarszy brat / (forma adresatywna używana wobec obcych mężczyzn w podobnym wieku; KL: 個 / 位)	3.1
大家	<i>dàjiā</i>	wszyscy / (my) wszyscy / (wy) wszyscy	8.3
大樓	<i>dàlóu</i>	wieżowiec, wysokościowiec, budynek wielopiętrowy (KL: 棟 <i>dòng</i> / 幢 <i>chuáng</i> / 座 <i>zuò</i>)	6.1
大學	<i>dàxué</i>	uniwersytet (KL: 所 <i>suǒ</i>)	6.2
大學生	<i>dàxuéshēng</i>	student (KL: 個 / 名 / 位)	9.2
帶	<i>dài</i>	zabrać, wziąć, przynieść / mieć (przy sobie)	4.3
戴	<i>dài</i>	zakładać / nosić (np. czapkę, rękawiczki, okulary)	10.2
蛋餅	<i>dànbǐng</i>	<i>danbing</i> (rodzaj naleśnika smażonego z jajkiem sadzonym; KL: 個)	5.1

蛋炒飯	dànchǎofàn	smażony ryż z jajkiem	4.1
蛋糕	dàn'gāo	ciasto (KL: 個) / kawałek ciasta (KL: 塊)	9.1
當然	dāngrán	oczywiście, pewnie, jasne	1.3
當中	dāngzhōng	wśród, pośród / spośród, z	11.3
到	dào	dojechać, dotrzeć / do (jakiegoś miejsca)	5.2
道	dào	(klasyfikator do dań)	11.1
德文	déwén	język niemiecki	12.2
的	de	(partykuła strukturalna)	3.1
的時候	deshíhòu	w czasie, podczas, w (np. w weekend) / kiedy, gdy	5.2
得	de	(partykuła strukturalna)	9.1
得	děi	musieć	3.3
等	děng	czekać	7.1
等一下	děng yíxià	(chwilę) zaczekać / chwileczkę!, moment!, proszę chwilę zaczekać!	7.1
等一下	děng yíxià	za chwilę, za moment, później	9.1
地方	dìfāng	miejsce (KL: 個)	7.3
弟弟	dìdì	(młodszy) brat (KL: 個 / 位)	8.1
第	dì	(prefiks wprowadzający liczebnik porządkowy)	7.2
第一次	dìyī cì	pierwszy raz / po raz pierwszy	10.2
點	diǎn	godzina (na zegarze)	3.2
點	diǎn	zamawiać	4.1
店	diàn	(sufiks oznaczający sklep lub lokal gastro- nomiczny)	5.1
店員	diànyuán	ekspedient, sprzedawca (w sklepie) / kasjer (w kinie; KL: 個 / 名 míng / 位)	4.2
電車	diànchē	tramwaj / trolejbus (KL: 輛 liàng) / kurs tramwaju (/ trolejbusu; KL: 班 bān)	6.1
電車站	diànchē zhàn	przystanek tramwajowy (/ trolejbusowy; KL: 個)	6.1
電費	diànfèi	opłata (/ rachunek) za prąd	8.2
電話	diànhuà	telefon (urządzenie; KL: 台 / 臺 tái) / telefon, rozmowa telefoniczna (KL: 通 tōng)	7.1
電視	diànshì	telewizja	12.2
電視劇	diànshìjù	serial (określenie używane głównie wobec telenowel; KL: 部 bù)	12.2
電玩	diànwán	gra komputerowa, gra wideo (KL: 個)	12.1
電影	diànyǐng	film (KL: 部 bù)	4.2
鼎泰豐	Dǐngtài fēng	Din Tai Fung (nazwa restauracji)	3.1
訂	dìng	zarezerwować, zamówić	7.1
冬天	dōngtiān	zima (KL: 個)	9.3

東西	<i>dōngxī</i>	rzecz (KL: 個)	5.3
棟	<i>dòng</i>	(klasyfikator do budynków)	6.2
都	<i>dōu</i>	wszyscy, wszystkie / oba (kwantyfikator)	3.1
讀書	<i>dú shū</i>	czytać (książki) / uczyć się	12.1
短	<i>duǎn</i>	być krótkim	2.3
對(啊)!	<i>duì('a)!</i>	zgadza się!, tak!, otóż to!, właśnie!	2.2
對了	<i>duìle</i>	a, właśnie... / a, przy okazji...	7.2
多	<i>duō</i>	być licznym / dużo	5.1
多	<i>duō</i>	ponad (używane po liczebniku)	8.3
多多指教	<i>duōduō zhǐjiào</i>	(dosł. <i>jak najwięcej doradzać</i>)	1.2
多少	<i>duōshǎo</i>	ile?	8.2
E			
呃	<i>è</i>	(wykrzyknienie wyrażające wahanie)	3.3
餓	<i>è</i>	być głodnym / (komuś) chce się jeść	2.1
F			
法文	<i>fǎwén</i>	język francuski	2.2
飯	<i>fàn</i>	ryż / posiłek (KL: 頓 <i>dùn</i>)	3.2
飯糰	<i>fàntuán</i>	<i>onigiri</i> (zawiniątko ryżowe z nadzieniem; KL: 個)	5.1
方便	<i>fāngbiàn</i>	być wygodnym, dogodnym / wygodnie	5.1
房間	<i>fángjiān</i>	pokój, pomieszczenie (KL: 間)	6.3
房子	<i>fángzi</i>	mieszkanie (KL: 間)	8.2
放假	<i>fàngjià</i>	zaczynać wakacje (/ ferie / urlop) / mieć wakacje (/ ferie / urlop), być na wakacjach (/ feriach / urlopie)	7.3
放棄	<i>fàngqì</i>	porzucić (np. plan, zamiar) / zrezygnować z (czegoś), odpuścić sobie (coś) / poddać się, dać sobie (z czymś) spokój	12.1
非常	<i>fēicháng</i>	bardzo	2.1
飛機	<i>fēijī</i>	samolot (KL: 架 <i>jià</i>) / lot (samolotu; KL: 班 <i>bān</i>)	2.1
費	<i>fèi</i>	opłata	8.2
分	<i>fēn</i>	minuta	3.2
分享	<i>fēnxiǎng</i>	dzielić (się) / udostępnić (w mediach społecznościowych)	7.3
份	<i>fèn</i>	porcja (klasyfikator)	4.1
風景	<i>fēngjǐng</i>	krajobraz, widok (KL: 個)	12.3
伏特加	<i>fútèjiā</i>	wódka	10.1
服務生	<i>fúwùshēng</i>	kelner (KL: 個 / 名 <i>míng</i> / 位)	4.1
浮潛	<i>fúqián</i>	nurkować (z rurką i maską do nurkowania)	8.3

付錢	<i>fù qián</i>	płacić (dosł. <i>placić pieniądze</i>)	7.1
付現	<i>fù xiàn</i>	płacić gotówką	4.2
附近	<i>fùjìn</i>	okolica, okolice, poblize	6.1
G			
感冒	<i>gǎnmào</i>	przeziębienie się	12.3
剛剛	<i>gānggāng</i>	dopiero co, ledwo, właśnie, przed chwilą	11.2
高	<i>gāo</i>	być wysokim	2.3
高粱酒	<i>gāoliángjiǔ</i>	<i>gaoliang</i> / <i>kaoliang</i> (rodzaj mocnego napoju alkoholowego wytwarzanego z sorgo)	10.1
高鐵	<i>gāotiě</i>	szybka kolej, kolej dużych prędkości	7.3
高夏	<i>Gāoxià</i>	(imię) Gosia	1.1
高雄	<i>Gāoxióng</i>	(miasto) Kaohsiung	8.3
哥哥	<i>gēge</i>	(starszy) brat (KL: 個 / 位)	8.1
歌	<i>gē</i>	piosenka (KL: 首)	9.1
個	<i>ge</i>	(klasyfikator do ludzi i pojęć abstrakcyjnych, używany też jako klasyfikator uniwersalny)	4.1
給	<i>gěi</i>	dać / podać	1.3
給	<i>gěi</i>	do / dla (przymek)	7.1
給……看	<i>gěi...kàn</i>	pokazać, dać (komuś coś) zobaczyć	11.3
跟	<i>gēn</i>	(razem) z / i	3.3
跟……一樣	<i>gēn...yíyàng</i>	być tak (samo)... jak	8.1
公車	<i>gōngchē</i>	autobus (KL: 輛 <i>liàng</i>) / kurs autobusu (KL: 班 <i>bān</i>)	3.2
公車站	<i>gōngchē zhàn</i>	przystanek autobusowy (KL: 個)	6.1
公分	<i>gōngfēn</i>	centymetr (klasyfikator)	8.1
公斤	<i>gōngjīn</i>	kilogram (klasyfikator)	8.1
公園	<i>gōngyuán</i>	park (KL: 座 <i>zuò</i> / 個)	5.2
狗	<i>gǒu</i>	pies (KL: 隻 <i>zhī</i> / 條 <i>tiáo</i>)	8.1
古老	<i>gǔlǎo</i>	być starym, antycznym, zabytkowym	7.3
故宮博物館	<i>Gùgōng Bówùguǎn</i>	Muzeum Pałacowe (w Tajpej)	7.3
罐	<i>guǎn</i>	puszka (klasyfikator)	4.1
逛	<i>guàng</i>	chodzić, przechadzać się (np. po sklepie) / odwiedzić (jakieś miejsce)	7.3
貴	<i>guì</i>	pański / pani (honoryfikatywny zaimek dzierżawczy)	1.2
貴	<i>guì</i>	być drogim, kosztownym	8.2
貴姓大名	<i>guìxìng dànmíng</i>	(pańskie / pani) imię i nazwisko (zwrot grzecznościowy)	7.1
(櫃檯)接待員	<i>(guìtái) jiēdàiyuán</i>	recepjonista (KL: 個 / 名 / 位)	7.1
櫃檯人員	<i>guìtái rényuán</i>	recepjonista (KL: 個 / 名 / 位)	9.2

國家	guójiā	kraj, państwo (KL: 個)	10.1
國家公園	guójiā gōngyuán	park narodowy (KL: 座 zuò / 個)	10.1
過	guò	mieć się, miewać się (jakoś), (komuś) się (jakoś) wiedzie / obchodzić (np. urodziny)	12.1
H			
哈哈	hāhā	ha, ha! / cha, cha! (dźwięk śmiechu)	3.3
嗨!	hāi!	cześć!, hej!	2.2
孩子	háizi	dziecko (KL: 個)	11.3
還	hái	jeszcze	4.1
還沒	hái méi	jeszcze nie	7.2
還是	háishì	czy (np. kawa czy herbata?)	3.1
海	hǎi	morze (KL: 片 piàn)	9.3
海邊	hǎibiān	brzeg morza / obszar nad morzem	9.3
海灘	hǎitān	plaża (KL: 片 piàn)	8.3
漢堡	hànbǎo	hamburger (KL: 個)	5.1
漢字	hànzì	znak (chiński; KL: 個)	12.1
好	hǎo	być dobrym / dobrze / (morfem umieszczany po formach adresa- tywnych w powitaniach)	1.1
好	hǎo	bardzo, tak, taki (zwłaszcza w wykrzyknieniach)	11.1
好(啊)!	hǎo('a)!	dobrze!, dobra!	2.1
好吃	hǎochī	być smacznym, dobrym (o jedzeniu)	3.1
好喝	hǎohē	być smacznym, dobrym (o napoju lub zupie)	3.1
好幾	hǎojǐ	ładnych parę..., całkiem sporo	12.3
好看	hǎokàn	być ładnym, dobrze wyglądać / być ciekawym, interesującym (np. o książce lub filmie)	4.3
好聽	hǎotīng	być miłym dla ucha, ładnym, pięknym (np. o melodii, głosie lub słowach)	9.1
好奇	hàoqí	być ciekawym, zaciekawionym / być ciekawskim, dociekliwym	11.3
號	hào	numer	6.2
喝	hē	pić (używane razem z dopełnieniem)	2.1
喝酒	hē jiǔ	pić alkohol	5.3
何	Hé	(nazwisko) He	1.3
和	hé	i, oraz (wymowa potoczna: hàn)	3.1
黑	hēi	być czarnym	4.3
很	hěn	(bardzo)	2.2
很高興認識你	hěn gāoxìng rènshì nǐ	miło mi cię poznać (dosł. <i>cieszę się, że cię poznałem</i>)	1.1

很高興認識您	<i>hěn gāoxìng rènshì nín</i>	miło mi pana (/ panią) poznać	1.2
紅包	<i>hóngbāo</i>	czerwona koperta (z pieniędzmi, którą podarowuje się na specjalne okazje, np. dzieciom w dzień Chińskiego Nowego Roku)	11.3
喉嚨	<i>hóulóng</i>	gardło	12.2
厚	<i>hòu</i>	być grubym (a nie cienkim)	4.3
後(面)	<i>hòu(miàn)</i>	za / z tyłu	6.3
後年	<i>hòunián</i>	za dwa lata	11.1
後天	<i>hòutiān</i>	pojutrze	10.3
花蓮	<i>Huālián</i>	(miasto / powiat) Hualien	7.3
滑雪	<i>huáxuě</i>	jeździć na nartach	9.3
畫	<i>huà</i>	obraz / rysunek / obrazek (KL: 張 / 幅 <i>fú</i>)	10.1
畫畫	<i>huàhuà</i>	malować (obrazy) / rysować (obrazki)	10.1
歡迎	<i>huānyíng</i>	(serdecznie) zapraszać (do zrobienia czegoś) / (serdecznie) witac	9.1
歡迎光臨！	<i>huānyíng guānglín!</i>	serdecznie zapraszam(y)!	4.1
黃	<i>huáng</i>	być żółtym	4.3
灰	<i>huī</i>	być szarym	10.2
回家	<i>huí jiā</i>	iść do domu (dosł. wrócić do domu)	2.2
火車	<i>huǒchē</i>	pociąg (KL: 列 <i>liè</i>) / kurs pociągu (KL: 班 <i>bān</i>)	6.1
火車站	<i>huǒchē zhàn</i>	stacja kolejowa (KL: 個)	6.1
或是	<i>huòshì</i>	lub, albo	5.1
或許	<i>huòxǔ</i>	może, być może / możliwe, że...	12.1
J			
機車	<i>jīchē</i>	skuter / motocykl, motor (KL: 輛 <i>liàng</i>)	11.1
雞肉	<i>jīròu</i>	kurczak (jako potrawa), mięso (z) kurczaka	11.1
幾	<i>jǐ</i>	ile?	3.2
幾	<i>jǐ</i>	kilka, parę	9.1
幾點	<i>jǐ diǎn</i>	która godzina? / o której godzinie?	3.2
計程車	<i>jìchéngchē</i>	taksówka (KL: 輛 <i>liàng</i>)	3.1
記得	<i>jìdé</i>	pamiętać	7.1
家	<i>jiā</i>	dom (KL: 個)	2.2
家	<i>jiā</i>	(klasyfikator do przedsiębiorstw, sklepów i lokali gastronomicznych)	6.1
家	<i>jiā</i>	rodzina (KL: 個)	8.1
家人	<i>jiārén</i>	członek rodziny, bliski (KL: 個)	10.3
間	<i>jiān</i>	(klasyfikator do pomieszczeń i lokali)	6.2

撿到	<i>jiǎndào</i>	podnieść / znaleźć (zgubiony przedmiot)	11.2
件	<i>jiàn</i>	(klasyfikator do spraw, części ubioru i bagażu)	4.3
見	<i>jiàn</i>	widzieć, zobaczyć / do zobaczenia...! (po określeniu czasu)	3.3
見面	<i>jiànmiàn</i>	spotkać się, widzieć się (z kimś)	3.3
健身房	<i>jiànshēnfáng</i>	siłownia, fitness club (KL: 間 <i>jiān</i>)	5.2
交作業	<i>jiāo zuòyè</i>	oddawać zadanie domowe (np. nauczycielowi)	7.2
教	<i>jiāo</i>	nauczać, uczyć (kogoś)	6.1
腳踏車	<i>jiǎotàchē</i>	rower (KL: 輛 <i>liàng</i>)	5.2
餃子	<i>jiǎozi</i>	<i>jiaozi</i> (rodzaj pierożków; KL: 個)	4.1
餃子店	<i>jiǎozidiàn</i>	pierogarnia (w której sprzedaje się <i>jiaozi</i> ; KL: 家)	6.2
叫	<i>jiào</i>	nazywać (się), mieć na imię	1.1
捷運	<i>jiéyùn</i>	szybka kolej podmiejska, metro (w Tajpej i Nowym Tajpej) / kurs metra (/ szybkiej kolei podmiejskiej; KL: 班 <i>bān</i>)	3.3
捷運站	<i>jiéyùn zhàn</i>	stacja szybkiej kolei podmiejskiej / stacja metra (KL: 個)	6.1
結帳	<i>jié zhàng</i>	uregulować (/ zapłacić) rachunek	4.3
姐姐	<i>jiějie</i>	(starsza) siostra (wariant zapisu: 姊姊; KL: 個)	8.1
介紹	<i>jièshào</i>	przedstawiać	11.3
今年	<i>jīnnián</i>	ten rok / w tym roku	10.1
今天	<i>jīntiān</i>	dzisiaj	1.1
緊張	<i>jǐnzhāng</i>	być zdenerwowanym, niespokojnym, spiętym	10.2
近	<i>jìn</i>	być bliskim / blisko	6.1
警察	<i>jǐngchá</i>	policja / policjant (個 / 名 / 位)	11.2
警察局	<i>jǐngchá jú</i>	komisariat (policji), posterunek policji	11.2
酒	<i>jiǔ</i>	napój alkoholowy, alkohol	4.1
酒吧	<i>jiǔbā</i>	bar (KL: 間 <i>jiān</i> / 家)	5.3
決定	<i>juéding</i>	decydować	8.3
覺得	<i>juéde</i>	czuć (się) / uważać, sądzić	3.2
K			
咖啡	<i>kāfēi</i>	kawa	4.2
咖啡店	<i>kāfēidiàn</i>	kawiarnia (KL: 家)	5.1
開車	<i>kāi chē</i>	prowadzić samochód, jechać samochodem	12.3
開派對	<i>kāi pàiduì</i>	urządzać (/ robić) imprezę	5.3
開始	<i>kāishǐ</i>	zaczynać / zaczynać się	12.1

開心	<i>kāixīn</i>	być uradowanym, być szczęśliwym, cieszyć się	10.1
看	<i>kàn</i>	patrzeć / oglądać (np. film) / czytać (np. książkę)	4.2
看到	<i>kàndào</i>	zobaczyć	7.2
看見	<i>kànjiàn</i>	zobaczyć	2.3
看醫生	<i>kàn yīshēng</i>	iść do lekarza	12.2
考	<i>kǎo</i>	podchodzić do egzaminu, mieć egzamin (/ sprawdzian / kolokwium / test) z... (np. jakiegoś przedmiotu, którejś lekcji)	7.2
考試	<i>kǎoshì</i>	egzamin / sprawdzian, kolokwium, test (KL: 次 <i>cì</i> / 個) / podchodzić do egzaminu, mieć egzamin (/ sprawdzian / kolokwium / test)	7.2
咳嗽	<i>késòu</i>	kaszeleć, kasłać	12.3
可愛	<i>kě'ài</i>	być uroczym, (przenośnie:) być słodkim	8.1
可樂	<i>kělè</i>	cola	4.1
可能	<i>kěnéng</i>	móc (się wydarzyć) / być możliwym / być może / chyba	6.3
可是	<i>kěshì</i>	ale, lecz	2.1
可惜	<i>kěxí</i>	być niefortunnym / być godnym pożałowania / niestety / szkoda (np. że coś się stało)	12.2
可以	<i>kěyǐ</i>	móc	1.3
可以給我……嗎?	<i>kěyǐ gěi wǒ... ma?</i>	(Czy) możesz mi (po)dać...?	1.3
渴	<i>kě</i>	być spragnionym / (komuś) chce się pić	2.1
客人	<i>kèrén</i>	gość / klient (KL: 位)	5.1
課	<i>kè</i>	lekcja (np. w podręczniku; klasyfikator) / lekcja, zajęcia (KL: 堂 <i>táng</i> / 節 <i>jié</i>)	7.2
KTV	<i>KTV</i>	bar (z) karaoke, klub karaoke (KL: 間 <i>jiān</i> / 家)	5.3
墾丁	<i>Kěndīng</i>	(Park Narodowy) Kenting	8.3
口語	<i>kǒuyǔ</i>	język mówiony / język potoczny	9.2
快	<i>kuài</i>	być szybkim / szybko	3.1
快要……了	<i>kuàiyào...le</i>	(już) niedługo..., (już) wkrótce..., (już) za chwilę..., zaraz..., (już) prawie...	12.3
塊	<i>kuài</i>	kawałek (klasyfikator) / (klasyfikator do podstawowych jednostek monetarnych, takich jak nowy dolar tajwań- ski czy yuan renminbi)	8.2
L			
來	<i>lái</i>	przychodzić / przyjeżdżać	1.1
籃球	<i>lánqiú</i>	koszykówka	9.3
老城	<i>lǎochéng</i>	starówka, stare miasto	5.3

老師	<i>lǎoshī</i>	nauczyciel (/ wykładowca / lektor; KL: 個 / 名 / 位)	7.2
了	<i>le</i>	(partykuła aspektowa, wyraża m.in. kom- pletność, dokonaność czynności)	2.2
累	<i>lèi</i>	być zmęczonym / być męczącym	2.1
冷	<i>lěng</i>	być zimnym / zimno	4.3
離	<i>lí</i>	od (przyimek używany do wyrażania odległości między obiektami)	6.1
李	<i>Lǐ</i>	(nazwisko) Li	9.2
裡(面)	<i>lǐ(miàn)</i>	w, wewnątrz, w środku	9.3
臉書	<i>Liǎnshū</i>	Facebook / (potocznie:) konto (/nazwa) na Facebooku	1.3
練習	<i>liànxí</i>	ćwiczyć (jakąs umiejętność)	8.2
兩	<i>liǎng</i>	dwa (używane przed klasyfikatorem) / druga (godzina na zegarze)	4.1
獵人燉肉	<i>lièréndùnròu</i>	bigos	10.3
留言	<i>liúyán</i>	skomentować, dodać komentarz	7.3
六	<i>liù</i>	sześć / szósta (godzina na zegarze)	3.3
路	<i>lù</i>	ulica (ul.) / droga (KL: 條 <i>tiáo</i>) / linia (np. autobusowa)	6.1
路口	<i>lùkǒu</i>	skrzyżowanie (KL: 個)	6.2
旅館	<i>lǚguǎn</i>	hotel (KL: 家)	6.1
旅行	<i>lǚxíng</i>	podróżować	7.3
M			
媽媽	<i>māma</i>	mama (KL: 個 / 位)	2.3
麻煩	<i>máfan</i>	być kłopotliwym, niedogodnym, uciążliwym	8.3
麻煩	<i>máfan</i>	sprawiać (komuś) kłopot / czy mógłbym prosić...? (wyrażenie wprowadzające uprzejmą prośbę)	11.3
馬	<i>Mǎ</i>	(nazwisko) Ma	1.2
馬拉松	<i>mǎlāsōng</i>	maraton, bieg maratoński (KL: 場 <i>chǎng</i>)	12.1
嗎	<i>ma</i>	(partykuła pytajna)	1.1
買	<i>mǎi</i>	kupować	4.2
賣	<i>mài</i>	sprzedawać	10.3
忙	<i>máng</i>	być zajęтым, zapracowanym	2.2
芒果	<i>mángguǒ</i>	mango (KL: 顆 <i>kē</i> / 個)	11.1
帽子	<i>màozi</i>	czapka / kapelusz (KL: 頂 <i>dǐng</i>)	10.2
沒	<i>méi</i>	(partykuła przecząca) / nie mieć	3.3
沒	<i>méi</i>	(partykuła przecząca)	7.1
沒關係	<i>méiguānxì</i>	nic się nie stało, nie szkodzi (dosł. <i>nieważne</i> / [to] <i>bez związku</i>)	7.1
沒問題	<i>méi wèntí</i>	nie ma problemu	3.2

每	<i>měi</i>	każdy / każdego... (np. <i>każdego dnia</i>), co... (np. <i>co tydzień, co miesiąc</i>)	10.3
每天	<i>měi tiān</i>	każdego dnia, codziennie	10.3
美	<i>měi</i>	być pięknym	10.1
美國	<i>Měiguó</i>	Ameryka, Stany Zjednoczone	1.3
美國人	<i>Měiguórén</i>	Amerykanin (KL: 個 / 位)	1.3
美味	<i>měiwèi</i>	być smakowitym, pysznym, smacznym	10.3
妹妹	<i>mèimei</i>	(młodsza) siostra (KL: 個)	8.1
門	<i>mén</i>	drzwi / brama (KL: 扇 <i>shàn</i>)	6.3
門口	<i>ménkǒu</i>	wejście (drzwi / brama) / przed wejściem	10.2
們	<i>men</i>	(sufiks oznaczający mnogość)	11.3
麵	<i>miàn</i>	makaron	3.2
名片	<i>míngpiàn</i>	wizytówka (KL: 張)	1.2
名字	<i>míngzi</i>	imię / nazwa (KL: 個)	1.3
明豪	<i>Míngáo</i>	(imię) Michał	1.1
明年	<i>míngnián</i>	przyszły rok / w przyszłym roku	10.1
明天	<i>míngtiān</i>	jutro	3.2
蘑菇湯	<i>mógū tāng</i>	zupa grzybowa	10.3
N			
拿	<i>ná</i>	chwycić / wziąć / podjąć, pobrać, odebrać	11.2
哪	<i>nǎ</i>	który?	6.3
哪裡	<i>nǎlǐ</i>	gdzie?	5.3
哪位	<i>nǎ wèi</i>	kto tam?, kto (to)?, kto [mówi]?	6.3
哪些	<i>nǎxiē</i>	którzy? / które?	11.3
那	<i>nà</i>	tamten / tamto	4.3
那邊	<i>nàbiān</i>	tam, po tamtej stronie, z tamtej strony	10.2
那裡	<i>nàlǐ</i>	tam	5.3
那麼	<i>nàme</i>	w takim razie..., wobec tego...	2.1
那些	<i>nàxiē</i>	tamci / tamte	11.3
奶奶	<i>nǎinai</i>	babcia (ze strony ojca; KL: 個 / 位)	10.3
男朋友	<i>nán péngyǒu</i>	chłopak (partner; KL: 個 / 位)	10.2
男生	<i>nánshēng</i>	chłopak (młody mężczyzna; KL: 個 / 位)	10.2
難	<i>nán</i>	być trudnym	12.1
呢	<i>ne</i>	a...? (partykuła pytań eliptycznych)	1.3
你	<i>nǐ</i>	ty (zapis uniwersalny)	1.1
你的	<i>nǐde</i>	twój (zapis uniwersalny)	1.3
你好!	<i>nǐhǎo!</i>	cześć!, witaj! (zapis uniwersalny)	1.1
你們	<i>nǐmen</i>	wy (zapis uniwersalny)	2.1
妳	<i>nǐ</i>	ty (wariant zapisu w rodzaju żeńskim)	1.1
妳的	<i>nǐde</i>	twój (wariant zapisu w rodzaju żeńskim)	1.3

妳好！	<i>nǐhǎo!</i>	cześć!, witaj! (wariant zapisu dla adresata w rodzaju żeńskim)	1.1
妳們	<i>nǐmen</i>	wy (wariant zapisu w rodzaju żeńskim)	2.1
年	<i>nián</i>	rok (nie łączy się z klasyfikatorem)	9.2
年紀	<i>niánjì</i>	wiek (liczba lat życia)	5.2
年輕	<i>niánqīng</i>	być młodym	5.2
年輕人	<i>niánqīng rén</i>	młody człowiek (KL: 個 / 位)	5.2
您	<i>nín</i>	pan / pani (honoryfikatywny zaimek 2. os. lp.)	1.2
您的	<i>nínde</i>	pani / pański	7.1
您好！	<i>nínhǎo!</i>	dzień dobry (panu / pani)!	1.2
牛肉	<i>niúròu</i>	wołowina	3.1
牛肉麵	<i>niúròumiàn</i>	<i>niuroumian</i> (rodzaj bulionu wołowego z kawałkami mięsa i makaronem)	3.1
女朋友	<i>nǚpéngyǒu</i>	dziewczyna (partnerka; KL: 個 / 位)	10.2
女生	<i>nǚshēng</i>	dziewczyna (młoda kobieta; KL: 個 / 位)	10.2
P			
爬山	<i>pá shān</i>	wspinać się (/ chodzić) po górach	5.2
拍照	<i>pāizhào</i>	fotografować, robić zdjęcia	9.1
盤	<i>pán</i>	talerz (klasyfikator)	4.1
旁邊	<i>pángbiān</i>	obok, przy	6.2
胖	<i>pàng</i>	być grubym, tęgim, pulchnym	2.3
跑步	<i>pǎobù</i>	biegać	5.2
泡	<i>pào</i>	zanurzać (np. w wodzie) / zaparzyć, zalać (np. kawę, herbatę, zupę błyskawiczną)	10.3
泡溫泉	<i>pào wēnquán</i>	kąpać się w gorących źródłach, zażywać kąpieli w źródłach termalnych	12.3
陪	<i>péi</i>	towarzyszyć / (razem) z (kimś coś robić)	11.2
朋友	<i>péngyǒu</i>	przyjaciół, kolega (KL: 個 / 位)	1.1
啤酒	<i>píjiǔ</i>	piwo	4.1
便宜	<i>piányi</i>	być tanim, niedrogim / tanio	5.1
票	<i>piào</i>	bilet (KL: 張)	4.2
漂亮	<i>piàoliàng</i>	być ładnym, ślicznym	4.3
平常	<i>píngcháng</i>	zazwyczaj, zwykle, na co dzień	9.3
平日	<i>píngrì</i>	na co dzień / (w) zwykły dzień / (w) dni powszednie	5.1
瓶	<i>píng</i>	butelka (klasyfikator)	4.1
蘋果	<i>píngguǒ</i>	jabłko (KL: 個)	9.1
蘋果蛋糕	<i>píngguǒ dàn'gāo</i>	szarlotka (KL: 個) / kawałek szarlotki (KL: 塊)	9.1
蘋果酒	<i>píngguǒjiǔ</i>	cydr	9.1

Q			
七	<i>qī</i>	siedem / siódma (godzina na zegarze)	4.2
七月	<i>qīyue</i>	lipiec	11.3
騎機車	<i>qí jīchē</i>	jechać skuterem (/ motocyklem / motorem), jeździć na skuterze (/ motocyklu / motorze)	11.1
騎腳踏車	<i>qí jiǎotàchē</i>	jechać rowerem, jeździć na rowerze	5.2
千	<i>qiān</i>	tysiąc	8.2
前(面)	<i>qián(miàn)</i>	przed / z przodu	6.2
前年	<i>qiánnián</i>	dwa lata temu	11.1
前天	<i>qiántiān</i>	przedwczoraj	10.3
錢	<i>qián</i>	pieniądze	7.1
錢包	<i>qiánbāo</i>	portfel / portmonetka (KL: 個)	7.1
牆	<i>qiáng</i>	ściana (KL: 面 <i>miàn</i> / 堵 <i>dǔ</i>)	10.1
巧克力	<i>qiǎokèlì</i>	czekolada (KL: 個) / kawałek czekolady (KL: 塊) / pudełko czekoladek (KL: 盒 <i>hé</i>) / czekoladka (KL: 顆 <i>kē</i>)	11.1
輕鬆	<i>qīngsōng</i>	relaksować się / być zrelaksowanym	6.1
請	<i>qǐng</i>	prosić / Proszę...	1.2
請	<i>qǐng</i>	zapraszać	3.1
請.....吃飯	<i>qǐng...chīfàn</i>	zapraszać (kogoś) na posiłek (np. obiad / kolację)	3.1
請.....喝酒	<i>qǐng...hē jiǔ</i>	zapraszać (kogoś) na drinka (/ piwo / wino itp.)	3.1
(請)慢用！	<i>(qǐng) mànyòng!</i>	smacznego!	5.1
請問	<i>qǐngwèn</i>	Przepraszam... (używane przy zadawaniu pytań)	1.3
秋天	<i>qiūtiān</i>	jesień (KL: 個)	9.3
去	<i>qù</i>	iść, pójść (dokądś)	2.1
去年	<i>qùnián</i>	zeszły rok / w zeszłym roku	10.1
全家福	<i>quánjiāfú</i>	rodzinne zdjęcie, wspólne zdjęcie (całej rodziny; KL: 張)	8.1
R			
然後	<i>ránhòu</i>	(a) później, (a) potem, (a) następnie / (potocznie:) a do tego, a poza tym, i jeszcze	10.2
熱	<i>rè</i>	być gorącym / gorąco	4.2
人	<i>rén</i>	człowiek, osoba (KL: 個)	1.3
認識	<i>rènshi</i>	znać / poznać	3.3
如果	<i>rúguǒ</i>	jeśli, jeżeli / jeźliby, jeżeliby, gdyby	8.3

S			
三	sān	trzy / trzecia (godzina na zegarze)	4.1
三杯雞	sānbēijī	sanbeiji / „kurczak trzy kubki (/ szklanki)” (potrawa z kurczaka, którą przyrządza się z użyciem jednej szklanki oleju sezamowego, jednej szklanki sosu sojowego i jednej szklanki wina ryżowego)	11.1
傘	sǎn	parasol (KL: 把 bǎ)	12.3
散步	sànbù	spacerować	5.2
森林	sēnlín	las (KL: 片 piàn)	5.2
沙拉	shālā	sałatka / surówka	11.1
晒太阳	shài tàiyáng	opalać się, wygrzewać się na słońcu	9.3
山	shān	góra (KL: 座 zuò)	5.2
山上	shān shàng	na górze / w górach	5.2
商店	shāngdiàn	sklep (KL: 家)	5.1
上	shàng	(w) zeszły, (w) poprzedni (np. w zeszły poniedziałek)	5.2
上班	shàngbān	zaczynać pracę / być w pracy, pracować	3.2
上車	shàngchē	wsiadać (np. do taksówki, do autobusu)	6.2
上課	shàngkè	zaczynać lekcję (/ lekcje / zajęcia) / mieć lekcję (/ lekcje / zajęcia)	2.2
上(面)	shàng(miàn)	na / nad, ponad	6.1
上網	shàngwǎng	wejść do internetu, korzystać z internetu / w internecie, przez internet (przed czasownikiem)	11.1
上午	shàngwǔ	przedpołudnie (KL: 個) / przed południem	3.3
少	shǎo	być nielicznym / mało	5.1
誰	shéi	kto?	3.3
誰的	shéide	czyj?	3.3
什麼	shénme	co? / jaki...? (przed rzeczownikiem)	1.3
什麼時候	shénmeshíhòu	kiedy?	3.2
生產	shēngchǎn	wytwarzać, produkować	10.1
聖誕節	Shèngdànjié	Boże Narodzenie	11.3
聖誕老人	Shèngdàn Lǎorén	Święty Mikołaj	11.3
十	shí	dziesięć / dziesiąta (godzina na zegarze)	8.1
十幾	shíjǐ	kilkanaście	12.2
十五	shíwǔ	piętnaście	3.2
十月	shíyuè	październik	4.3
世界	shìjiè	świat (KL: 個)	10.3
室友	shìyǒu	współlokator (KL: 位 / 個)	6.3
是	shì	być (spójka)	1.1
是啊!	shì'a!	tak!, owszem!, zgadza się!	3.2

是的！	<i>shìde!</i>	tak!, owszem!, zgadza się!	1.1
試	<i>shì</i>	próbować	5.1
試試看	<i>shìshikàn</i>	spróbować	5.1
手機	<i>shǒujī</i>	telefon komórkowy, komórka (KL: 支 <i>zhī</i>)	6.3
首	<i>shǒu</i>	(klasyfikator do wierszy i piosenek)	9.1
書	<i>shū</i>	książka (KL: 本 <i>běn</i>)	6.3
書架	<i>shūjià</i>	regał / półka (na książki; KL: 個)	6.3
書桌	<i>shūzhuō</i>	biurko (KL: 張)	6.3
舒服	<i>shūfú</i>	być wygodnym	8.3
叔叔	<i>shúshu</i>	wujek (młodszy brat ojca) / (forma adresatywna używana wobec obcych mężczyzn w wieku zbliżonym do wieku własnego ojca; KL: 個 / 位)	2.3
刷卡	<i>shuā kǎ</i>	przeciągać kartę / płacić kartą	4.2
帥	<i>shuài</i>	być przystojnym	3.3
雙	<i>shuāng</i>	para (np. butów; klasyfikator)	4.3
水	<i>shuǐ</i>	woda	2.1
水費	<i>shuǐfèi</i>	opłata (/ rachunek) za wodę	8.2
水果	<i>shuǐguǒ</i>	owoc (KL: 個) / owoc (jakiegoś rodzaju; KL: 種)	11.1
說	<i>shuō</i>	mówić, powiedzieć / rozmawiać	8.2
司機	<i>sījī</i>	kierowca / szofer (KL: 個 / 位)	3.1
四	<i>sì</i>	cztery / czwarta (godzina na zegarze)	8.1
送	<i>sòng</i>	odprowadzić, odwieźć (kogoś) / dostarczyć, przynieść (coś)	6.1
送	<i>sòng</i>	podarować, sprezentować, dać (w prezencie)	10.1
宿舍	<i>sùshè</i>	akademik, dom studencki / hotel pracowniczy (KL: 間)	6.2
酸辣湯	<i>suānlàtāng</i>	<i>suānlatang</i> (zupa ostro-kwaśna)	4.1
歲	<i>suì</i>	(klasyfikator do lat życia)	8.1
所	<i>suǒ</i>	(klasyfikator do szkół, uczelni i instytutów)	11.3
所以	<i>suǒyǐ</i>	więc	4.3
T			
他	<i>tā</i>	on	1.1
他的	<i>tāde</i>	jego	1.1
他們	<i>tāmen</i>	oni	5.2
它	<i>tā</i>	ono (/ to)	6.1
它們	<i>tāmen</i>	one (rodzaj nijaki)	5.2
她	<i>tā</i>	ona	1.1
她的	<i>tāde</i>	jej	1.1
她們	<i>tāmen</i>	one (rodzaj żeński)	5.2

牠	<i>tā</i>	ono / on / ona (zaimek zastępujący nazwy lub imiona zwierząt)	8.1
台北	<i>Táiběi</i>	(miasto) Tajpej (wariant zapisu: 臺北)	6.1
台北101	<i>Táiběi Yīlíngyī</i>	Taipei 101	6.1
台南	<i>Táinán</i>	(miasto) Tainan (wariant zapisu: 臺南)	7.3
台灣	<i>Táiwān</i>	Tajwan (wariant zapisu: 臺灣)	1.1
台灣大學	<i>Táiwān Dàxué</i>	Uniwersytet Tajwański (wariant zapisu: 臺灣大學)	6.2
台灣人	<i>Táiwānrén</i>	Tajwańczyk (wariant zapisu: 臺灣人; KL: 個 / 位)	1.3
太	<i>tài</i>	zbyt, za / bardzo, ogromnie	4.3
太魯閣 國家公園	<i>Tàilùgé Guójiā Gōngyuán</i>	Park Narodowy Taroko	10.1
太陽	<i>tàiyáng</i>	słońce	9.3
湯	<i>tāng</i>	zupa	4.1
套房	<i>tàofáng</i>	(własne, oddzielne) mieszkanie (KL: 間)	8.2
特別	<i>tèbié</i>	być szczególnym, wyjątkowym / szczególnie, wyjątkowo	9.1
T恤	<i>T xù</i>	T-shirt (KL: 件 <i>jiàn</i>)	4.3
踢	<i>tī</i>	kopać (uderzać nogą)	9.3
踢足球	<i>tī zúqiú</i>	grać w piłkę nożną (dosł. <i>kopać piłkę nożną</i>)	9.3
天	<i>tiān</i>	dzień (nie łączy się z klasyfikatorem)	10.3
天啊！	<i>tiān'a!</i>	o matko!, o ludzie!, o masz!, a niech to!, o rety!, wielkie nieba! (dosł. <i>o nieba!</i>)	7.2
天氣	<i>tiānqì</i>	pogoda	4.3
甜	<i>tián</i>	być słodkim	4.2
甜點	<i>tiándiǎn</i>	deser, słodczyce	9.1
甜點店	<i>tiándiǎndiàn</i>	cukiernia (KL: 家)	9.1
填	<i>tián</i>	wypełniać, wypisywać	9.2
跳舞	<i>tiàowǔ</i>	tańczyć	5.2
聽	<i>tīng</i>	słuchać	9.2
聽力	<i>tīnglì</i>	słuch / umiejętność rozumienia ze słuchu / rozumienie ze słuchu (np. jako część egzaminu)	9.2
聽說	<i>tīngshuō</i>	słyszeć (że ktoś coś powiedział) / Mówi się, że...	3.1
通	<i>tōng</i>	(klasyfikator do rozmów telefonicznych)	11.2
同學	<i>tóngxué</i>	kolega (z klasy lub ze szkoły; KL: 個 / 位)	3.3
痛	<i>tòng</i>	boleć	12.2
頭髮	<i>tóufǎ</i>	włos(y) (na głowie; KL: 根 <i>gēn</i>)	2.3
推薦	<i>tuījiàn</i>	polecać, rekomendować	6.2

W			
外公	wàigōng	dziadek (ze strony matki; KL: 個 / 位)	10.3
外面	wàimiàn	na zewnątrz, poza / poza domem	5.1
外婆	wàipó	babcia (ze strony matki; KL: 個 / 位)	10.3
玩	wán	grać (w coś) / bawić się / rozerwać się, miło spędzać czas	5.3
玩得開心	wánde kāixīn	dobrze się bawić	12.2
玩遊戲	wán yóuxì	grać w gry (wszelkiego rodzaju) / bawić się	5.3
玩桌遊	wán zhuōyóu	grać w gry planszowe	5.3
晚餐	wǎncān	kolacja (KL: 頓 dùn)	7.2
晚飯	wǎnfàn	kolacja (KL: 頓 dùn)	7.2
晚上	wǎnshàng	wieczór (KL: 個) / wieczorem	3.1
碗	wǎn	miska (klasyfikator)	4.1
萬	wàn	dziesięć tysięcy	8.2
網飛	Wǎngfēi	Netflix	12.2
網路	wǎnglù	internet / sieć (np. komputerowa lub telefoniczna)	8.2
網路費	wǎnglùfèi	opłata (/ rachunek) za internet	8.2
網友	wǎngyǒu	znajomy z internetu / internauta (KL: 個 / 位)	10.2
網站	wǎngzhàn	strona internetowa (KL: 個)	7.1
忘	wàng	zapomnieć	6.3
喂！	wéi!	halo?	3.2
位	wèi	(grzecznościowy klasyfikator do ludzi)	4.1
位子	wèizi	miejsce, siedzenie (KL: 個)	8.3
為什麼	wèishénme	dlaczego?, czemu?	5.1
文	wén	(sufiks oznaczający język)	2.2
問	wèn	pytać	7.2
問題	wèntí	pytanie / problem (KL: 個)	11.2
我	wǒ	ja	1.1
我的	wǒde	mój	1.2
我們	wǒmen	my	1.1
我也是	wǒ yě shì	ja też / ciebie też [miło poznać]	1.1
無聊	wúliáo	być znudzonym, nudzić się / być nudnym, nużącym, dennym	12.2
五	wǔ	pięć / piąta (godzina na zegarze)	8.1
午餐	wǔcān	obiad / lunch (KL: 頓 dùn)	7.2
午飯	wǔfàn	obiad / lunch (KL: 頓 dùn)	7.2
舞蹈	wǔdào	taniec (KL: 種 zhǒng)	5.2

X			
西瓜	<i>xīguā</i>	arbuz (KL: 顆 <i>kē</i> / 個)	11.1
喜歡	<i>xǐhuān</i>	lubić / (komuś) się podoba	2.1
下	<i>xià</i>	(w) przyszedł, (w) następny (np. w przyszły poniedziałek)	5.2
下班	<i>xiàbān</i>	kończyć pracę	3.2
下車	<i>xiàchē</i>	wysiadać (np. z taksówki, z autobusu)	6.2
下次吧！	<i>xià cì ba!</i>	(może) następnym razem!	12.2
下課	<i>xiàkè</i>	skończyć lekcję (/ lekcje / zajęcia)	2.2
下(面)	<i>xià(miàn)</i>	pod, poniżej	6.3
下午	<i>xiàwǔ</i>	popołudnie (KL: 個) / po południu	3.3
下雨	<i>xiàyǔ</i>	pada (deszcz)	12.3
夏天	<i>xiàtiān</i>	latem (KL: 個)	8.3
先	<i>xiān</i>	najpierw	6.1
先生	<i>xiānshēng</i>	pan (forma adresatywna; KL: 位)	4.2
鹹	<i>xián</i>	być słonym	4.2
現在	<i>xiànzài</i>	teraz	2.2
想	<i>xiǎng</i>	myśleć / chcieć	3.1
想到	<i>xiǎngdào</i>	pomyśleć / wymyślić, wpasć (na coś) / spodziewać się	7.1
想(念)	<i>xiǎng(niàn)</i>	tęsknić (za kimś), (komuś) brakuje (kogoś / czegoś)	10.3
小	<i>xiǎo</i>	być małym / być młodym (w zdaniach porównawczych dotyczących wieku)	8.1
小吃	<i>xiǎochī</i>	przekąska (KL: 個)	3.1
小孩	<i>xiǎohái</i>	(małe) dziecko (KL: 個)	2.3
小姐	<i>xiǎojiě</i>	pani / panna (forma adresatywna; KL: 位)	4.1
小籠包	<i>xiǎolóngbāo</i>	<i>xiaolongbao</i> (rodzaj pierożków z wieprzowym, częściowo płynnym nadzie- niem; KL: 個)	3.1
小時	<i>xiǎoshí</i>	godzina (okres sześćdziesięciu minut; KL: 個)	7.3
小學	<i>xiǎoxué</i>	szkoła podstawowa, podstawówka (KL: 所)	11.3
小學生	<i>xiǎoxuéshēng</i>	uczeń (szkoły podstawowej; KL: 個 / 名 / 位)	11.3
鞋子	<i>xiézi</i>	but (KL: 隻 <i>zhī</i>) / buty (KL: 雙)	4.3
寫	<i>xiě</i>	pisać (używane razem z dopełnieniem)	3.3
謝謝	<i>xièxie</i>	dziękuję	1.3
新	<i>xīn</i>	być nowym	4.3
新年	<i>Xīn Nián</i>	Nowy Rok	11.3
新生南路	<i>Xīnshēng Nán lù</i>	Południowa ulica Xinsheng	6.2

信義路	<i>Xìnyì lù</i>	ulica Xinyi	6.2
信用卡	<i>xìnyòngkǎ</i>	karta kredytowa (KL: 張)	7.1
星巴克	<i>Xīngbākè</i>	Starbucks	10.3
星期	<i>xīngqī</i>	tydzień (KL: 個)	5.3
星期六	<i>xīngqīliù</i>	sobota (KL: 個)	3.3
星期日	<i>xīngqīrì</i>	niedziela (KL: 個)	3.3
星期五	<i>xīngqīwǔ</i>	piątek (KL: 個)	3.3
姓	<i>xìng</i>	nazywać się, mieć na nazwisko	1.2
休息	<i>xiūxi</i>	odpoczywać	12.2
學	<i>xué</i>	uczyć się	6.3
學生	<i>xuéshēng</i>	uczeń / student (KL: 個 / 名 / 位)	9.2
學校	<i>xuéxiào</i>	szkoła / uczelnia (KL: 所 <i>suǒ</i>)	6.3
Y			
雅房	<i>yǎfáng</i>	pokój (w mieszkaniu wieloosobowym, ze wspólną kuchnią i łazienką; KL: 間)	8.2
邀請	<i>yāoqǐng</i>	zapraszać	11.3
要	<i>yào</i>	(czasownik modalny wyrażający zamiar)	2.2
要	<i>yào</i>	chcieć / poprosić (np. w sklepie), zamawiać (np. w restauracji)	4.1
要	<i>yào</i>	trzeba, potrzeba / musieć	7.2
爺爺	<i>yéye</i>	dziadek (ze strony ojca; KL: 個 / 位)	10.3
也	<i>yě</i>	też, również	1.2
夜店	<i>yèdiàn</i>	klub (nocny klub muzyczny)	5.3
夜市	<i>yèshì</i>	targ nocny (KL: 座 <i>zuò</i>)	3.3
一	<i>yī</i>	jeden / pierwsza (godzina na zegarze; wymowa przed sylabą w 1., 2. lub 3. tonie: <i>yì</i> ; wymowa przed 個 <i>ge</i> lub sylabą w 4. tonie: <i>yí</i>)	3.2
一……，就……	<i>yī..., jiù...</i>	gdy tylko..., (to)... / ledwo..., a już...	10.3
衣服	<i>yīfú</i>	ubranie / część ubioru (KL: 件 <i>jiàn</i>)	4.3
醫生	<i>yīshēng</i>	lekarz (個 / 名 / 位)	12.2
宜蘭	<i>Yílán</i>	(powiat lub miasto) Yilan	12.3
宜蘭人	<i>Yílánrén</i>	Yilańczyk, mieszkaniec Yilanu	12.3
已經……了	<i>yǐjīng...le</i>	już (podkreśla dokonaność czynności)	7.1
以後	<i>yǐhòu</i>	później, potem / za..., po...	9.3
以前	<i>yǐqián</i>	wcześniej, przedtem / przed..., ...temu	7.1
椅子	<i>yǐzi</i>	krzesło (KL: 把 <i>bǎ</i>)	6.3
一點	<i>yìdiǎn</i>	trochę, odrobinę, nieco (w zdaniach porównawczych)	8.3
一起	<i>yìqǐ</i>	razem, wspólnie	1.1
一些	<i>yìxiē</i>	pewni, pewne, kilku, kilka / pewna ilość, trochę	5.3

一直	yìzhí	ciągle, wciąż, przez cały czas, bez przerwy	12.2
因為	yīnwèi	bo, ponieważ, bowiem, dlatego że, jako że	5.1
飲料	yǐnliào	napój	6.2
飲料店	yǐnliàodiàn	budka z napojami / lokal, w którym sprzedawane są napoje w kubkach (np. soki czy mrożone herbaty; KL: 家 / 間)	6.2
應該	yīnggāi	mieć powinność, (ktoś) powinien	8.2
永康街	Yǒngkāng jiē	ulica Yongkang	3.2
詠晴	Yǒngqíng	(imię) Yongqing	1.1
用	yòng	używać / za pomocą, z użyciem (czegoś)	7.1
游	yóu	pływać (używane z określeniem odległości, czasu trwania lub komplementem – patrz lekcje 9. i 12.)	8.3
游泳	yóuyǒng	pływać	8.3
有	yǒu	mieć	3.2
有	yǒu	być (patrz lekcja 5.)	4.1
有的	yǒude	niektórzy, niektóre	5.1
有空	yǒu kòng	mieć wolne, mieć (wolny) czas	3.2
有名	yǒumíng	być słynnym, znanym	3.1
有趣	yǒuqù	być interesującym, ciekawym, wciągającym / być zabawnym	11.3
有氧舞蹈	yǒuyǎng wǔdào	taniec aerobowy, <i>aerobic dance</i>	5.2
有(一)點	yǒu(yì)diǎn	trochę, nieco, odrobinę	4.3
又……又……	yòu... yòu...	(i...,) i... / zarówno..., jak i...	5.3
右邊	yòubiān	prawa strona, po prawej, na prawo	6.2
魚肉	yúròu	ryba (jako potrawa), rybne mięso	4.1
語	yǔ	(sufiks oznaczający język)	9.3
語法	yǔfǎ	gramatyka / konstrukcja gramatyczna (KL: 個)	9.2
原本	yuánběn	początkowo, pierwotnie, najpierw, z początku	11.2
員工	yuángōng	pracownik (個 / 名 / 位)	11.2
遠	yuǎn	być dalekim / daleko	6.1
月	yuè	miesiąc (KL: 個)	7.1
運動	yùndòng	ćwiczyć, ruszać się, uprawiać sport	5.2
Z			
再	zài	następnie, potem, później	6.1
再見！	zàijiàn!	do zobaczenia!, do widzenia!	2.2
在	zài	być, znajdować się (w jakimś miejscu) / w	5.1
讚	zàn	chwalić / <i>Lubię to!</i> (na Facebooku)	7.3

早餐	<i>zǎocān</i>	śniadanie (KL: 頓 <i>dùn</i>)	5.1
早餐店	<i>zǎocāndiàn</i>	bar śniadaniowy (KL: 家)	5.1
早飯	<i>zǎofàn</i>	śniadanie (KL: 頓 <i>dùn</i>)	5.1
早上	<i>zǎoshàng</i>	poranek (KL: 個) / rano, o poranku	5.1
怎麼	<i>zěnmē</i>	jak?	3.1
怎麼辦	<i>zěnmébàn</i>	co robić?, i co teraz?, co mam (teraz) zrobić? (dosł. <i>jak [mam] sobie poradzić?</i>)	7.2
怎麼樣	<i>zěnmeyàng</i>	jak (tam)?, jak (się ma)? / co ty (/ wy / pan / pani) na to?	3.2
站	<i>zhàn</i>	stacja, przystanek (KL: 個)	6.1
站	<i>zhàn</i>	stać	10.2
張	<i>zhāng</i>	(klasyfikator do rzeczy płaskich)	4.2
長	<i>zhǎng</i>	rosnąć / wyglądać (jakoś; używane łącznie z 得)	10.2
找	<i>zhǎo</i>	szukać	8.2
找到	<i>zhǎodào</i>	znaleźć, odszukać	7.1
找找看	<i>zhǎozhǎokàn</i>	(spróbować) poszukać	8.2
照片	<i>zhàopiàn</i>	zdjęcie, fotografia (KL: 張)	10.1
這	<i>zhè</i>	ten / to	1.1
這邊	<i>zhèbiān</i>	tędy	4.1
這裡	<i>zhèlǐ</i>	tutaj	4.3
這麼	<i>zhème</i>	tak, aż tak, tak bardzo	10.2
這位	<i>zhèwèi</i>	ta [osoba], ten [człowiek]	1.1
這些	<i>zhèxiē</i>	ci / te	11.3
真	<i>zhēn</i>	być prawdziwym / naprawdę	9.2
真的嗎?	<i>zhēnde ma?</i>	naprawdę?	7.1
支	<i>zhī</i>	(klasyfikator do strzał, włóczni, piór, ołówków, telefonów komórkowych itp.)	10.3
知道	<i>zhīdào</i>	wiedzieć (coś) / znać (kogoś nieosobiście)	3.1
只	<i>zhǐ</i>	tylko, jedynie	7.3
中間	<i>zhōngjiān</i>	pomiędzy, między / w środku, pośrodku	6.3
中文	<i>zhōngwén</i>	język chiński	2.2
中午	<i>zhōngwǔ</i>	południe (KL: 個) / w południe	3.2
種	<i>zhǒng</i>	rodzaj, gatunek (klasyfikator)	11.1
重訓	<i>zhòngxùn</i>	wykonywać ćwiczenia z ciężarami (/ z obciążeniem)	5.2
重要	<i>zhòngyào</i>	być ważnym, istotnym	12.1
週末	<i>zhōumò</i>	weekend (KL: 個)	3.3
豬肉	<i>zhūròu</i>	wieprzowina	4.1
煮	<i>zhǔ</i>	gotować	10.3
住	<i>zhù</i>	mieszkać	6.1
轉車	<i>zhuǎnchē</i>	przejechać się (np. do innego autobusu lub pociągu)	6.1
莊敬路	<i>Zhuāngjìng lù</i>	ulica Zhuangjing	6.1

準備	zhǔnbèi	przygotowywać / przygotowywać się do (czegoś)	12.1
桌子	zhuōzi	stół (KL: 張)	6.3
資料	zīliào	materiały / dane, informacje (KL: 份 fèn / 個)	8.3
字	zì	znak (pisma) / litera (KL: 個)	9.2
自己	zìjǐ	sam / samodzielnie	5.1
自己的	zìjǐde	swój, (swój) własny	5.1
自我介紹	zìwǒjièshào	przedstawić się, opowiedzieć o sobie / przedstawienie się	9.3
走	zǒu	iść / odejść, pójść (skądś)	2.1
走過來	zǒuguòlái	podejść / przejść	10.2
租	zū	wynajmować	8.2
足球	zúqiú	piłka nożna	9.3
最	zuì	najbardziej / najbardziej... (wprowadza stopień najwyższy)	8.1
最近	zuìjìn	ostatnio	12.1
昨天	zuótiān	wczoraj	7.2
左邊	zuǒbiān	lewa strona, po lewej, na lewo	6.3
作業	zuòyè	zadanie domowe, praca domowa (KL: 個)	3.3
坐	zuò	siedzieć (np. na krześle) / latać (np. samolotem) / jechać (np. autobusem, pociągami, tramwajem)	2.1
做	zuò	robić	3.3
做菜	zuòcài	gotować (potrawy), przyrządzać posiłki	9.1
做飯	zuòfàn	gotować (potrawy), przyrządzać posiłki	5.1
做口頭報告	zuò kǒutóu bàogào	wygłaszać referat	11.3
做瑜伽	zuò yújiā	ćwiczyć (/ uprawiać) jogę	5.2

Bibliografia

1. Chan, Sin-wai; Minett, James; Li, Wing Yee Florence (red.). (2016). *The Routledge Encyclopedia of the Chinese Language*. Nowy Jork: Routledge.
2. Chang, Huan-hui 張郇慧. (2012). 華語句法（上）. Nowe Tajpej: 正中書局.
3. Chen, Ye-ning 陳夜寧; Wang, Shu-mei 王淑美; Lu, Cui-ying 盧翠英. (1999). 實用視聽華語 *Practical Audio-Visual Chinese*. Nowe Tajpej: 正中書局.
4. Cheng, Ying 鄭縈; Tsao, Feng-fu 曹逢甫. (2012). 華語句法（下）. Nowe Tajpej: 正中書局.
5. Cheung, Hung-nin Samuel; Liu, Sze-yun; Shih, Li-lin. (1994). *A Practical Chinese Grammar*. Hongkong: The Chinese University Press.
6. Li, Xian 李璫 (red.). (2000). 教育部國語辭典簡編本 (<http://dict.concised.moe.edu.tw/jbdic/index.html>).
7. Ross, Claudia; Sheng Ma, Jing-heng. (2006). *Modern Mandarin Chinese Grammar – A Practical Guide*. Nowy Jork: Routledge.
8. Yen, Hsue-fen 顏雪芬; Yuan, Ning-jun 袁寧均; Chen, Yi-you 陳怡攸. (2019). 時代華語 *Modern Chinese*. Nowe Tajpej: 正中書局.

